

Arhimandrit GHERONTIE GHENOIU

ÎNDRUMĂTORUL BĂRĂLUI CREȘTIN

ÎNDRUMĂTORUL BĂRĂLUI CREȘTIN

Fără post și rugăciune nu ne putem mântui. Postul și rugăciunea sunt aripile sufletului prin care creștinul se înalță la Dumnezeu. Rugăciunea aprinde dragostea de Dumnezeu și de aproapele, iar postul liniștește firea și luminează mintea. Prin post și rugăciune, patimile slăbesc, sufletul se înaripază, iar trupul, smerindu-se, se supune cu ușurință sufletului înduhovnicit. Prin post și rugăciune, creștinul primește harul și ocrotirea lui Dumnezeu asupra sa, asupra familiei sale și asupra semenilor săi pentru care el se roagă.

GHERONTIE Arhimandritul

Arhimandit GHERONTIE GHENOIU

ÎNDRUMĂTORUL BUNULUI CRESTIN

Tipărit cu binecuvântarea Prea Fericirii Sale

TEOCTIST

Patriarhul României

**Mănăstirea
SFÂNTUL NICOLAE - SITARU**

redactori de specialitate:
Ierom. VARTOLOMEU BOGDAN
Preot Prof. NICOLAE BORDAȘIU
Îngrijitor de ediție: Traian fratele

Consilier de specialitate:

ION CIUTACU

Drepturile de editare pentru această versiune aparțin
Editurii TRIADA
Telefon: 01/252.71.26

PREFAȚĂ

Prin voia lui Dumnezeu, ultimul deceniu al secolului nostru a adus poporului român darul libertății de manifestare a bimilenarei sale credințe apostolice. Eliberarea din robia spirituală a urmat înlăturării minciunii din “locul prea înalt” și mărturisirii adevărului descoperit prin Fiul lui Dumnezeu, Care spune: «... **adevărul vă va face liberi**».

Așa dar, în măsura în care vom mărturisi adevărul vom fi oameni cu adevărat liberi.

Cine însă ar putea mărturisi adevărul fără să-l cunoască sau fără să-l creadă?

Cartea părintelui Gherontie Ghenoiu: **Îndrumătorul Bunului Creștin** este o introducere în lumea miraculoasă a Adevărului revelat, concepută cu învățături simple și explicații practice pe înțelesul tuturor, căci asemenea famenului reginei Candachia nimeni nu poate înțelege profunzimea Adevărului fără a fi îndrumat.

Problema care confruntă la noi, în mod dramatic, generația sfârșitului de mileniu doi, cu creștini entuziaști ca după orice eliberare dintr-o lungă robie spirituală, este chiar necunoașterea și improvizația care provoacă grave confuzii în înțelegerea și trăirea Adevărului eliberator.

Necunoașterea precisă a scopului vieții omului pe pământ și perspectiva ei exhatologică, necunoașterea prezenței reale a lui Hristos printre noi la Sfânta Liturghie și în alte Sfinte Taine, necunoașterea importanței fundamentale a rugăciunii în formarea personalității creștine și în creșterea duhovnicească, necunoașterea multor altor învățături esențiale ale credinței noastre, generează în mintea unor oameni o imagine falsă a unui Dumnezeu imaginar, antropomorf tolerant până la nedreptate, cu slăbiciuni care-L fac mai "înțelegător" cu patimile noastre, căci "și El a fost om".

Nu este oare aceasta o formă rafinată de idolatrie: să crezi într-un Dumnezeu, Care se mai întâmplă să nu te vadă când greșești sau Care îți mai admite pasiuni carnale dintr-o omenească solidaritate în slăbiciune?

Sau convingerea unora că libertatea însăși este o virtute care dă satisfacție aceluiaș Dumnezeu (imaginar) deoarece ea nu s-ar mai deosebi de libertatea morală, adevărata virtute care alege binele și nu răul (căci aceasta din urmă este o robie), nu este tot o rătăcire bine ticluită, datorată necunoașterii, improvizației și confuziei?

Iată de ce această carte se adresează multora care sunt chemați și care aduce foloase celor puțini care sunt aleși, căci ei răspund chemării cerești.

Poate meditănd astfel autorul a formulat titlul încredințându-i de buna îndrumare a cărții întâi pe creștinii buni, dornici de împlinirea virtuților, căci spune Mântuitorul: «dacă Mă iubiți păziți poruncile Mele».

Expunerea simplă pe înțelesul tuturor a unor învățături dogmatice reprezentative pentru spiritualitatea ortodoxă, precum: scopul vieții omului, pronia dumnezeiască în contextul libertății omului, harul Sfântului Duh, eshatologia, virtuțile teologice etc. precum și prezentarea în aceeași manieră a ereziilor mai vechi și mai noi devenite și mai periculoase în noul context social, sporesc valoarea duhovnicească a acestei cărți, recomandând-o atât creștinilor începători cât și celor cu alte staturi duhovnicești.

EPISCOP-VICAR,
✠ Teodosie Snagoveanul

CUVÂNT ÎNAINTE

Au trecut deja 10 ani de la plecarea celui care ne-a îndrumat, susținut, certat și mângâiat, a celui care până în ultima clipă s-a îngrijorat și îngrijit de viitorul unui schit din câmpia Bărăganului, pe care-l considera copilul și ucenicul său. În semn de respect pentru păstorul lor sufletesc, viețuitorii Mănăstirii " Sfântul Nicolae " - Sitaru s-au străduit să tipărească această lucrare a bunului Părinte, lucrare în care, ca un harnic econom, a adunat tot ceea ce a considerat necesar a fi cunoscut de un bun creștin. Spre deosebire de alți călugări, cărora Duhul Sfânt i-a îndemnat să se ocupe de mari probleme de teologie și viață duhovnicească, bunul nostru Părinte a fost preocupat, în special, de lucruri practice, absolut necesare, pentru o adevărată viață creștină în toate momentele și amănuntele sale. Impresionează modul în care bunul Părinte învață cum să te spovedești, cum să te pregătești pentru împărtășire,

cum să te rogi, cum să scrii un pomelnic, cum să-i pomenești pe cei adormiți și multe alte amănunte care sunt de folos unui bun creștin.

Părintele nu evită însă învățăturile de bază ale Bisericii Ortodoxe, inserând în lucrarea sa "catehismul creștinului ortodox" al I.P.S. Irineu Mihălcescu - Mitropolitul Moldovei, pe care-l considera drept cea mai bună și explicită carte de învățătură.

În întreaga sa viață bunul Părinte nu a încetat să arate care este marele pericol reprezentat de secte pentru Biserica și neamul românesc, luptând prin exemplul său și prin cuvintele sale împotriva lor. El spunea : " Cele mai importante mijloace de combatere a sectelor sunt : slujbele frumoase, făcute cu evlavie în biserică; buna comportare a păstorilor de suflete; milostenia la săraci și văduve din contribuția preotului și a credincioșilor; predici dogmatice și morale de bună calitate; spovedania deasă; catehizarea credincioșilor și a tineretului în fiecare săptămână; vizitarea la domiciliu a fiecărui credincios; vizitarea mănăstirilor și a preoților iscușiți în cele duhovnicești; întreruperea oricărui contact cu sectanții și cu adunările lor și altele".

Această lucrare a Părintelui Gherontie n-a putut vedea lumina tiparului în timpul de tristă amintire a dominației ateismului, ea circulând în cărți dactilografiate sau copii xerox.

După schimbările petrecute în țara noastră lipsa mijloacelor materiale ne-a determinat să amânăm până acum tipărirea acestei cărți, când ajutoarele bunilor creștini ne-au pus la dispoziție cele necesare.

Mulțumim pe această cale tuturor acelor care fie material, fie prin munca lor gratuită, fie prin înlesnirile făcute au făcut posibilă apariția acestei cărți.

Cuvântul înainte la această carte trebuia să fie scris de către P.S. Roman Ialomițeanu, noul ctitor al mănăstirii "Sfântul Nicolae" - Sitaru , dar plecarea lui fulgerătoare dintre noi ne-a lipsit de aceasta, noi nefăcând altceva decât să-i urmăm indicațiile privind redactarea și să-i primim binecuvântarea.

Mulțumim Bunului Dumnezeu că s-a îndurat de rugăciunile celor doi fii ai mănăstirii "Sfântul Nicolae" - Sitaru și ne-a poruncit nouă, nevrednice slugi, să împlinim dorința lor.

Arhimandritul DAMIAN
Starețul Mănăstirii " Sântul Nicolae"
Sitaru (Balamuci)

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

Această lucrare izvorâtă din potirul florilor duhovnicești ce au împodobit și înmiresmat viața plină de har dumnezeiesc a Sfinților Părinți, al căror exemplu de îngerească trăire și îndemn la virtute cheamă cu atâta putere sufletele credincioase la Dumnezeu, ne este de mare folos.

Ceea ce m-a îndemnat la această duhovnicească lucrare a fost grija părintească pe care o port fiilor mei sufletești și tuturor acelor care doresc să-L afle pe Dumnezeu, pentru a urma voinței Lui și a se uni cu El în duh.

Ca monah, preot și duhovnic am putut să-mi dau seama de lipsurile pe care le au credincioșii în orientarea vieții lor creștinești.

O stare de totală indiferență stăpânește lumea, dând naștere egoismului, necredinței și viciilor de tot felul.

Unii dintre creștinii care se luptă împotriva acestei stări potrivnice sunt cuprinși de felurite superstiții, nemaștiind care este adevărata cale ce duce sigur la mântuire, la Dumnezeu, și cad în prăpastia pierzării.

Facă Bunul Dumnezeu ca aceste îndemnuri de suflet, mult folositoare să fie spre mângâierea și buna orientare în viața creștină pentru cei care le vor citi și le vor urma întru smerenia inimii cu daruire de sine, pentru sporul lor duhovnicesc.

Autorul.

CAPITOLUL 1

CHEMAREA OMULUI ÎN ACEASTĂ VIAȚĂ

Unde mergi tu?

Părinteasca grijă ca slujitor la altarul Domnului mă face să atrag atenția fiilor mei sufletești, ca și tuturor acelor care își doresc mântuirea, asupra felului lor de viață și să-i îndemn pe fiecare să ia seama la sine însuși, ca să vadă dacă drumul pe care merge duce la viață, la fericire sau la moarte, la veșnica osândă.

Să se știe însă că numai gândul din care se naște fapta bună ne duce la fericire, la Dumnezeu, și cel mai puternic dintre gânduri, din care se nasc toate virtuțile, este gândul neconținut la moarte, la judecata viitoare, la iad și la dumnezeiescul rai.

Lumea, prea puțin se gândește la aceste patru adevăruri veșnice. Să ne punem numai întrebarea: "pentru ce ne-a făcut Dumnezeu?"; apoi să ne gândim că trebuie să murim; că moartea ne poate veni în orice clipă; că de ultimul moment depinde viața noastră veșnică: fericită sau nefericită; că ne vom prezenta în fața unui Judecător nepărtinitor, Care ne va cere socoteală de toată viața noastră trăită pe pământ.

Moartea, judecata, iadul și raiul sunt puncte cardinale în orientarea creștină a vieții noastre pământești; ele trebuie să ne stea viu și permanent în minte și în inimă!

Numai cu gândul la ele vom putea duce o viață curată, o viață creștină, ordonată, fără a căuta cu atâta nesăț plăcerile de tot felul ale acestei vieți, care sunt pricina osândirii noastre veșnice!

Gândind cu multă luare-aminte la deșertăcinea acestor plăceri nu vom mai avea pentru ele decât oroare și dezgust.

Iubitul meu, te-ai gândit vreodată că nu ești în lume decât pentru Dumnezeu? Pentru a-L vedea, pentru a-L iubi, a-L sluji și a-L avea pentru totdeauna în viața cealaltă?

Iată, fiule, că mântuirea ta trebuie să fie scopul și ținta tuturor grijilor și frământărilor tale. Deci, singura ta grijă, care să te preocupe permanent, trebuie să fie cum să te mântuiești. Chiar de-ai fi stăpânitorul acestei lumi sau cel mai fericit decât toți oamenii, ești mai de plâns decât toți dacă, neluând aminte la tine însuși, te dai în brațele tuturor plăcerilor omenești. Că zice Scriptura: **«Ce-i folosește omului de-ar câștiga lumea toată iar sufletul și-l-ar pierde!»** Ce le folosește acum, acelora pe care istoria îi amintește, arătând isprăvile lor generațiilor următoare, dacă ei, uitând de sine cât au trăit pe acest pământ, au căzut în veșnica osândă?!

Când te vei înfățișa înaintea judecății lui Dumnezeu, nu vei fi întrebat dacă ai fost bogat și puternic, în această lume, și prin aceasta ți-ai dobândit nume mare, ci dacă te-ai trudit la toată fapta bună, ai dobândit virtutea prin care se lucrează mântuirea, dacă te-ai desăvârșit în viața ta creștină și ai ajuns cu sufletul curat înaintea Făcătorului și Mântuitorului tău.

Te-ai gândit vreodată că ceea ce te împiedică să-ți câștigi mântuirea este păcatul? Dacă știi lucrul acesta și totuși duci o viață plină de păcat, tu singur îți ești mare dușman, fiindcă tu prețuiești mai mult plăcerile trecătoare ale păcatului decât fericirea veșnică pentru care ești făcut. Tu, săvârșind păcatul, te lipsești de locul pe care îl ai în Împărăția Cerurilor, loc pe care l-ai primit prin jertfa cea sângeroasă de pe Golgota, adusă pentru tine de Însuși Dumnezeu, Mântuitorul tău!

Nu te cutremuri gândind că Dumnezeu S-a pogorât din cer pentru tine ca să te ridice din păcat? Iar tu ce faci?

Dumnezeu S-a umilit și S-a micșorat pentru tine, făcându-Se om a luat asupra Sa vina ta. Și-a dat viața în chinuri, pe cruce, numai să te ridice din căderea ta! Și tu ce faci?

O, nenorocit om! Cum nu iei seama la viața ta? Poate te îndoiești de grozăvia păcatului? Nu-ți dai seama că pentru o greșală, pentru dulceața de o clipă a păcatului, pierzi cerul cu toată slava lui?

Adu-ți aminte, frate creștine, cum a pedepsit Dumnezeu păcatul făpturilor cerești (îngerii), păcatul mândriei: îndată ce a încolțit gândul în mintea lor și dorința nesăbuită de a fi asemenea Celui Preaînalt; în aceeași clipă, pierzând îngereasca strălucire și devenind duhuri întunecate, s-au prăbușit năpraznic în adâncul iadului îngrozitor!

Adu-ți aminte cum strămoșii noștri, Adam și Eva, pentru un singur păcat, - **al neascultării** - mâncând din pomul oprit, pierdut fericirea Edenului și nemurirea! Cădere groaznică, ale cărei urmări și noi le purtăm în ființa noastră, iar pentru spălarea păcatului original a trebuit să se verse dumnezeiescul Sânge!

Dacă Dumnezeu a pedepsit așa rău un singur păcat, cum nu va pedepsi El atâtea păcate pe care tu le săvârșești zilnic, fără să te temi de El?! Și cu atât mai vinovat ești tu, care dobândind iertarea de atâtea ori, săvârșești mereu aceleași păcate.

Te-ai gândit vreodată bine: ce e moartea? Ea este o despărțire de toate lucrurile acestei lumi. Când vei ajunge la ceasul acela, în care va trebui să lași toate, nu vei avea nici plăceri și nici griji ale vieții pământești. Nimic din lumea acesta nu va mai putea să te ajute și nu vei mai avea nimic!

De-ai fi avut în viață toate bunurile, ele nu te vor însoți decât până la mormânt, unde toate și pentru totdeauna te vor părăsi. Numai faptele te vor însoți dincolo de mormânt, până în fața Judecătorului celui drept și acolo te vor ajuta nespus de mult! Căci va zice Domnul: **«Veniți binecuvântații Tatălui meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine».**

Iubitul meu, dacă moartea ne lipsește de toate bunătățile acestei lumi, de care ne folosim foarte puțin timp, de ce să le căutăm cu atâta nesaț, punându-ne chiar viața în primejdie pentru ele? Iar dacă le-am dobândit, de ce să ne legăm cu sufletul atât de mult încât să fim robiți de ele? N-ar fi mai bine ca pe aceste bunuri trecătoare să le transformăm în bunuri nepiritoare, făcându-ne din ele comori în ceruri? Să le împărțim, cu inimă bună, la cei lipsiți și lepădându-ne cu totul de ele să ne lipim inima de Dumnezeu, Binefăcătorul și Ocrotitorul nostru.

Iubitul meu, fă lucrul acesta chiar acum, și fă-l degrabă, fără a sta la îndoială că nu vei fi răsplătit! Te îndemn să-l faci acum fiindcă la sfârșitul vieții tale nu-l vei mai putea face așa de ușor, pentru că n-ai să poți părăsi ce-ai stăpânit cu patimă o viață întreagă! Iar în fața lui Dumnezeu nu vei avea nici un merit, fiindcă această lepădare va fi fără voia ta; se poate spune mai curând că bunurile pământești te-au părăsit pe tine, nu tu pe ele.

Să mai ști și aceasta, că lepădarea de bunăvoie de bunurile pământești și de plăcerile vieții este un mijloc sigur prin care scapi de frica morții. Vei trece liniștit din această viață în cea de dincolo neavând nimic care să te lege de cele pământești; și vei părăsi cu bucurie ceea ce în viață ai lepădat. Eliberat astfel de toate, sufletul tău zboară cu ușurință spre slăvile cerești, la Dumnezeu îndurării și al milostivirii după care a însetat mereu!

Depart de a te teme de clipa despărțirii, de clipa cea din urmă, te vei bucura de ea și o vei aștepta ca pe o mare fericire a inimei tale, pentru că este clipa când te așteaptă dumnezeiasca răsplată pentru toate ostenele și binefacerile tale.

Tu te-ai eliberat de toate grijile vieții, lipsindu-te de toate bucuriile și bunurile ei, pentru dragostea lui Dumnezeu cea mare!

Tu l-ai dat lui Dumnezeu tot ce ți-a dăruit El, însăși viața ta!

Întru-un cuvânt te-ai lipsit de toate pentru a-L vedea pe El și numai pe El întru toată slava strălucirii Sale!

Mântuitorul nostru Iisus Hristos; Care ne-a iubit atât de mult luând asupra Sa vina păcatelor noastre și ispășind El în locul nostru, ne zice: **«Cei ce vor părăsi toate în viață pentru dragostea Mea, însutit vor primi și fericirea veșnică vor dobândi»**. Nu atârnă decât de tine să primești aceste dumnezeiești învățături și

făgăduințe. Ce ar putea să te împiedice să iei o hotărâre atât de sfântă? Te îndoiești tu de venirea morții? De atâtea ori ai văzut murind tineri și bătrâni.

Închipuiește-ți starea în care vei fi când vei muri: copleșit de durerile bolii, aproape fără mișcare și lipsit de cunoștință, cu un preot lângă tine cu epitrahilul pe el și cu Sfânta Cruce în mână, pregătindu-te pentru ultima clipă! Ce schimbate îți vor fi simțirile atunci, față de cele pe care le ai acum! În locul simțămintelor vinovate de acum, atunci nu vei avea, amintindu-ți de ele decât dispreț și amărăcine. O adâncă părere de rău te va cuprinde de timpul pe care l-ai pierdut în zadar și nu l-ai folosit pentru mântuirea ta! Sigur te vei osândi pentru cele săvârșite în trecut dar atunci va fi prea târziu!

Pentru a te pătrunde acest adevăr și a scoate din el toate foloasele pe care le poți avea, cumpănește cu luare-aminte, înaintea lui Dumnezeu și a conștiinței tale, la ce ai să faci când vei muri. Dacă ar fi să mori astăzi, ai vrea să faci vreo faptă care nu-i place lui Dumnezeu? Spovedania și împărtășania nu te-au făcut să te gândești mai serios la moarte? Conștiința ta nu te mustră pentru faptele rele?

Fiule, concentrează-ți adâncul inimii și îndreaptă-ți purtarea! Ai vrea să mori în starea în care te găsești acum? Dacă dorești să vină o vreme când o să te gândești la tine, cum poți trăi liniștit într-o stare în care n-ai vrea să mori?

Nu te înșela! Dacă va mai trece mult timp fără să-ți îndrepti viața, nu-ți va rămâne decât să te temi, că în ceasul morții nu vei mai avea răgaz de căință. Atunci Dumnezeu, Care ți-a făgăduit iertarea greșelilor, nu este deloc dator să-ți dea timp să te pocăiești, fiindcă l-ai pierdut pe cel pe care l-ai avut.

Pocăința în ceasul morții este nesigură. Sfântul Apostol Pavel zice: **«Nu vă înșelați, fraților, nu-și bate nimeni joc de Dumnezeu! Ceea ce omul va semăna în viață, aceea va secera la moarte; și cel ce trăiește în nelegiuire în ea va și muri!»**

Starea de aparentă mulțumire pe care o dau tinerețea și sănătatea face ca cea mai mare parte dintre oameni să fie surprinși de moarte pentru că ea vine pe neașteptate, de cele mai multe ori. Pentru aceasta Domnul zice: **«Fiți gata, că nu știți nici ziua și nici ceasul întru care Fiul Omului va veni!»**

Din cele ce se petrec în toate zilele vedem că nu-i nimeni care să nu fie înșelat în ceea ce privește pregătirea pentru ceasul din urmă. Chiar bolnavii cei mai deznădăjduiți își închipuie că mai au câteva zile de trăit, deși nu le-a mai rămas nici o clipă de viață. Ce să mai zicem de aceia a căror sănătate deplină pare că-i pune la adăpost de venirea neașteptată a morții? Și câți sunt loviți de moarte năpraznică! Asemenea cazuri se petrec zilnic și s-ar putea să fii lovit și tu pe neașteptate de o asemenea moarte!

Dacă moartea năpraznică este atât de îngrozitoare, încât și cei drepti se tem de ea, cu atât mai înfricoșătoare este pentru cel păcătos. Sosirea acelei clipe, la care niciodată nu s-a gândit, îi pricinuieste o mare spaimă! Felurite gânduri de care este frământat, îl fac să-și piardă liniștea. Trebuința neapărată de a părăsi totul, despărțirea sufletului de trup, viața de dincolo în care este gata să intre, asprimea judecății lui Dumnezeu înaintea căreia merge să se înfățișeze, intrarea în veșnicie, toate îl întristează, îl chinuiesc, îl copleșesc și îl aruncă într-o cumplită deznădejde! În orice parte își întoarce privirea, nu vede decât groază și teamă!

Dacă se uită spre cer îl vede pe Dumnezeu, mâniat, cu trăznetul în mână, gata să-l arunce pe creștetul lui nelegiuit!

Dacă se uită spre pământ se înspăimântă de apropierea gropii și-l cuprinde groaza de mormânt și de iad!

Dacă își privește trecutul, toate păcatele, chiar și cele ascunse, i se înfățișează și se îngrozește de mulțimea și greutatea lor!

Sfânta Împărtășanie de care i se vorbește și este îndemnat s-o primească, îi aduce aminte de împărtășirea, în viață, cu nevrednicie, fiind un nelegiuit! Ceea ce îl tulbură cel mai mult este însă vederea lui Dumnezeu, Care S-a răstignit pentru el și ale Cărui răni hotărâsc condamnarea lui! Toate acestea îl aruncă într-o spaimă de neînchipuit; îi ia și ultima picătură de tărie ce ia mai rămas pentru pocăința lui și-l aruncă în prăpastia celei mai adânci deznădejdi!

Iată în ce stare se găsește păcătosul lovit de moarte pe neașteptate!

Iubitul meu, în tot momentul să te gândești bine și să te pregătești de moarte, fiindcă de această pregătire depinde ca viața ta

veșnică să fie fericită sau nefericită; așa cum vei fi până atunci, așa vei fi în veci. Fiindcă, fără îndoială, trebuie să mori, chiar dacă nu știi când vine moartea, și fiindcă de felul în care te va găsi ea, va fi viața ta veșnică; nu-mi rămâne decât să te învăț chipul în care să te pregătești de moarte aducându-ți aminte de ceea ce-ți spune Eccleziastul: **«Fă degrabă, fără a sta la îndoială, binele pe care l-ai putea face, căci la moarte nu va mai fi vreme să te gândești la ea.»** Pentru aceasta toate faptele tale să le faci ca și cum ar trebui să mori astăzi, ca și când fiecare clipă ar fi cea din urmă din viața ta! Pe toate cele lumești să le privești ca și când ar trebui să mori atunci.

Când primești Sfânta Împărtășanie să fie ca și când te-ai împărtăși pentru ultima dată în viața ta, fiindcă e sigur că tot va fi o mărturisire și o împărtășire pentru cea din urmă dată! Și dacă vei trăi viața toată împodobită cu virtuți, cu fapte plăcute lui Dumnezeu, vei avea o moarte de adevărat creștin.

Deprinde-te să trăiești o viață după voința lui Dumnezeu săvârșind tot binele, căci în pragul morții va fi greu sau chiar imposibil să-l mai faci! Pentru ca să ai parte de o moarte creștinescă, fă aceste trei lucruri:

- 1 - ia-ți în fiecare lună o zi în care să cugeți cu toată luarea aminte la moarte;
- 2 - când te-a curins vreo boală cât de neînsemnată pregătește-te ca și cum ar veni sfârșitul tău;
- 3 - fă-ți un prieten credincios care să te înștiințeze fără ocol îndată ce vei fi în primejdie.

Acesta din urmă este cel mai bun sfat pe care ți-l pot da, căci mulți sunt luați pe neașteptate de moarte, din pricină că n-au căutat un prieten adevărat care să vrea să facă acest lucru.

Te-ai gândit vreodată că după moarte vine și judecata? Din clipa în care se desparte de trup, sufletul se înfățișează înaintea tronului dumnezeiesc ca să dea socoteală de toată viața lui, să fie judecat fără drept de apel. Cât de înfricoșător este acest adevăr, când te gândești la el cu luare-aminte! Cel dintâi lucru la care ar trebui să cugeți este singurătatea sufletului în clipa în care se înfățișează înaintea judecății dumnezeiești. Sufletul ajunge

singur în fața lui Dumnezeu, Care, în clipa aceea, este Judecătorul faptelor tale și el trebuie să primească toată asprimea judecății Lui, toată pătrunderea înțelepciunii Lui în cercetarea cea mai aspră și cea mai dreaptă care a fost vreodată, în așteptarea sentinței hotărâtoare pentru viața lui veșnică, fără să aibă pe nimeni lângă el care să-i poată lua apărarea. Ce lucru groaznic pentru păcătosul, care nu s-a gândit decât cum să-și satisfacă poftele, să se vadă chemat înaintea lui Dumnezeu, la Care s-a gândit prea puțin! Lipsit de toate plăcerile pe care le avea în viață, despuat de toate bunurile în care el își pusese toată nădejdea, fără rangurile și mărirea avute pe pământ, ajuns în culmea disperării, așteaptă judecata lui Dumnezeu.

Urmează cercetarea aspră și amănunțită pe care Dumnezeu o va face asupra tuturor faptelor sale. Va cerceta toate relele pe care le-a făcut față de alții prin vorbe și fapte, va cerceta binele pe care n-a vrut să-l facă și întrebuintarea în rău a darurilor avute de la Dumnezeu.

Groznic e ceasul morții! Până și sfinți, însuflețiți de înaltele simțiri dumnezeiești, tot se temeau de moarte. Și atunci, tu cum poți să fii liniștit și să nu cugeți dacă ai făcut tot binele care trebuia făcut? Gândește-te că vei da seama în fața unui judecător de care nimic nu se poate ascunde. Ai putea să-ți ascunzi păcatul față de oameni, dar nu înaintea lui Dumnezeu!

Dumnezeu cunoaște toate păcatele noastre și este cu neputință să-L înșeli cu ceva! Toate dezvinovățirile vor fi nefolositoare, mai ales când ai în tine, **însuți cugetul tău**, un martor desăvârșit, care nu-ți îngăduie justificări.

După o cercetare amănunțită, aspră, dar dreaptă, Dumnezeu va rosti sentința hotărâtoare pentru viața ta veșnică.

Dacă ești atât de nenorocit, încât să nu vezi grozăvia în care te-a aruncat păcatul, fii încredințat că vei fi osândit pe veci în muncile iadului.

Sfinții prooroci numesc ziua Judecății de Apoi, ziua mâniei și a răzbunării lui Dumnezeu! **«Soarele, zic, se va întineca, luna se va schimba în sânge, stelele vor cădea, pământul se va cutremura, mările se vor revărsa peste țărături spumegânde, stihiiile se vor clătina**

și-i vor face pe oameni să moară de groază, foc din cer se va coborî și cea mai mare parte a pământului o va prefăce în cenușă». «Îngerul Domnului va suna din trâmbiță și, la sunetul ei, morții se vor scula și vor veni la judecată; iar noi cei vii, care vom fi rămași atunci, zice Sfântul Apostol Pavel, vom fi transformați într-o clipă și vom fi răpiți în nori». Trupurile dreptilor vor străluci ca soarele, iar trupurile celor răi vor avea o înfățișare îngrozitoare!

La judecată, toți cei din Adam vor învia, toți oamenii care au trăit pe acest pământ vor învia cu trupurile lor având toți aceeași vârstă, zice-se, ca la 30 de ani, complet sănătoși, fără vreun betesug, adică fără a fi șchiopi, ciungi, orbi, etc, cum au fost unii dintre ei în viață. Pricina de căpetenie a învierii corpurilor este ca aceste corpuri, care au luat parte de binele sau răul săvârșit de suflet, să ia parte și la răsplată: bună sau rea.

Tu, care nu cauți decât să-ți satisfaci vinovatele plăceri, și înlături cu multă grijă ceea ce nu este pe placul trupului plin de patimi dobitocești, nu te cutremuri de deapta judecată a lui Dumnezeu, de care nu vei scăpa în nici un chip?

Frate creștine, gândește-te la toate acestea și pune început bun în viața ta cât mai ai timp, căci la judecată va zice Domnul celor înviați, pentru a da socoteală de faptele lor rele: **«Ce ai fi putut face pentru voi și n-am făcut? Am lăsat slava Dumnezeirii Mele îmbrăcându-Mă în trup și am venit la voi; v-am făcut cunoscută voința Tatălui Meu, Care M-a trimis, dar voi n-ați îndeplinit-o; am luat asupra mea păcatele voastre, dar voi ați fost nerecunoscători; Mi-am dat viața pentru voi, chinuit pe cruce, ca să vă răscumpăr din robia păcatului și a morții, iar voi v-ați lepădat de Mine. Fiindcă voi nu ați vrut să Mă aveți Mântuitor, Mă aveți acum aspru și neînduplecat Judecător!»**

Aceste cuvinte de tunet vor răsună puternic în urechile lor umplându-i în urechile lor de groază și disperare! După ce se va rosti sentința cea din urmă, osândiții, negăsind altă scăpare, vor dori să fie nimiciți, dar nu va fi așa! Ei vor fi siliți să existe în veci ca să se împlinească, fără drept de apel, sentința. Un vârtej de flăcări îi va înconjura și deschizându-se pământul sub piciaarele lor vor fi aruncați în focul cel nestins.

Ai înțeles bine însemnătatea acestui adevăr de care nu te poți îndoi fără să te lepezi de credință?

Dacă ai înțeles și crezi, mai poți trăi așa cum trăiești?

Te-ai gândit ce este iadul? Este un loc în care dreptatea dumnezeiască a hotărât să sufere pedeapsa cei care mor în păcate; este un loc de groaznice chinuri, unde cei osândiți suferă neîncetat toate relele, chinurile și durerile, fără mângâiere și fără nădejde de scăpare sau de ușurare.

Nu se pot descrie chinurile iadului, nici cât de multe și nici cât de groaznice sunt. Primul și cel mai dureros chin este pedeapsa de a nu-L vedea pe Dumnezeu! Numai când sufletul va fi despărțit de trup vom vedea ce dureros este a nu-L vedea pe Dumnezeu!

Orbirea, din timpul vieții, care ni-L ascunde pe Dumnezeu nemăifiind, atunci sufletul Îl va recunoaște de singur Stăpân. După înclinarea pe care i-a dat-o Ziditorul său, el se va arunca cu toată râvna, de care e în stare, către acea Ființă, cu totul desăvârșită, Care este începutul și sfârșitul nădejilor sale. Se va simți mereu respins cu multă asprime, deși el va arde de dorința de a dobândi binele cel mare! Va încerca din nou, dar în zadar, pentru că niciodată nu-L va vedea pe Dumnezeu! Și această stare aruncă sufletul într-o deznădejde înfiorătoare.

Închipuiește-ți un rege scos din toate bunurile sale, ajuns rob în altă țară, în sărăcie, în temniță întunecoasă, nu pentru câțiva ani, ci pentru toată viața. Atunci diavoliul va râde de cel osândit și-i vor zice batjocoritor: **«Unde este Dumnezeul tău? Ai fost făcut să te bucuri în veci de vederea lui Dumnezeu! Ce s-a făcut cu Dumnezeu, Care avea să te facă fericit? L-ai pierdut! Și încă pentru totdeauna! N-ai să-L mai vezi! N-ai să-L mai găsești! Te vei chinui împreună cu noi în veci!»**

Poți înțelege greutatea acestui chin? Să dea Dumnezeu să nu-l încerci niciodată!

Alt chin tot atât de greu este iuțimea focului viu care arde fără să se stingă vreodată.

Ascultă cel mai bun sfat pe care ți-l pot da și care este mijlocul cel mai folositor ca să te ferești de păcat: când te simți atins de patimă, adu-ți aminte de iad; închipuie-ți că vezi focul cel nestins și diavoliul care sunt gata spre a te chinui și întreabă-te: **«Oare merită ca pentru o plăcere trecătoare în viața aceasta să ard în veci?»**

Pe lângă puterea de a arde pe cei osândiți fără să-i mistuiască, focul iadului o mai are și pe aceea de a-i arde cu puteri și dureri după măsura păcatelor, potrivit hotărârii lui Dumnezeu: după cum se arată în Apocalipsă, unde spune: **«Pe cât de mare a fost nelegiuirea lor, așa va fi și chinul și plânsul lor. Viermele neadormit nu va muri niciodată și focul care-i arde nu se va stinge niciodată!»**

Creștinul bun crede cu umilință toate adevărurile pe care Dumnezeu le-a descoperit, care se află scrise în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, propovăduite de Sfânta noastră Biserică Ortodoxă de Răsărit.

Țin să arăt celor îndrăzneți și îngâmfați, că aceeași dovadă adeverește existența lui Dumnezeu și existența iadului și că Dumnezeu este negrăit de Sfânt și Drept: ca Sfânt nu suferă păcatul, ca Drept pedepsește răul și viciul, dar răsplătește virtutea.

Fericitul Augustin zicea, foarte uimit de nesimțirea oamenilor față de acest adevăr înspăimântător și de puțină teamă a celor mai mulți, că în țările creștine ar trebui să existe două închisori: una pentru nebuni și alta pentru necredincioși; pentru că cine nu crede că există iadul este un nelegiut și trebuie pus în temniță cu necredincioșii, iar acela care crede, dar stăruie în păcat, este un nesimțit și trebuie pus în temniță cu nebunii.

Te-ai gândit vreodată ce este raiul? Este strângerea la un loc a tuturor bucuriilor; este lucrarea cea mai însemnată a lui Dumnezeu. Raiul este prețul jertfei Domnului nostru Iisus Hristos. Fericitul Augustin descrie fericirea raiului în următoarele cuvinte: **«Vom vedea, vom iubi, vom lăuda!»** Vom vedea pe Dumnezeu cum este El; vom cunoaște, după a noastră putere, dumnezeiasca Lui desăvârșire: bunătatea, atotputernicia, înțelegerea, nemărginirea și veșnicia Lui; vom cunoaște dragostea și grija pe care le-a avut Dumnezeu pentru noi de a ne călăuzi la statornicia desăvârșită; Îl vom iubi fără măsură; Îl vom lăuda fără încetare; El va fi al nostru fără a ne teme că L-am pierde.

Vom vedea pe Mântuitorul întrupat, pe Împărăteasa îngerilor și sfinții fără de număr, care sunt înaintea scaunului slavei Celui Preaînalt. Câtă fericire este de a ne învrednici să fim înscriși în

cartea vieții și să-L vedem pe Mântuitorul Hristos! Chiar de ar fi să murim de o mie de ori în fiecare zi, am muri bucuroși pentru a fi vrednici de o fericire atât de mare!

Bucuriile acestei vieți nu ne mulțumesc niciodată, fiindcă ne trebuie mereu altele, dar îndată ce-L vom vedea pe Dumnezeu, toate dorințele ne vor fi împlinite: nu vom avea dureri, boli, necazuri, supărări, greutăți și pretutindeni se vor auzi cântece de laudă și veselie!

Vei zice: **«E foarte greu să ajungi la cer! Trebuie să renunți la toate înclinările, patimile, plăcerile vieții!»** Da! Dar ca să ai o soartă mulțumitoare în lume nu trebuie să te ostenești? Toate le faci pentru viața trecătoare și vremelnică; dar pentru fericirea și odihna veșnică nu poți să renunți la patimile păcătoase, care sunt piedici în calea mântuirii tale? Pentru bunurile pămâțești, trecătoare, ai multă sânguință! N-ar trebui să ai și pentru cele cerești, ale vieții veșnice? Tu zici: **«Aș vrea să mă mântuiesc, aș vrea să merg la cer, dar pe altă cale, nu pe calea suferințelor.»**

Zici: **«Vreau să mă mântuiesc»**, dar află că nu este alt drum către mântuire decât drumul Golgotei, pe care a mers Domnul să ne mântuiască. Fie-ți milă de sufletul tău, pentru care Domnul Iisus Hristos Și-a dat viața.

Faptul că pierderea sufletului este fără întoarcere trebuie să te hotărască, mai mult, să lucrezi pentru mântuirea ta. Dumnezeu a făcut sufletul pentru cer, să fie fericit în veci, iar tu vrei să-l arunci în iad? Chiar dacă sufletul ți-ar fi cel mai neîmpăcat dușman, nu te-ai purta cu el mai crud ca acum.

Sfântul Ioan Evanghelistul descrie mărirea cerească ca o sărbătoare veșnică, pe care Tatăl o pregătește Fiului Său iubit ca să-L preamărească de-a pururi. Ce n-a făcut Fiul ca să-L preamărească pe Tatăl și ce nu va face Tatăl ca să-L preamărească pe Fiul? După cum Fiul prin sânge S-a sacrificat pe Sine pentru slava Tatălui Său, tot așa Tatăl nu va cunoaște margini în răsplătirea pe care o pregătește Fiului, pe Care L-a preamărit atât de strălucit! La acea răsplătire se gândește Tatăl și El nu are în vedere decât fericirea cea desăvârșită, slava nemărginită, biruința veșnică hotărâtă Fiului Său unic și mult iubit.

Aceasta este fericirea cerească pe care Domnul Iisus Hristos a făgăduit că o va împărți cu noi. Prețul nespus de mare al Sângelui Său va fi măsura fericirii noastre. Astfel: bucuria, dragostea și fericirea noastră în ceruri vor fi bucuria și veselia Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Fericirea unui ales în ceruri este atât de mare, încât întrece toate suferințele la un loc ale tuturor osândiților.

Prețul acestei fericiri este prețul sângelui Mântuitorului nostru! Acei care pricinuiesc chinurile iadului sunt făpturi create, pe când fericirea raiului o face Însuși Dumnezeu.

Pedeapsa păcătoșilor este lucrul dreptății; răsplata dreptilor este lucrul milei și al dragostei. Dar cine nu știe că Dumnezeu este gata mai curând să iubească și să răsplătească. În iad, dreptatea singură lucrează împotriva osândiților; în rai dreptatea și mila unindu-se, lucrează pentru cinstea și slava dreptilor.

Toate chinurile osândiților ar înceta, dacă ar putea să-L vadă pe Dumnezeu o singură clipă. Dacă vederea lui Dumnezeu de o singură clipă aduce așa mare fericire, cum va fi atunci când Îl vom vedea și-L vom avea veșnic? Cum va fi oceanul de fericire al raiului, dacă numai o picătură din el prețuiește atât? Ne vom vedea cu cei de aici cu o prietenie dulce și adevărată. În convorbirile noastre cu cei din rai, numai ochii noștri vor fi ocupați cu făpturile, cugetul va fi însă mereu cu Dumnezeu, de Care se va îndulci la nesfârșit și nimic nu va fi în stare să-l abată de la El.

Dacă ai în tine frică de Dumnezeu, dacă te silești să îndeplinești poruncile Lui, dacă ai grijă neconținută să înlături păcatul, dacă ești hotărât să mori mai curând decât să faci un singur păcat, ai tot dreptul să crezi că, oricât de mic va fi numărul celor aleși, vei intra și tu cu ei, fiindcă Dumnezeu nu are să osândească un făcător de bine, iar viața pe care o trăiești e garanția morală a soartei tale. Dorința vie pe care o ai de a dobândi mântuirea este urmarea dorinței vii pe care o are Dumnezeu ca să te mântuiască, de aceea fii liniștit.

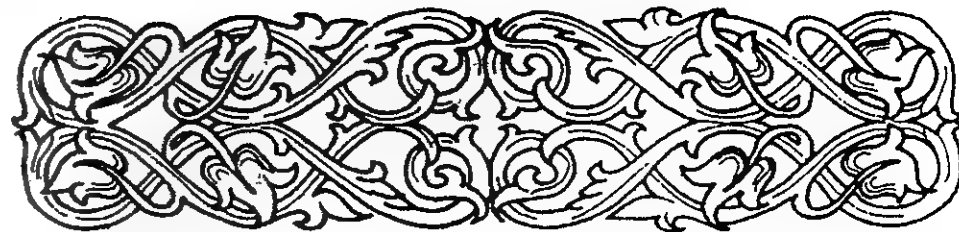
Dacă trăiești fără rânduială și socotești nefolositoare harurile cerești, dacă inima ta este împietrită atât, încât să nu simți nimic din adevărurile veșnice ca: moartea, judecata, raiul și iadul, înseamnă că traiești într-o stare de plâns, de pierdere a sufletului,

cum a zis Domnul: «**În păcatele voastre veți muri**». Și cine trăiește în păcate a pierdut mântuirea și se duce la iad în mod sigur.

Este adevărat că tâlharul s-a pocăit la moarte, dar o pildă ca aceea nu trebuie să slujească drept regulă generală.

Pocăința dobândită printr-o minune dumnezeiască a fost întâmplătoare. În mod firesc, Dumnezeu vrea să te mântuiești și n-ai să fii osândit dacă tu singur nu ai să vrei lucrul acesta.

În nesiguranța în care te afli întrebându-te dacă vei fi mântuit sau osândit, trebuie să urmeze sfatul sfântului Apostol Petru: «**Asigură-ți mântuirea făcând fapte bune.**» Fă fapte bune ca să fii sigur de mântuirea ta și să-ți asiguri, tu însuși, soarta de dincolo. Împotrivește-te cu statornicie patimilor tale, curăță-ți toate păcatele cu pocăință adevărată, alungă cu grijă deosebită tot ce te împinge spre păcat; folosește-te de toate împrejurările în care ai putea face binele și aruncă-te cu încredere în brațele dumnezeieștii milostiviri. Fii încredințat că atâta timp cât vei fi slujitor credincios al Domnului, n-ai a te teme de nimic!

CAPITOLUL II

PRONIA DUMNEZEIASCĂ ȘI VIAȚA BUNULUI CREȘTIN

**Jertfa Sfintei Liturghii este aceeași cu
jertfa de pe Golgota!**

Primul și cel mai însemnat caracter al sfintei și dumnezeieștii jertfe liturgice este acela care o face să fie identică cu jertfa care a fost adusă pe Golgota, cu o singură deosebire însă: pe cruce jertfa a fost sângeroasă și nu a fost săvârșită decât o singură dată, și această singură dată a avut destulă putere ca să ispășească toate nelegiuirile lumii; pe altar nu se varsă sânge și în plus jertfa se reînnoiește de nesfârșite ori, scopul ei direct fiind aceea de a da fiecăruia în parte mântuirea întreagă, câștigată de Domnul Iisus Hristos prin jertfa Sa dureroasă.

Jertfa sângeroasă a fost asigurarea răscumpărării noastre, iar jertfa nesângeroasă se pune în stăpânirea celei dintâi; prima ne deschide comoara darurilor Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cea de-a doua ne asigură folosirea comorii.

Sfânta Liturghie nu este o simplă pomenire a patimilor și a morții Mântuitorului; ea este o reproducere adevărată și netăgăduită a jertfei de pe cruce, în așa fel încât să se poată spune cu adevărat că la fiecare Sfântă Liturghie, Domnul Iisus Hristos suferă pentru noi moartea în chip mistic, fără să moară de fapt. El trăiește și Se jertfește în același timp. «**Am văzut, zice sfântul Ioan Evanghelistul, Mielul, Care era ca și înjunghiat**»

În ziua de Crăciun, de exemplu, Sfânta noastră Biserică arată ca prezentă nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, iar la Înălțare ni-L arată triumfător, părăsind pământul fără ca aceasta să însemne că Mântuitorul Se naște atunci sau că Se înalță la cer în ziua în care noi facem prăznuirea. N-ar fi îngăduit să ne gândim tot astfel despre jertfa Sfintei Liturghii. Ea nu este o simplă reprezentare, ci este exact aceeași jertfă ca aceea de pe Golgota, însă nesângeroasă. Același Trup, același Sânge, Același Iisus Care S-a jertfit pe cruce Se jertfește acum pe altar.

Dacă atunci când te duci să ascuți Sfânta Liturghie te-ai gândi să urci Golgota ca să iei parte la moartea Mântuitorului nostru, n-ai mai fi așa de puțin recules, așa de neatent așa de lumesc! Este oare posibil să te dai uitării până într-atât, încât să profanezi acest loc (cel mai sfânt dintre toate) prin priviri și atitudini nepotrivite, prin vorbiri, zgomote, sacrilegii? Păcatul este un lucru îngrozitor, oriunde și oricând s-ar întâmpla, dar acela săvârșit în timpul Preasfintei și dumnezeieștii Liturghii, lângă sfintele altare atrage mai mult ca oricând mânia lui Dumnezeu.

Preotul la Sfânta Liturghie îl reprezintă pe Însuși Domnul nostru Iisus Hristos

Într-o lucrare atât de sfântă, cum este aceea a Sfintei Jertfe, trei lucruri trebuie să fie privite în chip deosebit:

- a - Preotul care oferă;
- b - Jertfa care este oferită; și
- c - Măreția Aceluia Care Se oferă.

În această întreită îmbinare, găsim:

- a - pe Omul - Dumnezeu (Domnul Iisus Hristos) preot;
- b - viața lui Dumnezeu, drept jertfă;
- c - pe Dumnezeu Însuși, drept năzuință supremă.

Aprinde-ți deci credința și recunoște în preot pe slujitorul slăvitei persoane a Mântuitorului, nu numai pentru că El a instituit această împăratească jertfă și i-a dat, prin jertfa Sa, totală putere; ci pentru că la fiecare Sfântă Liturghie binevoiește să prefacă, pentru noi pâinea și vinul în preacurat Trupul și preascump Sângele Său.

Atunci când îl vezi pe preot la altar, gândește-te că primul lui

dar este de a fi slujitorul Mântuitorului nostru Iisus Hristos!

Iată pentru ce Sfânta Jertfă a dumnezeieștii Liturghii nu încetează de a fi plăcută de Dumnezeu chiar atunci când preotul care slujește este nedemn, pentru că preotul principal este Mântuitorul nostru Iisus Hristos, și cel pe care tu îl vezi nu este decât slujitorul Lui.

Participarea la Sfânta Liturghie

Preotul la altar este slujitorul Bisericii, oficiind în numele creștinilor; el este mijlocitorul tuturor credincioșilor, îndeosebi al acelor care sunt prezenți alături de Iisus Hristos, prezent pe altar, oferind Prea Sfintei Treimi, în numele tuturor, cât și în numele Său propriu, prețul divin al răscumpărării neamului omănesc.

Ai mai putea acum să stai la Sfânta Liturghie vorbind, privind într-o parte și în alta și să nu fii prezent cu toată ființa ta la slujba atât de înfricoșătoare pe care preotul o săvârșește în biserică?

«Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte, Sfânta Jertfă cu pace a o aduce» ne îndeamnă sfinții liturghisitori.

Sărmană lume rătăcită și fără de minte; cum de nu înțelegi nimic din măreția acestei Preasfintei Taine, care este cea mai mare minune a puterii dumnezeiești?!

Poate că cineva se miră auzindu-mă spunând că Sfânta Liturghie este o lucrare plină de minuni. Oare nu este cu adevărat o minune fără seamăn, transformarea pâinii și a vinului în Însuși Trupul și Sângele Domnului, care se săvârșește prin cuvintele unui simplu muritor?

Cine, nu numai dintre oameni, dar chiar și dintre îngeri, ar putea să explice o asemenea minune? Cine ar putea să-și închipuie cum glasul unui om, glas ce nu are putere să ridice de la pământ un fir de iarbă fără să pună mâna pe el, poate totuși să primească de la Dumnezeu puterea minunată de a face să Se coboare din cer pe pământ Fiul lui Dumnezeu, în timpul Sfintei Liturghii?

Cuvintele rostite de preot la sfințire sunt tot atât de puternice, în anumit înțeles, ca și primul «Să fie!» cu care Dumnezeu a scos din nimic toate lucrurile și pare a-l întrece pe celălalt «Să fie!»

prin care Sfânta Fecioară Maria a primit în sânul Său pe Cuvântul cel Veșnic! Nu ea a făcut să dea naștere trupului lui Hristos, Care a fost format, e adevărat din sângele ei, dar nu *prin voința ei, după legile firii, ci de la Duhul Sfânt*; pe când preotul slujitor al Celui Atotputernic, prin glasul său, aduce el însuși pe altar, în actul sfințirii, pe Iisus Hristos, într-un chip negrăit, tainic, ori de câte ori săvârșește Sfânta Jertfă.

Nu trebuie decât puțină credință pentru a recunoaște că darurile aflate în această jertfă dumnezeiască sunt nemuritoare.

Mai întâi, este o mare minune, după cum se vede aici, că pe fiecare altar, în nenumărate locuri deosebite, Trupul Sfânt al Domnului nostru Iisus Hristos se bucură de a fi prezent nemărginit, aducându-Se jertfă Tatălui Său!

Folosul Sfintei Liturghii

Dacă soarele n-ar lumina pământul ce s-ar întâmpla? Ar fi numai întuneciune și lipsă de viață! Dar ce am fi noi fără dumnezeasca jertfă a Sfintei Liturghii? Am fi lipsiți de tot binele, expuși numai la rău și la mânia lui Dumnezeu.

Noi ne mirăm că Dumnezeu a schimbat oarecum felul Său de a stăpâni peste oameni. Altădată, numindu-se: «**Dumnezeul Oștirilor**», vorbea popoarelor din nori cu trăsnetul în mână și pedepsea cu mânie năpraznică toată greșala. Pentru un singur viol a trecut prin vârf de sabie 25.000 de oameni din tribul lui Veniamin; pentru un mic păcat, pe care l-a săvârșit David făcând numărătoarea poporului, au murit în Israel 70.000 de oameni, în trei zile.

Și acum, Dumnezeu îndură cu răbdare deșertăciunile noastre, numeroasele violuri, smintelile cele mai mari, sudălmile cele mai îngrozitoare aruncate la fiecare pas împotriva Preasfântului Său Nume.

De unde vine această schimbare în cârmuirea oamenilor? Nerecunoștința noastră este ea mai mică decât altădată? Cine ar îndrăzni s-o spună? Binefacerile fără de număr pe care le-am primit ne fac, dimpotrivă, mai vinovați. Pricina sau rațiunea iertării covârșitoare se găsește în altar. Acolo s-o căutăm; în marea Jertfă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos pentru noi la Sfânta Liturghie.

Iată Soarele Dreptății, Care împrăștie norii și readuce albastru cerului! Iată Curcubeul care atrage milostivirea dreptății veșnice!

Ce face pentru noi Dumnezeu-Tatăl, atunci când preotul, ridicând spre El Sfânta Jertfă, Îi prezintă pe Fiul Său sacrificat?

În durerea Sa cea mare va putea să nu ne asculte? Va putea să ne respingă ruga, să nu potolească valurile care ne năpădesc, să nu ne ajute în toată nevoia?

Fără această sfântă și dumnezeiască Jertfă făcută pentru noi, pe cruce mai întâi, iar apoi, zilnic pe altar, totul ar fi fost sfârșit, pierdut. Fiecare dintre noi am fi putut să spunem fratelui său pe moarte: «*Doar în iad ne mai vedem! Iadul ne va înghiți!*»

Dar acum, îmbogățiți de această neprețuită comoară ocrotitoare, cu rodul Sfintei Liturghii la îndemână, prisosim în nădejde: raiul e al nostru! Un singur lucru ne-ar putea depărta de el: răutatea premediată!

Să venim cu dragoste la sfintele altare, să ardem împrejurul lor tămie și miresme; dar mai ales să le înconjurăm cu respect și evlavie, pentru că ne aduc atât de multe și neprețuite bunuri: ocrotirea și ajutorul în viața noastră de pe pământ și, ceea ce este neînchipuit de mult pentru noi toți, fericirea cea fără de sfârșit a împărăției slavei dumnezeiești.

Roadele Sfintei Liturghii și îndatoririle noastre

Sfânta Liturghie ne dă prilejul să ne îndeplinim toate îndatoririle noastre față de Dumnezeu. Cinstea și măreția sunt două lucruri care mișcă foarte puternic inima noastră, dar din tot ce ne-ar putea impresiona mai mult este marele ei dar pentru credincioși, care învinge totul.

De prețuiești perfecțiunea și folosul Sfintei Liturghii, cum să nu îți umpe inima de nespusă mângâiere și înduioșare marele ei dar adus celor drepti și celor păcătoși, cât timp trăiesc și după aceea?

Închipuiește-ți că ești acel datornic din Evanghelie, care, având să plătească 10.000 de talanți și trebuind să dea socoteală de administrarea banilor se umilește, se tânguiește față de binefăcătorul său și îi cere răgaz pentru ca să-i poată plăti și zice: «*Îngăduiește-mă încă puțin și îți voi înapoia tot ce îți datorez*».

Trebuie să faci același lucru tu, care ai atâtea datorii față de Dumnezeu, umilește-te, cere-I numai răgazul să ascuți cu toată cucernicia o Sfântă Liturghie și e de ajuns ca să plătești astfel toate datoriile, care sunt:

- a - Cea dintâi datorie este să lăudăm și să preamărim, cu toată ființa noastră, nemărginita Dumnezeire, vrednică nesfârșit de toată slava și lauda;
- b - Să-I aducem inima înfrântă și smerită, prin care ispășim, după cuvântul psalmului, toate păcatele pe care le-am săvârșit;
- c - Să-I mulțumim cu toată recunoștința pentru nenumăratele binefaceri pe care le-am primit de la El;
- d - Să-I cerem harurile dumnezeiești, care ne sunt atât de trebuincioase pentru mântuirea noastră.

În ce constau aceste patru îndatoriri ale credinciosului?

a - Să-L slăvim pe Dumnezeu.

Prima noastră datorie este aceea de a-L cinsti. Legea vieții ne învață ca orice inferior trebuie să cinstească pe superiorul său și cu cât acesta este mai mare, cu atât cinstirea trebuie să fie mai profundă. De aici rezultă că Dumnezeu fiind de o măreție nemărginită, noi trebuie să-L cinstim într-un chip nemărginit. Însă unde să găsim un dar vrednic de El? Aruncă-ți ochii peste toate fapăturile! Unde vei găsi ceva vrednic de Dumnezeu? Nu este decât tot Dumnezeu, Care poate să fie vrednic de Dumnezeu. Trebuie să Se coboare deci de pe tronul Său împărătesc, jertfă pe altar, pentru ca închinăciunea să corespundă întru totul măreției Sale nemărginite. Ori, este tocmai ceea ce se întâmplă la Sfânta Jertfă: Dumnezeu este slăvit așa cum se cuvine, pentru că este slăvit de Dumnezeu Însuși.

Mântuitorul nostru coborându-Se jertfă pe altar, cinstește Sfânta Treime printr-un act nemărginit de supunere, încât toate celelalte slăviri, față de această umilință a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, apar asemenea stelelor față de soarele orbitor, când este în puterea strălucirii lui.

Iisus Hristos, fiind nu numai om, ci și Dumnezeu adevărat, atotputernic, când Se umilește pe altar, aduce Tatălui Său, prin acest act de smerenie, o închinare și o cinstire nemărginită, iar noi, oferim prin El, lui Dumnezeu, o închinare și o slavă nesfârșită.

A asculta cu credință Sfânta Liturghie este a aduce lui Dumnezeu mai multă slavă decât pot să-i aducă în cer toți îngerii, toți sfinții, toți preafericii. Aceștia sunt creați, iar închinările lor sunt limitate; mărginite, pe când marea jertfă a Sfintei Liturghii este Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Care se smerește; Domnul Iisus Hristos, a Cărui smerenie și vrednicie au preț nemărginit. Pentru aceasta, slava și cinstea pe care o aducem lui Dumnezeu, prin El, la Sfânta Liturghie sunt nesfârșite!

b - Să-i aducem inima.

A doua datorie de căpetenie a noastră este să-i aducem inima noastră smerită și plină de căință, prin care dobândim iertarea păcatelor.

Prin Sfânta Jertfă, spălându-se păcatele noastre, ne împăcăm cu Dumnezeu de-a pururea. Pentru aceasta datorăm recunoștință Mântuitorului! El este Cel jertfit. Pe lângă chinurile Golgotei răbdate pentru noi, El ne-a iertat și păstrează pentru noi toți, la îndemâna tuturor acest izvor de binefacere continuă: Sfânta Jertfă, care se aduce zilnic pe altar.

Pe altar, Mântuitorul reînnoiește jertfa de pe cruce a Ființei Sale divine pentru răscumpărarea greșelilor noastre, îndeosebi pentru păcatele aceuia ce săvârșește și ale acelora pentru care se săvârșește, vii sau morți, precum și pentru ale tuturor acelora care asistă cu toată evlavia la săvârșirea ei, și ne dă bune gânduri, bune îndemnuri lăuntrice și haruri prezente pentru a ne căi cum trebuie de păcatele noastre, fie la Sfânta Liturghie, fie într-un alt timp potrivit.

Va fi de ajuns deci, îmi vei spune, să ascuți sau să dai o singură **sfântă liturghie**¹ pentru a plăti lui Dumnezeu datoriile pe care le avem față de El, din pricina păcatelor noastre, căci Sfânta

¹ **sfântă liturghie** (cu litere mici) pomelnice cu numele celor vii și ale celor morți pentru a fi pomenite cu ocazia oficierei Sfintei Liturghii
Sfânta Liturghie (cu literă mare) înseamnă principală slujbă bisericească creștină prin care se aduce Jertfa cea nesângeroasă.

Liturghie, având o valoare nemărginită, dă lui Dumnezeu o ispășire nemărginită. Sfânta Liturghie este într-adevăr o valoare fără de margini; dar trebuie să știm că Dumnezeu o primește, într-un chip mărginit, potrivit cu râvna și evlavia celui care o slujește și acelor pentru care se slujește și iau parte la ea.

Prin urmare, ispășirea noastră, și prin ea împăcarea lui Dumnezeu, mai mult sau mai puțin completă, pentru suferințele pricinite de păcatele noastre, este adusă pentru dobândirea mântuirii, de evlavia și râvna preotului care săvârșește Jertfa și a credincioșilor care iau parte la ea.

Și acum, cugetă la nebunia acelor care aleargă după Liturghii făcute în grabă, sau ceea ce este și mai trist, care iau parte fără reculegere ori fără evlavie! Sau la nesocotința unora cărora puțin le pasă când dau sfinte liturghii, dacă sunt aduse unui preot cucernic și evlavios, sau nu. Fără îndoială, cât privește taina, toate Sfintele Liturghii au aceeași valoare; dar ele nu sunt deopotrivă în ceea ce privește mângâierea adusă credincioșilor. Cu cât evlavia va fi mai mare, cu atât și rodul mângâierilor duhovnicești va fi mai bogat!

Același lucru trebuie să-l spunem și despre aceia care iau parte la Sfânta Liturghie. Cu toate că vrei să iei parte cât mai des la Sfânta Liturghie, trebuie să te gândești mai ales la evlavia și la luarea aminte cu care trebuie să stai înaintea sfântului altar.

c - Să-I mulțumim cu recunoștință.

A treia datorie de căpetenie a noastră este să-I mulțumim lui Dumnezeu, să-I aducem lui Dumnezeu toată recunoștința, pentru nenumăratele binefaceri cu care ne-a mângâiat.

Să strângem în mănunchi darurile pe care le-am primit de sus, binefacerile sufletești, simțurile noastre, facultățile noastre, sănătatea noastră, viața noastră și apoi viața lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și moartea care a suferit-o pentru noi! Toate aceste daruri măresc peste măsură datoria noastră către Dumnezeu.

Cum vom putea să-I mulțumim așa cum se cuvine? Vedem cum legea recunoștinței este observată până și de fiarele sălbatice, care se îmblânzesc față de binefacătorul lor.

Cu cât mai mult această lege trebuie păzită de oamenii dăruți cu inteligență și încărcăți cu atâtea bunuri de la Dumnezeu!

Pe de altă parte însă, neputința noastră este așa de mare, încât nu suntem în stare să-I mulțumim nici pentru cea mai mică binefacere primită de la El, pentru că și cea mai mică dintre ele vine de la El, Părintele Darurilor, și întovărașită fiind de milostivirea Sa nemărginită, capătă un preț nemărginit iar pe noi ne obligă să răspundem în aceeași măsură. Dacă noi nu suntem în stare să-I mulțumim pentru o singură binefacere, cum vom putea vreodată să-I mulțumim pentru toate binefacerile cu care ne-a coplesit Dumnezeu?

Iată-ne deci în situația de trăi și a muri nerecunoscători față de Binefacătorul nostru Suprem! Dar nu este așa! Să nu disperăm! Mijlocul de a îndeplini cu prisosință și întru totul această datorie a noastră este arătat nouă de proorocul David care a văzut, cu duhul, dumnezeiasca Jertfă și care a știut bine că numai prin ea datoria noastră va fi îndeplinită: **«cum voi mulțumi Domnului Dumnezeului meu, strigă el, pentru toate bunurile pe care mi le-a dat? Paharul mântuirii voi lua și numele Domnului voi chema!»** sau după altă versiune: **«Voi ridica în sus Potirul Domnului!»** adică Îi voi oferi o jertfă foarte plăcută Lui și-I voi plăti datoria mea pentru toate bunurile primite de la El.

Ni se umple sufletul de nespusă mângâiere și nădejde la gândul că această jertfă a fost instituită, îndeosebi de Mântuitorul nostru Iisus Hristos pentru a mulțumi dăruirii dumnezeiești.

Domnul nostru Iisus Hristos Însuși ne-a dat exemplul, când la Cina cea de Taină, înainte de binecuvânta pâinea și vinul la această primă Liturghie ridicând ochii către cer a mulțumit Tatălui Său.

Prin Sfânta Liturghie noi Îl primim pe Hristos întreg în inimile noastre. **«Un prunc ni s-a dat»**, spunea Isaia. Noi pe Acesta Îl primim în mâinile noastre prin Sfânta Euharistie și prin El aducem mulțumire deplină lui Dumnezeu pentru toate binefacerile Sale pe care le-a revărsat asupra noastră.

d - Să-I cerem harurile dumnezeiești.

A patra îndatorire față de Dumnezeu este să-I cerem harul Sfântului Duh, prin care ne mântuim. Cunoaștem cu toți mizeriile jalnice la care este omul supus și în care simte nevoia de sprijin și

de părintescul ajutor al lui Dumnezeu în fiecare împrejurare, singur Dumnezeu fiind Dătătorul oricărui bun trupesc și sufletesc.

Dar pe de altă parte, cu ce drept și cu ce nădejde să ceri noi daruri milostivirii dumnezeiești, când nesimțirea ta a fost atât de înfiorătoare și nerecunoștința cu care te-ai încărcat a mers până acolo, încât te întorci împotriva Binefăcătorului tău?

Cu toate acestea să nu-ți pierzi încrederea; recapătă-ți nădejdea! Nu ești vrednic de aceste bunuri pe care le dorești și a căror nevoie o simți; dar Mântuitorul cel milostiv binevoiește să Se facă mijlocitorul tău și El Însuși Se dă cheazășie pentru tine. Pentru tine a câștigat toată slava de la firea văzută și nevăzută.

Pentru tine Domnul Hristos a primit să Se transforme în jertfă aducătoare de pace la Sfânta Liturghie, la jertfirea căreia Tatăl nostru din ceruri ne dăruiește tot ceea ce cerem.

Da, la Sfânta Liturghie, Preaslăvitul nostru Mântuitor, Iisus Hristos, Preotul Principal, mijlocește pentru noi; Se face puternicul nostru apărător. Să nu uităm că Sfânta Fecioară Maria, toți sfinții și toate puterile cerești, a căror mijlocire o cerem, unesc rugile lor arzătoare cu rugăciunile noastre, ne ajută la toate câte credința ne îndeamnă să cerem de la Dumnezeu. Ce mai trebuie pentru împlinirea rugăciunii? Oare îți vor lipsi încrederea și nădejdea când te vei gândi că la altar este Domnul nostru Iisus Hristos, Care pentru tine Își jertfește Sângele Său așa de scump?

Preabinecuvântată Sfântă Liturghie, izvorul tuturor bunătăților, al tuturor darurilor! Trebuie să pătrundem mult mai adânc în acest tezaur, ca să descoperim marile comori dinlăuntrul lui, unde se află atâta har, daruri și virtuți.

Prin Sfânta și dumnezeiasca Jertfă primim mai întâi de toate darurile și bunurile sufletești: căința pentru păcatele noastre, învingerea ispitelor ce ne vin din partea tovărășiilor rele și a duhurilor necurate sau din partea trupului îndărătnic care din fire este înclinat spre rău; prin ea obținem darurile necesare pentru a ne întări credința sau pentru a înainta în virtute.

Prin dumnezeiasca Jertfă, căpătăm lumină și sfinte îndemnuri lăuntrice care ne întăresc și ne fac să lucrăm cu mai mult zel, cu voință hotărâtă, cu gândul drept și curat. Prin sfânta jertfă dobândim cele potrivite pentru a căpăta de la Dumnezeu

statornicia credinței, de care depinde mântuirea noastră și cea siguranța morală că poți dobândi fericirea veșnică.

Mai primim, de asemenea, și bunuri omenești care pot să ne ajute la mântuirea noastră: sănătate, îmbelșugare, pace; îndepărtarea tuturor relelor care se împotrivesc binelui nostru, cum sunt: ciuma, cutremurele, războaiele, foametea, persecuțiile, procesele, vrăjmășiile, ocările. Întru-un cuvânt, Sfânta Jertfă a dumnezeieștii Liturghii are puterea să ne scape de tot prăpădul, îmbogățindu-ne cu toate bunurile. Ea este cheia de aur a raiului. Ce alte bunuri ne-ar putea făgădui Tatăl cel Veșnic, după ce ne-a încredințat această cheie? **«Acela Care nu a cruțat pe propriul Său Fiu»**, spune sfântul Apostol Pavel către romani, **«și ni L-a dat nouă»**, cum nu ne-ar fi dat totul împreună cu El?

Frate creștine, ia îndrăzneală și cere de la Dumnezeu, de fiecare dată când asisti la Sfânta Liturghie, să facă din tine un plăcut al Său, un sfânt. Nu-ți fie teamă că ceri prea mult.

Mântuitorul nostru, Care Se jertfește pe altar într-un mod nesângeros nu ne spune El în Evanghelia Sa că pentru un pahar de apă dat în numele Său ne va da raiul? Tatăl ceresc, cum nu ne va da tot ce-I cerem, în această viață, dar mai ales cerul cel dumnezeiesc în viața de dincolo.

Înviorează-ți inima, frate creștine, și cere lui Dumnezeu, stând în fața sfântului altar, la Sfânta Liturghie, toate cele de folos spre mântuirea sufletului tău, căci Acela pe Care-L chemi într-ajutor nu sărăcește niciodată dăruindu-ți și, cu cât vei cere mai mult, mai mult vei primi de la El.

Alte binefaceri ale Sfintei Liturghii

În afară de binefacerile pe care noi le cerem, când participăm la Sfânta Liturghie, Dumnezeu ne dăruiește multe altele, fără a I le cere, cu condiția ca noi să nu ne împotrivim.

Se poate spune că Sfânta Liturghie este, pentru neamul omenească, soarele care răspândește splendoarea sa peste buni și peste răi și că nu este suflet, oricât de ticălos ar fi el, care să nu culeagă de aici un mare bine, deseori chiat fără să-l ceară, fără să se gândească la el. Următoarea istorisire ilustrează atât de bine acest adevăr:

dobândim cele potrivite pentru a căpăta de la Dumnezeu

«Doi tineri desfrânați, dintre care unul a fost la Sfânta Liturghie în dimineața acelei zile, mergând să se plimbe printr-o pădure, au fost apucați fără de veste de o furtună năpraznică. În mijlocul tunetelor și a fulgerelor, tinerii aud o voce care strigă: "Lovește!, Lovește!". Cel care nu fusese în dimineața celei zile la Sfânta Liturghie a fost lovit de trăznet și îndată a murit, iar celălalt a fugit înspăimântat tot mai departe căutând un adăpost, când, din nou auzi un glas poruncitor: "Lovește! Lovește!" Cum își aștepta moartea, auzi o altă voce strigând: "Nu pot! Nu pot! Pentru că astăzi a luat parte la Sfânta Jertfă. Liturghia la care a fost mă oprește să-l lovesc.»

De câte ori te va păzi Dumnezeu prin Sfânta Jertfă a Sfintei Liturghii de moarte năpraznică sau de primejdii de neînălțurat.

Cel care ascultă Sfintele Liturghii este scăpat de rele și de primejdii. Fericitul Augustin spune că **«Acela care ascultă cu evlavie Sfânta Liturghie nu va muri de moarte năpraznică»**. Iată deci un ajutor minunat pentru a ne păzi de această nenorocire: acela de a lua parte regulat, cu toată cucernicia, la Sfânta Liturghie.

«Dreptul care ascultă Sfânta Liturghie se păstează în dreptate, crește din ce în ce mai mult în vrednicie, în haruri, în virtuți, făcându-se din ce în ce mai plăcut lui Dumnezeu, iar acela care ascultă sau slujește cu mare evlavie Sfânta Liturghie i se cuvine mult mai mult decât dacă și-ar împărți averea săracilor și ar umbla tot pământul în pelerinaj la locurile sfinte», zice un cuvios părinte.

Acestea se referă la valoarea lăuntrică a Sfintei Liturghii. Și ce bogății nemăsurate mai cuprinde încă!

Aș vrea să mă fac înțeles de toți pentru a le putea spune: sărmanilor ce faceți? De ce nu alergați cu toți la sfânta biserică pentru ca să ascultați smeriți Sfânta Liturghie. De ce un imițați îngerii care, după cum spune sfântul Ioan Gură de Aur, coboară cete din cer în timpul Sfintei Liturghii și stau împrejurul altarului într-o sfântă reculegere, așteptând ca dumnezeiasca Liturghie să înceapă, iar ei să mijlocească pentru noi cu mai mult folos.

la el. Următoarea istorisire ilustrează atât de bine acest adevăr:

Sfânta Liturghie și sufletul celor răposați

După cele arătate mai sus, vedem că Sfânta Liturghie, ținând seama de valoarea ei lăuntrică, ușurează și chiar deschide porțile milostivirii lui Dumnezeu pentru sufletele păcătoase, ajutându-le să intre în cer. Dumnezeiasca jertfă a Sfintei Liturghii îi ajută pe cei morți ușurându-le și iertându-le păcatele.

Vedem din tradiția Bisericii cum nu numai că ea (Biserica) slujește Sfânta Liturghie pentru sufletele morților, dar se și roagă pentru ușurarea și izbăvirea lor din veșnicele chinuri.²

Pentru a-ți stârni mila față de aceste suflete, gândește-te că focul veșnic, unde ele suferă, arde cu atâta putere încât pricinuiește sufletelor chinuri îngrozitoare, care depășesc toate chinurile ce se pot închipui în lumea aceasta. Însă, pe deasupra: ele suferă îngrozitor de lipsa de a-L vedea pe Dumnezeu.

Judecă după tine însuși: dacă ai vedea pe tatăl tău și pe mama ta că se îneacă, iar pentru a-i scăpa n-ai avea nevoie decât să le întinzi mâna, nu te-ai simți dator să-i scapi?

Tu știi că sunt atâtea suflete sărmene, printre care se găsesc poate cele mai apropiate rude ale tale, chinuindu-se, iar tu nu te silești să ascuți cu evlavie Sfânta Liturghie pentru ele? Ce fel de inimă ai? Cine se poate îndoi că Sfânta Liturghie aduce o mare ușurare acestor sărmene suflete? Ascultă-l pe Fericitul Ieronim care spune: **«Atunci când se săvârșește Sfânta Jertfă pentru un răposat, focul mistuitor se îmblânzește, iar cât durează Sfânta Liturghie cazna se ușurează și la fiecare Sfântă Liturghie ies sufletele din veșnica osândă spre bucuriile și frumusețile cele negrăite ale slavei dumnezeiești, spre lumea sfinților, spre raiul desfătării unde fericirea nu mai are sfârșit.»**

Mai ține seama că milostenia ta pentru sufletele morților se va întoarce și spre folosul tău.

Cere preotului să-ți citească pomelnicul cu vii și morți la Sfântul Jertfelnic, la Sfânta Proscomidie³. Acolo se face o lucrare mare și preaslăvită.

² Triodul. Vezi Sinaxarul din Sămbăta dinainte de Duminica Înfricoșătoarei Judecăți

³ Sfânta Proscomidie este locul unde se pregătesc cele sfinte pentru Sfânta Împărtășanie. Ea se prezintă ca o masă într-o firidă. Reprezintă peștera Betleemului sau Golgota

La fiecare nume din pomelnic, atât pentru cei vii, cât și pentru cei morți se scot sfinte miride (părțicele) din prescurea rânduită pentru pomenirea celor vii și din prescurea rânduită pentru pomenirea celor morți.

1. Sfântul Agneț
2. Mirida Maicii Domnului
3. Miridele celor nouă cete îngerești
4. Mirida Sfântului Ioan Botezătorul

6. Mirida Episcopului locului
7. Mirida Preotului slujitor
7. Miridele pentru cei vii
8. Miridele pentru cei morți

Aceste sfinte miride care poartă în ele numele celor pomeniți: atât ale celor vii, cât și ale celor morți, stau lângă Sfântul Agneț (miel)⁴, lângă mirida Preasfintei Fecioarei Maria și lângă alte nouă miride ale celor nouă cete îngerești, până la vremea transformării pâinii și a vinului, prin invocarea (chemarea) Duhului Sfânt, în Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos. Aceste sfinte miride, ce poartă în sine numele celor dragi ai noștri: vii și morți, care au fost pomeniți la Sfânta Proskomidie, primesc marea binecuvântare, ele fiind alături de Sfântul Trup și îmbibate cu Sfântul Sânge al Domnului cu care se amestecă în Sfântul Potir.

Aceste sfinte miride care cuprind în ele numele celor pomeniți, atât ale celor vii cât și ale celor morți îmbibându-se cu Sfântul Sânge și fiind alături de Sfântul Trup al Domnului, primesc o mare binecuvântare și de aceea cea mai puternică rugăciune, atât pentru cei vii cât și pentru cei morți, are loc, aici, la Sfânta Proskomidie.

Să se știe că pomenirea sau citirea pomelnicilor la Sfânta Masă, cu voce tare în timpul Sfintei Liturghii sau citirea pomelnicelor în mijlocul bisericii, când se iese cu Sfintele Daruri n-au aceeași valoare cu pomenirea lor, în taină, la Sfânta Proskomidie, înainte de a începe Sfânta Liturghie. Dacă este determinat de credincioși să citească pomelnicele lor pentru vii sau pentru morți, cu voce tare, în mijlocul bisericii sau la Sfânta Masă în vremea Sfintei Liturghii, preotul nu le mai poate pomeni la Sfânta Proskomidie, scoțând sfinte miride pentru fiecare nume pomenit și atunci acele suflete rămân în mare pagubă.

Să se știe iarăși că, în mod excepțional, pomelnicele sosite mai târziu pot fi pomenite la sfântul jertfelnic și după ce a început Sfânta Liturghie, dar numai până la ieșirea cu Sfintele Daruri; după aceea nemaifiind îngăduit a se pomeni, rămân pentru altă zi să fie pomenite, tot la Sfânta Proskomidie. De aceea este bine ca pomelnicul să fie înmănat la altar înainte de începerea Sfintei Liturghii. Prin pomenirea la Sfânta Proskomidie sufletele morților

⁴ Agneț = miel (Sfântul Agneț) este o parte din prescure purtând pecetea IIS.HS.NI.KA. Prin invocarea Duhului Sfânt, Sfântul Agneț devine Trupul Domnului. Deci IIS.HS.NI.KA. înseamnă Iisus Hristos Biruitorul (morții) prin învierea Sa.

capătă multă ușurare și nădejdea milostivirii lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor, iar cei vii dobîndesc harul Sfîntului Duh, prin care se învrednicesc de tot binele ceresc și pămîntesc.

Datoriile noastre față de cei morți

Cred că tu frate creștine, nu ești din numărul acelor care nu numai că nu cunosc mila, nerugându-se pentru cei morți: rudeni și prieteni ai lui și neasistînd cu multă evlavie la Sfînta Liturghie pentru sufletele acelor, ci și mai mult încă, nesocotind drepturile cele mai sfînte ale răposatilor și refuzînd să îndeplinească obligatiile pioase lăsate de rudeniile lor, nu dau sfînte liturghii pentru ușurarea lor, nu fac pomenirile rînduite de Sfînta Biserică: parastase cu Sfînte Liturghii și milostenii la săraci, nu la neamuri în numele lor⁵.

«Nu pot să dau milostenie, îmi vei spune, mijloacele mele nu-mi îngăduie». Mijloacele nu-ți îngăduie? Dar îți îngăduie să cheltuiesti pentru atâtea lucruri, care nu-ți sunt de neapărată trebuință?

Știi să găsești bani pentru cheltuieli exagerate, nebunești, iar când este vorba să-ți faci datoria, nu numai față de sufletul tău, prin acte de binefacere la sfintele biserici, ci și față de semenii tăi, sau față de cei morți, atunci nu ai bani. Socotești că nimeni nu se găsește acum să-ți ceară socoteală de purtarea ta; dar uiți că în fața lui Dumnezeu vei da socoteală pentru necredința ta.

Hotărâri de luat

Așadar, frate creștine, luînd aminte la sufletul tău și cugetînd la toate cele arătate mai sus, ia hotărârea neclintită de a participa cu toată cucernicia, atât cât ocupațiile tale îți vor îngădui, la Sfînta Jertfă și a da sfînte liturghii, nu numai pentru sufletele morților, dar și pentru tine, pentru familia ta și pentru binefăcătorii tăi. Aceasta din două motive:

⁵ Să nu dai la neamuri milostenia ta (pomana) pentru cei morți, că aceea nu e bine primită de Dumnezeu. Pomana (milostenia) pentru cei morți, ca îmbrăcăminte, alimente, mobilă, bani etc., s-o dai la oameni străini și săraci care au nevoie de ajutor. Dacă cel răposat are rude atât de sărace încât au nevoie de mila altora, pot și ele primi milostenie din cele date pentru cel răposat.

a - Întîi, pentru a avea o bună sfîntă moarte, căci după învățătura Sfintei noastre Biserici, nu este cale mai bună decât dumnezeiasca Jertfă a Sfintei Liturghii, pentru ceasul din urmă, când urmează să te prezinți în fața lui Dumnezeu pentru a da socoteală de faptele tale.

Mîntuitorul a arătat că acela care va avea smeritul obicei de a lua parte la Sfintele Liturghii, în timpul vieții, va fi mîngăiat la moarte prin prezența îngerilor și a sfinților care-l vor apăra contra curselor diavolești.

b - Al doilea motiv este acela de a te învrednici prin sfintele liturghii să scapi de veșnica osîndă și să dobîndești cerul.

De aceea, cât trăiești, dă câte sfînte liturghii vei putea și nu te lăsa în nădejdea urmașilor tăi care, poate, nici pentru sufletele lor nu vor purta grijă.

Să luăm parte deseori la Sfînta Liturghie

Aceia care nu merg regulat la Sfînta Liturghie găsesc tot felul de pricini pentru a-și scuza fapta lor.

Când este vorba, însă, de interesele lumii acesteia, se dovedesc plini de zel și de foc în activitatea lor. Orice oboseală este atunci ușoară, nici un neajuns nu-i oprește. Când trebuie să asiste la Sfînta Liturghie, cu toate că nu este nimic mai însemnat decât lucrul acesta, stau cu inima împietrită, lipsiți de voință, gata să găsească o mie și una de motive pentru a nu merge la sfînta biserică. Pentru a motiva aceasta pun în față motive socotite de ei grave, ca: puțină sănătate, interese familiale, lipsa de timp etc.

Nu-și dau seama de rușinea și nenorocirea în care se găsesc.

Lume oarbă, când îți vei deschide ochii pentru a-ți recunoaște rătăcirea?

Să ne trezim toți din toropeală!

Fie ca râvna noastră cea mai vie să vă facă să ascultați cât mai des Sfînta Liturghie, să luați parte, cu toată cucernicia la Sfînta Jertfă ce se aduce pe altar și să vă împărtășiți din ea cu toată vrednicia, după ce ați primit mai întîi dezlegarea și iertarea păcatelor de la duhovnic.

Astfel făcând, urmău pilda sfinților pe care Dumnezeu i-a proslăvit, devenind noi înșineilde vii.

Frate creștine, te-am îndemnat în aceste câteva pagini să iei parte regulat la Sfânta Jertfă și să dai câte sfinte liturghii poți da.

Te îndem iarăși să ascuți cât mai multe Sfinte Liturghii cu toată ardoarea sufletului tău, ca să scapi din multe primejdii și nenorocirii în viața aceasta și în cea viitoare.

Deci, du-te la biserică, du-te la Sfânta Liturghie, zilnic dacă îți este cu putință și nu te împiedică alte îndatorii ale tale și fii cu mare credință.

Vei simți în scurtă vreme, te asigur, o îmbunătățire a vieții tale și vei câștiga binele de care are atâta nevoie sufletul tău.

Sfintele Liturghii și remunerațiile

Aș vrea să închei prin două observații foarte nimerite:

a - Prima, este neștiința profundă a multora dintre creștini care necunoscând și neprețuind deloc bogățiile nemărginite ce sunt cuprinse în Sfânta Jertfă, îi atribuie mai degrabă o valoare materială.

«Părinte vreau să plătesc niște liturghii». Cum să plătești Sfintele Liturghii?! Dar ce preț ar putea egala valoarea unei Sfinte Liturghii din moment ce Aceasta prețuiește mai mult decât tot cerul?! Ce neștiință de plâns!

b - Altă observație are ca obiect remunerațiile. Bani pe care îi dai preotului, îi dai ca el să poată trăi, nu drept plată a Sfintelor Liturghii.

Frate creștine, te-am îndemnat în aceste câteva pagini să iei parte regulat la Sfânta Jertfă și să dai câte sfinte liturghii câte poți da.

Îmi închipui însă că diavolul poate lesne să-ți strecoare gânduri ca acestea: «Preoții, sigur, te îmbie să dai cât mai multe liturghii; dar sub înfățișarea unui scop înalt, ei nu își caută decât interesele lor, așa că totul se face și totul se spune pentru bani.»

Cea mai mare greșală! Mulțumesc lui Dumnezeu de a mă fi făcut să îmbrățișez o misiune care propăvăduiește sărăcia. Din copilărie, de la vârsta de 17 ani, deși singurul fiu la părinți, am

fiind de dragostea lui Dumnezeu, toată viața mea am închinat-o Lui, făcându-mă monah (călugăr).

Pot deci să-ți vorbesc cu îndrăzneală, fără a mă teme nici de bănuieli, nici de învinuirile tale, căci sunt cu inima curată, și înaintea mea stă binele tău.

Te îndem să ascuți cât mai multe Sfinte Liturghii cu toată ardoarea sufletului tău, și vei scăpa din multe primejdii și nenorociri în viața aceasta și în cea viitoare.

CAPITOLUL III

DUMNEZEIESCUL HAR ȘI CONLUCRAREA OMULUI LA ACTUL MÂNTUIRII

Sfânta Euharistie și administrarea ei

Mântuirea adusă lumii de Domnul nostru Iisus Hristos și mijlocită de Biserică se împărtășește credincioșilor prin Sfintele Taine. Ele sunt lucrări sfinte care într-o formă văzută, împărtășesc credincioșilor harul sfințitor, nevăzut.

Sfânta Euharistie este una dintre cele șapte Taine ale Bisericii noastre Ortodoxe de Răsărit.

Elementele văzute ale acestei Sfinte Taine sunt pâinea și vinul care, prin transformare, devin Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos. Euharistie înseamnă «mulțumire». Mântuitorul când a instituit această Sfântă Taină, mai întâi a mulțumit lui Dumnezeu și după aceea a binecuvântat pâinea pe care, frângând-o, a dat-o sfinților Săi ucenici și apostoli, zicând: «Luați, mâncați, Acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor» și binecuvântând vinul din pahar le-a zis: «Beți dintru Acesta toți, Acesta este Sângele Meu al Legii celei noi, Care pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor!»

Sfânta Euharistie mai poartă numele de Cina Domnului, Paharul Binecuvântării, Ospățul Dragostei, Sfintele Daruri, dumnezeieștile și înfricoșătoarele Taine, Sfânta Cuminecătură, Sfânta Împărtășanie etc.

Ceea ce constituie caracterul sublim al acestei Sfinte Taine și ceea ce o pune mai presus de celelalte dumnezeiești Taine este faptul că elementele materiale cerute pentru săvârșirea ei nu-și mai păstrează ființa lor materială, ci se prefac: pâinea în Trupul, iar vinul în Sângele Domnului nostru Iisus Hristos.

Prefacerea este absolut reală, de unde urmează că pâinii și vinului, după binecuvântare, li se cuvine aceeași ardoare sau închinare dumnezeiască pe care o dăm Mântuitorului Hristos Însuși!⁶

Împeună cu Trupul și Sângele Domnului este de față în Sfânta Euharistie și Dumnezeirea Sa. De aceea, când ne împărtășim, ne unim nu numai cu Trupul Său îndumnezeit, ci și cu Dumnezeirea Sa, că Însuși zice: «**Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, acela petrece întru Mine și Eu întru el.**»⁷

Sfânta Euharistie și binefacerile ei

Credinciosul care se împărtășește cu Sfintele Taine dobândește nenumărate binefaceri, dintre care amintim:

- a** - Unirea în chip tainic cu Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos;
- b** - Hrănirea sufletului și a trupului;
- c** - Întărirea și înaintarea în viața spirituală;
- d** - Curățirea de păcate;
- e** - Întărirea în virtute etc.

Toate acestea și mai multe altele ne pregătesc pentru viața de apoi, după cum Însuși Iisus Hristos zice: «**Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață de veci și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi.**»⁸

Împărtășirea cu Sfintele Taine este garanția învierii și a vieții veșnice, căci zice Domnul: «**Pâinea care se coboară din cer este aceea din care, dacă mănâncă cineva, nu moare.**»⁹

Aceste binefaceri le dobândesc cei ce primesc Sfânta

⁶ Mărturisirea Ortodoxă, răspuns la întrebarea 65, partea I

⁷ Ioan VI, 55

⁸ Ioan VI, 54

⁹ Ioan VI, 49

Euharistie cu vrednicie, adică cei care se pregătesc cu pocăință, post și milostenii pentru primirea ei.

Pentru cei care o primesc cu nevrednicie, ea are ca efect mustrarea de cuget și osândă dumnezeiască, căci zice Scriptura: **«Oricine mănâncă pâinea aceasta și bea paharul Domnului cu nevrednicie vinovat va fi Trupului și Sângelui Domnului»**. Deci: **«să se cerceteze omul pe sine și numai după aceea să mănânce și să bea; căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă lui își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului»**.¹⁰

Pocăința ca pregătire pentru a primi Sfânta Împărtășanie

Pentru a primi cu vrednicie această Sfântă Taină se cere o pregătire aleasă, demnă de importanța ei, și anume o pocăință sinceră și o dăruire totală a ființei tale lui Dumnezeu.

Pocăința este sinceră când cineva trezit și zguduit de conștiința lui, se duce la scaunul de mărturisire al duhovnicului, unde recunoscându-și greșelile se hotărăște a nu mai răni dragostea lui Dumnezeu prin a sa nesocotință și a nu mai însângera cu păcatele sale pe Cel ce S-a jertfit pentru el.

În urma hotărârii de a nu mai greși, el primește iertarea păcatelor de la Dumnezeu, prin intermediul duhovnicului care este îmbrăcat cu harul preoției. În urma dezlegării de păcate, primită de la duhovnic, creștinul se reintegrează în harul dumnezeiesc primind noi puteri sufletești: i se luminează cugetul și i se deschid noi înțelegeri duhovnicești pentru săvârșirea faptelor bune, prin care se apropie tot mai mult de Dumnezeu.

Adevărata căință este aceea care izvorăște din dragoste pentru Dumnezeu și din conștiința că L-am supărat cu păcatele noastre, iar nu aceea care provine din frica de pedeapsă.

Este adevărat că nu toți se pot ridica la această înțelegere și simțire înaltă și că la unii căința pornește din frică. Și această căință le folosește, fiindcă îi ridică din păcat și-i apropie de Dumnezeu, împăcându-i cu El.

«Pocăiți-vă și vă întoarceți - zice Sfântul Apostol Petru, - ca să se spele păcatele voastre»¹¹; iar Sfântul Vasile cel Mare: «Spre a se mântui nu le este de ajuns celor ce se căiesc să se îndepărteze de păcate; ei trebuie să aducă roade adevărate de pocăință; să îndeplinească epitimia sau canonul dat de duhovnic în scaunul mărturisirii cu toată sânguința și numai așa, primind dezlegarea, să se apropie cu toată dragostea și râvna de unirea euharistică cu Hristos Domnul.»

Administrarea Sfintei Euharistii

a - Săvârșitorul și administratorul Sfintei Euharistii este arhiereul sau preotul. În cazuri excepționale o poate administra și diaconul.

b - Cine se poate împărtăși?

Pot primi Sfânta Împărtășanie nimai cei pregătiți pentru aceasta, precum zice Apostolul: «Să se cerceteze omul pe sine și așa să mănânce din pâine și din pahar să bea; căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea nesocotind Trupul Domnului» «Toți creștinii, care sunt de o credință și o Biserică, care nu au asupra lor îndepărtare sau blestem și care prin mărturisire își aduc pocăință curată, care trăiesc în dreaptă credință și nu sunt opriți pentru o vreme de duhovnicul lor, aceia să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului, cu cuvenita cinste. Asemenea și copiii care pot fi primiți la mărturisire, precum și pruncii după obiceiul Bisericii și aceasta pentru credința celor ce-i aduc pe ei la biserică, să se învrednicească Sfințelor Taine pentru sfințirea sufletelor și primirea dumnezeiescului Har». ¹²

Sunt opriți de duhovnic ca să se împărtășească: păcătoșii înveterați, desfrânații, concubinii, pervertiții sexual, cămătarii și vrăjitorii, furii de cele sfinte, jucătorii de cărți și de bobi, descântătorii, ghicitorii în cafea, în ghioc și care fac chiromanție, hulitorii și cei care grăiesc cuvinte de ocară, provocatorii de neorânduială și de scandal, cei cu păcate grele (cum sunt:

¹⁰ Corinteni XI 27-29

¹¹ Faptele III, 19

¹² Liturghionul ed. București pag. 403

ucigașii, hoții etc.). Aceștia nu pot fi împărtășiți cu Sfintele Taine decât după ce, cu multă zdrobire de inimă, și-au îndeplinit canonul dat de duhovnic.¹³

Durata opririi de la Sfânta Împărtășanie pentru fiecare păcat o indică sfintele canoane și pravilele sfintei noastre Bisericii Ortodoxe de Răsărit; dar ea poate fi scurtată sau chiar prelungită după socotința duhovnicului, de la caz la caz.

Cei păcătoși, fiind pe patul de moarte, pot fi împărtășiți după ce se vor mărturisi și fără îndeplinirea canonului de pocăință ce le-a fost dat de duhovnic la scaunul mărturisirii¹⁴, iar, dacă se fac sănătoși să-și îndeplinească canonul avut.

Nu se știe în ce măsură Sfânta Împărtășanie ajută celui care se află pe patul morții, dacă el nu s-a împărtășit de multă vreme și n-a vrut să țină seama de mântuirea lui. Folosul Sfintei Împărtășanii, pentru unul ca acesta, depinde de căința puternică pe care o va avea în clipa trecerii din această viață.

Nu se poate da Sfânta Împărtășanie alienaților (celor ieșiți din minți), celor căzuți în leșin (în comă)¹⁵; atâta vreme cât se află în această stare¹⁶, precum nici celor care nu au capacitatea fizică de a primi Sfânta Împărtășanie, adică cei care vomită, tușesc și scuipă neconținut¹⁷; cei îndrăciți (epileptici și nebuni), pot fi împărtășiți în momente de luciditate, dacă nu hulesc pe Dumnezeu și nu batjocoresc cele sfinte¹⁸. Nu pot fi împărtășite femeile în periodul lunar¹⁹ și nici femeile sau bărbații care noaptea precedentă au fost ispitiți în somn²⁰ sau au păcătuit trupește.

¹³ Nichifor Mărturisitorul, canoanele XXIX și XXXII

¹⁴ Sinodul I Ec. can. 13; Sfântul Grigorie de Nysa can. 5; Cartagina can. 7.

¹⁵ Creștinul fiind pe patul morții, dacă a căzut în leșin sau a intrat în comă, nu mai poate fi împărtășit, nu-și mai dă seama de sine. Aceia care nu aduc preotul din timp, adică atunci când bolnavul este conștient și poate vorbi, unii ca aceștia în grea osândă cad și ucigași se socotesc, pentru că din cauza neglijenței lor s-a păgubit și s-a osândit un suflet ce printr-o mărturisire plină de căință și prin împărtășania cea mai de pe urmă ar fi putut aștepta cu încredere îndurarea lui Dumnezeu.

¹⁶ Sfântul Nicolae Misticul, can. 4; Liturghierul ed. București 1950 pag. 404

¹⁷ V. Mitrofanovici Tarnavski, Liturgia Bisericii Dreptcredincioase Răsăritene, Cernăuți 1909.

¹⁸ Sfântul Timotei al Alexandriei, can. 53.

¹⁹ Sfântul Dionisie al Alexandriei, vol. II partea a II-a, pag. 212

²⁰ Sfântul Ioan Postnicul, can. 8-9; Nicodim Milaș 5-2, partea a II-a pag. 212

c - Când se poate împărtăși?

Primii creștini se împărtășeau zilnic, având o mai aleasă trăire creștinească²¹. Până în secolul al VIII-lea, se împărtășeau în toate zilele în care se săvârșea Sfânta Liturghie, adică în toate duminicile și sărbătorile de peste an și la aniversările sfinților martiri. În secolul al IV-lea, Sfântul Vasile cel Mare zicea: *«Est bine și folositor a se împărtăși în fiecare zi și a primi dumnezeieștile Taine, că Însuși Domnul lămurit zice: «Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață de veci.»»*²²

Iar în regiunea sa era obiceiul de a se împărtăși de patru ori pe săptămână: duminica, miercurea, vinerea și sâmbăta²³. Sfântul Ioan Gură de Aur muștrând aspru pe cei care, venind la biserică, nu se împărtășesc zice: *«Se aduce zadarnic Jertfă zilnic, am stat degeaba lângă altar, nimeni nu se împărtășește! Nu ești vrednic de Jertfă? Nici de împărtășire? Atunci nu ești vrednic nici de rugăciune! Auzi pe vestitori spunând: «Câți sunteți chemați, ieșiți». Toți cei care nu se împărtășesc sunt catehumeni (nebotezați). Dacă nu ești dintre aceștia, ci dintre cei credincioși (botezați), ce se pot împărtăși, de ce nu ai grijă să te împărtășești? Ia seama și vezi că aici este masa împărătească și îngerii slujesc la ea!*

*Însuși Împăratul stă de față și tu stai nepăsător? Apropie-te și te împărtășește! Spune-mi dacă cineva chemat la masă își spală mâinile pentru a mânca, dar nevoind să mănânce, nu ofensează pe cel care l-a chemat? Așa și tu: ai venit, ai stat la Liturghie, ai mărturisit că ești dintre cei credincioși. Cum ai rămas și nu te împărtășești din masa cea împărătească? «Sunt nevrednic», zici tu, dar nu erai vrednic nici de intrare (în sfânta biserică). Tu însă ai intrat și ai văzut unde stă Dumnezeu (la Masa Împărătească), deci ți-ai îngăduit să intri și să vezi; dar când vine Dumnezeu (Jertfă pe altar), tu pleci! Nu te împărtășești din Jertfă! Nu stai la masa împărătească la care îngerii slujesc! Să nu învinovățim firea sau neputința, ci mai curând neglijența.*²⁴

²¹ Sfântul Ciprian. De dominica Oratione; can 21, P.L.T. IV, cd. 551; Fapte II, 42-46.

²² Ioan VI, 24

²³ Sfântul Vasile cel Mare, Epistola 9-3 către Cesarea; Nicodim Milaș; op. cit. pag. 258

²⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilia a II-a către Efeseni, P.G.T. 62, col. 28-30

Sfântul Teodor Studitul zice: «*Sfânta Precestanie este cel mai mare dar dumnezeiesc, însă văd că nu avem grijă să ne cuminecăm adesea, de care mult mă mir! Pentru ce numai duminica să ne cuminecăm, iar întru altă zi nu. Se cuvine, mai cu seamă monahilor și celor ce se află în obște în toate zilele a se precești.*»

Zic acestea pentru cei curați cu sufletul și cu trupul. Fără băgare de seamă, fără multă cercetare și luare-aminte, să nu îndrăznească cineva, că zice Apostolul: «*Să se cerceteze omul pe sine de este vrednic și atunci să se cuminece; căci cel ce mănâncă Trupul și bea Sângele lui Hristos cu nevrednicie, păcat mare și osândă pricinuiește sufletului său.*» Sfânta cuminecătură este pâinea vieții, ne dă viață veșnică și fericit este acela care o mănâncă, nefiind întru sine prihană, poftă rea, lăcomie, vrăjmășie, iubire de argint sau altă necurăție. Zice Domnul: «*Eu sunt pâinea vieții Care M-am pogorât din cer și cel ce-Mi va mânca Trupul și-Mi va bea sângele este împreună cu Mine și Eu împreună cu el.*» Și iarăși se zice: «*Cel ce nu se împărtășește Tainelor este despărțit de Hristos.*»²⁵

Canoanele: 65 Apostolic, 80 Trulan, 2 Antiohia, 11 Sardica sunt și mai categorice împotriva celor ce nu se împărtășesc, când spun că toți credincioșii care intră (în sfânta biserică) și ascultă Sfintele Scripturi, dar nu rămân la rugăciune (adică până la momentul când se invocă Duhul Sfânt pentru transformarea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele Domnului, adică până la Epicleză, când la strană se cântă **Pe Tine Te lăudăm**) și nici la Sfânta Împărtășanie, unii ca aceștia făcând dezordine în biserică, trebuie să se afurisească.

Acum creștinii s-au îndepărtat mult de Sfânta Împărtășanie!

Puțini mai sunt care abia dacă se mai împărtășesc o dată pe an, la Sfintele Paști, iar alții dacă mai pot s-o mai primească pe patul morții, dar și atunci fără prea mare folos pentru că nu mai înțeleg deplin röstul acestei Sfinte Taine.

Dacă Sfânta Liturghie este o jertfă, se înțelege de la sine că numai prin administrarea ei se atinge pe deplin scopul ultim al

oricărei jertfe, adică realizarea comuniunii cu divinitatea prin mijlocirea jertfei. Jertfa la Sfânta Liturghie, pe Sfântul Jertfelnic, nu este alta decât însăși umanitatea Mântuitorului.²⁶

La originea și instituirea ei Sfânta Liturghie nu se putea concepe fără împărtășirea credincioșilor, bineînțeles pregătiți și vrednici. Taina era, adică, organic și inseparabil legată de Jertfă; împărtășirea credincioșilor constituia o parte integrantă și esențială din rânduiala Sfinte Liturghii. Acest lucru îl scoate în evidență însăși alcătuirea sau structura Sfinte Liturghii, care presupune și implică împărtășirea credincioșilor, cum ne arată, în mod categoric, anumite texte.

Astfel, este destul să amintesc, în primul rând formula cu care se însoțește înălțarea Sfântului Agnet: «**Sfintele, Sfinților**»²⁷, apoi formula de invitație: «**Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați**», ori ectenia de mulțumire după Sfânta Împărtășanie: «**Drept primind dumnezeieștile lui Hristos Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului.**» În rugăciunea tainică dinainte de Sfânta Împărtășanie, preotul se roagă de asemeni ca Domnul Dumnezeu să ne învrednicească pe noi, slujitorii, a ni se da preacurat Trupul Său și preasfânt Sângele Său, și prin noi la tot poporul. Și așa mai departe...

Care sunt sensul și rațiunea de a fi ale unor asemenea texte liturgice, dacă nu împărtășirea tuturor membrilor Bisericii pregătiți să primească Sfintele Taine?

Prin urmare, scopul ultim al participării la cultul divin se poate considera pe deplin atins numai atunci când preotul a izbutit să strângă toți credincioșii în jurul altarului și i-a împărtășit cu Cina Sfântă. De aici, o datorie de căpetenie a preotului este de a face totul pentru reînvierea împărtășirii generale și frecvente ale credincioșilor, după o pregătire aleasă, vrednică de primirea Sfântului Trup și Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Sfânta Liturghie este locul de întâlnire al Mântuitorului cu fiecare dintre noi prin împărtășire. Acest fapt nu se petrece decât adunându-se credincioșii în sfânta biserică, împrejurul mesei euharistice,

²⁶ Diacon Ene Braniște, Participarea la Sfânta Liturghie și metodele pentru realizarea ei, București 1949, pag. 65

²⁷ Întru început, creștinii se numeau sfinți, pentru viața lor curată

mesei împărătești, la care stă de față Însuși Împăratul. Ni se dă nouă, ca și ucenicilor la Cina cea de Taină, pentru că adunarea credincioșilor strânși în jurul preotului, mai ales în jurul episcopului, ca și în Liturghia arhierască, modelul Liturghiei desăvârșite, este imaginea cea mai fidelă și cea mai sugestivă a Sfinților Apostoli în jurul Mântuitorului la cină. De altfel, la originea ei, Liturghia creștină nu era decât repetarea Cinei celei de Taină; scopul era să făurească în sufletele celor prezenți același spirit de dragoste și comuniune care-i lega pe ucenici între ei și cu diviul lor Învățător, în foisorul cinei, înainte de dureroasa despărțire. Iată cum prin administrarea împărtășirii generale și frecvente vom întări conștiința credincioșilor noștri, astăzi așa de slabă. Îi vom face să înțeleagă mai bine că sunt membri ai Bisericii, adică ai Trupului lui Hristos.

În felul acesta și nu numai așa vom reînvia în cugetele lor sensul original, adică cel eclesiologic sau comunitar al cuvântului "Biserică", care în concepția vechilor creștini însemna Trupul mistic al lui Hristos realizat vizibil în forma unei comunități strânse în jurul unui episcop sau al unui preot și al acelui altar și împărtășindu-se din același Trup sfânt și dumnezeiesc Sânge.²⁸

Alături de iubirea creștină, împărtășirea este cimentul care ține strâns lipite între ele cărămizile vii ale zidirii Bisericii lui Hristos pe pământ. Cu cât elementul acesta de legătură și coeziune este mai tare, mai rezistent, cu atât edificiul întreg va fi mai trainic, mai durabil.

Iată de ce unificarea spirituală a tuturor credincioșilor într-un singur organism viu, în care să pulseze aceeași inimă și același cuget, nu este posibilă astăzi fără reînvierea împărtășirii generale și frecvente ca odinioară. Administrarea Sfintei Euharistii credincioșilor a produs o mare dispută între călugării sfântului Munte Athos pe la anul 1807 și mai înainte, când patriarhul Constantinopolului, Grigore al V-lea, pentru a potoli spiritele și a-i lămuri pe credincioși, adunând sinodul, a dat un tomos bisericesc

²⁸ I. Corinteni X, 17

care spune: «... s-ar cuveni ca toți credincioșii, la fiecare Sfântă Liturghie, să se apropie ca să se împărtășească cu făcătorul de viață Trup, dar din pricina ușurătății și a neputinței de a se împărtăși în fiecare zi, Biserica a hotărât ca fiecare să se apropie de Sfânta Împărtășanie atunci când s-a spovedit și duhovnicul l-a găsit vrednic de dumnezeiasca Împărtășanie și a luat dezlegare pentru aceasta de la el».²⁹

Din cele scrise mai sus rezultă că Sfânta Împărtășanie, fiind condiționată și precedată obligatoriu de Sfânta Taină a Mărturisirii, o putem primi întotdeauna când suntem pregătiți sufletește, și avem dezlegare de la duhovnic pentru aceasta.³⁰

Povăturile din Liturghier socotesc obligatorie împărtășirea generală cel puțin la praznice și în cele patru sfinte posturi de peste an.³¹

După Sfântul Simeon Tesaloniceanul,³² fiecare creștin temător de Dumnezeu trebuie să se împărtășească la fiecare 40 de zile, iar cel care se păstrează curat și se simte vrednic se poate împărtăși și mai des, chiar în fiecare duminică, mai ales bătrânii și bolnavii, căci aceasta este pentru dânsii sănătate și întărire.

În această categorie pot fi socotiți toți aceia care se află în preajma unui eveniment hotărâtor pentru viața lor, ca de exemplu: femeile înainte de naștere, ostașii înainte de luptă ș.a.m.d. De asemenea tinerii care se căsătoresc trebuie să se spovedească și să se împărtășească înainte de cununie.

Prin Sfânta Împărtășanie se obține unirea în chip trainic cu Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, hrănirea trupului și a sufletului, înaintarea în viața spirituală, curățirea de păcate, întărirea și înaintarea în virtute, care ne pregătesc pentru viața de veci, după cum Însuși ne spune: «Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață de veci și Eu îl voi învia în ziua de apoi».³³

²⁹ Patriarhul Constantinopolului Grigore al V-lea din Smirna (în a III-a păstorie a sa). Tomul Bisericesc din august 1819 al lui Manuil Ghedeon, Constantinopol 1888, pag. 125-155

³⁰ Învățătura de credință, ed. București 1952

³¹ Liturghierul, ed. 1950, Povătuiri

³² Sfântul Simeon Tesaloniceanu, *Tratat asupra tuturor dogmelor*, cap. 36, pag. 242

³³ Ioan VI, 54

Deci primirea cu vrednicie a Sfintei Împărtășanii este garanția învierii și a vieții de veci, precum zice Domnul: «**Aceasta este Pâinea care se coboară din cer. Cel ce va mânca din Pâinea aceasta nu va muri în veac.**».³⁴

d - Pregătirea pentru Sfânta Împărtășanie

Împărtășania fiind Taina Tainelor, unirea cu Însuși Hristos Domnul, sub forma Sfântului Trup și Sânge, se înțelege că primirea ei trebuie precedată de împlinirea unei anumite pregătiri prin care ființa noastră să fie curățită și ridicată la rangul de sălaș vrednic și cinstit al dumnezeiescului Trup și Sânge. Această pregătire este trupească și sufletească, și constă din spovedanie sau mărturisirea păcatelor, prima condiție, esențială, și apoi în îndeplinirea canonului dat de duhovnic.

Copiii până la 7 ani sunt scutiți de a se mărturisi.

Prin Sfânta Taină a mărturisirii sau a spovedaniei, creștinul își îndreaptă credința și viața sa duhovnicească după învățăturile dumnezeieștilor canoane ale Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, ferindu-se de superstiții și erezii ucigătoare de suflet, cum sunt ținerea unor sărbători păgânești (marinele, joia verde, filipii și altele de felul acesta) care nu se află în calendarul creștin ortodox.

Ceea ce este extrem de rău este faptul că s-a ajuns până acolo încât să se lepede de Dumnezeu și de Sfântul Botez și să se unească cu diavolul făcând tot felul de vrăji și farmece prin care îl cheamă pe Satan și pe diavolii lui și să facă rău oamenilor și chiar dobitoacelor nevinovate.

Să se știe că toți fermecătorii, vrăjitorii, descântătorii, ghicitorii, spiritiștii și cei asemenea lor sunt fii diavolului și s-au vândut lui pe vecie!

Să se știe și aceasta: vrăjile nu au nici o putere asupra omului credincios și asupra vitelor lui. Vrăjile au putere asupra celor care se tăvălesc în păcate și nu aleargă la Dumnezeu cu mare căință, lepădându-se de rele și îndreptându-și viața, încât Dumnezeu să coboare mila Sa asupra lor și să-i izbăvească de duhul cel rău.

Prin mărturisirea curată, plină de căință, creștinul se curăță de rătăcirile sufletești și luând de la duhovnic dezlegarea tuturor păcatelor săvârșite, cu știință și din neștiință, se leapadă de Satana și de lucrările lui și euharistic se unește din nou cu Hristos, Izvorul vieții și al fericirii noastre.

Pentru a se putea împărtăși cu Sfântul Trup și Sânge al Domnului Iisus Hristos, adică a se uni cu Dumnezeu euharistic, trei condiții esențiale se cer îndeplinite: prima este, după cum am văzut mai sus, mărturisirea curată, plină de căință, prin care creștinul se curăță de rătăcirile sufletești, adică de toate greșelile săvârșite cu știință și voință, precum și de cele săvârșite din neștiință; a doua, urmarea celei dintâi, este împăcarea cu sine, cu aproapele și cu Dumnezeu, iar a treia fără de care nu se poate, este postul și rugăciunea.

Sunt creștini care în toată viața lor nu s-au spovedit și nu s-au împărtășit. Prea mare ar fi mila lui Dumnezeu cu ei dacă la sfârșitul vieții lor s-ar învrednici de mărturisire și de primirea Sfintei Împărtășanii.

Foarte mulți dintre aceștia îmbolnăvindându-se, nu au grijă să se împărtășească nici înainte de a se interna în spital, de unde numai Dumnezeu știe dacă se mai întorc; și dacă nu, ei mor păgânește fără nici o nădejde în milostivirea lui Dumnezeu. Atât de rău i-a înșelat Satana, încât foarte mulți dintre ei cred că, de se vor împărtăși, mor. Sărmanii! Ei nu știu că printr-o mărturisire curată, cu zdrobire de inimă, milostivirea lui Dumnezeu și Sfânta Împărtășanie le înviorează sufletul și trupul. În felul acesta cei care nu vor să se împărtășească nici în ultima clipă, fug de Dumnezeu, fug de fericirea lor și cad în grea osândă pentru veșnicie!

Cel ce dorește să se împărtășească și în afara celor patru posturi de peste an trebuie **să postească** și **să se roage**, cu metanii până la pământ, după putința lui, cu o săptămână înainte³⁵ sau cel puțin trei zile sau măcar o zi.³⁶ În ziua Sfintei Împărtășanii, să se abțină complet de la mâncare și de la băutură până la vremea împărtășirii începând cel puțin de la miezul nopții, adică de la orele 24. Numai celor bolnavi pe moarte li se poate da Sfânta Împărtășanie pe mâncate.³⁷

³⁵ Tipicul Sf. Sava, cap. 34, pag. 42 (post pentru monahi)

³⁶ Liturghierul, op. cit. p. 399

³⁷ Sf. Nichifor Mărturisitorul, Canonul 9, Molieftelnic, ed. București 2832, pag. 483

Poate fi împărtășit acela care după ajunare, fără voia lui, a înghițit apă spălându-și gura.³⁶

Pentru cei căsătoriți, în noțiunea de post se cuprinde și înfrânarea de la viața conjugală.³⁷

Pe lângă celelalte datorii creștinești arătate mai sus, drept credincioșii creștini, ca să se învrednicească de dumnezeieștile Taine, trebuie să respecte toate sfintele posturi după rânduiala sfințelor canoane și a pravilelor Sfintei noastre Biseici Ortodoxe de Răsărit. Nimeni să nu țină alte posturi scornite de cei rătăciți la minte și la suflet, căci toate acestea sunt rătăcirii pierzătoare de suflet.

Sfintele Posturi

Sfintele posturi pe care trebuie să le respecte creștinii ortodocși de pretutindenea și pe care le-a rânduit Sfânta Biserică prin legi și canoane sunt:

a - Postul Paștelui (6 săptămâni)

Lăsata seclului pentru postul Paștelui cade între 15 februarie și 21 martie, după cum și Paștele cade între 4 aprilie și 8 mai. (aceste date corespund atunci când se folosește calendarul îndreptat, Paștele serbându-se o dată cu toată Ortodoxia).

Lăsându-se sec de carne, urmează săptămâna brânzei sau săptămâna albă cum i se mai spune, în care nu se mănâncă carne sau grăsime animală; acela care ar mânca carne în această săptămână cade sub canon ca și când ar fi mâncat în timpul sfântului post. Lăsându-se sec de brânză și de ouă, intrăm cu desăvârșire în sfântul și marele post care durează 6 săptămâni și pe care îl postim după cum urmează:

25 martie (Buna Vestire)

³⁸ Sf. Timotei al Alexandriei, Canonul 16 Milaș, vol. II partea a II-a pag. 155
³⁹ I. Corinteni 7,5; Sf. Timotei, Canonul 5 Sfântul Simeon Tesaloniceanul, răspuns la întrebarea 16, pag.315; Pravila cea Mare de I. Bujoreanu, Glava 170, pag.196-197, zice: "Trebuie omului celui ce vrea să se preceștiască să nu se împreune cu mulieră lui, dacă se va precești iară se va ține o zi" Reprodus și în Pravila Mitropolitului Nifon, ed. a II-a, București 1854, pag. 29

Dacă va fi înaintea Duminici Floriilor, chiar căzând în zi de miercuri sau vineri, se dezleagă la vin untdelemn și pește.

La 24 martie «Înainte - prănuirea Bunei Vestiri», de va cădea înaintea Floriilor și de nu va fi în zi de miercuri și vineri se dezleagă la vin și untdelemn.

La 26 martie, la odovanie (încheiere sau prăznuire) este dezlegare la vin și untdelemn chiar dacă ar cădea în zi de miercuri sau vineri. În joia canonului mare și în vinerea acatistului din săptămâna a V-a se dezleagă la vin și la untdelemn.

În sâmbetele și duminicile sfântului post (afară de sâmbăta Sfințelor Patimi) se dezleagă la vin și untdelemn.⁴⁰

Întâmpinarea Domnului (2 februarie)

De va cădea în miercurea sau în vinerea săptămânii după Duminica Vameșului și a Fariseului, este dezlegare la toate, fiind harți.

La 3, 8, 10, 11, 17 și 24 februarie, la 9 martie și la 23 aprilie se dezleagă la vin și untdelemn, iar de vor cădea în prima sau ultima săptămână a sfântului post, nu este dezlegare la vin și untdelemn. În toate celelalte zile ale sfântului și marelui post, nu se dezleagă la vin și untdelemn, dar se mănâncă fiertură de două ori pe zi.

b - Postul sfinților Apostoli Petru și Pavel sau al Sânpetrului

Începe luni după Duminica Tuturor Sfinților și se încheie la 29 iunie sau la 30 iunie, dacă Sânpetru cade miercuri sau vineri, și în această caz se dezleagă doar la vin, untdelemn și pește.

De asemenea în sâmbetele și duminicile acestui sfânt post, se dezleagă la vin, untdelemn și pește.

În zilele de 24 și 29 iunie, de vor fi în zi de miercuri sau vineri, se dezleagă la vin, untdelemn și pește, fiind praznice mari.

Luni, marți și joi în acest sfânt post se dezleagă la vin și untdelemn și icre.

La 2, 8, 9, 11 și 19 iunie (de vor cădea miercuri sau vineri), se dezleagă la vin și untdelemn, iar de vor cădea luni, marți sau joi se dezleagă și la pește.

În celelalte zile de miercuri și vineri în cursul acestui sfânt post nu se dezleagă la vin și la untdelemn, dar se mănâncă fiertură de două ori pe zi.

⁴⁰ C. Chiricescu- Calendarul Bisericesc Ortodox 1923, pag.174, din Pidalion, lămurirea canonului 56 al Sinodului VI Ecumenic.

c - Postul Adormirii Maicii Domnului sau la Sfintei Marii (două săptămâni)

Se postește întocmai ca păresimile. Începe la 1 august, lăsându-se sec la 31 iulie. Dacă 31 iulie cade miercuri sau vineri se mănâncă numai pește, iar sec lăsăm la 30 iulie. Postul ține până la 15 august sau 16 august, dacă 15 august cade într-o de miercuri sau de vineri când se dezleagă numai la pește.

La 6 și 15 august, căzând miercuri sau vineri, se dezleagă la vin, untdelemn și pește. Sâmbăta și duminica în acest sfânt post se dezleagă la vin și untdelemn.

La 13 august (odovania praznicului Schimbării la Față) se dezleagă la vin și untdelemn.

În celelalte zile ale sfântului post nu se dezleagă la vin și untdelemn, dar se mănâncă fiertură de două ori pe zi.

d - Postul Nașterii Domnului sau al Crăciunului (șase săptămâni)

Începe la 15 noiembrie, lăsându-se sec în ziua de 14 noiembrie; dacă ziua lăsatului sec este miercuri sau vineri, se dezleagă numai la pește, iar sec lăsăm în ziua de 13 noiembrie. Postul ține până la 25 decembrie, când este dezlegare la toate, în orice zi ar cădea.

Sâmbetele și duminicile, până la 20 decembrie exclusiv, se dezleagă la vin, untdelemn și pește.

În zilele de 16, 22, 23, 24, 25 și 30 noiembrie; 4, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 17 și 20 decembrie căzând miercuri sau vineri se dezleagă la vin și untdelemn; însă de vor cădea luni, marți sau joi se dezleagă și la pește, în afară de 20 decembrie când nu se mai dezleagă și la pește.

Luni, marți și joi în acest sfânt post, se dezleagă la vin, untdelemn și icre, scoici și raci, iar în celelalte zile nu se dezleagă la vin și untdelemn, dar se mănâncă fiertură de două ori pe zi.

Cele trei zile de post obligatoriu din cursul anului sunt:

14 septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci)
5 ianuarie (Ajunul Bobotezei)
29 august (Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul)

Praznicile sărbătorilor și ale...

Chiar dacă aceste trei zile de post ar cădea duminica, se mănâncă doar post cu dezlegare numai la vin și untdelemn, iar de va fi hramul unei biserici "Înălțarea Sfintei Cruci" sau "Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul" se dezleagă și la pește, dar numai în parohia respectivă.

Postul de miercuri și de vineri în cursul anului este obligatoriu.

1. Dezlegări la vin și untdelemn

La 1, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 28 septembrie; 6, 9, 14, 18, 23, 26, 27 octombrie; 1, 8, 11, 12, 13, 16, 20, 22, 23, 25, 30 noiembrie; 4, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 17, 20 decembrie; 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 22, 25, 27, 30 ianuarie; 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 17, 24 februarie se dezleagă la vin și untdelemn. Fiind în Sfântul Post al Paștelui nu se dezleagă la vin și untdelemn decât la 9 februarie (odovania praznicului Întâmpinării Domnului) și numai de va cădea luna, marțea și joia; la 9 martie; la 23, 25, 30 aprilie; la 2, 8, 10, 15, 21, 24, 25 mai; la 2, 8, 9, 11, 19 iunie; la 1, 2, 5, 8, 12, 17, 20, 22, 25, 27 iulie; la 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 29, 31 august.

Datele de mai sus căzând în postul Sâmpetrului sau al Crăciunului și în zilele de luni, marți sau joi se dezleagă și la pește.

2. Dezlegări la pește

La 7 ianuarie; la 2 februarie (dacă nu suntem în Postul Paștelui); la 25 martie; la 24, 29, 30 iunie; 31 iulie (lăsata secului); 6, 15 august; 8 septembrie; 1 octombrie; 14 (lăsata secului) și 21 noiembrie precum și în zilele de miercuri și vineri dintre Duminica Tomei și a Tuturor Sfinților.

3. Dezlegări la ouă și brânză

În săptămâna Brânzei sau Săptămâna Albă

4. Dezlegări la toate în miercurea și vinerea din:

- Săptămâna după Duminica Vameșului și a Fariseului;
- Săptămâna Luminată (dintre Paști și Duminica Tomei);
- Săptămâna Rusaliilor (săptămâna cea după Pogorârea Duhului Sfânt);
- În miercurea și vinerea dintre Crăciun și Ajunul Bobotezei;
- În miercurea sau vinerea în care ar cădea Crăciunul sau Boboteaza.

Praznicile, sărbătorile și dezlegările lor

Praznicele mari

Cele opt praznice împărătești ale Mântuitorului:

a - Cu dată fixă:

- 1 - 25 decembrie: **Nașterea Domnului**, dezlegare la toate. Se odăvăiește la 31 decembrie.
- 2 - 1 ianuarie: **Tăierea Împrejur a Domnului**, dezlegare la toate.
- 3 - 6 ianuarie: **Botezul Domnului**, dezlegare la toate. Se odovăiește la 14 ianuarie.
- 4 - 2 februarie: **Întâmpinarea Domnului**, dezlegare la vin, untdelemn și pește. Se odovăiește la 9 februarie.
- 5 - 6 august: **Schimbarea la Față a Domnului**, dezlegare la vin, untdelemn și pește. Se odovăiește la 13 august.

b - Cu dată schimbătoare:

- 6 - **Învierea Domnului**, se odovăiește miercuri a VI-a săptămână după Paști.
- 7 - **Înălțarea Domnului**, se dovăiește în ziua a VIII-a după Praznicul Rusaliilor.
- 8 - **Pogorârea Duhului Sfânt**, se odovăiește a VII-a zi după Praznicul Rusaliilor

Cele patru praznice Împărătești ale Maicii Domnului:

- 1 - 8 septembrie: **Nașterea Maicii Domnului**, dezlegare la vin, untdelemn și pește. Se odovăiește la 12 septembrie.
- 2 - 21 noiembrie: **Intrarea Maicii Domnului în Biserică**, dezlegare la vin, untdelemn și pește. Se odovăiește la 25 noiembrie.
- 3 - 25 martie: **Buna Vestire a Maicii Domnului**, dezlegare la vin, untdelemn și pește. Se odovăiește la 26 martie.
- 4 - 15 august: **Adormirea Maicii Domnului**, dezlegare la vin, untdelemn și pește. Se odovăiește la 23 august.

Alte praznice mari

- 1 - 24 iunie: **Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul**, dezlegare la vin untdelemn și pește.
- 2 - 29 iunie: **Sfinții Apostoli Petru și Pavel (Sânpetru)**, dezlegare la vin, untdelemn și pește.

- 3 - 29 august: **Tăierea Capului Ioan Botezătorul**, dezlegare la vin și untdelemn. (această zi se prăznuiește cu post chiar în zi de duminică de ar cădea).
- 4 - 14 septembrie: **Înălțarea Sfintei Cruci**, dezlegare la vin și untdelemn. Se prăznuiește cu post chiar în zi de duminică de ar cădea.

Sfinții cu priveghere:

- 14 octombrie: **Sfânta Cuvioasă Parascheva** (dezlegare v. u.)
 26 octombrie: **Sfântul Mare Mucenic Dimitrie** (dezlegare la v. u.)
 8 noiembrie: **Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril** (dezlegare la v. u.)
 6 decembrie: **Sfântul Ierarh Nicolae** (dezlegare la v. u.)
 30 ianuarie: **Sfinții Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan** (dezlegare la v. u.)
 23 aprilie: **Sfântul Mare Mucenic Gheorghe** (dezlegare la v. u.)
 21 mai: **Sfinții Împărați Constantin și Elena** (dezlegare la v. u.)
 20 iulie: **Sfântul Ilie Tesviteanul** (dezlegare la v. u.)

Sfinți cu Polieleu și Liturghie:

26 septembrie: **Adormirea Sfântului Ioan Evanghelistul**

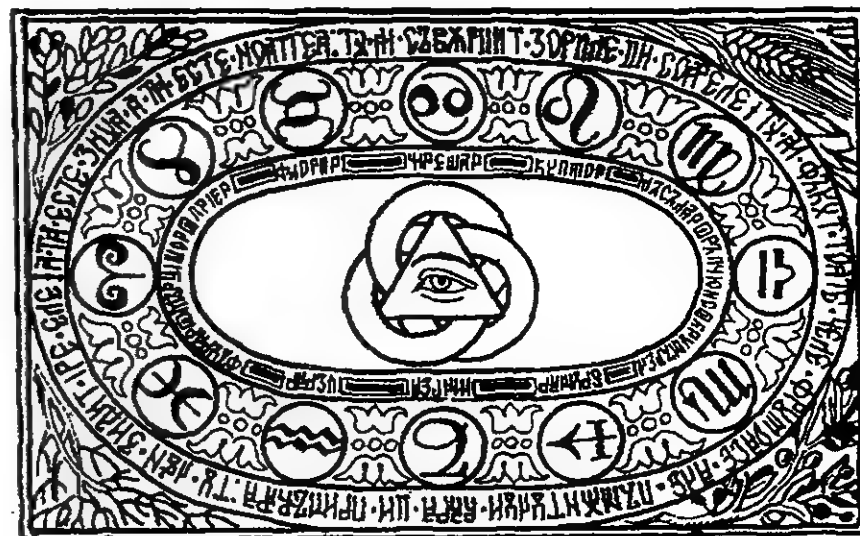
(dezlegare la v. u.)

- 1 octombrie: **Acoperământul Maicii Domnului** (dezlegare la v. u.)
 13 noiembrie: **Sfântul Ioan Hrisostom** (dezlegare la v. u.)
 14 noiembrie: **Sfântul Apostol Filip** (dezlegare la v. u.)
 30 noiembrie: **Sfântul Apostol Andrei** (dezlegare la v. u.)
 5 decembrie: **Sfântul Sava cel Sfințit** (dezlegare la z. u.)
 12 decembrie: **Sfântul Ierarh Spiridon** (dezlegare la v. u.)
 11 ianuarie: **Sfântul Cuvios Theodosie cel Mare** (dezlegare la v. u.)
 17 ianuarie: **Sfântul Cuvios Antonie cel Mare** (dezlegare la v. u.)
 18 ianuarie: **Sfinții Ierarhi Atanasie și Chiril** (dezlegare la v. u.)
 20 ianuarie: **Sfântul Cuvios Eftimie cel Mare** (dezlegare la v. u.)
 25 ianuarie: **Sfântul Grigore Teologul** (dezlegare la v. u.)
 27 ianuarie: **Aducerea Moaștelor Sfântului Ioan Gură de Aur** (dezlegare la v. u.)
 10 februarie: **Sfântul Sfințit Mucenic Haralambie** (dezlegare la v. u.)
 24 februarie: **I-a și a II-a aflare a Capului Sfântului Ioan Botezătorul** (dezlegare la v. u.)

9 martie: **Sfinții 40 de Mucenici** (dezlegare la v. u.)
 8 mai: **Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan** (dezlegare la v. u.)
 25 mai: **A III-a aflare a Capului Sfântului Ioan Botezătorul**
 (dezlegare la v. u.)
 17 iulie: **Sfânta Mare Muceniță Marina** (dezlegare la v. u.)
 27 iulie: **Sfântul Mare Mucenic Pantelimon** (dezlegare la v. u.)
Sfinții cu Slavoslovie Mare (se lucrează)

Sfinții cu Slavoslovie Mare sunt menționați cu semnul X în tabelele lunare ce urmează. De va fi prăznuirea acestor sfinți miercurea sau vinerea se dezleagă la vin și untdelemn; de va fi prăznuirea lor însă în Sfântul Post al Paștelui sau al Sfintei Mării, nu se dezleagă la vin și untdelemn; iar cei care se prăznuiesc în Postul Crăciunului sau Sânpetrului, căzând miercurea sau vinerea se dezleagă la vin și untdelemn; iar de vor cădea luna, marțea sau joia se dezleagă și la pește.

Pentru o mai bună orientare privind praznicele și sărbătorile de peste an precum și dezlegările lor miercurea și vinerea în sfintele posturi ca și în cursul anului, am întocmit 12 tabele corespunzătoare celor 12 luni ale anului, după cum urmează:

SINAXAR

Explicarea semnelor puse înaintea anului pentru arătarea praznicelor împărătești, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale Sfinților

Praznicele sunt împărțite în: Praznice mari, de miloc și mici

- (†) - arată praznicele mari închinare: Sfintei Treimi, Mântuitorului, Sfântului Duh, Născătoarei de Dumnezeu; sărbătorile în cinstea: Înaintemergătorului (Nașterea și Tăierea capului) și a Sfinților Apostoli Petru și Pavel, la care se face priveghere mare.
- †) - arată praznicele de mijloc ale sfinților la care se face priveghere.
- † - arată praznicele de mijloc, la care nu se face priveghere, ci se cântă numai polieleu.
- x) - arată praznicele mici, care au doxologie mare.
- x - arată praznicele de mici, care au slujba pe șase.

LUNA SEPTEMBRIE

Are 30 zile, ziua are 12 ceasuri și noaptea 12

FECIOARA ← zodla → BALANȚA

Data	SINAXAR	Dezlegări		
1 †	Sf. Cuv. Simeon Stâlpnicu Începe anul bisericesc	V	U	
2	Sf. Mc. Mamant; Sf. Ioan Postitorul			
3	Sf. Sfinț. Mc. Antim; Sf. Mc. Vasilisa; Sf. cuv. Teoctist			
4	Sf. Sfinț. Mc. Vavila; Sf. Prooroc Moise			
5 †	Sf. Prooroc Zaharia; Sf. Mc. Urban			
6 †	Minunea din Colose a Arhanghelului Mihail	V	U	
7	Sf. Mc. Sozont; Sf. Ap. Evod și Onisifor (înașteprăznuirea Nașterii Maicii Domnului)			
8 †	Nașterea Maicii Domnului	V	U	P
9 x	Sfinții și dreptii părinți Ioachim și Ana	V	U	
10	Închinarea Sfintei Cruci; Sf. Mc. Minodora Mitrodora și Nimfodora			
11	Închinarea Sfintei Cruci; Sf. Cuv. Teodora și Eufrosin bucătarul	V	U	
12	Închinarea Sfintei Cruci; Sf. Mc. Autonom; Sf. Teodor episcopul (odavania praznicului)	V	U	
13 †	Sf. Mc. Corneliu sutașul și Leontie; Sf. Cuv. Ioan de la Prislop. (înașteprăznuirea Înălțării Sfintei Cruci)	V	U	

14 †	Înălțarea Sfintei Cruci	Post în orice zi		
15 †	Mc. Nichita; Cuv. Filotei; Sf. Ierarh Iosif de la Partoș.*	V	U	
16 x	Sf. M. Mc. Eufimia și Melitina	V	U	
17	Sf. Mc. Sofia, Pistis, Elpis și Agapis	V	U	
18	Sf. Cuv. Eumenie; Sf. Mc. Ariadna	V	U	
19	Sf. Muc. Trofim, Sevatie și Dorimedont	V	U	
20 x	Sf. M. Mc. Eustațiu, Teopista, Agapie, Teopist	V	U	
21 †	Sf. Ap. Codrat; Sf. Prooroc Ioana; Sf. Dimitrie al Rostovului (odovania praznicului)	V	U	
22	Sf. Sfinț. Mc. Foca, Isaac și Martin			
23 †	Zămislirea Sf. Ioan Botezătorul			
24 †	Sf. M. Mc. Tecla; Sf. Cuv. Coprie			
25	Sf. Cuv. Eufrosina; Sf. Cuv. Pafnutie			
26 †	Adormirea Sf. Ioan Evanghelistul	V	U	
27	Sf. Mcv. Calistrat; Sf. Mc. Epiharia; Sf. Ierarh Antim Ivireanu			
28 †	Sf. Cuv. Ilarion; Sf. Prooroc Varuh	V	U	
29 x	Sf. Cuv. Chiriac Sihastrul; Sf. Mc. Gudelia			
30 x	Sf. Sfinț. Mc. Grigore al Armeniei și Ripsimia			

De reținut:

- † De la 8 la 12 Septembrie fiind în praznic, miercuri și vineri se dezleagă la vin și untdelemn
- † La 14 Septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci) de va fi chiar duminică este post cu dezlegare la vin și untdelemn. De la 14 la 21 Septembrie, fiind în timpul praznicului Înălțării Sfintei Cruci miercuri și vineri se dezleagă la vin și untdelemn
- * Moaștele Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș se află în Catedrala Mitropolitană din Timișoara

LUNA OCTOMBRIE

Are 31 zile, ziua are 11 ceasuri și noaptea 13

BALANȚA ← zodia → SCORPION

Data	SINAXAR	Dezlegări		
1 †	Acoperământul Maicii Domnului: Sf. Ap. Anania; Sf. Cuv. Roman Melodul	V	U	P
2 x	Sf. Sfinț. Mc. Ciprian și Sf. Mc. Iustina Fecioara Cuv. Teofil;			
3 x	Sf. Sfinț. Mc. Dionisie Areopagitul, Elefterie și Rustic			
4	Sf. Ierotei; Sf. Mucenici Audact, Domnina și Clistena			
5	Sf. Mc. Haritina și Memelta			
6 x	Sf. Ap. Toma; Sf. Mc. Erotiida	V	U	
7	Sf. Mc. Seghie și Vah; Sf. Polihronie			
8	Sf. Cuv. Pelaghia; Sf. Mc. Taisia			
9 x	Sf. Ap. Iacov; Cuv. Andronic și Atanasia	V	U	
10	Sf. Mc. Evlampie și Evlampia			
11	Sf. Ap. Filip diaconul; Sf. Cuv. Teofan mărturisitorul Sf. Mc. Zenaida și Filonia			
12	Sf. Mc. Prov Tarah și Andronic			
13	Sf. Mc. Carp, Papil, Agator, Agatonica și Florentie			
14 †	Sf. Cuv. Maica noastră Parascheva* Sf. Mc. Gherasim cel Nou	V	U	

15	Sf. Sfinț. Mc. Luchian; Sf. Cuv. Savin și Eftimie cel Nou			
16	Sf. Mc. Loghin șutașul; Sf. Cuv. Mal			
17	Sf. Prooroc Oseea; Sf. Cuv. Mc. Andrei Criteanul			
18 x	Sf. Ap. și Evanghelist Luca; Sf. Mc. Iulian	V	U	
19	Sf. Prooroc Ioil; Sf. Felix preotul			
20	Sf. M. Mc. Artemie; Sf. Cuv. Gherasim cel Nou			
21 x	Sf. Ilarion cel Mare; Sf. Cuv. Visarion și Sofronie de la Cioara și Mc. Oprea din Săliște; Sf. Mc. Moise din Sibiel și Ioan din Gales			
22	Sf. Averchie făcătorul de minuni; Sf. 7 tineri din Efes			
23 x)	Sf. Ap. Iacov, ruda Domnului: Sf. Ignatie Patriarhul.	V	U	
24	Sf. M. Mc. Areta; Cuv. Proclu			
25	Sf. Mc. Marchian și Martirie; Sf. Tavita			
26 †	Sf. Mc. Mucenici Dimitrie, Iavoratorul de mi...	V	U	
27 †)	Sf. Mc. Nestor; Sf. Cuv. Dimitrie cel Nou (din Basarabi)**	V	U	
28	Sf. Mc. Terentie și Neonila; Sf. Cuv. Firmilian			
29	Sf. Mc. Anastasia Romana; Sf. Cuv. Avramie			
30	Sf. Mc. Zenovie, Zenovia și Eutropia; Sf. Ap. Cleopa			
31	Sf. Ap. Stahie, Amplie, Urban, Apelie și Narcis			

De reținut:

† După Ceaslovul de Neamț în cinstea Acoperământului Maicii Domnului se dezleagă fiind zi de miercuri sau vineri la vin, untdelem și pește

* Moaștele Sfintei Cuvioasei Maicii noastre Parascheva sunt în Catedrala Mitropoliei de la Iași aduse în Moldova de către domnitorul Vasile Lupu

** Moaștele Sfântului Preacuviosului Părintelui nostru Dimitrie cel Nou din Basarabi se află în Catedrala Patriarhală din București. Au fost aduse în Țara Românească din sudul Dunării în anul 1799.

LUNA NOIEMBRIE

Are 30 zile, ziua are 10 ceasuri și noaptea 14

SCORPION ← **zodia** → **SĂGETĂTOR**

Data	SINAXAR	Dezlegări		
1 x	Sf. Mc. Cosma și Damian, doctori fără de arginți			
2	Sf. Mc. Achindin, Pigasie și Elpidifor			
3	Sf. Mc. Achepsima, Iosif și Aitala diaconul			
4	Sf. Cuv. Ioanichie cel Mare; Sf. Mc. Nicandru episcopul			
5	Sf. Mc. Galaction și Epistimi; Sf. Silvan			
6 x	Sf. Pavel Mărt. arhiepiscopul Constantinopolului			
7	Sf. 33 de mucenici din Melitina; Cuviosul Lazăr făcătorul de minuni			
8 †	Soborul Sf. Voievozi Mihail și Gavril	V	U	
9	Sf. Mc. Onisifor și Profirie; Sf. Artemon; Sf. Mc. Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat			
10	Sf. Ap. Olimpie, Rodion, Sosipatru și Erast			
11	Sf. M. Mc. Mina, Victor și Vichentie; x) Sf. Mc. Ștefanida; Sf. Cuv. Teodor Studitul	V	U	
12 x	Sf. Ioan Milostivul; Cuv. Nil Pustnicul	V	U	
13 †	Sf. Ioan Gură de Aur arhiepiscopul Constantinopolului	V	U	
14 †	Sf. Ap. Filip; Sf. Grigorie Palama	V	U	P
15	Sf. Mc. Gurie, Samona și Aviv; Sf. Cuv. Paisie de la Neamț (începutul postului)	V	U	

16 x)	Sf. Ap. Evanghelist Matei	V	U	
17 x	Sf. Grigorie Traumaturgul; Cuv. Lazăr zugravul			
18	Sf. Mc. Platon, Roman și Zacheu			
19	Sf. Prooroc Avdie, Sf. Mc. Varlaam			
20	Sf. Prolocu; Sf. Mc. Dasie de la Silistra; +) Sf. Grigorie Decapolitul* (înaintepăznuirea intrării în biserică a Maicii Domnului)	V	U	
21 (+)	Intrarea în Biserică a Maicii Domnului	V	U	P
22	Sf. Ap. Filimon și Arhip; Sf. Mc. Cecilia	V	U	
23	Sf. Amfilohe; Cuv. Sisinie; Sf. Cuv. Antonie de la Iezer - Vâlcea.**	V	U	
24	Sf. Clement Romanul și Sf. Petru al Alexandriei	V	U	
25 x	Sf. M. Mc. Ecaterina și Sf. Mc. Mercurie (odovania praznicului)	V	U	
26	Sf. Cuv. Alipie Stâlpnicul; Sf. Cuv. Stelian Paflagonul			
27 x	Sf. M. Mc. Iacov Persul; Sf. Onufrie; Sf. Cuv. Natanail			
28 x	Sf. Cuv. Ștefan cel Nou și Sf. Mc. Irinarh			
29	Sf. Mc. Paramon și Filumen			
30	Sf. Ap. Andrei; Sf. Primitie episcopul	V	U	

De reținut:

- † De la 21 la 25 Noiembrie, fiind praznic se dezleagă la vin și untdelemn
- † Sămbetele și Duminicile până la 20 Decembrie exclusiv se dezleagă la vin, untdelemn și pește.
- † La 14 Noiembrie lăsându-se sec pentru postul Crăciunului căzând în zi de miercuri sau vineri se dezleagă la vin, untdelemn și pește, iar sec lăsăm cu o zi înainte marți sau joi.

* Moaștele Sfântului Grigorie Decapolitul se află la mănăstirea Bistrița din Oltenia

* Sfântul Cuvios Antonie s-a nevoit la schitul Iezer din Județul Vâlcea

LUNA DECEMBRIE

Are 31 zile, ziua are 9 ceasuri și noaptea 15

SĂGETĂTOR ← **zodia** → **CAPRICORN**

Data	SINAXAR	Dezlegări		
1	Sf Prooroc Naum; Cuv. Filaret Milostivul			
2	Sf. Prooroc Avacum; Sf. Mc. Meropi			
3	Sf. Prooroc Sofonie; Sf. Ioan Sinaitul			
4 †	Sf. M. Mc. Varvara; Sf. Cuv. Ioan Damaschin	V	U	
5 †	Sf. Cuv. Sava Sfintitul; Sf. Mc. Anastasie	V	U	
6 †	Sf. Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni	V	U	P
7	Sf. Ambrozie	V	U	
†)	Sf. Mc. Filoftea*			
8	Sf. Cuv. Patapie; Preacuviosul Sofronie			
9 x)	Zămislirea Fecioarei de către Sf. Ana	V	U	
10	Sf. Mc. Mina, Ermoghen și Eufat			
11	Sf. Cuv. Daniil Stâlpnicul			
12 +	Sf. Ierarh Spiridon, făcătorul de minuni	V	U	
13	Sf. Mc. Eustratie, Mardarie și Orest;	V	U	
+	Sf. Mc. Lucia fecioara			
14	Sf. Mc. Tirs, Levchie și Calinic			
15 +	Sf. Sfint. Mc. Elefterie, Suzana și Vah cel Nou			
16	Sf. Prooroc Agheu; Sf. Teofana împărăteasa;			

17 x	Sf. Prooroc Daniil; Sf. 3 tineri: Anania, Azaria și Misail	V	U	
18	Sf. Mc. Sebastian; Sf. Mc. Zoe; Sf. Modest Sf. Cuv. Daniil Sihastru.**			
19	Sf. Mc. Bonifaciu, Cuv. Grighentie; Sf. Aglaia			
20 x	Sf. Sfint. Mc. Ignatie, purtătorul de Dumnezeu (înainteprăznuirea Nașterii Domnului)	V	U	
21	Sf. Mc. Iuliana și Temistocle			
22	Sf. M. Mc. Anastasia; Sf. Mc. Hrisogon			
23 x	Sf. 10 Mucenici din Creta; Cuv. Naum			
24	Sf. Cuv. Mc. Eugenia (Ajunul Crăciunului)	V	U	
25 †)	Nașterea Domnului (Crăciunul)	Dezlegare la toate		
26	Soborul Marii Domnului; Sf. Mc. Blame; Sf. Cuv. Nicodim cel Sfint. de la Iksman.**			
27 †)	Sf. Avdiacov Stefan, înălțul mucenice			
28	Sf. 20.000 de mucenici arși în Nicomidia	V	U	P
29	Sf. 14.000 de prunci uciși de Irod; Sf. Cuv. Marcel	V	U	P
30	Sf. Mc. Anisia; Sf. Cuv. Teodora	V	U	P
31	Sf. Mc. Melania Romana; Cuv. Zotic (odovania praznicului)	V	U	P

De reținut:

† Dezlegare la vin, untdelemn și pește sâmbătă și duminică până la 20 Decembrie exclusiv. Tot până la 20 Decembrie miercuri și vineri dacă este sărbătoare se dezleagă la vin și untdelemn, iar luni, marți și joi se dezleagă și la pește.

† De la 25 Decembrie până în ajunul Bobotezei se dezleagă la toate cele de mâncare.

† Duminică după Nașterea Domnului, pomenirea Sfântului și dreptului Iosif, logodnicul Fecioarei, David împăratul și Iacov, ruda Domnului.

* Moaștele Sfântei Mucenițe Filoftea se află la mănăstirea Curtea de Argeș

* Chilia Sfântului Cuviosului Daniil Sihastrul se află la mănăstirea Putna

* O parte din moaștele Sfântului Cuvios Niicodim se află la mănăstirea Tismana

LUNA IANUARIE

Are 31 zile, ziua are 10 ceasuri și noaptea 14

CAPRICORN ← **zodia** → **VĂRSĂTOR**

1 (+)	Tăierea împrejură Domnului Sf. Vasile cel Mare; Anul Nou civil.	V	U	P
2	Sf. Silvestru papa Romei și Serghie. (înapteprăznuirea Bobotezei).	V	U	P
3	Sf. Prooroc Maleahi; Sf. Mc. Gordie.	V	U	P
4	Soborul Sf. 70 de Apostoli; Sf. Cuv. Teoctist.	V	U	P
5	Sf. Mc. Teopemt și Teona (Ajunul Bobotezei).	Post în orice zi		
6 (+)	Botezul Domnului (Boboteaza).	Dezlegare la toate		
7 x	Soborul Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul.	V	U	P
8	Sf. Cuv. Gheorghe Hozevitul și Domnica.	V	U	
9	Sf. Mc. Polieuct; Cuv. Evstratie.	V	U	
10	Sf. Grigorie al Nissei; Sf. Cuv. Dometian; Sf. Cuv. Antipa de la Calapodești.	V	U	
11 +	Sf. Cuv. Teodosie cel Mare; Sf. Cuv. Vitalie.	V	U	
12	Sf. Mc. Tatiana și Eutasia.	V	U	
13	Sf. Mc. Ermil și Stratonic.	V	U	
14	Sf. Cuv. uciși în Sinai și Rait (odovania praznicului).	V	U	
15 x	Sf. Cuv. Pavel Tebeul și Ioan Colibașul.			
16 x	Închinarea lanțului Sfântului Apostol Petru.	V	U	

17 +	Sf. Preacuvios Antonie cel Mare.	V	U	
18 +	Sf. Atanasie și Chiril, patriarhii Alexandriei	V	U	
19 x	Sf. Cuv. Macarie, Arsenie și Marcu.			
20 +	Sf. Preacuvios Eftimie cel Mare.	V	U	
21	Sf. Maxim Mărturisitorul; Sf. Mc. Neofit.			
22 x	Sf. Ap. Timotei; Sf. Cuv. Anastasie Persul.	V	U	
23 x	Sf. Mc. Clement și Agatanghel.			
24	Sf. Cuv. Xenia; Sf. Mc. Vavila.			
25 +	Sf. Grigorie Teologul; Sf. Cuv. Puplie; Sf. Bretanion Episcopul Tomisului.	V	U	
26	Sf. Cuv. Xenofont, Maria, Arcadie și Ioan.			
27 +	Aducerea moaștelor Sfântului Ioan Gură de Aur.	V	U	
28 x	Sf. Cuv. Efreem Sirul și Paladie.			
29 x	Aducerea moaștelor Sfântului Ignatie.			
30 +	Sf. Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan.	V	U	
31 x	Sf. Mc. Chir și Ioan, doctori fără de arginți.	V	U	

De reținut:

† Când ajunul Bobotezei cade sâmbăta sau duminica, slujba Ceasurilor Împărătești se face înainte înainte (vineri), iar sfințirea Aghiazmei Mari se face în ajun, imediat după Sfânta Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur. De asemenea, în ziua de Bobotează, sfințirea Aghiazmei Mari se face.

* la 1 Ianuarie este Anul Nou civil.

* De la 25 Decembrie până la 4 ianuarie inclusiv este dezlegare la toate.

* De la 6 la 14 Ianuarie, miercuri și vineri se dezleagă la vin și untdelemn.

* De la 8 la 13 Ianuarie este după prăznuirea Botezului Domnului

LUNA FEBRUARIE

Are 28 (29) zile, ziua are 11 ceasuri și noaptea 13

VĂRSĂTOR ← **zodia** → **PEȘTI**

1	Sf. Mc. Trifon; Mc. Perpetua. (înapteprăznuirea Întâmpinării Domnului)			
2 †	Întâmpinarea Domnului	V	U	P
3 x	Sf. Simeon și Ana Proorocița.	V	U	
4	Sf. Cuv. Isidor; Sf. Mc. Avramie.	V	U	
5	Sf. Mc. Agata și Teodula..	V	U	
6	Sf. Vucol; Sf. Mc. Iulian și Fausta.	V	U	
7	Sf. Partenie; 1003 mucenici din Nicomidia..	V	U	
8 x	Sf. M. Mc. Teodor Stratilat; Sf. Prooroc Zaharia.	V	U	
9	Sf. Mc. Nichifor, Marcel și Pangratie. (odovania praznicului)	V	U	
10 †	Sf. Sfinți Mc. Haralambie; Sf. Mc. Valentina.	V	U	
11	Sf. Sfinți Mc. Vlasie; Sf. Teodora împărăteasa..	V	U	
12	Sf. Meletie; Sf. Mc. Hristea.			
13	Sf. Cuv. Martinian; Sf. Ap. Acvila și Priscila.			
14	Sf. Cuv. Avxentie, Maron și Filimon.			
15	Sf. Ap. Onisim; Sf. Mc. Maior.			
16	Sf. Mc. Pamfil, Valentin; Sf. Cuv. Flavian.			
17 x	Sf. M. Mc. Teodor Tiron; Sf. Mariamna.	V	U	

18	Sf. Leon papa Romei; Sf. Cuv. Agapit.			
19	Sf. Ap. Arhip; Sf. Cuv. Evghenie și Macarie; Sf. Filimon			
20	Sf. Cuv. Leon Eiscopul și Visarion.			
21	Sf. Cuv. Timotei; Sf. Evstatie.			
22	Sf. Cuv. Atanasie, Talasie și Irineu.			
23 †	Sf. Sfinți Mc. Policarp; Sf. Gorgonia			
24 †	Întâia și a doua aflare a capului Sf. Ioan Botezătorul.	V	U	
25	Sf. Tarasie; Sf. Mc. Alexandru.			
26	Sf. Porfirie; Sf. Mc. Fotini; Sf. Teodor.			
27	Sf. Cuv. Procopie Decapolitul și Talaleu.			
28	Sf. Cuv. Vasile Mărturisitorul; Sf. Chira.			
29	Sf. Gherman din Dobrogea; Sf. Cuv. Casian Romanul (în anii bisecți)			

De reținut:

- † De va începe perioad Triodului se vor aplica regulile Postului Mare.
- † De va fi Întâmpinarea Domnului luni în prima Săptămână a Sfântului și Marelui Post al Paștilor, slujba praznicului o facem înainte în Duminica Lăsatului Sec de Brânză, iar în ziua praznicului se ajunează. De va fi hramul vreunei biserici Întâmpinarea Domnului, hramul și slujba praznicului se săvârșesc în Duminica Lăsatului Sec de Brânză.
- † De vor fi în zilele Sfinților la care vinerea se dezleagă la vin și untdelemn să se știe că nu este dezlegare, iar de vor cădea în zilele de sâmbătă sau duminică se dezleagă la vin, untdelemn.
- † La 9 Februarie (odovania praznicului) chiar în Sfântul Post fiind, de va cădea miercură și vinerea este dezlegare la vin și untdelemn pentru că se pune toată slujba Praznicului Întâmpinării Domnului.

LUNA MARTIE

Are 31 zile, ziua are 12 ceasuri și noaptea 12

PEȘI

← **zodia** →

BERBEC

1	Sf. Mc. Evdochia; Sf. Domnina.			
2	Sf. Sfinți. Mc. Teodot, Isihie și Parmena.			
3	Sf. Mc. Eutropiu, Cleonic și Vasilic.			
4	Sf. Cuv. Gherasim; Sf. Mc. Pavel și Iuliana.			
5	Sf. Mc. Conon; Sf. Mc. Iraida.			
6	Sf. 42 de Mucenici din Amorea; Sf. Eufrosin.			
7	Sf. Sfinți. Mc. Efrem, Vasilevs, Agatador.			
8	Sf. Cuv. Teofilact; Sf. Mc. Dometie.			
9	Sf. 40 de Mucenici din Centea Savasiei.	V	U	
10	Sf. Mc. Codrat, Ciprian, Dionisie.			
11	Sf. Sofronie; Sf. Mc. Trofim și Lalu.			
12	Sf. Cuv. Teofan; Sf. Grigorie Dialogul.			
13	Aducerea moaștelor Sf. Nichifor.			
14	Sf. Cuv. Benedict; Sf. Mc. Alexandru preotul.			
15	Sf. Agapie, Plisie, Timolau.			
16	Sf. Mc. Savin, Papa, Romano.			
17	Sf. Alexie, omul lui Dumnezeu; Sf. Mc. Marin.			
18	Sf. Chiril arhiepiscopul Ierusalimului.			
19	Sf. Mc. Hrisant, Daria și Ilaria.			
20	Sf. Cuv. uciși în Mănăstirea Sfântului Sava.			

21	Sf. Cuv. Iacov; Sf. Toma și Serapion			
22	Sf. Sfinți. Mc. Vasile preotul; Sf. Drosida.			
23	Sf. Mc. Nicon și cei 199 ucenici ai lui.			
24 x	Sf. Cuv. Zaharia; Sf. Mc. Luca (înainteprăznuirea Bunei Vestiri)			
25 +	Buna Vestire a Maicii Domnului	V	U	P
26 x	Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Sf. Mc. Montanus preotul și soția sa, Maxima (Odovania praznicului).	V	U	
27	Sf. Mc. Matroana; Sf. Prooroc Anania.			
28	Sf. Cuv. Ilarion cel Nou; Sf. Mc. Filit și Lidia.			
29	Sf. Mc. Marcu episcopul și Chiril diaconul.			
30	Sf. Cuv. Ioan Scărarul; Sf. Evula.			
31	Sf. Mc. Ipatie; Sf. Veniamin.			

De reținut:

† Se aplică regulile Postului Mare.

† Înainteprăznuirea Bunei Vestiri de va cădea luna, marțea sau joia se dezleagă la vin și untdelemn.

† Odovania praznicului Bunei Vestiri de va cădea miercurea sau vinerea se dezleagă la vin și untdelemn.

LUNA APRILIE

Are 30 zile, ziua are 13 ceasuri și noaptea 11

BERBEC ← **zodia** → **TAUR**

1	Sf. Cuv. Maria Egipteanca; Sf. Cuv. Macarie Mărturisitorul.			
2	Sf. Cuv. Tit; Sf. Mc. Amfian și Edesie.			
3	Sf. Cuv. Nichita; Sf. Mc. Elpidifor.			
4	Sf. Cuv. Iosif, Zosima și Platon.			
5	Sf. Mc. Claudie, Diodor, Serapion și Nichifor.			
6	Sf. Cuv. Eutihie; Sf. Cuv. Platonida.			
7	Sf. Mc. Caliopie; Sf. Mc. Achilina.			
8	Sf. Ap. Irodion, Agav și Ruf.			
9	Sf. Mc. Evpsihie; Sf. Cuv. Vadim.			
10	Sf. Mc. Terentie, Pompie; Sf. Dima.			
11	Sf. Sfinț. Mc. Antipa; Sf. ierarh Calinic de la Cernica.			
12	Sf. Cuv. Vasile Episcopul; Sf. Antuza.			
13	Sf. Mc. Artemon, Cvintilian și Dada.			
14	Sf. Martin papa Romei; Sf. Mc. Tomaida.			
15	Sf. Ap. Aristah, Trofim și Pud.			
16	Sf. Mc. Irina, Agapi și Hionia.			
17	Sf. Mc. Simeon, Avdela și Adrian.			

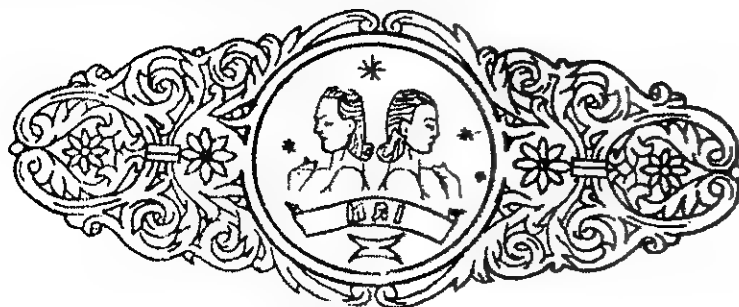
18	Sf. Cuv. Ioan; Sf. Mc. Sava Gotul			
19	Sf. Cuv. Ioan Paleolavritul; Sf. Pafnutie și Gheorghe			
20	Sf. Cuv. Teodor Trihina; Sf. Ap. Zaheu Sf. Teotim, episcopul Tomisului.			
21	Sf. Sfinț. Mc. Ianuarie; Sf. Mc. Filipia.			
22	Sf. Cuv. Teodor Sicheetul; Sf. Ap. Natanail.			
23	Sf. Mare Mucenic Gheorghe.	V	U	
24	Sf. Mc. Sava Stratilat; Sf. Cuv. Elisabeta; Sf. Ierarhi Iorest și Sava; Sf. Ierarh Iosif Mărturisitorul din Maramureș.			
25 x)	Sf. Apostol și Evanghelist Marcu.	V	U	
26	Sf. Sfinț. Mc. Vasile al Amasiei; Sf. Glafira.			
27 x	Sf. Sfinț. Mc. Simeon episcopul Ierusalimului, ruda Domnului.			
28	Sf. Ap. Iason și Sosipatru.			
29	Sf. 9 Mucenici din Cizic; Sf. Memnon.			
30 x)	Sf. Ap. Iacov Zevedeu; Sf. Donat.	V	U	

De reținut:

† Se aplică regulie Postului Mare.

† De va cădea 23 Aprilie (Sfântul Mare Mucenic Gheorghe) în Săptămâna Sfințelor patimi, dezlegare la vin și untdelemn nu este.

17	Sf. Ap. Andronic; Sf. Iunia			
----	-----------------------------	--	--	--

LUNA MAI

Are 31 zile, ziua are 14 ceasuri și noaptea 10

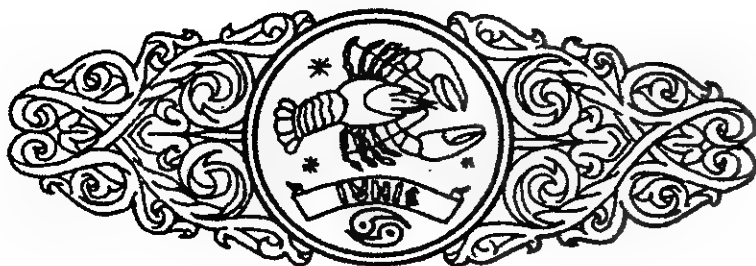
TAUR ← **zodia** → **GEMENI**

1	Sf. Prooroc Ieremia; Sf. Cuv. Eftimie, Ignatie și Acachie; Sf. Cuv. Izidora.			
2 x	Aducerea moaștelor Sf. Atanasie cel Mare.	V	U	
3	Sf. Mc. Timotei și Mavra; Sf. Cuv. Teodosie de la Pecerska.			
4	Sf. Mc. Pelaghia; Sf. Cuv. Valerian.			
5	Sf. Irina; Sf. Mc. Neofit și Gaian.			
6	Sf. și dreptul Iov; Sf. Cuv. Mamant și Pahomie.			
7 x	Arătarea Sfintei Cruci; Sf. Mc. Acachie.			
8 †	Sf. Ap. și Evanghelist Ioan; Sf. Arsenie cel Mare.	V	U	
9	Sf. prooroc Isaia; Sf. Mc. Hristofor.			
10 x)	Sf. Ap. Simon Zilotul; Sf. Cuv. Isihie.	V	U	
11	Sf. Sfint. Mc. Mochie și Dioscur.			
12 x	Sf. Epifanie și Gherman; Sf. Mc. Ioan Valahul.			
13	Sf. Mc. Glicheria; Sf. Cuv. Serghie mărturisitorul.			
14	Sf. Mc. Isidor și Terapont.			
15 x	Sf. Cuv. Pahomie cel Mare.	V	U	
16	Sf. Cuv. Teodor Sfințitul, ucenicul Sf. Pahomie.			

17	Sf. Ap. Andronic; Sf. Iunia.			
18	Sf. mc. petru, Veniamin și Hristina fecioara.			
19	Sf. Sfint. Mc. Patrichie; Sf. Mc. Chiriachi.			
20	Sf. Mc. Talaleu; Sf. Cuv. Marcu postitorul.			
21 x)	Sf. Împărați Constantin și Elena.	V	U	
22	Sf. Părinți de la Sinodul al II-lea Ecumenic.			
23	Sf. Cuv. Mihail Mărturisitorul.			
24 x	Sf. Cuv. Simeon; Sf. Mc. Marciana; Sf. Mc. Serapion.	V	U	
25 †	A treia aflare a capului Sf. Ioan Botezătorul.	V	U	
26	Sf. Ap. Iuda; Sf. Ap. Carp și Alfeu.			
27	Sf. Sfint. Mc. Eladie, Terapont și Alipie; Sf. Mc. Iuliu Veteranul.			
28	Sf. Cuv. Nichita; Sf. Mc. Eliconida.			
29	Sf. Mc. Teodosia; Sf. Mc. Olivian.			
30	Sf. Isachie; Sf. Cuv. Varlaam.			
31	Sf. Mc. Ermie filosoful.			

De reținut:

† Se aplică regulie Postului Mare.

LUNA IUNIE

Are 31 zile, ziua are 15 ceasuri și noaptea 9

GEMENI ← **zodia** → **RAC**

1	Sf. Mc. Iustin mărturisitorul și filosoful.			
2	Sf. Nichifor;	V	U	
†	Sf. Mc. Ioan de la Suceava.*			
3	Sf. Mc. Luchilian, Ipate, Paul și Paula.			
4	Sf. Mitrofan; Sf. Cuv. Sofia.			
5	Sf. Mc. Sfinț. Doroftei, Nicandru și Leonid.			
6	Sf. Cuv. Visarion și Ilarion; Sf. Mc. Ghelasie.			
7	Sf. Sfinț. Mc. Teodot; Sf. Mc. Zenaida și Sebastian; Sf. Cuv. Anton.			
8	Sf. Mc. Caliopii; Sf. Cuv. Melania;	V	U	
x	Sf. Martiri Nicandru și Martian.			
9	Sf. Chiril al Alexandriei; Sf. Mc. Tecla, Mariamni, Marta și Maria.	V	U	
10	Sf. Sfinț. Mc. Timotei și Alexandru; Sf. Mc. Antonia.			
11 x	Sf. Ap. Vartolomeu și Varnava..	V	U	
12 x	Sf. Cuv. Onufrie și Petru Antonitul.			
13	Sf. Mc. Achilina; Sf. Cuv. Trifilie.			
14	Sf. Prooroc Elisei; Sf. Metodie.			
15	Sf. Prooroc Amos; Fericii Augustin și Ieronim; Sf. Mc. Isihie.			

16	Sf. Cuv. Tihon, episcopul Amatundei.			
17	Sf. mc. Manuil, Savel și Ismail.			
18	Sf. mc. Leontie; Sf. Cuv. Erasm.			
19 x)	Sf. Ap. Iuda; Sf. Cuv. Paisie cel Mare..	V	U	
20	Sf. Sfinț. Mc. Metodie; Sf. Cuv. Calist.			
21	Sf. Mc. Sfinț. Iulian și Afrodise.			
22	Sf. Mc. Sfinț. Eusebie, Zenon și Zina.			
23	Sf. Mc. Agripina; Sf. Mc. Aristocle.			
24 †)	Nasterea Sfântului Ioan Botezătorul.	V	U	P
25	Sf. mc. Fevronia; Sf. Mc. Procopie.			
26	Sf. Cuv. David din Tesalonic.			
27	Sf. Cuv. Samson; Sf. Mc. Anect.			
28 x	Aflarea noștelor Sf. Mc. Chir și Ioan.			
29 †)	Sf. Apostoli Petru și Pavel.	V	U	P
30	Soborul celor 12 Sfinți Apostoli; † Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmneț.**	V	U	P

De reținut:

† De vor cădea acești sfinți care au cruce în calendar în Postul Sfinților Apostoli în zilele de miercuri sau vineri se dezleagă la vin și untdelemn, iar de vor cădea luni, marți sau joi, chiar de nu este cruce în calendar se dezleagă la vin, untdelemn și icre.

* Racla cu sfintele moaște ale Sfântului Mucenic Ioan cel Nou se află în biserica mănăstirii Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava.

** Părți din moaștele Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmneț se află în mănăstirea Râmneț.

15 x Sf. Mc. Chiriace și Iulita; Sf. Cuv. Iosif

LUNA IULIE

Are 31 zile, ziua are 14 ceasuri și noaptea 10

RAC ← zodia → LEU

1	Sf. Mc. Cosma și Damian; Sf. Mavrichie;	V	U	
x	Sf. Ierarh Leontie de la Rădăuți.			
2	Așezarea în raclă a veșmântului maicii Domnului;	V	U	
x	Dreptcredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt.*			
3	Sf. Mc. Iachint; Sf. Ier. Anatolie.			
4	Sf. Cuv. Andrei; Sf. Cuv. Marta și Chirila.			
5	Cuv. Atanasie Atonitul și ucenicii săi;	V	U	
†	Sf. Cuv. Ioan Iacob de la Neamț.			
6	Sf. Cuv. Sisoe cel Mare; Sf. Mc. Lucia.			
7	Sf. Cuv. Toma; Sf. M. Mc. Chiriachi.			
8 x	Sf. M. Mc. Procopie; Sf. Mc. Teodosia..	V	U	
9	Sf. Mc. Pangratie, Chiril, Andrei și Prov.			
10	Sf. 45 de Mucenici din Nicopole-Armenia;			
†	Sf. Cuv. Antonie din Kiev.			
11 x	Sf. M. Mc. Eufimia; Sf. Olga împărăteasa..	V	U	
12	Sf. Mc. Proclu și Ilarie; Sf. Veronica.			
13	Soborul Sf. Arhanghel Gavriil;			
x	Sf. Mc. Ștefan Savaitul.			
14	Sf. Ap. Achila; Sf. Mc. Just și Iraclie.			

15 x	Sf. Mc. Chiriac și Iulita; Sf. Cuv. Iosif.			
16	Sf. Sfint. Mc. Antinoghen, Avudin și Faust.			
17 x	Sf. M. Mc. Marina; Sf. 630 Părinți de la Sinodul IV Ec.	V	U	
18	Sf. Mc. Emilian, Pavel și Valentina.			
19	Sf. Cuv. Macrina; Sf. Cuv. Dia.			
20 †	Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul..	V	U	
21	Sf. Cuv. Simeon; Sf. Prooroc Iezechil;			
22 x	Sf. Mironosiță Maria Magdalena; Sf. Cuv. Marcela.	V	U	
23	Aducerea moaștelor Sf. Mc. Foca.			
24 x	Sf. M. Mc. Hristina; Sf. Mc. Ermoghen.			
25 x)	Adormirea Sf. Ana; Sf. Cuv. Olimpiada și Evpraxia..	V	U	
26	Sf. Mc. Ermolae, Ermin și Ermocrat; Sf. Cuv. Mc. Paraschevi.			
27	Sf. M. Mc. Pantelimon; Sf. Cuv. Antuza și Marcel..	V	U	
28	Sf. Ap. și diaconul Prohor, Nicanor, Timon și Parmena.			
29	Sf. Mc. Calinic, Veniamin, Mamant și Teodota.			
30	Sf. Ap. Sila, Silvan, Crescent și Andronic.			
31 x	Sf. Evdochin; Sf. Iosif cel din Arimateia.. (Înainteprăznuirea scoaterii Sfintei Cruci). Lăsatul secului	V	U	P

De reținut:

† Ziua de 31 iulie, căzând miercurea sau vinerea, dar fiind Lăsatul secului pentru Postul Adormirii Maicii Domnului se dezleagă la vin, untdelemn și pește, iar sec lăsăm cu o zi înainte: marți sau joi.

* Mormântul Dreptcredinciosului Voievod Ștefan cel mare și Sfânt se află la Mănăstirea Putna.

LUNA AUGUST

Are 31 zile, ziua are 13 ceasuri și noaptea 11

LEU ← zodă → FECIOARĂ

1 x)	Scoaterea Sf. Cruci; Sf. Șapte frați Mucenici Macabei.			
2 x	Aducerea moaștelor Sf. Arhidiacon Ștefan.			
3	Sf. Cuv. Dalmat; Sf. Salomeia Mironosița.			
4	Sf. șapte tineri din Efes; Sf. Cuv. Mc. Evdochia.			
5 x	Sf. Mc. Evsignie; Sf. Cuv. Nona; Sf. Cuv. Ioan Iacob de la Neamț - Hozevitul. * (înainteprăznuirea Schimbării la față)			
6	Schimbarea la față a Domnului	V	U	P
7	Sf. Mc. Dometie, Narcis, Potamia; Sf. Cuv. Teodora de la Sihla. **			
8	Sf. Cuv. Emilian; Sf. Mc. Stirachie.			
9 x)	Sf. Ap. Matia; Sf. Mc. Antonin.			
10	Sf. Mc. Lavrentie, Xist și Ipolit.			
11	Sf. Mc. Evplu; Sf. Nifon, patriarhul Constantinopolului.			
12	Sf. Mc. Fotie și Anichit; Sf. Pamfil.			
13	Mutarea moaștelor Sf. Cuv. Maxim Mărturisitorul. (odovania praznicului)	V	U	
14 x	Sf. Prooroc Miheia; Sf. Mc. Ursichie. (înainteprăznuirea Adormirii Maicii Domnului)			

Postul este hotărât de Sfintele Concave

15	Adormirea Maicii Domnului	V	U	P
16	Aducerea Sfintei Mahrame; Sf. Mc. Diomid, Alcibiad, Stamatie; Binecredinciosul Voievod Constantin Brâncoveanu împreună cu fiii Constantin, Ștefan, Radu și Matei și cu sfetnicul Ianache. ***	V	U	
17	Sf. Mc. Miron, Straton, Ciprian și Tirs..	V	U	
18	Sf. Mc. Flor, lavru și Polien..	V	U	
19	Sf. Mc. Andrei Stratilat, Agapie și Tecla..	V	U	
20	Sf. prooroc Samuil; Sf. Mc. Eliodor..	V	U	
21	Sf. Ap. Tadeu; Sf. Teoclita; Sf. Mc. Donat diaconul, Romul preotul, Silvan diaconul și Silvenust.	V	U	
22	Sf. Mc. Agatonie, Zotie, Irineu și Or.	V	U	
23	Sf. Mc. Lup; Sf. Cuv. Calinic. (Odovania Praznicului)	V	U	
24	Sf. Mc. Eutihie și Tațion.			
25 x	Întoarcerea moaștelor Sf. Ap. Vartolomeu; Sf. Ap. Tit.			
26	Sf. Mc. Adrian, Natalia și Atic.			
27	Sf. Cuv. Pimen; Sf. Mc. Eutalia; Sf. Mc. Fanurie.			
28	Sf. Cuv. Moise Arapul; Sf. Ana proorocița.			
29	Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul.			Post imorice zi
30	Sf. Alexandru; Sf. Cuv. Fantin, Ioan și Pavel cel Nou.			
31	Așezarea în raclă a brâului Maicii Domnului.	V	U	

De reținut:

- † La 13 August fiind Odovania praznicului Schimbării la Față a Domnului chiar miercuria sau vinerea de ar fi dezleagă la vin și untdelemn.
- † Între 15 și 23 August miercuria și vinerea se dezleagă la vin și untdelemn fiind zilele praznicului Adormirii maicii Domnului.
- † De va cădea 29 August (Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul) chiar duminica este post cu dezlegare la vin și untdelemn. De va fi hramul vreunei biserici Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul se dezleagă și la pește, dar numai în parohia respectivă.

Augi. fenta...

Postul este hotărât de Sfintele Canoane

7 Îiindcă unii care se socotesc pe sine a fi creștini, dar nu respectă sfintele posturi și ca justificare aduc textele Sfintei Scripturi unde se spune: «...să mâncați ce vi se pune înainte...»⁴¹ și «... nu ce intră în gură spurcă pe om...»⁴² texte interpretate tendențios spre a lor pierzare, am ținut să arăt adevăratul lor înțeles și că ele nicidecum nu se referă la post.

După ce Domnul a rânduit 70 de ucenici pe care i-a trimis, doi câte doi înaintea feței Sale, în fiecare târg și loc unde Însuși avea să vină, spunându-le: «...iată vă trimit ca pe niște miei în mijlocul lupilor!» și «nu purtați cu voi nici traistă, nici încălțăminte...» și «...în orice casă veți intra, să ziceți mai întâi: Pacea să fie peste casa aceasta! Și dacă va fi acolo un fiu al păcii, pacea voastră va rămâne peste el...Să rămâneți în casa aceea, să mâncați, și să beți ce vi se pune înainte, căci vrednic este lucrătorul de plata sa!...și să le spuneți: s-a apropiat de voi Împărăția lui Dumnezeu...»⁴³

Iată că acest citat nu se referă nicidecum la post; ci la dreptul pe care îl aveau Sfinții Apostoli de a primi hrană și cele necesare existenței lor de la aceia cărora le vesteau sosirea lui Mesia și-i învățau cum să-L primească în cugetele și în inimile lor! Și de aceea Domnul le spune: «Să mâncați și să beți ce vi se pune înainte, căci vrednic este lucrătorul de plata sa». Iar cuvintele Mântuitorului: «nu ce intră în gură spurcă pe om», se referă la răspunsul dat cărturarilor și fariseilor care îi acuzau pe Sfinții Apostoli că ei calcă așezământul bătrânilor mâncând cu mâinile nespălate și de aceea Domnul le zice: «Nu tot ce intră în gură spurcă pe om... căci tot ce intră în gură merge în pânțe și se aruncă afară, iar cele ce ies din gură, ies din inimă și acelea spurcă pe om; căci din inimă ies gânduri rele: ucideri, adulterul, desfrânarea, furtişagul, mărturiile mincinoase, hulele. Acestea spurcă pe om, iar a mânca cu mâinile nespălate nu spurcă pe om»⁴⁴

⁴¹ Luca X, 8

⁴² Matei XV, 11

⁴³ Matei XV, 17

⁴⁴ Matei XV, 17

Auzi, frate creștine: «a mânca cu mâinile nespălate nu spurcă pe om». Textele acestea nu se referă la post așa cum zici tu. Mântuitorul Însuși a postit 40 de zile în Muntele Carantania! Și cum zici tu că nu trebuie să postim?

Unii dintre creștini mai postesc câteodată vinerea, dar miercuri niciodată. În postul Paștelui și al Crăciunului, postesc prima și ultima săptămână, și după aceea se împărtășesc. M-am întrebat: ce duhovnic poate să împărtășească pe niște batjocoritori ca aceștia, ai Legii Domnului? Canonul 69 al Sfinților Apostoli spune: «*Dacă vreun episcop sau preot sau diacon sau ipodiaton sau citeț sau cântăreț nu postește Sfântul și Marele Post al Paștelui sau miercurea sau vinerea, să se caterisească (fără numai dacă va fi împiedicat de slăbiciunea trupestă), iar dacă va fi laic, să se afurisească și doi ani să nu se împărtășească*». Același lucru spun și canoanele; 29, 36, 89 Trulan; 19 Gangra; 49, 50, 51 și 52 Laodiceea; 1 al Sfântului Dionisie al Alexandriei; 8 și 10 al Sfântului Timotei al Alexandriei; 15 al Sfântului Petru al Alexandriei.

Auzi, frate creștine! Sub afurisania Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți, cei insuflați de Duhul Sfânt, te socotește ca pe acela care desconsideră Biserica lui Dumnezeu prin călcarea sfintelor posturi.

Cei care, fiind bolnavi, nu pot posti să meargă la duhovnicul lor, mai înainte de a intra în Sfântul Post, și primind dezlegare de la el, pot mânca de dulce în zilele de post, fără a li se socoti lor păcat, deoarece, în cazul acesta, mâncarea de dulce le este socotită un medicament necesar pentru însănătoșirea lor.

Știut să fie că pe lângă postul de bucate, mai este postul de înfrânare a pornirilor rele ce ies din inimă și care, după cuvântul Domnului, spurcă pe om.

Postul trebuie însoțit de iubirea aproapelui, de bunătate, de blândețe, de milostenie, de îndelungă răbdare, de smerenie, de o viață curată și trupestă însoțită de faptă bună, împletită cu rugăciunea fierbinte a inimii prin care ne umplem de duhovnicească bucurie.

DESPRE CĂSĂTORIE

Păcatele grele în care pot cădea creștinii

Concubinajul este trăirea în nelegiuire, adică în curvie a unui bărbat cu o femeie, nefiind cununați în fața lui Dumnezeu și a legii.

Tot concubinaj sau desfrânare se cheamă și trăirea împreună cununați numai civil, nu și religios.

Aceștia nu au nici o împărtășire cu Dumnezeu și cu Tainele sfințitoare ale Bisericii Lui. Ei nu pot să se atingă de cele Sfinte: să ia anufură, sfânta aghiazmă, nu pot săruta sfintele icoane, nu pot face sfeștanie în casă, nici parastase, și nici să dea sfinte liturghii pentru morții lor, nu pot primi Sfânta Împărtășanie nici în ultima clipă a vieții lor, dacă îi apucă moartea în nelegiuire, necununați și n-au nici o legătură cu cele sfinte și cu Dumnezeu.⁴⁵

Așa după cum femeia, în zilele necurăției ei, nu se poate atinge de cele sfinte și nu poate nici în biserică să intre⁴⁶ din cauza firii ei necurate (deși ea nu poartă nici o vină din pricina aceasta), cu atât mai mare este necurăția ei și vinovăția în același timp, trăind în curvie, în nelegiuire, o viață întreagă, fiind necununată în fața sfântului altar.

Copiii născuți în nelegiuire au stări bolnăvicioase fizice, și sufletești și sunt condamnați, pentru toată viața, la grele încercări, ca urmare a neleguirii părinților lor.⁴⁷

Deci cei necununați religios nu pot primi niciodată Sfânta Împărtășanie și sunt lipsiți cu totul de Harul lui Dumnezeu.⁴⁸

În cazul în care s-ar cununa religios, abia după 7 ani de la cununia lor, pot primi Sfânta Împărtășanie⁴⁹ și pot fi considerați ca făcând parte din comunitatea creștină ortodoxă⁵⁰ a Bisericii lui Hristos.

⁴⁵ I. Corinteni V, 1-5

⁴⁶ Levitic XV, 19

⁴⁷ Ioan IX, 2-3

⁴⁸ I. Corinteni V, 1-5, 9, 11; VI, 9-10

⁴⁹ Sfântul Vasile cel Mare, Canonul 59

⁵⁰ II Corinteni, II, 5-11

Se cere ca tinerii care se căsătoresc să fie feciorelnici, și înainte de cununia religioasă să se spovedească și să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine.

Îmbrăcarea miresei în haine albe, frumos împodobite, simbolizează virginitatea ei, fecioria ei trupească și sufletească, așa cum floarea albă a mirelui, la piept, simbolizează același lucru pentru el.

Tânăra care se căsătorește nemaifiind fecioară, la cununie nu mai poate îmbrăca voalul alb de mireasă, simbolul feciorie, și al nevinovăției.

Cea mai mare rușine pentru un mire și o mireasă, și cea mai mare profanare adusă Sfintei Taine a Cununii, este atunci când ei, cei căsătoriți numai civil, la primărie, săvârșesc cununia religioasă odată cu botezul primului copil născut în nelegiuire, căruia îi va merge rău toată viața din cauza neleguirii părinților lui.⁵¹

Unii confundă cununia religioasă, adică nunta cu petrecerea destrăbălată: cu muzică și jocuri, cu beții și mese bogate la care urmăresc câștiguri bănești însemnate.

Astfel socotind să facă cununia religioasă împreună cu nunta, diavolul îi înșală și îi face s-o amâne fără termen până când zic ei, se vor pregăti, fiindcă au cheltuieli mari de făcut; și astfel trăiesc ani de zile sau toată viața, necununați religios, adică trăiesc în concubinaj, și mulțumindu-se doar cu cununia civilă, care, în fața lui Dumnezeu nu contează.

Unii, când se trezesc din rătăcirea lor și vor să se cunune și religios, făcând și așa zisa nuntă, o fac în timpul sfintelor Posturi, ori miercurea, ori vinerea sau chiar la praznice mari cum sunt: în ziua de Paști, la Înălțarea Domnului, în Duminica Pogorării Duhului Sfânt, la 24 iunie (Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul), la 29 iunie (Sfinții Apostoli Petru și Pavel - Sânpetru), la 6 august (Schimbarea la față a Domnului), la 15 august (Adormirea Maicii Domnului), la 29 august (Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul, la 8 septembrie (Nașterea Maicii Domnului), la

⁵¹ Ioan, IX, 2-3

14 septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci), la 21 noiembrie (Intrarea în Biserică a Maicii Domnului), la 25 decembrie (Nașterea Domnului), la 6 ianuarie (Botezul Domnului); în zilele dintre 25 decembrie și 7 ianuarie nu se fac nunți; în zilele dintre Paști și Duminica Tomei; la 2 februarie (Întâmpinarea Domnului) și la 25 martie (Buna Vestire), nunțile sunt cu desăvârșire oprite.

Să se știe că se pot căsători și cununa doi tineri și fără tâmbălău, fără petreceri și beții, fiind împreună cu ei doar nașii, și cei din familie, la un pahar de vin.

Să se știe și aceasta că și nașii care cunună trebuie să fie neapărat cununați religios și să fie ortodocși, astfel nu pot fi nași, să îndrumeze ca niște părinți sufletești pe finii lor în viața lor creștină, ei înșiși fiind în neorânduială, vinovați în fața lui Dumnezeu.

Sfânta Taină a Cununiei face parte din cele șapte Sfinte Taine ale Bisericii noastre Ortodoxe. Prin Taina Cununiei se sfințește căsătoria tânărului și a tinerei mirese și se coboară binecuvântarea lui Dumnezeu peste noul cămin, mai ales când cei doi tineri se împărtășesc cu Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, adică se îndumezeiesc. Copiii născuți din căsătoria aceasta sunt legitimi, iar Harul lui Dumnezeu este peste ei și-i ocotește.

După opt zile de la Sfânta Taină a Cununiei, adică la opt zile de la căsătorie, tinerii căsătoriți merg la sfânta biserică; stând afară la ușă, vine preotul și le citește rugăciunile de dezlegare pentru a putea intra în sfânta biserică. Și după aceea intrând se închină la sfintele icoane, cerând ocrotirea lui Dumnezeu, se miruiesc primind sfânta anafură și sfânta aghiazmă mică. După aceea, dând slavă lui Dumnezeu pentru marea Sa îndurare ce o revărsă peste ei, se întorc acasă mulțumiți în sufletul lor și fericiți.

În ceea ce privește botezul pruncilor, el se săvârșește la 8 zile după naștere așa cum și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ca om la 8 zile după nașterea Sa a primit tăierea împrejur⁵², potrivit legământului făcut de Dumnezeu patriarhului Avraam.⁵³

La 40 de zile de la nașterea pruncului este adus pentru a doua

oară în biserică de nașa lui pentru a fi îmbisericit. Preotul îl ia în brațe, îl închină la sfintele icoane, și apoi îl împărtășește cu Sfintele Taine. Se face aceasta pentru că și pruncul Iisus Hristos, la 40 de zile de la nașterea Sa⁵⁴ a fost adus de Maica Domnului în biserică pentru a-L închina Domnului și dreptul Simeon L-a primit în brațele sale.

Tot acum, la 40 de zile după naștere⁵⁵ odată cu pruncul, vine și mama lui la ușa bisericii, afară; și citește preotul rugăcinile pentru curățirea ei, ca să poată intra în sfânta biserică, și să sărute sfintele icoane, să se miruiască, să ia anafură și sfânta aghiazmă mică.

În cazul când pruncul, imediat după naștere este în pericol de moarte, preotul îl botează chiar în ziua nașterii. Dacă nu este preot, poate fi botezat de orice bărbat sau femeie, chiar și de mama pruncului: îl stropește de trei ori cu apă în chipul sfintei cruci, zicând: **«Se botează robul (roaba) lui Dumnezeu (numele), în numele Tatălui, amin, și al Fiului, amin, și al Sfântului Duh, amin, acum și pururea și în vecii vecilor amin.»** Dacă nu este apă la îndemână, îi poate presăra țărână de trei ori în chipul sfintei cruci, zicând formula botezului: **«Se botează robul lui Dumnezeu...»**, și copilul este botezat. Dacă și revine copilul și nu moare, ducându-l la sfânta biserică, preotul îi citește toate ale botezului, dar fără să-l mai cufunde de trei ori în apă și să-i mai zică: **«Se botează robul lui Dumnezeu...»**, îi face mirungerea și-l împărtășește cu Sfintele Taine.

Avortul sau raclajul înseamnă crima de ucidere în pânțece a pruncului nou zămislit. Unii cred că raclajul la scurt timp după zămislire nu constituie un păcat, deoarece copilul conceput nu are suflet. Aceasta este o mare rătăcire! În clipa în care s-a conceput copilul, în aceeași clipă Dumnezeu i-a creat sufletul.

Păcatul uciderii sub orice formă a pruncului în pânțece, se canonisește cu 10 ani oprire de la Sfânta Împărtășanie⁵⁶. La fel se canonisește și soțul, dacă pruncuciderea a fost făcută și cu voia lui.

⁵² Luca II, 21

⁵³ Facerca XVII, 2-4, 6

⁵⁴ Luca II, 22

⁵⁵ Levitiv XII, 2-4, 6

⁵⁶ Moliŧelnicul Mare de Chișinău, 1820, pag. 501-527

Tot cu acest canon se pedepsește și orice altă persoană care sfătuieste sau ajută sub orice formă la săvârșirea acestui greu păcat la prunc-ucidării.

Nu numai prunc-uciderea dar și împiedicarea sub orice formă a conceperii, adică oprirea sub orice formă a zămislirii de prunci, este un păcat greu⁵⁷. Cei care se păzesc a face copii lăsându-se ei de acest păcat, abia de la un an de la îndreptarea lor vor putea să se împărtășească⁵⁸.

Dacă femeii nu i-a fost cu voia să se ferească, nu se oprește de la împărtășanie, dar i se cere să țină posturi, să facă rugăciuni, metanii, și alte fapte bune.

Impedimente la căsătorie

Incapacități:

- 1 - **Lipsa vârstei necesare oprește căsătoria** (se cere pentru băieți 18 ani, pentru fete 16 ani)
- a - Depășirea vârstei de 70 de ani pentru bărbați și 60 de ani pentru femei oprește căsătoria.
- b - Diferența de vârstă mai mare de 15 ani, oprește căsătoria.
- 2 - **Deosebirea de religie:**
- a - Căsătoriile cu iudeii sunt oprite.
- b - Căsătoriile cu păgânii sunt oprite.
- c - Căsătoriile cu ereticii (sectanți) al căror botez nu este valabil sunt oprite.
- d - Căsătoriile cu schismaticii (al căror botez este valabil) sunt admise cu o singură condiție: copiii născuți din aceasă căsătorie să fie ortodocși.
- e - Căsătoriile prevăzute la punctele: a, b, c se pot contracta numai dacă cel neortodox devine ortodox.
- 3 - **Neputința îndeplinirii datoriei conjugale oprește sau desface căsătoria.**
- 4 - **Căderea în adulter a unuia dintre soți desface căsătoria legală fără drept de a se mai putea recăsători cel căzut în adulter.**

5 - **Hirotonia oprește de la căsătorie pe cel care a devenit cleric înainte de a se căsători.**

6 - **Votul monahal definitiv.** Cel afierosit lui Dumnezeu prin depunerea votului monahal nu se mai poate căsători.⁵⁹

7 - **Căsătoria a IV-a este oprită cu desăvârșire.**

8 - **Logodna bisericească.** Cel logodit nu se mai poate căsători cu o altă persoană decât în urma desfacerii logodnei de către episcop.

9 - **Anul de doliu.** Murind unul dintre soți, cel rămas nu se poate căsători din nou mai înainte de a fi trecut 10 luni de la înmormântarea soțului decedat.

Vicii de consimțământ

- 1 - **Lipsa de consimțământ a părinților sau a tutorilor pentru cei minori, oprește căsătoria.**
- 2 - **Constrângerea și frica desface căsătoria.**
- 3 - **Înșelăciunea - eroarea.** Soțul (sau soția) care a fost amăgit poate desface căsătoria. Eroarea asupra averii sau a stării sociale nu îndreptățește anularea căsătoriei.
- 4 - **Facultățile anormale ale minții.** Este oprită căsătoria celor furioși, nebuni sau idioți.
- 5 - **Lipsa strigărilor prescrise desface căsătoria.** Această publicație se afișează pe ușa bisericii și a primăriei cu 8 zile înainte de căsătorie.
- 6 - **Lipsa actelor necesare oprește căsătoria.**

Legătura existentă între două persoane anterior căsătorite oprește căsătoria.

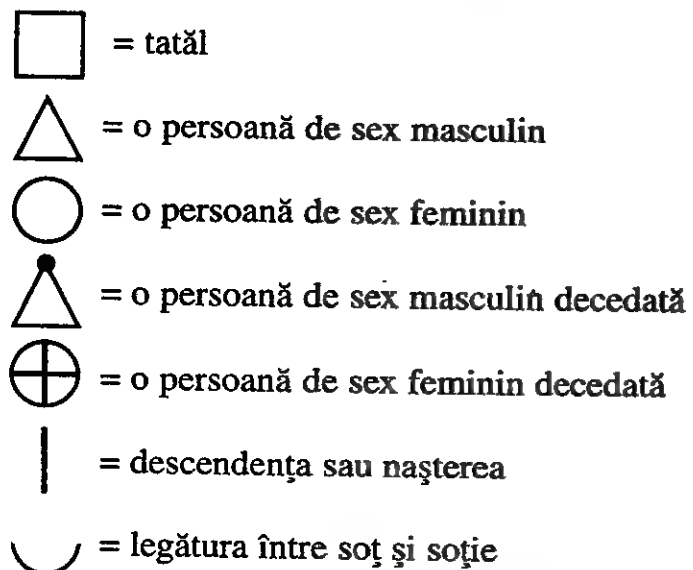
- 1 - **Rudenia de sânge**
- a - În linie directă ascendentă și descendentă, căsătoriile sunt oprite la infinit.
- b - În linie colaterală, căsătoriile sunt oprite până la gradul 7.

⁵⁷ I. Corinteni I, 9-10

⁵⁸ Molișteulnicul Mare de Chișinău, 1820, pag. 501- 527

⁵⁹ Sinod IV Ec. Canon 16; Sinod VI Ec. Canon 44

Pentru a înţelege schiţele ce urmează, dăm aici semnele convenţionale privind persoanele care se înrudesc între ele:

Atenţiune!

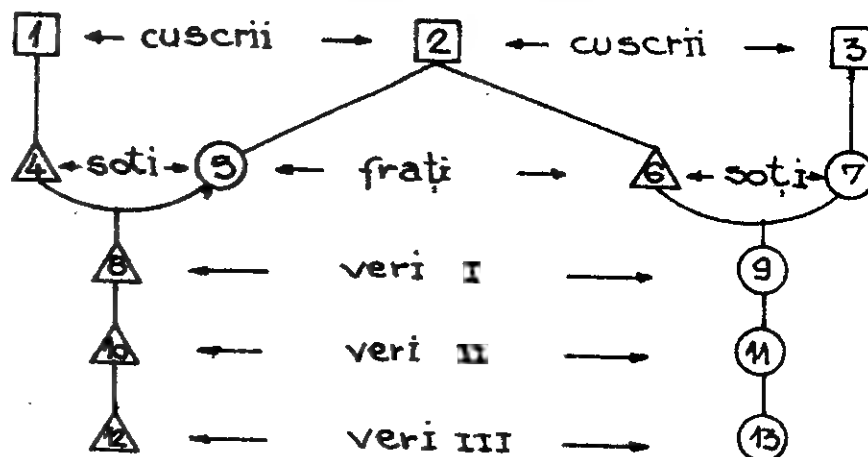
La numărătoarea gradelor de rudenie se procedează astfel:

I - Acela de la care porneşte numărătoarea, nu se socoteşte însă se socoteşte tatăl comun, iar soţul şi soţia, se socotesc un singur număr.

II - Gradele de rudenie se mai pot socoti şi după numărul naşterilor ținând cont că soţul şi soţia, se consideră amândoi un număr, adică o singură naștere.

Schițe genealogice și lămurirea lor prin exemple date:

Gradele de rudenie:

Cuscii, sunt în gradul 2 rudenie:

ex. $1+2=2$; $2+3=2$; $1+3=4$

Socrul și nora, sunt în gradul I rudenie:

ex. $1+5=1$; $2+7=1$; $3+6=1$; $2+4=1$

Soții, sunt una, adică gradul 0 rudenie:

ex. $4+5=0$; $6+7=0$

Frații, sunt în gradul 2 rudenie:

ex. $5+6=2$

Cumnății, sunt deasemenea în gradul 2 rudenie:

ex. $4+6=2$; $5+7=2$; $4+7=2$

Unchiul și nepoata de frate, sunt în gradul 3 rudenie:

ex. $6+8=3$; $5+9=3$

Verii I, sunt în gradul 4 rudenie:

ex. $8+9=4$

Unchiul și fiica vărului său primar, sunt în gradul 5 rudenie:

ex. $8+11=5$; $9+10=5$

Verii de alII-lea, sunt în gradul 6 rudenie :

ex. $10+11=6$

Unchiul și nepoata de văr al II-lea, sunt în gradul 7 rudenie :

ex. $10 + 13 = 7$; $11 + 12 = 7$

Verii de al III-lea, sunt în gradul 8 rudenie, ei se pot căsători:

ex. $12 + 13 = 8$

Referitor la gradele de rudenie rezultate prin încuscrire, trebuie menționat că, cuscria este de trei feluri și anume :

- cuscria de felul I se stabilește între un soț și consăngenii (rudele de sânge) celui alt soț;
- cuscria de felul II se stabilește între consăngenii unui soț și consăngenii celui alt soț;
- cuscria de felul III se stabilește între membrii unei familii cu membrii unei a doua familii prin mijlocirea unei a treia familii încuscrită cu fiecare dintre celelalte două familii.

Canoanele Bisericii stabilesc următoarele în legătură cu oprirea căsătoriei:

- cuscria de felul I și II, oprește căsătoria până la gradul 7 inclusiv. Până la gradul 4 inclusiv este oprită de can. 54 Trulan, până la gradele 5 și 6 inclusiv de Sinodul Patriarhal din Constantinopol la anii 996 și 1199, iar în cazuri de amestecare de nume, oprirea căsătoriei se extinde până la gradul 7 inclusiv;
- cuscria de felul III sau de 3 neamuri, oprește căsătoria până la gradul 3 inclusiv.

De exemplu : Tatăl vitreg nu poate lua în căsătorie pe fiica vitregă a fiicei sale vitrege pentru că sunt în gradul 2 de rudenie. Pentru stabilirea gradului de rudenie este bine să se meargă la preotul paroh care va analiza situația și va stabili dacă sunt impedimente la căsătorie.

2. Rudenia care rezultă din Sfântul Botez

Nașul și fina, sunt în gradul I rudenie. Nașul și fiica finei, sunt în gradul 2 iar fiul după trup al nașului cu fiica finei, sunt în gradul 3 ș.a.m.d.

Ca normă fundamentală generală în Biserica Ortodoxa, este oprită căsătoria până la gradul 3 inclusiv, deși unii canoniști între care și Balsamon extind acest impediment până la gradul 7 inclusiv. Canonul 45 Trulan oprește până la gradul 2 inclusiv iar gradul 3 este dispensabil de către chiriarhul locului.

(Să se urmărească schița și exemplele date;)

① nașul, ② fiul, ③ nepotul, ④ stănepotul nașului,

⑤ fina, ⑥ fiica finei, ⑦ nepoata, ⑧ strănepoata finei

$$1+5=1$$

$$1+6=2$$

$$1+7=3$$

$$1+8=4$$

$$2+5=2$$

$$2+6=3$$

$$2+7=4$$

$$2+8=5$$

$$3+5=3$$

$$3+6=4$$

$$3+7=5$$

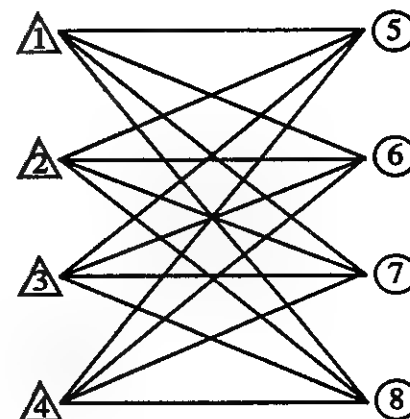
$$3+8=6$$

$$4+5=4$$

$$4+6=5$$

$$4+7=6$$

$$4+8=7$$

3 - **Rudenia închipuită sau cuscria ideală oprește căsătoria**, se bazează pe legătura religioasă a celor logodiți, adică cuscria de felul I (se referă la persoana logodită și consăngenii logodnicului).

4 - **Rudenia prin adopțiune oprește căsătoria**. Este consfințită de Biserică și se întinde până la gradul 2 inclusiv. Deci căsătoria nu este îngăduită:

- a - între adoptat și adoptator ori ascendenții sau descendenții acestuia,
- b - între adoptat și fostul soț al adoptatorului, atunci când căsătoria din care izvorăște împiedicarea a fost desfăcută după încheierea adopțiunii,

c - între copiii celui adoptat și copiii legitimi ai adoptatorului.

- 5 - **Rudenia prin cuscrie ilegală** (concubină) se asimilează cu cuscria de felul I și este impediment la căsătorie până la gradul 4 inclusiv.
 - 6 - **Adulterul unui soț cu o persoană din afară oprește căsătoria** între cei doi complici.
 - 7 - **Răpirea este un impediment la căsătorie** atâta timp cât persoana răpită nu are deplină libertate.
 - 8 - **Provocarea divorțului.** Complicitatea la divorț și provocarea lui formează impediment la căsătorie pentru acea persoană care a provocat divorțul cu intenția de a se căsători cu soțul divorțat.
 - 9 - **Întinderi de curse periculoase** de către una dintre părți logodite împotriva celeilalte este un impediment la căsătorie sau motiv de divorț.
 - 10 - **Situația de epitrop-tutor și curator,** oprește căsătoria între tutor și pupila sa ca și căsătoria fiului sau a nepotului tutorului cu această pupilă.
- Alte impedimente la căsătorie:
- 11 - **Condamnarea pentru crimă este un impediment la căsătorie** până la expirarea pedepsei.⁶⁰
 - 12 - **Omorul de soț** cu intenția de a se căsători cu altă persoană anumită, acea căsătorie este oprită.
 - 13 - **Graviditatea logodnicei.** Dacă logodnica este însărcinată, viitorul soț are dreptul să strice logodna. Căsătoria nu se poate încheia.
 - 14 - **Timpul oprit de Biserică** pentru contractarea căsătoriei este:
 - a - în cele patru sfinte posturi: al Paștelui, al Sânpetrului, al Sfintei Marii și al Crăciunului,
 - b - în zilele de miercuri și vineri,
 - c - în zilele dintre Crăciun și Sfântul Ioan, în Săptămâna Luminată,
 - d - în zilele de praznic: Înălțarea Domnului, Pogorârea Duhului Sfânt, 8 septembrie, 14 septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci), 15 august (Sfânta Maria Mare), 29 august (Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul), Sânpetru.

⁶⁰ Canoanele; 22 Ancira; 56, 65 Sfântul Vasile cel Mare

Motivele de divorț

Sfânta Taină a Căsătoriei este indisolubilă, însă, având în vedere neputința slăbiciunii omenești, Însuși Domnul nostru Iisus Hristos a admis desfacerea căsătoriei pentru motivul de deces și adulter.

Motive canonice

1 - Adulterul este motivul principal de divorț.

Alte motive de divorț ce întovărășesc adulterul:

- a - Cursele care pun în pericol viața, îndreptate de un soț conta celuilalt,
- b - Provocarea avortului intenționat, din partea soției sau a soțului,
- c - Participarea cu intenții imorale a unuia dintre soți la petrecerile bărbaților sau femeilor stăine.
- d - Petrecerea în case străine a unuia dintre soți, o noapte sau mai multe, fără știrea și voia celuilalt soț,
- e - Petrecerile indecente, vizitarea lor de către una din părți (soțul sau soția) este motiv de divorț,
- f - Dezonorarea din partea unuia dintre soți față de semenii lor,
- g - Acuzarea în public și pe nedrept de adulter, a unuia dintre soți,
- h - Relații nepermise ale unuia dintre soți, în public sau în ascuns, în casă sau în afară, cu persoane străine,
- i - Căderea unui soț de la credința ortodoxă la păgânism, iudaism sau în sectarism, este un motiv de divorț dacă partea nevinovată invocă acest lucru. (Canonul 72 Trulan),
- j - Intrarea în monahism anulează căsătoria și alta nu se mai poate contacta,
- k - Asistarea ca naș la botez prin ținerea în brațe a propriului copil desface căsătoria, devenind el cumătru cu soția și gradul 2 de rudenie spirituală (Canonul 53 Trulan)
- m - Căsătoria nașului cu mama văduvă a finului nu este îngăduită (Canonul 53 Trulan)

Motive civile recunoscute de Biserică

- 1 - Neputința îndeplinirii datoriei conjugale desface căsătoria,
- 2 - Dispariția unuia dintre soți, atunci când se bănuiește că a murit și a trecut cel puțin 10 ani de la dispariție sau 3 ani de când a trecut printr-o primejdie de moarte ca naufragiu, război etc., căsătoria se consideră desfăcută.
- 3 - Înalta trădare, căreia îi urmează munca silnică pe viață, este un motiv de divorț; dar Biserica nu-l recunoaște.

Despre Sfânta Împărtășanie

Păcatele care opresc de la Sfânta Împărtășanie și canonisirea lor după Sfintele Canoane.⁶¹

- 1 - Fermecători sau vrăjitorii, 20 de ani să nu se împărtășească.
- 2 - Cei ce se duc la fermecători, 6 ani să nu se împărtășească.
- 3 - Cei care dau în cărți, sau în bobi, care ghicesc în cafea, care dau cu ghiocul, care descântă și cei care se duc la ei; cei care poartă talismane, măștișoare, buruieni descântate sau altceva de acest fel; cei care pun semne la copii și la vite să nu se deoache, 6 ani să nu se împărtășească.⁶²
- 4 - Cine cheamă vrăjitori sau descântători pentru a face rău altora, ca un ucigaș se socotește și 20 de ani să nu se împărtășească.⁶³
- 5 - Preacurvarii⁶⁴, homosexualii⁶⁵, cei care se împreună cu dobitoacele, cei ce se împreună cu soțiile lor peste fire⁶⁶, 15 ani să nu se împărtășească.

⁶¹ Moliftelnicul Mare de Chișinău, ed. 1820, pag. 501-527

⁶² Canonul 61 Trulan

⁶³ Canon 72 al Sfântului Vasile cel Mare

⁶⁴ Cei căsătoriți, desfrânând cu persoane străine căsătorite se numesc preacurvari)

⁶⁵ Se numesc aceia care desfrânează anal bărbat cu bărbat sau bărbatul cu soția lui desfrânând în chipul arătat mai sus

⁶⁶ Împreunarea peste fire este atunci când bărbatul sau o femeie își fac demonica

6 - Curvarii⁶⁷, șapte ani să nu se împărtășească.

7 - Cine va curvi cu sora lui de o mamă și de un tată, 20 de ani să nu se împărtășească.

8 - Cine va curvi cu nora sau cu mama soacrei, 11 ani să nu se împărtășească.

9 - Cine va curvi cu cumnata lui sau cu vară primară, 10 ani să nu se împărtășească

10 - Cine va curvi cu a doua oară vară, 9 ani să nu se împărtășească.

11 - Cine va curvi cu nașa care l-a botezat, 20 de ani să nu se împărtășească.

12 - Cine va curvi cu cumătra, adică cu mama nașei care a botezat, cine va curvi cu două surori, sau femeia cu doi frați, 11 ani să nu se împărtășească.

13 - Cine va curvi cu mama vitregă și cine a dezverginat o fecioară mai mică de 12 ani, acela 12 ani să nu se împărtășească.

14 - Cel ce a curvit cu femeia sa peste fire⁶⁸, să nu se împărtășească 15 ani; la fel și femeia se canonisește dacă a fost cu voia ei; iar dacă a fost silită (adică fără voia ei), 6 ani să nu se împărtășească.

15 - Cel ce s-a căsătorit a doua oară, 1 an să nu se împărtășească.

16 - Cel care s-a căsătorit a treia oară, 10 ani să nu se împărtășească; iar de are copii și are sub 40 de ani, 5 ani să nu se împărtășească. Dacă a trecut de 40 de ani și are copii, nu i se mai îngăduie a treia căsătorie.

17 - A patra căsătorie nu este îngăduită; iar dacă cineva a încheiat-o, aceea căsătorie să se desfacă și 8 ani să nu se împărtășească.

18 - Dacă se va împreuna cineva înainte de cununia religioasă, 1 an să nu se împărtășească.

19 - Dacă cineva va curvi cu mama logodnicei lui sau cu o altă rudă a ei, aceea căsătorie se oprește..

⁶⁷ Curvie se cheamă atunci când doi necăsătoriți sau văduvi desfrânează

- 20 - Cel ce a făcut malahie⁶⁹, 40 de zile să mănânce hrană uscată și să facă o sută de mătănii pe zi, și cu mare căință în suflet hotărându-se de a nu mai greși; se poate împărtași cu Sfintele Taine. Dacă nu îndeplinește canonul arătat mai sus, 1 an să nu se împărtășească.
- 21 - Femeia fiind în timpul periodului, adică în zilele necurăției ei, să nu se împreune cu bărbatul și nici în biserică nu poate să intre ori să ia aghiazmă sau anafură, ori să sărute sfintele icoane, mai înainte de opt zile, adică mai înainte de a fi trecut periodul ei. Dacă femeia, opt zile nu s-a făcut bine, atunci mai prelungește timpul până sa făcut deplin sănătoasă. În duminici și sărbători, miercuri și vineri și în cele patru sfinte posturi de peste an, soțul și soția să se păstreze în curăție.⁷⁰
- 22 - Cei care fac malahie unul cu altul sau femeie cu femeie, 80 de zile să se canonisească mâncând hrană uscată în toate zilele și făcând o sută de mătănii pe zi. De nu va împlini acest canon, 2 ani să nu se împărtășească și să facă o sută de mătănii pe zi.
- 23 - Cel ce a ucis de bunăvoie, 20 de ani să nu se împărtășească.
- 24 - Cel ce a ucis fără voia lui (din greșală), 10 ani să nu se împărtășească
- 25 - Cel ce a ucis în război sau apărându-se de tâlhari, 3 ani să nu se împărtășească.
- 26 - Cel ce de bunăvoie s-a lepădat de Hristos și revine, la sfârșitul vieții să se împărtășească.
- 27 - Cel ce din cauza chinurilor s-a lepădat de Hristos, 8 ani să nu se împărtășească.
- 28 - Cel ce a furat și singur a spus fapta sa, după ce va înapoia cele furate, 1 an să nu se împărtășească; iar dacă a fost

⁶⁹ Onanie

⁷⁰ Pentru duminici și sărbători soțul și soția să nu aibă împreunare de vineri orele 24 și până duminică orele 17; pentru miercuri și vineri de marți și joi orele 24 până miercuri sau vineri orele 17. Cei căsătoriți dorind să se împărtășească la praznice, sărbători, duminica, sau în oricare timp să aibă 7 zile fără împreunare înainte și trei zile după împărtășanie. Cei tineri, însă, de curând căsătoriți, pot să se împărtășească cu trei zile de curăție mai înainte de a se împărtași și o zi după aceea

- descoperit de alții, 2 ani să nu se împărtășească și să înapoieze cele furate sau costul lor, dacă nu le mai are.
- 29 - Jefuitorii de morminte, 10 ani să nu se împărtășească.
- 30 - Furtul de cele sfinte, fie din biserică sau din altă parte, 15 ani să nu se mai împărtășească.
- 31 - Călcătorii de jurământ, ca și cei ce au jurat strâmb, 10 ani să nu se împărtășească.
- 32 - Cei ce joacă în horă, cad sub afurisanie.⁷¹
- 33 - De se va căsători un bărbat cu o femeie evreică sau o femeie ortodoxă cu un bărbat evreu sau cu bărbat eretic, sau bărbatul ortodox cu femeie eretică, acea căsătorie să se desfacă; dar dacă evreul sau ereticul primește credința ortodoxă, atunci căsătoria rămâne încheiată.
- 34 - De va muri pruncul nebotezat din neglijența părinților, aceștia 3 ani să nu se împărtășească și să facă câte o sută de mătănii pe zi.
- 35 - Femeia care și-a omorât pruncul fără să vrea, în timpul somnului, 7 ani să nu se împărtășească.
- 36 - Femeile care își omoară copiii în pânțele, care avortează sau fac raclaj, 10 ani să nu se împărtășească, iar dacă se feresc să nu facă copii, un an să nu se mai împărtășească.
- 37 - Femeia care pierde pruncul fără voia ei, 1 an să nu se împărtășească.
- 38 - Cel care ocărăște sau batjocorește pe cineva, trei zile să se afurisească și să nu mănânce decât pâine și apă, pentru că: **«...cel ce va zice fratelui meu nebun, vinovat este de gheena focului»**⁷²
- 39 - De va avea cineva vrajbă asupra altuia și unul dintre ei moare fără ca ei să se fi împăcat, cel rămas în viață se oprește de la Sfânta Împărtășanie 1 an, și timp de 40 de zile va merge la mormântul celui mort și-și va cere iertare cu lacrimi de durere, și va face 50 de mătănii pe zi.
- 40 - Dacă va ocări și va batjocori cineva pe părinții săi, cu greu canon să se canonisească, iar dacă îi va bate, pe unul

⁷¹ Afurisanie înseamnă despărțire și lepădare de la Biserica Ortodoxă

⁷² Matei XIII, 12

ca acesta numai arhiereul, iar la mare nevoie și preotul, poate a-l dezlega de acel mare păcat și numai când și-a îndeplinit canonul ce i-a fost dat și numai după ce părinții lui iarăși l-au primit și l-au iertat.

- 41 - Părinții care își nedreptățesc copii, pe unii iubindu-i iar pe alții defăimându-i, deși ei sunt cu bună cuviință, și nu le împart zestrea ce li se cuvine, dacă nu se vor îndrepta să fie lipsiți de Sfânta Împărtășanie și lepădați de Biserică, adică să se afurisească.
- 42 - Acela care ar ocări, ar bârfi, ar necinsti sau ar bate pe vreun preot, chiar dacă ar fi preotul vinovat, unul ca acela va fi dat anatemei și lepădat de la Biserică ca unul ce s-a îndepărtat de Sfânta Treime și la un loc cu Iuda va fi partea lui și do ani să nu să se împărtășească, chair dacă l-ar ierta preotul, căci zice Scriptura: **«Pe mai marele poporului tău să nu-l vorbești de rău»**.
- 43 - Cel învrăjbit cu cineva, mai înainte de a se împăca, nu poate intra în biserică și nici să trimită prinos și să facă 50 de mătăni pe zi până ce se va împăca cu cel pe care l-a supărat, cerându-și iertare cu toată umilinta, iar dacă acela este vinovat și tot el nu vrea să se împăce vina rămâne asupra lui, iar acesta nu mai este sub canon.
- 44 - Dacă va mânca cineva de dulce miercurea sau vinerea, precum și în Postul Paștelui, 2 ani să nu se împărtășească.⁷³
- 45 - Dacă va intra cineva să se roage cu ereticii: catolicii, protestanții, adventiștii, pocăiții, tudoriștii, baptiștii și alții de acest fel, iar dacă va mânca la praznicele lor, unul ca acesta să se afurisească și dacă nu se va căi să se taie cu totul de la Biserica lui Hristos, ca unul ce a căzut din har.
- 46 - Dacă va lucra cineva în duminici și sărbători, să se afurisească, fără numai dacă va face aceasta fără voia lui.
- 47 - Acela care nu merge la Sfânta Liturghie trei duminici la

rând, să se afurisească, fără numai dacă este greu bolnav, încât să nu poată ieși din casă.

- 48 - Dacă a știut cineva despre altul că păcătuiește și nu l-a oprit, cu toate că putea să-l oprească, unul ca acesta să se canonisească, la fel cu acela care a săvârșit păcatul.
- 49 - Dacă cineva se împodobește ca să facă sminteală și se dă cu mirodenii, dacă își vopsește părul, unghiile, fața, sprâncenele și buzele, să se afurisească.⁷⁴
- 50 - Sinucigașului nu i se face prohodire (înmormântare cu preot) și nici în cimitir nu se îngroapă; aceasta numai dacă nu a fost inconștient (nebun) când s-a sinucis.
- 51 - Dacă cineva ar vrea să intre în cler, dar a căzut în unul din păcatele prevăzute mai sus la punctele: 1 până la 19 inclusiv, de la 23 și până la 17 inclusiv, acela nu se mai poate face preot.

DESPRE SFÂNTA SPOVEDANIE

Mărturisire către duhovnic

Care se cuvine a o face creștinul cu zdrobire de inimă și cu hotărârea de a nu mai greși:

Mărturisesc Domnului Dumnezeu, Atotțiitorului, Care este slăvit și închinat în Sfânta Treime: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și Preasfintei, Preacuratei, Preabinecuvântatei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, tuturor puterilor cerești, tuturor sfinților și sfinției tale cinstite Părinte, toate păcatele pe care le-am făcut din tinerețe și până în ceasul de acum, că fără de număr am greșit și pe Domnul Dumnezeu meu am mâniat cu gândul, cu cuvântul; că în păcate m-am zămislit, în păcate am crescut, în păcate până în ziua și ceasul de acum am viețuit. De asemenea mărturisesc că foarte mult am greșit: cu mândria cu slava deșartă, cu zavistia, cu urâciunea, cu iubirea de argint, cu nedreptatea, cu nemilostivirea, cu mânia, cu somnul, cu lenevirea, cu îmbuibarea pântecelui, cu întunecarea drăcească în gânduri necurate, cu poftă de tot felul de curvie și cu osândirea.

⁷³ fără numai cei ce au pogorământ deoarece sunt în armată, pe șantiere, în cămine, etc.

⁷⁴ Canonul 103 Trulan)

N-am cinstit sfintele zile, nu am mers la biserică, și chiar dacă am mers m-am dus de silă și n-am stat cu luare-aminte la sfânta slujbă; am vorbit, am răs în biserică și am judecat pe alții, am smintit pe alții și pe mine m-am smintit dormind în biserică în timpul sfintelor slujbe și la sfintele icoane nu m-am închinat. Am greșit fără de număr, cu voie și fără de voie, cu gândul și cu fapta, cu auzul, cu mirosul, cu vederea, cu vorbiri deșarte, cu glume, cu răs, cu limbuția, cu furțșagul, cu luarea în răs a aproape-lui meu, am judecat, am spus minciuni și am fost martor mincinos, jurând strâmb.

Am cârțit înaintea lui Dumnezeu pentru necazurile mele, mi-am pierdut nădejdea fiind în supărări, m-am îndoit în credință, am crezut în vise, nu m-am rugat lui Dumnezeu cu credință și cu dragoste, ci numai de mântuială și cu lenevie și numai cu gura, iar cu mintea am fost împrăștiat în alte părți.

Am judecat pe preoți și pe călugări și pe toată lumea, m-am lăsat amăgit de păcate din frica de oameni, pentru foloasele cele pământești. Am mințit, am păcătuit cu gândul și cu privirea. Am rostit cuvântul lui Dumnezeu fără evlavie și fără cinstea cuvenită și am zis "zău". Am jucat la loterie, în cărți, am dat cu bobii, am ghicit în cafea, am descântat de deochi, am făcut farmece și am purtat talismane pentru ca să am noroc.

M-am blestemat, mi-am dorit moartea. N-am îndeplinit făgăduința ce-am făcut-o lui Dumnezeu. Am avut gânduri urâte. N-am cinstit zilele sfinte, duminicile și sărbătorile, cu fapte bune și rugăciuni.

Am purtat dușmănie pe alții și i-am pizmuit. Am urât pe aproapele și mi-a părut bine de necazul lui. Mi-a părut rău de binele altuia. Am inima împietrită și caut să mă răzbun. Țin minte răul. Am necinstit cu vorbe de ocară pe alții și m-am răzbunat pe ei clewetindu-i și amenințându-i. N-am ascultat sfaturile bune ale mai marilor mei, n-am mângâiat pe cei întristați și n-am umblat cu frică de Dumnezeu și cu dreptate, ci clewetind și înșelând pe aproapele.

Am avut grijă de păcatele altuia și pe ale mele nu le-am văzut. Am ucis cu vorba ponegrind numele bun și cinstea altuia,

bărfindu-l și spunând tot felul de minciuni, ca să-l înjosesc. Am urât, am pizmuit, am disprețuit, am făcut rău altuia; n-am iertat pe cel care mi-a greșit, ci m-am răzbunat; m-am certat cu aproapele meu și nu i-am cerut iertare. Am îndemnat pe alții la fapte rele.

Am curvit cu gândul, cu sufletul și cu inima. M-am spurcat cu poftele și cu învoirea. M-am înfrumusețat, m-am împodobit și m-am parfumat ca să plac ochilor străini spre sminteală. M-am fățarnicit, m-am lăudat, ca să fiu vorbit de bine și cinstit de oameni. Am avut poftă necurate, am rostit cuvinte de rușine, necuviincioase, glume vinovate, râsete; mi-am desfătat ochii privind lucruri de sminteală. Am îndemnat pe altul ca să facă pagubă aproapelui. Am poftit lucrul aproapelui pe nedrept. Am furat și am păgubit pe alții.

Am lingușit și am încurajat la rău, ocrotind pe înșelători. N-am păstrat în bună stare lucrul încredințat spre a-l păstra. Am cugetat să fac rău altuia, am spus altora greșelile aproapelui spre a-l defăima. Am ocărât, am mâhnit și tulburat pe aproapele. Am pus pe altul sau chiar eu am cântat la instrumente și din gură cântări drăcești, care duc la desfrânare.

M-am mândrit în fața lui Dumnezeu și a oamenilor ca să fiu lăudat. M-am lăcomit după avere, după bani, după mâncare. Am fost leneș, nepăsător și nu mi-am îndeplinit datoriile față de Dumnezeu și față de oameni.

Am lăudat păcatele altora și pe ale mele, încurajând răul. Am fost pildă de sminteală altora. Am jurat pe neadevăr.

M-am împărtășit cu nevrednicie cu Sfintele Taine. N-am respectat sfintele posturi de peste an, după rânduiala sfintelor canoane și a pravilelor bisericesti, adică: sfântul Post al Paștelui nu l-am postit 7 săptămâni fără carne, fără lapte, fără ouă până în sfânta zi a Paștelui și fără pește care se mănâncă doar la Bună Vestire și la Florii. Am mâncat carne și untură în săptămâna brânzei, după ce lăsasem sec de carne. N-am respectat sfântul Post al Crăciunului, 6 săptămâni, când numai sâmbăta și duminica până la 20 decembrie, exclusiv, se dezleagă doar la pește. N-am respectat sfântul post la Sfinților Apostoli Petru și

Pavel, zilele arătate în calendar, în care se postește întocmai ca în postul Crăciunului și n-am respectat postul Sfintei Marii, 2 săptămâni, care se postește ca și Postul Paștelui, cu dezlegare la pește doar în ziua Schimbării la Față a Domnului (6 august).

De asemenea nu am postit în ziua Sfintei Cruci (14 septembrie) în ziua Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul (29 august) și în ajunul Bobotezei. N-am postit miercuri și vineri de peste an, când nu este dezlegare la vin, untdelemn și pește.

Am greșit cu voie și fără de voie, cu sufletul și cu trupul, cu toate simțirile mele trupești și sufletești, în toate fărădelegile am petrecut și câte slăbiciunea omenească poate greși înaintea Domnului Dumnezeu de toate păcatele mele cele fără de număr, că în noroiul poftelor și al plăcerilor trupești fiind cufundat, cu totul m-am întunecat la minte, eu ticălosul și nebunește, întru cunoștiință am păcătuit, de unde rob și lăcaș patimilor m-am făcut.

Și din răul obicei, în răutăți și în toate voile mele ticăloase, din tinerețe am urmat și așa cu lenevire și cu multă nesimțire, până acum petrec, făcându-mă cu totul bucurie dracilor.

În viața mea, faptă bună sau pocăință adevărată cu lacrimi de umilință nicidecum nu am arătat, și în tot ceasul de a greși nu încetez. Că ce fel de păcate n-am făcut? Ce lucru drăcesc nu am lucrat? Ce faptă grozavă și înverșunată nu am săvârșit cu covârșire și cu sânguință, întru arătare și întru ascuns?

Știința despre Dumnezeu și despre sfinția ta, duhovnicescul meu părinte, și despre aproapele nu am păzit-o curată și când stau la canon și la rugăciune, mă cuprinde lenevia și nu mă rog cu trezvie și cu evlavie adevărată, ci în gânduri necurate și în griji lumești și deșarte mă răspândesc. Pravila și canonul cel rânduit nu le împlinesc cum se cuvine, nici la timpul rânduit nu le împlinesc cum se cuvine, nici la timpul rânduit.

Sunt stăpânit de iubirea de sine și de tot felul de dulceață: de odihnă, de voia trupului, de nebuna împătimitură și de tot felul de iscodiri și necurății. Păcate multe și nelegiuiri fără oprire săvârșesc. Cu lăcomia pântecelui și neînfrânarea în toate zilele,

trândăvie, cu necurate năluciri și întinăciuni în somn și cu multă întunecare drăcească în gânduri necurate și în tot felul de curvie și înverșunare petrecând mi-am întinat sufletul și trupul, lăcaș făcându-mă cu totul celui potrivnic, că toate simțirile mele sufletești și trupești mi le-am stricat cu reaua mea voință. Cu lauda în minte și în gură, mândrindu-mă mă îndulcesc de slava cea deșartă, mâniind pe Dumnezeu.

Sunt cu părerea cea bună despre mine că sunt cineva, mă înalț cu gândul la deșertăciunile acestei lumi, sunt plin de îngâmfare și mă lăcomesc la lucruri de prisos. Mă scumpesc și sunt foarte zgârcit. Am asuprit, am nedreptățit, sunt neîndurător iar când făgăduiesc a face bine cuiva sau a-i da ceva, nu împlinesc. Cu fățărnicie, cu vicleșug amăgesc pe alții. Am pârât, am mințit, m-am mâniat și cu iușime m-am pornit. Am pizmuit, am clevetit, și urăciuni am făcut. M-am răzbunat: răsplătind răul cu rău și chiar binele l-am răsplătit cu rău. Am defăimat și am luat în răs pe alții. Am cârtit și răbdare nu am avut. M-am spurcat cu vorbe deșarte cu glume, cu răs cu limbușia, cu furțișagul, cu îndoirea la suflet și în gând, cu hula și cu necredința. Sunt nemulțumitor pentru facerile de bine, către Dumnezeu și către oameni. Am blestemat, am zavistuit, am jurat strâmb și am pus pe alții să jure, am urât pe frați, pe prieteni și pe vecini; ocărăsc fără rușine, țin minte răul și caut să mă răzbun, am inima împietrită. Împins de mânie și de urăciune, sunt cu toată răutatea în suflet și mă cert cu alții, cu vină sau fără vină, ocărăsc mult și batjocoresc. Am îmbrâncit, am bătut, am lovit și sânge am vărsat, nu m-am împăcat și iertare n-am cerut; ci plin de răutate și de urăciune, cu inima împietrită viețuiesc.

Am spus minciuni, cuvinte de rușine și spurcate; am pricinuit sminteli și poticniri. Mi-am purcat ochii privind la chipurile și fețele de sminteală și la părțile cele ascunse. Privind și pipăind fără rușine dobitoacele m-am spurcat. Am înșelat, camătă am luat, pe săraci nu i-am miluit, pe bolnavi nu i-am cercetat, pe cei scârbiți nu i-am mângâiat, nici i-am împăcat; m-am arătat nemulțumitor către făcătorii mei de bine. N-am inimă dreaptă către Dumnezeu, către aproapele și către părinții mei, care m-au crescut și către binefăcătorii mei.

De câte ori m-am mărturisit, niciodată nu am spus toate păcatele și fărâdelegile cu frică de Dumnezeu și cu zdrobirea inimii și nu le-am mărturisit așa cum le-am săvârșit.

Canonul nu mi l-am făcut, poruncile duhovnicescului meu părinte, nu le-am împlinit cum se cuvine. Pe alții i-am judecat și i-am osândit, iar ale mele păcate și nelegiuiri nu le-am socotit. Greșesc în toate zilele și tot momentul: noaptea și ziua, în față și întru ascuns, smintindu-mă e mine însumi și pe alții, cu vederea, cu mirosul, cu auzul, cu gustul cu pipăitul, cu neînfrânarea ochilor și a limbii, și cu toate simțirile mele trupesti și sufletești. Toată viața mea, din copilărie și până acum am petrecut-o în fărâdelegi și răutăți. De multe ori în deznădejde am căzut și moartea mi-am dorit. Mi-a blestemat părinții și pe mine însumi, m-am dat celui rău; și toate ale mele și pe semenul meu l-am dat răului.

Am înjurat de cele sfinte: de cruce, de biserică etc., am căzut din credință și m-am îndoit în cugetul meu. Am judecat fețele bisericesti, adică pe sfinții slujitori ai lui Dumnezeu.

Acestea toate și mai mari decât acestea am făcut. Pentru toate acestea îmi pare rău și mă căiesc și cu sfărâmarea inimii mă rog Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și tuturor puterilor cerești și tuturor sfinților și sfinției tale, cinstite părinte, să-mi fiți martor în ziua judecății împotriva vrăjmașului meu, diavolul, că toate acestea le-am mărturisit și canon pentru ele să-mi dați. Rugați pe milostivul Dumnezeu pentru îndreptarea mea, a păcătosului, ca de acum înainte cu ajutorul Lui, să pun început bun. Amin!

Ia seama, frate creștine, că în această mărturisire către duhovnic nu sunt cuprinse toate păcatele pe care le-ai putea săvârși întunecat la minte și la suflet.

De aici lipsesc uciderile de prunci, preacurviile de tot felul, adică cele peste fire, cu femei, cu dobitoace, homosexualitate, etc.

Pentru a-ți aduce aminte de cele mai multe dintre ele voi arăta mai departe păcatele săvârșite contra celor 10 porunci dumnezeiești, păcatele săvârșite contra credinței ortodoxe și voi pune de asemenea o serie de întrebări pentru diferite păcate, de care, poate, nici nu ți-ai dat seama.

Păcate împotriva celor 10 porunci dumnezeiești

I

Întâia poruncă dumnezeiască⁷⁵

Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, să nu ai alți dumnezei afară de Mine

Am păcătuit împotriva acestei porunci alergând la vrăji și farmece, la descântece, la bobi, la cărți, la ghicitul în cafea și în ghioc, la ghicitori în stele, cerând în toate necazurile și dorințele mele ajutorul satanei și nu al lui Dumnezeu.

Mi-am iubit soțul, soția, copiii, părinții, pe mine însumi, banii, bunurile acestei lumi și slava ei, mai mult decât pe Dumnezeu și mi-am pus nădejdea mai mult în aceasta decât în Dumnezeu.

M-am rătăcit cu mintea, citind cărți eretice și cărți care stârnesc gânduri necuviincioase.

Mi-am făcut dumnezei din trufia vieții mele, din patimile mele, slujind poftelor trupului: lăcomiei, beției, fumatului, distracțiilor vinovate, care duc la împătımirea sufletului și la trezirea simțurilor josnice: mânie, orgoliu, desfrânare etc.

II

A doua poruncă din lege zice:

«Să nu-ți faci chip cioplit, nici altă asemănare din cele ce sunt în cer sus, sau pe pământ jos, în apă și sub pământ; să nu te închini lor, nici să slujești lor!»

Mi-am făcut chip cioplit din iubirea exagerată de mine însumi, din patimile mele vinovate, adică din plăcerile mele de tot felul, am slujit lor și m-am închinat lor.

N-am putut întotdeauna să-mi înalț gândul la Mântuitorul nostru, la Maica Domnului și la sfinții care erau zugrăviți în icoane și m-am închinat icoanelor ca la niște idoli.

Mi-am făcut dumnezei prin poftele și patimile mele ca:

⁷⁵ Luate din Molitfelnic Ed. București 1950

lăcomia de mâncare, patima pentru alcool, zgârcenia și iubirea de arginți și a altor poftă ale imaginației și inimii mele.

III

A treia poruncă din lege zice:

«Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert!»

Am luat numele Domnului în deșert zicând "zău", luând martor pe Dumnezeu la cele spuse de mine ca să fiu crezut; am înjurat de cele sfinte: de Sfânta Cruce, de Sfântul Paști, de Sfânta Grijanie, de Sfânta Biserică, chiar și de Dumnezeu! Și numele Domnului l-am luat în răs. Am jurat strâmb, m-am jurat că am să păcătuiesc; am spus cuvinte de hulă împotriva lui Dumnezeu, a Maicii Domnului, a sfinților, a Bisericii, a sfintei Împărtășanii, și a altor lucruri sfinte. Am făcut glume urâte la adresa sfinților și a tot ce este sfânt. Am învinuit pe Dumnezeu în necazurile mele, că e nedrept cu mine și am căzut în deznădejde. Am făcut pe alții să hulească pe Dumnezeu. Prin toate acestea eu l-am hulit și necinstit pe Dumnezeu, aruncându-mi sufletul în veșnica osândă.

IV

A patra poruncă dumnezeiască, zice:

«Aduți aminte de ziua Domnului ca s-o sfințești pe ea. În 6 zile muncește și săvârșește toate lucrurile tale, iar în ziua a șaptea, te odihnește, căci este ziua Domnului Dumnezeului tău!»

Am călcat această poruncă lucrând în duminici și sărbători și am mers la localuri de petrecere, unde îmbătându-mă am săvârșit toate nelegiuirile. La sfânta biserică, când m-am dus nu am ascultat cu evlavie și cu luare minte Sfânta Liturghie și n-am dat liturghie, pentru mine și pentru ai mei din familie: vii sau morți.

N-am stat cu evlavie și plin de smerenie să ascult sfânta slujbă; ci, în biserică fiind, am vorbit, am răs. Ca femeie m-am dus cu capul descoperit, cu părul, cu sprâncenele, cu buzele și unghiile vopsite, cu rochia foarte scurtă sau în pantaloni, cu sânii și brațele

goale, făcând sminteală tuturor celor ce se rugau. N-am făcut fapte bune în sfintele sărbători ca: milostenii, bune îndrumări celor neștiutori, citire din cărți sfinte, pline de frumoase învățături pentru suflet, nu m-am dus la Sfânta Liturghie; m-am dus la biserică prea târziu și am ieșit înainte de sfânta slujbă. În biserică fiind am avut gânduri necuviincioase și am fost răspândit cu mintea.

V

A cincea poruncă din decalog zice:

«Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământ!»

Nu mi-am respectat părinții, nu i-am ascultat; ci dimpotrivă, i-am urât, i-am blestemat, i-am bătut. La boală și la bătrânețe i-am lăsat să sufere de foame și de frig; i-am chinuit în tot felul până i-am coborât în mormânt.

VI

A șasea poruncă din lege zice:

«Să nu ucizi!»

Am ucis pe semenul meu vorbindu-l de rău, că prin bârfeli de tot felul stricându-i bunul nume, ucidere se cheamă. Ca femeie am ucis copii făcând avorturi, sau bând bururieni ori făcând injecții, ca să-i omor. Ca bărbat mi-am silit soția să facă aceste crime. Am asuprit pe aproapele meu până l-am făcut să deznădăduiască și din multa lui întristare și amărăciune s-a îmbolnăvit și a murit sau s-a sinucis. Chiar mie în necazuri mi-am dorit moartea și am dorit să mă sinucid.

VII

A șaptea poruncă din lege, zice:

«Să nu fi desfrânat!»

Am avut gânduri necurate și prin ele mi-am întinat trupul și sufletul. M-am tulburat cu firea văzând fețe străine, am citit cărți

care mi-au tulburat firea, mi-am trezit simțurile spre desfrânare și eu însumi am tulburat pe alții prin cuvinte și gesturi de desfrânare, am tulburat pe alții prin scrisori pornografice, care strică sufletul. Am curvit, am preacurvit cu femeii străine și cu soția, peste fire și cu dobitoace. Am făcut păcatul malahiei. Am spurcat zilele sfinte, adică sărbătorile, posturile, zilele de miercuri și de vineri; am făcut sodomie, onanie și homosexualitate.

VIII

A opta poruncă din lege, zice:

«Să nu furi!»

Am furat obiecte, bani, alimente și tot felul de lucruri și mi le-am însușit. Am știut pe altul care a furat și nu l-am denunțat, făcându-mă și eu părtaș la acest furt; am găsit lucru străin și aflând cine l-a pierdut nu l-am înapoiat; mi l-am însușit și fapta aceasta se cheamă furt. Am înșelat pe altul cu bani, cu obiecte, am oprit plata celor ce mi-au lucrat.

IX

A noua poruncă a decalogului, zice:

«Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău!»

Fiind martor la judecată, am jurat strâmb. M-am jurat pe mine însumi și m-am blestemat, ca să fiu crezut în ceea ce spun, deși era minciună; și chiar de-ar fi fost drept nu se cuvine a jura, că zice Domnul: **«Cuvântul vostru să fie da, da și nu, nu.»**

L-am făcut pe altul să se jure. Am spus minciuni înșelând buna credință a altora.

X

A zecea poruncă din lege, spune:

«Să nu poțestești femeia aproapelui tău, nici casa lui, nici sluga lui, nici toate câte sunt ale lui!»

Am poftit și am dorit femeia aproapelui, am râvnit la avutul lui și m-am gândit cum să-i fac rău.

Întrebări pentru spovedanie

Crezi cu adevărat în Sfânta Treime?

Răspuns: Cred întru Unul Dumnezeu-Tatăl și întru Unul Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii și întru Unul Duhul Sfânt, Care de la Tatăl porcede, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

Cred într-una sfântă, sobornicească și apostolească Biserică a Răsăritului, care dintru început întru toate dogmele ei a rămas neclintită și neschimbată a rămas pentru care i se spune și Biserica Ortodoxă, Biserica dreptmăritoare sau dreptcredincioasă.

Cred și mărturisesc un Sfânt Botez care se face prin harul Sfântului și de viață Făcătorului Duh, spre curățirea păcatului originar, a păcatului părinților și strămoșilor mei, care ar fi avut urmări asupra mea; precum și spre curățirea păcatelor personale (pentru cei ce vin la Hristos, fiind în vârstă) și aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie.

Întrebare: *Spune-mi, fiule, nu cumva ești eretic⁷⁶ sau schismatic⁷⁷, despărțit de singura și una adevărată Biserică Ortodoxă? Sau te-ai unit cu ereticii, cum sunt adventiști, pocăiți, sâmbetiști, iehoviști, penticostalii, tudoriști și alții care s-au rupt de adevărata Biserică a lui Hristos, de la Biserica apostolică? Ai mers la adunările acestora sau ai citit cărțile lor?*

Ai călcat vreo făgăduință făcută înaintea lui Dumnezeu?

Ai socotit minciuni dumnezeieștile Scripturi (cărțile sfinte, bisericești)?

Ai căzut în păcatul curviei, al preacurviei, al onaniei, sodomiei, și altele de acest fel? Să mărturisești cu de-amănuntul toate felurile de păcate ale curviei, așa cum sunt pomenite la porunca a șaptea din decalog. (vezi pag. 109)

Ai ucis pe cineva cu voie sau fără voie?

Ai furat ceva și apoi ai jurat că nu știi? Altul a furat și tu ai ascuns cele furate, cum și pe cel ce a furat?

⁷⁶ eretic este acela care a căzut de la dreapta credință în rătăcire sau erezie

⁷⁷ Schismatic înseamnă acela care s-a abătut de la disciplina Bisericii, nu și de la dogmă (dogmă înseamnă învățătură dreaptă, care nu poate fi schimbată)

Te-ai bătut cu cineva și ai vărsat sânge?

Ai dat pe cineva în mâinile celor mari cu vreun fel de pâră, dreaptă sau neadevărată, spre vreun folos la tău sau din zavistie?

Ai asuprit pe cineva sau i-ai luat avutul?

Ai făcut vrăji, descântece sau te-ai dus la vrăjitori, descântători, la cei care dau în cărți, ghicesc în cafea, dau cu ghiocul, la cei ce pun cuțitul, la cei ce toarnă cositor și la orice slujitor al satanei (că sunt de multe feluri)?

Ai făcut rău la cineva prin vrăji?

Ai batjocorit pe părinții tăi, pe preot, pe călugăr sau pe vreunul dintre oameni?

Ai cumva vrajbă cu cineva?

Să te împaci imediat că astfel nici o rugăcine sau faptă bună sau prinos adus la sfântul altar nu-i primit înaintea lui Dumnezeu.

Nu te poți împărtăși cu Sfintele Taine și nici rugăciunea ***«Tatăl nostru...»*** n-ai s-o mai poți spune, căci atunci când zici: ***«...și ne iartă nouă greșalele noastre precum și noi iertăm greșiților noștri»***, ne cerem singuri osânda de la Dumnezeu, fiindcă îi cerem să ne ierte nouă greșalele, așa cum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă; iar noi nu iertăm, ci ținem dușmănie și ură asupra acelor ce ne-au greșit. Domnul zice: ***«Să iertăm de 70 ori câte 7, într-o zi celor ce ne greșesc»***. Adică să iertăm la infinit, așa cum și Dumnezeu ne iartă nouă, ori de câte ori ne întoarcem cu adevărată căință și hotărâre de a nu mai greși. Și noi suntem datori să iertăm, întotdeauna tuturor celor ce ne greșesc și mai ales când ei vin cu părere de rău și ne cer iertare. Chiar dacă ei nu înțeleg că, atunci când ne greșesc, să vină cu părere de rău și să ne ceară iertare, noi, care suntem adevărați creștini să-i iertăm de la sine, și din toată inima, după cuvântul Domnului: ***«Fiindcă nu știu ce fac»***. Nu numai să-i iertăm, dar noi să le cerem iertare lor, că în felul acesta și ei se umilesc și se îmblânzesc. Dacă ei nu înțeleg lucrul acesta și ne iau în râs ori, și mai rău, se tulbură deși ei sunt vinovați, datoria noastră de buni

creștini cere de la noi să facem bine și să ne rugăm la Dumnezeu pentru iertarea și îndreptarea lor; căci iarăși zice Domnul: ***«Să iubiți pe vrăjmașii voștri și să faceți bine celor ce vă urăsc pe voi»*** și ***«numai așa veți fi cu adevărat ucenici ai Mei, de veți avea dragoste între voi»***. Însuși Mântuitorul S-a rugat pentru cei ce L-au pironit pe cruce, zicând: ***«Părintele meu, iartă-le lor că nu știu ce fac!»***

Ai dat pe vreun om diavolului, sau vitele, sau pe tine însuți?

Ai mâncat mortăciuni sau ceva sugrumat sau altceva spurcat?

Ți-ai spurcat bărbatul sau pe altcineva punându-i în mâncare sau în băutură ceva spurcat?

Ai mâncat carne, brânză, ouă și pește miercurea și vinerea, când nu este dezlegare?

Ai mâncat dulce în cele patru sfinte posturi: în postul Paștelui care se postește șapte săptămâni (sau ai mâncat carne sau grăsimi animală în săptămâna brânzei); în postul Crăciunului care este de șase săptămâni; în postul Sfintei Marii, care este de două săptămâni și postul Sânpetrului?

Ai mâncat de dulce în ziua Înălțării Sfintei Cruci (14 septembrie); în ziua Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul (29 august) sau în ziua de Ajunul Bobotezei (5 ianuarie), când se dezleagă numai la untdelemn și vin, ori în ce zi ar cădea? Să se știe că cine calcă aceste sfinte posturi sau canoane: 69 al Sfinților Apostoli și ale Sfinților Părinți de la sinoadele ecumenice și cele locale (82) cade sub afurisanie dacă este mirean și este caterisit dacă este cleric.

Ai hulit credința ortodoxă și pe Dumnezeu, înjurând de cele sfinte?

Te-ai mândrit și te-ai trufit cu mărire deșartă?

Te-ai deznădăjduit de mântuirea ta, știindu-te păcătos și pentru aceasta ai spus că vei păcătui până la moarte zicând că și așa Dumnezeu nu te mai iartă?

Ai nesocotit harul lui Dumnezeu, pe care îl revarsă credincioșilor prin cele șapte Taine ale Bisericii Sale, prin Sfintele Liturghii, ori prin puterea rugăciunilor săvârșite de sfinți slujitori?

Ai asuprit pe văduve sau pe orfani, sau ai oprit plata celor ce ți-au lucrat?

Nu cumva, din zgârcenie, n-ai ajutat pe cel lipsit?

Te-ai lenevit la săvârșirea faptei bune?

Te-ai lăcomit la mâncare și băutură și la adunarea de bunuri pământești?

Ai invidiat, adică ți-a părut bine de răul altuia sau te-ai bucurat de răul semenului tău?

Te-ai mâniat și ai stăruit mult în mânia ta?

Ai jucat jocuri de noroc ca să câștigi bani nemuncii? Banii câștigați la cărți nu sunt curați, căci erau destinați pentru hrana copiilor, a bătrânilor și a bolnavilor din familie, care au rămas flămânzi, dezbrăcați și în mizerie. Cel ce joacă la cărți, văzând că pierde și ultimul bănuț câștigat cu trudă, poate ajunge la fărâdelegi și la sinucidere.

Ai știut cumva de vreun furtișag sau pagubă și, citindu-se carte de blestem pentru acela nu ai vrut să le vădești, ci ai tăcut, făcându-te și tu părtaș la acel blestem?

Ai botezat și cununat cu gândul ca la urmă să desfrânezi cu finele tale?

Trăiești în concubinaj sau trăiești cu soția necununat la biserică?

Nu cumva din neglijența ta ți-au murit copii nebotezați sau ți-a murit cineva din casă și n-ai avut grijă să fie spovedit și împărtășit la timp?

Te-ai îmbătat și ai vărsat? Ai făcut scandal fiind beat? Ai băut?

Ai înjurat ? Ai hulit pe Dumnezeu?

Ai dat sfaturi viclene la alții: să fure, să ucidă, să desfrâneze și alte răutăți să facă?

Ai împrumutat bani de la cineva și nu i-ai mai dat înapoi?

Ai dat bani sau alte lucruri cu dobândă?

Ai pârât pe cineva și din pâră ta i s-a întâmplat mare pagubă sau moarte?

Ai râs de oameni nevoiași, săraci, orbi, șchiopi, ologi pe care Domnul îi numește frații Lui?

Te rogi pentru părinți și pentru binefăcătorii tăi și-i pui la pomelnic pentru ca preotul să se roage pentru dâșii?

Te-ai răzvrătit împotriva lui Dumnezeu la vreo supărare a ta și ai zis că Dumnezeu este nedrept cu tine?

Nu cumva crezi în vise, în semne, în vedenii care sunt înșelăciuni drăcești?

Ai primit în mintea ta și în inima ta gânduri de curvie și te-ai unit cu ele pângărindu-ți sufletul și trupul?

Te spovedești în cele patru sfinte posturi precum și la praznice și sărbători mari ca să te împărtășești?

Ți-ai împlinit canonul care l-ai primit de la duhovnic?

Nu cumva umbli pe la mai mulți duhovnici și la unul spui un fel de păcate, la altul altfel, fiindcă te rușinezi să le spui la unul pe toate?

Să știi că numai în trei cazuri se schimbă duhovnicul: când duhovnicul sau tu v-ați mutat în altă parte și nu mai puteți comunica din cauza distanței; când duhovnicul ți-a murit; când ți-ai găsit un duhovnic mai iscusit.

Ai învrăjbit pe alții ducând vorba de la unul la altul?

Nu cumva ți-a părut rău când ai făcut milostenie sau faptă bună?

Ți-ai crescut copiii în teamă de Dumnezeu și în respectul de oameni? A fost viața ta un exemplu de trăire creștină pentru copiii tăi, adică te-au văzut ținând sfintele posturi după rânduiala lor, miercurile și vinerile, respectând sfintele sărbători, mergând la sfânta biserică de la începutul slujbelor și stând cu multă evlavie, te-au văzut spovedindu-te și împărtășindu-te în sfintele posturi și chiar în cursul anului în sărbători mari? Au auzit ei întotdeauna cuvinte frumoase de la tine și au văzut întotdeauna armonie în casă?

Copiii se formează ca oameni de caracter și buni creștini în viața lor după exemplul de trăire creștinească și socială a părinților.

Seara, când te culci, și dimineața când te scoli, te rogi în fața sfintelor icoane? Dar când te așezi și când te scoli de la masă te închini mulțumind lui Dumnezeu pentru toate câte ne dă?

Pe cei amărâți și întristați îi mângâi îi îmbărbătezi în descurajarea lor?

Pe cei bătrâni și bolnavi îi cercetezi și îi ajuți în lipsa lor de hrană și îmbrăcăminte?

Ți-ai omorât copiii (ca femeie) în pântece, făcând avorturi și chiuretajuri?

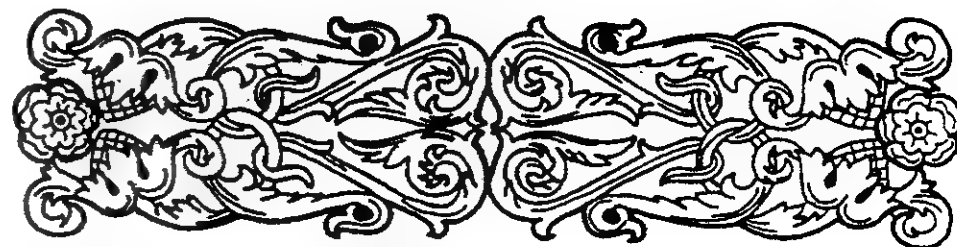
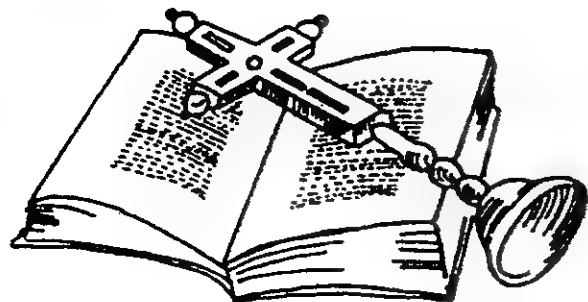
Ai ascultat la ușa sau la fereastra altuia?

Te-ai sulemenit ungându-te cu mirodenii, vopsindu-ți părul, unghiile, buzele, sprâncenele și fața pentru a face altora sminteală?

Ai intrat în biserică sulemenită: cu vopseli pe față, pe păr, pe unghii, cu rochie scurtă sau în pantaloni, cu brațele și sânii goi și cu capul descoperit, tulburând cu prezența ta deșăntată pe creștini? Vorbești și râzi în biserică sau umbli fără rânduială în timpul dumnezeiești Liturghii, când toți creștini trebuie să stea nemișcați la locul lor?

Umbli din casă în casă bârfind pe alții?

Frate creștine, când te mărturisești, notează-ți de mai înainte, după această mărturisire către duhovnîd, ceea ce ști că ai greșit, iar cele nesăvârșite de tine să nu le scrii; însă de mai ai și alte păcate care nu sunt arătate în mărturisirea de față, tu scrie-le cu de-amănuntul și așa te ușurează înaintea părintelui tău duhovnicesc de tot ce ai greșit și, cu durere în suflet de cele greșite, hotărăște-te să nu mai greșești niciodată și cere ajutorul lui Dumnezeu pentru aceasta.

CAPITOLUL IV

ÎMBISERICIREA

Comportarea creștinului în biserică.

Cum trebuie să ne închinăm.

Pentru a ne închina se face semnul sfintei cruci prin împreunarea celor trei degete de la mîna dreaptă: degetul mare, arătătorul și mijlociul. Cele trei degete strîns adunate împreună închipuiesc Sfînta Treime, iar celelalte două degete împreunate în podul palmei închipuiesc cele două firi ale Mîntuitorului: firea dumnezeiască și firea omenească. O altă închipuire a celor două degete este preînchipuirea strămoșilor noștri, Adam și Eva, îngenunchiați în fața tronului dumnezeiesc. Mîna astfel ținută se duce la frunte, rostindu-se în același timp cuvintele: «**În numele Tatălui**», în partea de jos a pieptului «**și al Fiului**», la umerii drept și stîng «**și al Sfîntului Duh, Amin**». Cuvîntul amin înseamnă «**așa să fie**».

Sfînta Cruce se face corect, mare și dreaptă, ca să ne ajute, izgonind de la noi tot răul.

Rugăciunea în biserică.

Cea mai puternică rugăciune, la care ia parte fiecare creștin, este Sfînta și dumnezeiasca Liturghie. Nici una din rugăciunile făcute de creștini nu se ridică la înălțimea și puterea lucrătoare a Sfintei Liturghii săvârșite pe jertfelnicul lui Dumnezeu. Numai la Sfînta Liturghie, aflîndu-se cu mintea

trează și cu sufletul aprins de dragoste față de Dumnezeu, creștinul dobândește pe deplin ajutorul de care are nevoie.

Sfânta Liturghie, lucrare dumnezeiască preslăvită.

În sfântul altar, pe sfânta masă, care reprezintă mormântul Domnului, Sfântul Duh Se pogoară, la invocarea de foc a preotului slujitor. Prin pogorârea Sfântului Duh se transformă pâinea și vinul, elementele de sfințire, în Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos.

Iată de ce creștinul nu trebuie să lipsească de la sfânta biserică; aici se întâlnește cu Dumnezeu prin Sfânta Împărtășanie, prin care se îndumnezeiește. În sfintele canoane se spune: **«Dacă un creștin nu merge la sfânta biserică, la Sfânta Liturghie, trei duminici la rând, să se afurisească! Și numai atunci este iertat, când ar fi atât de bolnav, încât să nu poată ieși afară, chiar de arde casa pe el».**

Ținuta la sfânta biserică.

Duminicile și sărbătorile sunt zile închinat lui Dumnezeu. În ajunul acestora, lucrul încetează de la vecernie, de la orele 16. De la această regulă se exceptează cei care lucrează la CFR, în fabrici, uzine etc.

Pentru a întâmpina cum se cuvine sfintele sărbători, creștinii fac curățenie prin casele și gospodăriile lor, își fac baie corporală și pregătesc mâncare pentru a doua zi. În dimineața zilei de sărbătoare, la vremea când se apropie începutul serviciului divin, creștinii se îndreaptă spre sfânta biserică îmbrăcați în haine curate.

În fața sfintei biserici, creștinul se închină de trei ori și zice în sine cu smerenie, rugăciunea: **«Intra-voi în casa-Ta, închina-mă-voi în sfântă biserică Ta, întru frica Ta; Doamne povățuiește-mă întru dreptatea Ta față de vrășmașii mei și îndreptează înaintea Ta calea mea».**

După aceea, frate creștine, intră în sfânta biserică cu multă evlavie, deschizând ușa fără zgomot și închizând-o cu aceeași grijă pentru a nu tulbura sfânta slujbă.

Când intri în sfânta biserică, faci trei pași înainte, te închini de trei ori zicând întru sine: **«Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosul și mă miluiește»** și după aceea, dacă poți, iei două lumânări mici și le aprinzi în sfeșnice: una pentru cei vii din familia ta și alta pentru cei morți. Iei apoi iar o lumânare mică și o prescură, pe care le duci preotului la ușa din stânga a sfântului altar împreună cu pomelnicul, în care i-ai trecut pe toți cei vii ai familiei tale, pe prima coloană, și pe a doua coloană pe toți cei care au murit creștinește din familia ta, adică cei care au fost spovediți și împărtășiți cu Sfintele Taine, care au dus o viață creștină, trăind cu dragoste de Dumnezeu. Cei care în viața lor s-au lepădat de Dumnezeu și L-au tăgăduit până la sfârșit, cei care s-au sinucis, fiind ei conștienți de ceea ce fac, cei care au cerut să fie arși la crematoriu și cei care au fost de altă credință decât credința ortodoxă, unii ca aceștia nu pot fi trecuți în pomelnic la Sfânta Liturghie, ca unii ce nu au împărtășire cu Hristos Domnul.

Luând pomelnicul, preotul îl pomenește la Sfânta Proskomidie, scoțând pentru fiecare nume trecut acolo, sfintele mirinde (frimituri scoase din prescura pentru vii, prescura a patra) pe care le pune pe Sfântul Disc, de unde vor fi aduse în Sfântul Potir, unde se amestecă cu Sfântul Trup și Sfântul Sânge al Domnului, revărsându-se asupra celor pomeniți dumnezeiasca binecuvântare și milostivire pentru iertarea păcatelor și izbăvire de orice rău.

Pentru ca toate acestea să se împlinească după rânduială, creștinul trebuie să aducă pomelnicul la sfântul altar cu mult înainte de a începe Sfânta Liturghie.

După ce ai dat pomelnicul, mergi și închină-te la sfintele icoane, respectând următoarea regulă: mai întâi mergi la icoana Mântuitorului din catapeteasmă, fă două închinăciuni cu mâna până la pământ sau două mătăanii, dacă nu este duminică sau sâmbătă (când nu se fac mătăanii). Sărută mâna, piciorul sau veșmântul Domnului, zicând: **«Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul».**

Apoi mai faci o închinăciune sau o metanie și mergi la icoana Maicii Domnului, închinându-te ca și la icoana Mântuitorului.

zicând: **«Preasfântă Născătoare de Dumnezeu miluiește-mă pe mine păcătosului»**. Mergi apoi la icoana din dreapta catapeteasmei care este icoana hramului sfintei biserici și închinându-te după rânduală, zicând: **«Sfinte (rostește numele sfântului de pe icoană), roagă-te lui Dumnezeu pentru mine păcătosul»**. Păstrând aceeași regulă mergi la icoana din stânga catapeteasmei rostind aceleași cuvinte ca și la icoana hramului. După aceea te închini la icoana de pe iconostas și la icoana din stânga iconostasului (dacă există) și apoi, venind în mijlocul bisericii sub plicandru, faci trei închinăciuni spre sfântul altar, zicând de fiecare dată: **«Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosul»**, a doua oară rostești aceeași rugăciune, iar a treia oară zici: **«Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosul și mă miluiește»**. Apleacă-te apoi spre strana dreaptă și către strana stângă zicând în sineți: **«Iartă-mă pe mine păcătosul»**.

După ce ai făcut aceste închinăciuni, frate creștine te retragi la locul tău obișnuit, unde stai de fiecare dată, fără să te mai miști și fără să tulburi pe cei din jur. Să se ia aminte că toate închinăciunile pe la sfintele icoane se fac înainte de începerea Sfintei Liturghii.

După ce s-a început Sfânta Liturghie, nimeni nu se mai închină pe la sfintele icoane, nimeni nu mai dă liturghii, adică pomelnice la sfântul altar, nimeni nu mai aprinde lumânări mergând de la un sfeșnic la altul, nimeni nu se mai mișcă de la locul său până la sfârșitul Sfintei Liturghii. Când preotul iese cu **Sfintele Daruri**, nimeni să nu se miște de la locul său. Nu e bine să se facă zarvă, îngrămădindu-se toți în fața preotului, ca să li se pună pe cap Sfântul Potir; și-i păcat de moarte. De asemenea, cu cei bolnavi căzuți la **Sfintele Daruri**, s-a întâmplat ca preotul să se împiedice pășind peste ei, și să verse **Sfintele Daruri**! În asemenea cazuri, e mai bine ca cei bolnavi stând în genunchi să se atingă numai de hainele preotului, la ieșirea cu Sfintele Daruri, așa cum cei bolnavi se atingeau de hainele Mântuitorului și se vindecau.

Mare păcat face cel care îndrăznește să vorbească în timpul Sfintei Liturghii și în timpul sfintelor slujbelor tulburând liniștea credincioșilor din sfânta biserică, care urmăresc cu atenție dumnezeiasca slujbă de la altar și de la străni.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, așteaptă în liniște să-ți vină rândul la sfânta anafură (iar la sfintele privegheri să-ți vină rândul la miuit). După aceea mergând la mijlocul bisericii, sub plicandru, fă trei închinăciuni spre sfântul altar, zicând în sine-ți, de fiecare dată: **«Slavă ție, Dumnezeule, slavă ție»** (urmată de o închinăciune).

Îndreaptă-te, apoi spre ieșirea din sfânta biserică; la ușă mai faci trei închinăciuni spre sfântul altar, zicând aceeași rugăciune de mai sus, și în mare liniște închizi și deschizi ușa, dând slavă lui Dumnezeu pentru bucuriile care ți-au inundat sufletul până la lacrimi, în tot timpul dumnezeieștilor slujbe. Aflându-te acum, afară, în fața sfintei biserici, întorcându-te cu fața către răsărit, mai fă trei închinăciuni, dând mulțumire lui Dumnezeu, Maicii Domnului și tuturor sfinților pentru marea mângâiere ce o ai în suflet.

Ajuns acasă cu toți ai familiei, încălziți mâncarea și înainte de a vă așeza la masă, spuneți-vă rugăciunea. După ce ați servit masa roștiți rugăciunea de mulțumire. Spălați apoi vasele, măturați gunoaiile de pe jos și după aceea vă odihniți sau citiți cărți folositoare de suflet.

Întocmire pomelnicelor

Sunt patru feluri de pomelnice în legătură cu:

- 1 - sfintele liturghii
- 2 - acatistele și privegherile
- 3 - Sfântul Maslu
- 4 - parastasele sau pomenirea morților

1. sfintele liturghii

Vii	Morți
ION și MARIA pentru bună înțelegere,	OPREA, MARIA
CONSTANTIN pentru îndreptarea lui,	PARASCHEVA, ION
GHEORGHITĂ pentru ajutor la căsătorie,	DUMITRU, RADA
ALEXANDRU pentru câștigarea procesului,	EUGENIA, ANA
VASILE pentru ajutor la învățătură,	FLOAREA, PAVEL
VIORICA pentru tămăduirea de boală,	ANDREI cu tot
VICTOR pentru luminare și ajutor la toate.	neamul adormit

La mănăstiri se fac pomelnice separate pentru cei vii și pentru cei morți, deoarece se pomenesc separat.

2. acatiste și privegheri

Vii

ION și MARIA - pentru bună înțelegere și izbăvirea de vrăjmașii lor: VASILE, DUMITRU, IOANA și de toți cei împreună cu dânșii.

CONSTANTIN - pentru îndreptarea lui pe calea cea bună.

GHEORGHITĂ - pentru ajutor la căsătorie.

ALEXANDRU - pentru câștigarea procesului și tămăduirea de boală, pentru îmblânzirea dusmanilor.

VASILE - Pentru luminarea minții la învățătură.

RADA, ADELA,

IOANA, MIHAIL,

DUMITRU - pentru iertarea păcatelor, ajutor la serviciu, sporul casei, sănătate și tot binele.

3. sfântul Maslu

Vii

ION, MARIA, CONSTANTIN, GHEORGHITĂ, ALEXANDRU, RADA, VASILE, VASILICA, ADELA, MIHAIL, DUMITRU, GHEORGHE pentru tămăduire și întărire trupească și sufletească, pentru tot ajutorul la toate lucrările lor folositoare și plăcute înaintea lui Dumnezeu.

4. parastase sau pomenirea morților

Morți

OPREA, PARASCHEVA, ION, CONSTANTIN, EUGENIU, RADA, ANA, MARIA, FLOREA, PAVEL, ANDREI, ECATERINA, VIORICA, VLADIMIR, HARALAMBIE, cu tot neamul lor cel adormit, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăția Sa.

E bine ca numele lor să fie scris citeț, cu litere mari pentru a ușura pomenirea lor de către preot.

Cum se stă în sfânta biserică în timpul sfintelor slujbe

La Vecernie

a - Se stă în picioare afară din strană:

1 - De la binecuvântarea de la începutul vecerniei și până la «*Veniți să ne închinăm*».

2 - la vohod (ieșire)

3 - la rugăciunea de sfințire a artoaselor

4 - la otpusul (încheierea) Vecerniei

b - Se stă în picioare în strană:

1 - La citirea psalmului 103 al vecerniei;

2 - La ectenii

3 - La cântări

4 - La cădire

c - Se stă jos în strană:

1 - La citirea catismei

2 - La citirea paremiilor

La Pavecerniță

a - Se stă în picioare afară din strană sau în genunchi:

1 - La citirea canonului Maicii Domnului și la citirea paraclisului

2 - La cântarea Maicii Domnului: «*Cuvine-se cu adevărat...*»

3 - La citirea rugăciunii: «*Nespurcată, neîntinată, fără prihană...*» și la citirea rugăciunii: «*Și ne dă nouă, Stăpâne...*»

4 - la otpust

b - Se stă în picioare în strană:

1 - În timpul citirilor

2 - În timpul cântărilor

c - Se stă jos în strană:

1 - La citirea canonului sfântului sau al hramului

La Utrenie

a - Se stă în picioare afară din strană sau în genunchi:

1 - La binecuvântarea pentru începutul Utreniei

2 - La citirea celor șase psalmi ai Utreniei

3 - La citirea Sfintei Evanghelii

4 - La cântarea Maicii Domnului: «*Ceea ce ești mai cinstită...*»

5 - La Slavoslovie mare

6 - La otpustul Utreniei

b - Se stă în picioare în strană:

1 - La cădere

2 - La ectenii

3 - La cântări

c - Se stă jos în strană:

1 - La citirea celor doi psalmi de la începutul Utreniei

2 - La citirea catismelor

3 - La citirea canoanelor

La Sfânta Liturghie:

a - Se stă în picioare afară din strană sau în genunchi:

1 - La binecuvântarea pentru începutul Sfintei Liturghii

2 - La vohodul mic

3 - La citirea Sfintei Evanghelii

4 - La vohodul mare (la ieșirea Sfintele Daruri)

5 - La rostirea cuvintelor: *«Luați, mâncați...»* și *«Beți dintru acestea toți...»*

6 - La axion

7 - La *«Tatăl nostru»* și până se cântă *«Unul Sfânt»*

8 - La otpustul Sfintei Liturghii

b - Se stă în picioare în strană:

1 - La ectenii

2 - La cântări

3 - La cădere

4 - La rostirea Simbolului Credinței

c - Se stă jos în strană:

1 - La citirea Apostolului

2 - La citirea cazaniei sau a predicii și la cântarea chinonicului

d - Se stă în genunchi:

1 - când se cântă: *«Pe Tine Te laudăm»* (este momentul cel mai sublim, că acum, prin invocarea Duhului Sfânt, se transformă pâinea și vinul în Trupul și Sângele Domnului)

2 - La arătarea Sfintelor Daruri când se zice: *«Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați. Mântuiește Doamne poporul Tău... Totdeauna acum și pururea...»*

La Liturghia darurilor mai înainte sfințite se stă în genunchi:

1 - Când se sună din clopoțel

2 - La ieșirea cu Sfintele Daruri

3 - La arătarea lor din sfintele uși, zicând: *«Cu frică de Dumnezeu...»*

Dezbrăcarea sfintelor odăjdii peste cei bolnavi

După ce preotul a terminat Sfânta Liturghie și a potrivit Sfintele, vine la ușa stânga a sfântului altar și, dezbrăcând sfintele veșminte peste cei bolnavi care stau în genunchi, zice:

1 - La dezbrăcarea felonului: *«Acoperă, Doamne, sub acoperământul aripilor Tale pe robii Tăi (N) (și-l pune peste capetele lor), izgonind de la ei toată boala trupestă și sufletească».*

2 - Descingând brăulețul și punându-l peste felon, zice: *«Încinge cu putere de sus pe robii Tăi (N) și-i izbăvește de toată neputința».*

3 - Scoțând epitrahilul și punându-l deasupra zice: *«Pogoară, Doamne, darul milostivirii Tale peste robii Tăi (N) și-i curățește pe ei de tot păcatul».*

4 - Scoțând mânecuta din mâna stângă și punând-o deasupra peste cei bolnavi, zice: *«Măinile Tale ne-au făcut și ne-au zidit, întărește-mă Doamne, ca să umblăm în căile Tale»*, iar după scoaterea mânecutei din mâna dreaptă, zice: *«Dreapta Ta, Doamne S-a preamărit întru tărie și după mulțimea slavei Tale ai zdrobit pe cei potrivnici».*

5 - Scoțând stiharul, zice: *«Îmbracă, Doamne, cu putere de sus pe robii Tăi (N) ca să facă ce este bine și plăcut înaintea Ta»*, și apoi, luând sfânta copie, însemnează pe creștet bolnavii, în chipul crucii, zicând: *«Cela ce cu sulița în coastă ai fost împuns, nouă nemurire izvorând, Hristoase Dumnezeule nostru, dăruiește tălmăduire și*

izbăvire de tot răul robilor Tăi (N) pentru rugăciunile Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și Stăpânei noastre, și pentru ale tuturor sfinților Tăi, Amin».

Sfintele Miruri și întrebuintarea lor

În pachetul cu Sfântul Mir se găsește vată îmbibată cu untdelemn de la Sfântul Maslu. Cu el se unge seara, la culcare, și în orice alt timp, la frunte sau la partea dureroasă a corpului. Să fie curat cel care umblă și se unge cu sfântul mir. Se unge de șapte ori în șapte zile, la rând sau pe sărite. După ce s-a uns, a șaptea oară cu el îl arde și-l afumă prin casă, iar cenușa o pune într-un ghiveci cu flori. Sfântul mir se păstrează la sfintele icoane. Se poate purta și la sine dar cu multă grijă.

Când și cum se iau anafura și aghiazma mare și mică

În orice zi pe nemâncate se poate lua anafură și aghiazmă mică. Regula este următoarea:

Dimineața când te-ai trezit din somn, primul gând să-l închini lui Dumnezeu, zicând rugăciunea: "Tatăl nostru"

Te cobori repede din așternut, te speli, te îmbraci și te așezi în genunchi la rugăciune, în fața sfintelor icoane. După ce ai făcut rugăciunile dimineții și altele din ceaslov sau din cartea de rugăciuni, faci mătânii și închinăciuni după putință, apoi iei anafura și aghiazma mică. Îți strângi așternutul, aerisești camera; Dacă obișnuiești să mănânci ceva și după aceea te apuci de lucru. Dacă nu obișnuiești să mănânci dimineața, poți lua și mai târziu anafură și sfânta aghiazmă mică.

Aghiazma mare se ia din ajunul Bobotezei și până la odovania praznicului Arătării Treimii, adică timp de nouă zile. Se mai ia în ajunul Sfintei Împărtășanii și în zile de miercuri și vineri sau chiar și în alte zile (afară de sâmbătă și duminică când nu se postește și nu se ajunează), dacă nu se mănâncă până la ora 17, fără să se bea nici apă. Sâmbăta și duminica se postește și se ajunează în sfintele posturi și în ajunul Sfintei Împărtășanii, ca pregătire deosebită pentru aceasta.

Atenție! Să se ia mai întâi aghiazmă mare și apoi anafură.

Când nu se fac mătânii și nu se citește Psaltirea.

Mătânii nu se mai de vineri ora 16 și până duminică ora 16. Nu se fac mătânii de miercuri din săptămâna Sfintelor Patimi ora 12 și până în joia Înălțării Domnului ora 16. Se face excepție în Joia Mare, la scoateea Sfintei Cruci și în Vinerea Mare, la scoaterea Sfântului Epitaf. Încetează citirea Psaltirii din Miercurea Mare ora 12 și până în Sâmbăta Mare ora 16.

Când nu se fac Parastase.

În duminici și în praznicele mari: în ziua de Paști; la Înălțarea Domnului; la 29 iunie (Sf. Apostoli Petru și Pavel), la 6 august (Schimbarea la Față a Domnului), la 15 august (Adormirea Maicii Domnului), la 8 septembrie (Nașterea Maicii Domnului), la 25 decembrie (Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos), la 6 ianuarie (Botezul Domnului nostru Iisus Hristos), la 2 februarie (Întâmpinarea Domnului), la 25 martie (Buna Vestire a Maicii Domnului), în Săptămâna Luminată (între Duminica Învierii și Duminica Tomei), în prima și ultima săptămână a Păresimilor, de la Crăciun și până la 7 ianuarie (Soborul Sf. Ioan Botezătorul), inclusiv.

CAPITOLUL V

STAREA SUFLETULUI DUPĂ DESPĂRȚIREA DE TRUP

Judecata particulară

După ieșirea sufletului din trup urmează judecata. Se cheamă judecată particulară sau individuală. Ea este provizorie până la judecata generală, a toată lumea. Judecata generală este definitivă, când toți oamenii își primesc răsplata deplină a faptelor săvârșite în viața lor pământească.

Fiecărui creștin i-a dăruit Dumnezeu, de la botez un înger păzitor. Îngerul păzitor ne inspiră gândurile bune și ne ferește de primejdii. El ține în seamă toate faptele noastre bune, ca și pe cele rele. Faptele rele însă mai sunt ținute în seamă de o mulțime de îngeri răi. Ei ni le inspiră și ne îndeamnă să le săvârșim. Pentru fiecare păcat există o categorie a duhurilor necurate. De aceea se zice: dracul mândriei, dracul beției, dracul mâniei, dracul zavistiei.

Lupta dracilor împotriva noastră pentru a ne pierde este înverșunată. De ce această ură a dracilor asupra noastră? Din ce cauză vor ei să ne piardă? Din cauza geloziei. Ei nu au fost creați de Dumnezeu așa! Au fost îngeri plini de lumină, ca și celelalte cete îngerești. În fruntea lor stătea Lucifer plin de dumnezeiască slavă. În ființa lui Lucifer însă, și a tuturor îngerilor care s-au unit

cu el în gând a încolțit mândria, dorind cu aprindere să fie asemenea Celui Preaînalt, dacă nu chiar și mai presus de El; dar odată cu această nesăbuită cugetare s-au și prăbușit întru adânc!

Din îngeri ai luminii au devenit îngeri ai întunericului: din îngeri ai slavei dumnezeiești, demoni ai tartarului celui mai de jos și din chipuri luminoase, chipuri întunecate și pline de toată necurăția și toată răutatea.

Însă Dumnezeu, din marea Sa bunătate, dar și pentru ai rușina și mai mult pe îngerii căzuți, a creat pe om. A creat această ființă slabă ca să completeze locul celor căzuți din cer și când se va completa locul îngerilor căzuți cu oameni sfinți, creați pe acest pământ, atunci va fi sfârșitul acestei lumi.

Știind Lucifer (acum a devenit Satan sau Scaraoschi), lucrul acesta, adică cum că acolo, în slava în care el era plin de lumină și de strălucire, va ajunge omul, ființă plăpândă și neputincioasă, nu tare și puternică ca el, se pornește împotriva lui cu toate puterile întunericului, și de aici vine tot răul pe lume. Dacă omul ascultă de îngerul său păzitor făcând numai bine, diavoli nu au nici o putere asupra lui, nu se pot apropia de el, fiindcă îngerul său cu sabia de foc îi alungă departe; dacă omul însă ascultă de gândurile rele pe care diavoli i le aduc în gând și face fapte rele, îngerul său mult se întristează și se depărtează de el, iar dracii îl iau în primire și îl aruncă în toate nelegiuirile. De aceea când omul este păcătos, pe patul morții, vin dracii întunecați și-l îngrozesc cu tot felul de amenințări, chinându-l îngrozitor! Dacă omul a făcut fapte bune în viață, la sfârșitul vieții lui vin mai întâi îngerii și-l îmbărbătează. După aceea vine și mulțimea de draci ca pârași împotriva lui; dar neavând ce spune stau departe de el tânguindu-se. Sufletul omului drept nu se teme de ei, ci se bucură nespus de prezența sfinților îngeri care îl ocrotesc.

După ce sufletul a ieșit din trup, îl iau sfinții îngeri și străbat văzduhul înălțându-se la cer, dar întâlnesc în calea lor cete de draci care-i opresc, descoperind în fața sfinților îngeri, faptele rele ale acelui suflet. Aceștia sunt vameșii din văzduh, și pentru fiecare categorie de păcate există câte o vamă. La fiecare vamă, sufletul este oprit din zborul său și diavoli îi descoperă păcatele

săvârșite, care privesc acea vamă. Sunt atâtea vămi, câte feluri de păcate există. În viața Sfântului Vasile cel Nou, se vorbește de 24 de vămi. există vama mândriei, cu toate păcatele ce decurg din ea; vama curviei cu toate formele ei; vama mâniei; vama beției; vama uciderii de orice fel; vama minciunii și a înșelătoriei; vama tutunului și a oricărui narcotic care duce la moarte lentă, la sinucidere.

Despre judecata particulară și despre vămile văzduhului ni se vorbește chiar din vremurile apostolice.

Sfântul Chiril al Alexandriei, zice: *«În momentul când sufletul nostru se desparte de trup, se prezintă înaintea noastră, de pe o parte oștirile creștine, iar pe de altă parte, puterile întinericului, stăpânitorii cei răi ai lumii, vameșii din văzduh, având misiunea de a cerceta și descoperi faptele noastre cele rele!»*

Sfântul Atanasie cel Mare, vorbind despre Anonie cel Mare, zice: *«Într-o noapte Sfântul Antonie a auzit o voce spunându-i: «scoală Antonie, ieși și privește!» Sculându-se și ridicând ochii la cer, văzu un chip de om, lung și înspăimântător, al cărui cap atingeia norii! Mai văzu și alte chipuri: erau sufletele care ca niște păsări, zburau spre cer. Uriașul întinzându-și mâinile le împiedica a se sui. Unele dintre ele era apucate și izbite jos, într-un iezer de foc, altele zburau cu îndrăzneală fără a putea fi prinse. Uriașul scrâșnind din dinți, privea cu mânie după cele ce treceau sprintene printre degetele lui, iar pentru cele aruncate în iezer, se bucura mult. Cuviosul Antonie a auzit o voce care i-a zis: «Pricepi, tu ce vezi?» Atunci, luminat fiind el de Dumnezeu începu a înțelege că acolo era vorba de înălțarea sufletelor, că diavolul oprea pe cei păcătoși și-i arunca în foc, iar asupra celor sfinți nu avea nici o putere»⁷⁸*

Mai scriu despre aceasta sfinții: Ioan Gură de Aur, Ioan Carpatul⁷⁹, Maxim Mărturisitorul⁸⁰, Isihie Sinaitul⁸¹, Miezo-noptica de sâmbătă⁸². Preoul Mitrofan⁸³ spune că fiecare suflet,

⁷⁸ Patericul, ed. Rm. Vâlcea, pag. 7-8

⁷⁹ Filocalia vol. IV pag. 231-233

⁸⁰ P.G. col. 424

⁸¹ Filoc. IV pag. 258

⁸² Ceaslovul

⁸³ Viața repausaților noștri, București ed. a II-a din 1899, pag. 29

până în ziua a treia, străbate vămile văzduhului; până în ziua a noua, este purtat în rai; până în ziua a 40-a e dus să vadă muncile iadului; și după aceea i se hotărăște soarta.

Ce este iadul?

Este un loc și o stare de chin, de osândă veșnică. Potrivit înțelegerii noastre, aceste chinuri ne sunt înfățișate sub forma unui iezer de foc în care ard veșnic sufletele păcătoase și după greutatea păcatelor lor este greutatea chinurilor: unii păcătoși sunt în cazane cu smoală clocotindă, alții spânzurați cu capul în jos în mijlocul limbilor de foc, iar alții pe jeraticul de foc se chinuiesc îngrozitor. Însă primul și adevăratul chin, cel mai îngrozitor, este pedeapsa de a nu-L vedea pe Dumnezeu. Numai când sufletul va fi despărțit de trup, vom înțelege ce durere este a nu-L vedea pe Dumnezeu. Căci orbirea aceasta din timpul vieții, care ne ascunde pe Dumnezeu, nemaifiind atunci, sufletul Îl va recunoaște de singur Stăpân, și după înclinarea pe care i-a dat-o, el se va arunca cu toată voiciunea de care este în stare către acea Ființă, cu totul desăvârșită, Care este începutul și sfârșitul nădejdiilor lui; dar va fi mereu respins cu asprime, cu cât el va arde să dobândească binele cel mare! Va încerca din nou dar în zadar, căci niciodată nu va vedea pe Dumnezeu! Și acest lucru aruncă sufletul în deznădejdea cea mai înfiorătoare! Și diavolii vor râde de el și-i vor zice batjocoritor: *«Unde este Dumnezeul tău? Ai fost făcut să te bucuri în veci de vederea lui Dumnezeu și împreună cu puterile cerești să petreci în strălucirea slavei Lui! L-ai pierdut și încă pentru totdeauna! N-ai să-L mai vezi, n-ai să-L mai găsești! Te vei chinui cu noi în veci!»*

Alt chin este iuțimea unui foc viu, care arde fără să se stingă vreodată; aceasta este părerea de rău cea mai mare, care-l mistuie pe suflet, măhnirea care-l macină într-una, că L-a pierdut pe Dumnezeu, creatorul și binefăcătorul său!

Afară de puterea pe care o are focul iadului de a arde pe cei osândiți, fără să-i mistuie, o mai are și pe aceea că arde cu puteri și dureri pe măsura păcatelor săvârșite cât a trăit pe pământ, și după hotărârea dată de Dumnezeu arătată în Apocalipsă

unde zice: «Pe cât de mare a fost nelegiuirea lor, așa va fi și chinul și plânsul lor. Viermele neadormit (muștrarea conștiinței) nu va muri niciodată și focul care-i arde nu se va stinge niciodată!»

Ce este raiul?

Pentru înțelegerea noastră, raiul este descris ca o grădină mișunată cu multă verdeată, cu pomi roditori printre care curg izvoare cristaline, cu păsări cântătoare care umplu văzduhul cu ciripitul lor fermecător, și cu palate încântătoare, cum mintea noastră nu-și poate închipui și cu tot felul de bunătăți!

Raiul este însă neînchipuit mai mult decât atât, este strângerea la un loc a tuturor bucuriilor, este lucrarea cea mai de seamă a lui Dumnezeu! Este prețul Sângelui Domnului nostru Iisus Hristos!

Fericitul Augustin descrie și frumusețea raiului în următoarele cuvinte: «**Vom vedea, vom iubi, vom lăuda!**»

Vom vedea pe Dumnezeu cum este El, vom cunoaște după a noastră putere dumnezeiasca Lui desăvârșire, bunătatea, atotputernicia, înțelegerea, nemărginirea și veșnicia Lui. Vom cunoaște dragostea și grija pe care le-a avut Dumnezeu pentru noi, de a ne călăuzi la statornicia desăvârșită. Îl vom iubi fără măsură, Îl vom lăuda fără încetare! El va fi al nostru, fără a ne teme că L-am pierdut. Vom vedea pe Mântuitorul, pe Împărăteasa îngerilor și mulțimea nenumărată a sfinților, care stau plini de lumină în fața scaunului Celui Preaînalt.

Văzându-l pe Dumnezeu, toate dorințele sunt împlinite și aceasta este fericirea desăvârșită!

Rostul parastaselor

Omul, prin moarte, trece din viața pământească în viața cerească, din Biserica luptătoare în Biserica triumfătoare. Nu există moarte decât pentru trup, căci sufletul său este nemuritor ca și Creatorul său.

Toți creștinii, atât cei care sunt în viață, cât și cei care au trecut în lumea de dincolo, formează o singură împărăție, o singură Biserică. Cu toții formăm un trup al cărui cap este Hristos.

Suntem mădularele vii ale acestui trup condus de Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos și niciodată nu putem fi

despărțiți de el, precum zice Sfântul Apostol Pavel: «... de trăim pentru Domnul trăim și de murim pentru Domnul murim. Deci fie că trăim sau că murim, ai Domnului suntem».⁸⁴ Și iarăși zice: «**Și ori de pătimește un mădular** (cum sunt cei care mor în păcate și se osândesc în viața ceealaltă) **pățimesc toate mădularele împreună** (adică și noi cei vii pătimim dureri sufletești pentru osândirea lor); **ori de se slăvește un mădular** (cum se slăvește un sfânt în ceruri), **împreună se bucură toate mădularele** (adică și noi cei vii, dar și cei din iad, pentru că simt ușurare la intervenția sfinților către Dumnezeu pentru ei, pentru că noi cei vii îi rugăm pe sfinți să mijlocească atât pentru osândiți, cât și pentru noi cei vii, ca unii ce au căpătat multă îndrăzneală către Dumnezeu)

Toți sfinții ne sunt ocrotitori și de aceea îi rugăm să mijlocească pentru noi, ca unii ce sunt mult iubiți de Dumnezeu, și ascultați în cererea lor pentru noi.

Noi putem să ne mântuim, numai cât suntem în acest trup, după moarte nu mai este mântuire.

Toată învățătura creștin ortodoxă o găsim în Sfânta Tradiție și dintru început ni s-a păstrat numai pe cale orlă, de la apostol la ucenic sau din tată în fiu.

Abia mai târziu s-a păstrat o parte în scris alcătuind Sfânta Scriptură a Vechiului Testament. Privitor la Noul Testament, Sfântul Ioan Evanghelistul, zice: «**Multe încă și alte minuni a făcut Iisus înaintea ucenicilor Săi, care nu sunt scrise în cartea aceasta**»⁸⁵ și iarăși zice: «**Sunt încă și alte lucruri multe pe care le-a făcut Iisus care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris**».⁸⁶

Răsplata definitivă a faptelor bune va fi după judecata a toată lumea, Judecata de apoi.

Atât răsplata cât și pedeapsa o primesc atunci împreună și trupul și sufletul, care va învia din morți pentru că împreună au lucrat și faptele bune sau faptele rele.

Până la judecata din urmă, sufletele au o stare de fericire sau de osândă, iar trupurile rămân descompuse în elementele din care au fost alcătuite.

⁸⁴ I. Corinteni XII, 26

⁸⁵ Ioan XX, 30

⁸⁶ Ioan XXI, 25

La înviere cea de obște, aceste elemente se vor aduna din pământ, din apă și din aer cu puterea lui Dumnezeu cea mare.

Se vor alcătui aceleași trupuri, din aceleași elemente avute în viața pământească, iar fiecare suflet se va uni cu același trup în care a sălășluit și pe care l-a părăsit trecând în viața de veci.

Fiindcă nu s-a dat o sentință definitivă, și sufletele fiind într-o stare provizorie, în locul de osândă unde se găsesc, noi le putem veni în ajutor cu rugăciuni, pomenindu-i la Sfântul Jertfelnic (la Sfânta Proscomidie) și făcând milostenii pentru ei...

Acesta este rostul parastaselor.

Sfântul Apóstol Iacob, numit «fratele Domnului», având poruncă de la Însuși Mântuitorul și, după el, sfinții Ioan Gură de Aur și Vasile cel Mare, în dumnezeieștile lor liturghiii, și anume după sfințirea Sfintelor Daruri, spun: **«Să se pomenească patriarhii, profeții, apostolii, martirii și toți cei mai înainte adormiți în dreapta credință»**.

În Liturgia sfântului Apostol Iacob găsim rugăciunea aceasta pentru cei adormiți: **«Doamne, Dumnezeul duhurilor și al trupurilor, miluiește pe cei bine credincioși pe care i-am pomenit, cum și pe aceia pe care nu i-am pomenit, de la dreptul Abel până în ziua de astăzi. Însuși îi odihnește în locașurilor celor vii, în Împărăția Ta, în locașurile plăcute ale raiului, în sânurile lui Avraam, Isaac și Iacob, strămoșii noștri, de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinarea, unde lumina feței Tale luminează întotdeauna»**⁸⁷.

Autorul Constituțiunilor Apostolice învață cum să se aducă jertfă euharistică împreună cu rugăciunile pentru cei morți, zicând: **«Aceasta o spun pentru cei care au trecut din viață fiind întru dreapta credință, în religiozitate și cuvioșie. Cât privește pe cei necurați, chiar de s-ar da săracilor toate bunurile lumii acesteia, totuși nici un folos nu vor avea.»**⁸⁸

Sfântul Ioan Damaschin zice: **«Orice om care va fi avut câtuși de puțin aluat de virtute, dar nu va fi avut timpul să-l prefacă în pâine, cu toată dorința lui, și nu va fi putut face aceasta ori din lene, ori din neglijență, ori că va fi lăsat de la o zi la alta și, contra**

șteptărilor lui, s-a văzut prins și ridicat de moarte; un asemenea om nu va fi uitat de Dreptul Judecător. Va îndemna Domnul pe rudele, pe vecinii și prietenii săi, va îndrepta gândul lor spre el, ca să-i vină în ajutor, și vor împlini cele ce s-au neglijat de răposat. Dar cel ce va trăi în desfrânări și va fi dus o viață semănată cu spini și întinăciune, care nu va fi ascultat niciodată glasul conștiinței sale, ci se va fi scufundat cu nebăgare de seamă și orbire în ticăloșia faptelor, satisfăcând toate dorințele trupului, dar de suflet nici o grijă având; ale cărui cugetări, toate vor fi fost absorbite de senzualitate și care în starea aceasta va fi fost ridicat de moarte, aceluia nimeni nu-i va întinde mâna! Nimeni!»⁹⁰

Sfânta Biserică oprește până și prohodirea, chiar și îngroparea în cimitir a sinucigașilor, ca unii ce au disprețuit ajutorul lui Dumnezeu, ridicându-și viața. De asemenea nu pot fi prohodiți și îngropați în cimitire ereticii, pentru că ei s-au abătut de la adevărata credință ortodoxă și sunt pierduți sufletește pentru veșnicie.

Sfânta Scriptură ne arată însă că Dumnezeu se milostivește de cei ce au trecut din această viață nefiind destul de pregătiți și îi ușurează pentru rugăciunile noastre, iar pe unii chiar i-a și înviat.

Sfântul Ilie, rugându-se, a înviat pe fiul văduvei din Sarepta Sidonului⁹¹; lacrimile și marea durere sufletească a celor ce plângeau morții lor L-au înduioșat pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos atât de mult, încât și El a lăcrimat și a înviat pe fiul văduvei din Nain⁹², pe fiica lui Iair⁹³, pe Lazăr fratele Martei și al Mariei⁹⁴; după aceea Sfântul Apostol Pavel tot cu rugăciunea sa la înviat pe Eutihie⁹⁵, iar sfântul Apostol Petru cu rugăciunea sa a înviat-o pe Tavita.⁹⁶

Sfântul Chiril al Ierusalimului zice că aducem pe Hristos jertfit pentru păcatele noastre, căutând să atragem asupra celor morți, ca și asupra noastră a celor vii, mila lui Dumnezeu. Același lucru îl mărturisește Fericitul Augustin, iar Sfântul Ioan

⁸⁷ Canev. Teologia Dogmatică P.G.T.V. pag. 771

⁹² III Regi XVII, 22

⁹³ Luca VII 11-15

⁹⁴ Luca VIII, 42-56

⁹⁵ Ioan XI, 43-44

⁹⁶ Fapte XX, 9-10

⁹⁷ Fapte IX, 36-43

⁸⁸ Liturgia Sfântului Ap. Iacob, Paris, 1960

⁸⁹ Canev. Teologia Dogmatică, P.G.T.V. pag. 337

Damaschin zice: «Dumnezeieştii Apostoli nu în zadar şi fără cuvânt (fără poruncă de la Domnul) au rânduit de a se aminti în timpul Sfintei Jertfe, a Preacuratei Euharistii, de cei răposaţi, care au murit în dreapta credinţă».⁹⁷

Sfinţii Părinţi începând cu Sfântul Dionisie Areopagitul⁹⁸, ucenicul Sfântului Apostol Pavel, apoi Tertulian⁹⁹, Sfântul Atanasie cel Mare¹⁰⁰, Sfântul Ioan Gură de Aur, spun că rugăciunea, jertfa cea fără de sânge şi milostenia pot mult pentru soarta celor păcătoşi, trecuţi din această viaţă.

Prin rugăciuni se înţeleg parastasele şi rugăciunile particulare; prin jertfa cea fără de sânge, se înţelege Sfânta Liturghie adusă pentru iertarea păcatelor celor răposaţi ca şi ale celor vii; prin milostenii, se înţeleg pomenirile şi toate facerile de bine, făcute în numele celor răposaţi.

Milostenia este pivotul principal pe care se bazează întreaga morală creştină. Însuşi Mântuitorul spune: «Fiţi milostivi, precum şi Tatăl vostru milostiv este»¹⁰¹. Înţeleptul Sirah, zice: «Milostenia este plăcută tuturor celor vii şi nu e piedică pentru ca ea să se întindă şi asupra morţilor»¹⁰². Iar pildele grăiesc: «Cel ce miluieşte pe săraci (în numele celor morţi, ca şi în numele celor vii) dă împrumut lui Dumnezeu şi după darea lui se va răsplăti lui»¹⁰³.

Însuşi Mântuitorul ne spune, că după moarte, în veacul viitor, păcatele vor fi iertate, când zice: «tot păcatul şi hula se vor ierta oamenilor; dar hula împotriva Duhului Sfânt nu se va ierta lor. Şi oricine va spune cuvânt împotriva Fiului Omului, se va ierta lui; dar cine va zice împotriva Duhului Sfânt nu se va ierta lui, nici în veacul de acum, nici în veacul ce va să fie»¹⁰⁴.

De aici rezultă că numai păcatele împotriva Duhului Sfânt nu se vor ierta lui nici în veacul de acum, nici în cel viitor; dar alte păcate, chiar şi hula împotriva Fiului Omului, pot fi iertate.

Păcatele împotriva Duhului Sfânt, care nu pot fi iertate nici în veacul de acum, nici în cel viitor, sunt acestea trei:

⁹⁷ Mitrofan, Viaţa repausaţilor noştri, pag. 114

⁹⁸ Macarie Teologia Dogmatică, vol. II pag. 762

⁹⁹ Canev. Teologia Dogmatică, vol. V, pag. 336

¹⁰⁰ Damaschin, De iis que in fide dormierunt

¹⁰¹ Luca VI, 36

¹⁰² Sirah VII, 35

¹⁰³ Pilde XIX, 17

¹⁰⁴ Matei XII, 31-32

1 - Când cel păcătos, descurajându-se de mântuirea lui, nu se mai îndreaptă şi moare în păcate.

2 - Când cineva, având încredere prea mare în bunătatea lui Dumnezeu, continuă să păcătuiască până în clipa când îi vine sfârşitul şi-l găseşte nepregătit.

3 - Când cineva se împotriveşte adevărului învederat, cu voinţă şi ştiinţă, cum sunt ereticii, adică sectanţii, şi mor aşa.

După cum în rai sunt diferite stări de fericire, precum zice Domnul: «**În casa Tatălui Meu multe locaşuri sunt**», tot aşa în iad sunt multe stări de osândă, unele mai grele decât altele.

Sufletele care au făcut fapte merg în rai, iar cele care au făcut fapte rele merg în iad. Un al treilea loc, după cum susţin catolicii, zis «purgatoriu», nu există.

Omul numai când este în viaţă îşi poate câştiga mântuirea; după moarte nu mai este pocăinţă.

Numai Dumnezeu ştie, după marea Lui milostivire, în ce măsură se uşurează chinurile celor osândiţi pentru rugăciunile celor vii, şi pe care suflete le scoate cu totul din iad, trecându-le în ceata celor ce s-au mântuit. Lucrul acesta este posibil într-un cântec definitivă nu este dată lor până la judecata din urmă.

Datoria noastră este să ne rugăm cât mai mult pentru cei răposaţi, cunoscând bunătatea lui Dumnezeu, şi să le facem parastase, să le dăm sfinte liturghii, să facem pomeni şi să dăm cât mai multe milostenii pentru ei.

De aceea, ştiind noi că numai în viaţa aceasta putem dobândi mântuirea şi că după moarte nu mai este pocăinţă, să ne străduim în tot timpul cât trăim pe pământ la toată fapta bună, că zice Domnul: «**Lucraţi cât este ziua, că vine noaptea şi nu veţi mai putea lucra nimic**»¹⁰⁵.

CAPITOLUL VI

ÎNVĂȚĂTURA DE CREDINȚĂ ORTODOXĂ

În acest capitol se cuprinde pe scurt învățătura de credință a Bisericii Ortodoxe rânduie sub formă de întrebări și răspunsuri-adică CATEHISM de către preot profesor Ioan Mihălcescu, care a fost între 1937- 1947 mitropolitul Moldovei.

El este destinat să lumineze cunoașterea adevăratei credinței și să arate calea mântuirii.

1. Ce este omul și care este rostul lui pe pământ?

Omul este cea mai aleasă făptură văzută a lui Dumnezeu, pentru că el singur, dintre toate viețuitoarele pământului, este înzestrat cu minte înțelegătoare, cu simțuri nobile și cu voie liberă. Rolul său în lume este să cunoască, să iubească și să cinstească pe Dumnezeu atotziditorul și atotețiitorul, pentru ca astfel să fie fericit, atât în viața aceasta cât și în cea viitoare.

Se cheamă fericit în această viață sau pe pământ omul care este mulțumit în cugetul său, de sine și de starea sa. Numim fericire în viața viitoare sau cerească pe cel ce se învredinicește să se împărtășească de viața de veci. Fericirea pământească nu este deplină, pentru că traiul oamenilor pe pământ este scurt și tot felul de piedici îi stau în cale, iar bunurile pământești sunt deșarte și nestatornice. Numai fericirea cerească este deplină, pentru că este veșnică, adică fără sfârșit.

2. Cine poate fi dar fericit?

Doar poate fi fericit în viața aceasta și în cea viitoare orice om care este plăcut lui Dumnezeu, iar plăcut lui Dumnezeu este omul care crede în El, îl iubește și nădăjduiește în El. **Credința, nă-**

dejdea și dragostea sunt cele trei mijloace prin care ne facem plăcuți lui Dumnezeu și dobândim fericirea. Nu atingem însă aceste ținte prin orice fel de credință, dragoste și nădejde, ci numai prin credința, dragostea și nădejdea creștină, adică dacă credem în Dumnezeu, îl iubim și nădăjduim în El, așa cum ne învață Domnul nostru Iisus Hristos și Sfânta Biserică drept măritoare sau Ortodoxă de Răsărit.

I - CREDINȚA

3. Ce este credința creștină?

Credința îndeobște, este primirea ca adevărat a ceea ce spune cineva care merită să fie crezut pe cuvânt, iar credința creștină este un dar dumnezeiesc în puterea căreia primim ca adevăruri sigure **tot ce a descoperit Dumnezeu** și învață Sfânta Biserică. Zicem că este credința dar dumnezeiesc, pentru că ea este o lucrare a harului lui Dumnezeu care ne luminează mintea, ne încălzește inima și ne mișcă voința ca să primim și să ținem cu nestrămutare drept adevăr neîndoielnic **tot ce a descoperit Dumnezeu**. Ea este totodată și un merit al omului, pentru că numai cine voiește crede. De aceea, Dumnezeu răsplătește pe cei ce cred și pedepsește pe cei ce nu cred. **«Cine va crede și se va boteza - zice Mântuitorul - se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi»**. (Marcu 16,16)

Cuvintele, **«tot ce a descoperit Dumnezeu»** înseamnă că creștinul trebuie să creadă tot ce a făcut Dumnezeu cunoscut pentru mântuirea lumii prin patriarhii și proorocii Vechiului Testament și prin Iisus Hristos și Apostoli în Noul Testament.

4. Unde se află descoperirea dumnezeiască?

Descoperirea dumnezeiască sau cuvântul lui Dumnezeu se cuprinde în Sfânta Scriptură sau în Biblie și în Sfânta Tradiție, care din această pricină se numesc și **«izvoare ale credinței»**.

5. Ce este Sfânta Scriptură?

Sfânta Scriptură sau Biblia este o adunare de cărți care au fost scrise de bărbați sfinți sub insuflarea Duhului Sfânt și despre care Biserica învață că cuprinde cuvântul lui Dumnezeu.

Ea este constituită din două părți: din Legea Veche sau Vechiul Testament și din Legea Nouă sau Noul Testament, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu descoperit prin Iisus Hristos și Sfinții Apostoli.

Vechiul Testament este alcătuit din 39 de cărți, iar noul testament din 27.

6. Ce este Sfânta Tradiție?

Sub numele de Sfânta Tradiție se înțelege acele învățături pe care Sfinții Apostoli le-au propovăduit, dar nu le-au scris și care, prin urmare, au trecut de la om la om și din generație în generație numai prin viu grai. Mai târziu ele au fost scrise de Sfinții Părinți și astfel se păstrează până astăzi neschimbate în scrierile lor și în cărțile bisericești.

Sfânta Tradiția are același preț pentru credință ca și Sfânta Scriptură, căci de la Adam până la Moise n-au fost cărți scrise. Mântuitorul Însuși n-a scris nimic, iar Sfinții Apostoli au propovăduit mai întâi numai cu cuvântul și abia mai pe urmă, unii din ei, au scris și în sfârșit nu toți oamenii pot avea la îndemână și citi Sfânta Scriptură, pe când de cuvântul vorbit se împărtășesc toți. Ca atare ea întregește și lămurește Sfânta Scriptură.

7. Se poate adevăra, că Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție sunt cuvântul lui Dumnezeu?

Da, se poate adevăra pe mai multe căi și anume:

- a - Înălțimea învățaturii cuprinse în ele este o dovadă neîndoioasă că această învățătură n-a putut fi dată de mintea omenească, ci numai de Dumnezeu;
- b - Curăția acestei învățături arată că ea nu poate proveni decât de la Dumnezeu;
- c - Proorociile și minunile săvârșite de mulți din sfinții propovăduitori ai cuvântului lui Dumnezeu sunt o încredințare sigură, că ei lucrau cu puterea lui Dumnezeu;
- d - Roadele frumoase pe care le-a dat învățătura creștină oriunde a fost pusă în practică din toată inima și binefacerile pe care ea le-a răspândit cu îmbelșugare în lume sunt de asemenea o dovadă tare, că ea este cuvântul lui Dumnezeu;
- e - În sfârșit, minunata întemeiere, răspândire și păstrare a Bisericii creștine, depozitarea cuvântului lui Dumnezeu, ne

încredințează că ceea ce se numește Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție este cu adevărat cuvântul lui Dumnezeu.

8. În ce chip trebuie să primească creștinul Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție?

Creștinul adevărat trebuie să creadă cu neșămutare tot ce se cuprinde în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție sau în cuvântul lui Dumnezeu, așa cum învață Sfânta noastră Biserică Ortodoxă de Răsărit. Aceasta înseamnă, că nu este îngăduit nimănui să tâlcuiască cuvântul lui Dumnezeu, după socotința sa proprie, ci numai cum explică și lămurește Biserica, pentru că numai ea are darul de a nu greși. Singură Biserica are și cunoștințele trebuitoare și ajutorul și luminarea Sfântului Duh, spre a putea înțelege și lămuri părțile anevoioase ale Sfintei Scripturi și Sfânta Tradiție. Cine nu ascultă de ea, cade în rătăcire și-și pierde sufletul.

9. Este de trebuință credința pentru mântuire?

Credința este de neapărată trebuință pentru mântuire, căci Mântuitorul zice: «**Cel ce nu va crede, se va osândi**», iar Sfântul Apostol Pavel ne asigură, că «**fără credință este cu neputință a plăcea lui Dumnezeu**» (Evrei, 11, 41). Nu însă orice credință mântuiește pe om, ci numai adevărata credință în Iisus, pe care o păstrează și o propovăduiește Sfânta noastră Biserică. Nu poate mântui o altă credință decât ce în Iisus Hristos, pentru că El este singur Mântuitorul lumii și Capul Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, care a păstrat fără schimbare în curgerea veacurilor, învățătura primită de la El prin rostul și scrisul Sfinților Apostoli.

Pentru a ne mântui, credința trebuie să fie: deplină, tare, statornică și vie. Credința se cheamă deplină când ținem toate, iar nu numai unele, din cele ce ne învață Biserica. Tare se zice credința, când credem fără a ne îndoi, iar statornică atunci când o mărturisim cu curaj și suntem gata a ne da chiar și viața pentru a nu ne lepăda de ea. În sfârșit, credința se numește vie, când trăim în totul așa cum poruncește ea.

10. Unde se cuprinde învățătura credinței creștine?

Învățătura credinței creștine se cuprinde pe scurt în *simbolul Credinței* sau *Crez*, care a fost alcătuit de soboarele a toată lumea din Niceea și Constantinopol și sună astfel:

- 1 - Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute.
- 2 - Și într-unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii; Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut; Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut;
- 3 - Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut Om;
- 4 - Și a pățimit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pățimit și S-a îngropat;
- 5 - Și a înviat a treia zi, după Scripturi;
- 6 - Și S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui;
- 7 - Și iarăși va să vină cu slavă să judece vii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit;
- 8 - Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cea ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin prooroci;
- 9 - Și într-una sfântă, sobornicească și apostolească Biserică;
- 10 - Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor;
- 11 - Aștept învierea morților;
- 12 - Și viața veacului ce va să fie. Amin.

ARTICOLUL I AL CREZULUI

«Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor văzute și nevăzute».

11. Ce este Dumnezeu și ce trebuie să știm despre Dânsul?

Dumnezeu este Duh desăvârșit, Făcător, țiitor și Stăpân a tot ce există; de la Care pornește tot binele.

Când zicem că Dumnezeu este Duh, înțelegem că El este o ființă netrupească, înzestrată cu pricepere, simțire și voință în cel mai înalt grad; iar când zicem că este duh desăvârșit, mărturisim că Dumnezeu întrunește în ființa Sa, în cea mai mare măsură, toate însușirile bune. Iată câteva din aceste însușiri ale lui Dumnezeu: (El este)

- a - **Veșnic**, adică nu are nici început nici sfârșit, nici S-a născut cândva, nici va pieri în veac, ci întotdeauna a fost, este și va fi, cum zice psalmistul David: «**Mai înainte de ce s-au făcut munții și s-au zidit pământul și lumina, din veac și până în veac ești Tu**» (Psalmul 89,2);
- b - **Neschimbător**, adică rămâne veșnic același în Sine și în judecățile Sale;
- c - **Pretutintdeni de față**, adică oriunde ne-am afla, El ne vede; în orice loc dăm de urmele măririi Sale, cerul și pământul e plin de îndurarea Sa;
- d - **Atotștiitor**, adică știe toate și întotdeauna și în chipul cel mai deplin, așa că de El nu poate fi nimic ascuns;
- e - **Preaînțelept**, adică a rânduit și conduce toate cu cea mai mare înțelepciune;
- f - **Atotputernic**, adică poate tot ce voiește și nimeni și nimic nu-i poate sta împotrivă;
- g - **Preasfânt**, adică voiește fapturilor Sale numai binele și le dă atâtea și astfel de bunătăți câte și ce fel le sunt de folos;
- h - **Preadrept**, adică răsplătește binele și pedepsește răul după merit;
- i - **Preaîndurat**, adică ajută pe cei care se află în nevoi, și iartă pe cei care se căiesc de greșelile făcute;
- j - **Îndelung răbdător**, adică așteaptă adesea mult timp până să pedepsească pe cei păcătoși, spre a le da astfel timp de îndreptare.

12. În ce chip cunoaștem pe Dumnezeu și însușirile Sale?

De Dumnezeu nu-L putem vedea cu ochi trupești, pentru că este duh, dar la cunoașterea Sa ajungem pe trei căi:

- a - Prin cercetarea cu luare-aminte a lumii văzute, care nu s-a putut face ea însăși; nu se poate ține și conduce singură, și nu poate să fie cauza frumuseții și rânduielilor ce se văd în ea, ci trebuie să aibă un Făcător, Susținător și Conducător preaînțelept și atotputernic, Care este Dumnezeu. Aceasta o descrie psalmistul în cuvintele: «**Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea Lui o vestește tăria**». (Psalmul 18,1)
- b - Prin mărturia cugetului nostru, care ne spune că este un judecător nevăzut, Care răsplătește binele și pedepsește răul după dreptate;

c - Prin descoperirea dumnezeiască: **«Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul Născut, Care este în sânul Tatălui, acela L-a făcut cunoscut»** (Ioan 1, 18)

13. Pentru ce Dumnezeu se numește «Tatăl»?

Sfânta noastră Biserică ne învață, că este un singur Dumnezeu, dar că în unica Ființă dumnezeiască trebuie să deosebim trei Fețe sau Persoane dumnezeiești și spre a nu le confunda una cu alta, numim pe una Tatăl, pe alta Fiul și pe alta Duhul Sfânt.

Fiecare din cele trei Persoane dumnezeiești este un Dumnezeu desăvârșit, dar nu sunt totuși trei Dumnezei, ci unul singur.

Mintea omenească nu poate cuprinde și înțelege ce înseamnă această taină, deoarece Dumnezeu este nemărginit în Ființa și însușirile Sale, dar trebuie să fim pe deplin încredințați că așa este, căci Cel Care ne-a descoperit aceasta este Însuși Mântuitorul Hristos, Care zice: **«Mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh»** (Matei 28, 19)

Asemeni și Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan zice: **«Căci trei sunt Care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh, și Aceștia trei Una sunt»** (Ioan 5,7). Toate Persoanele Dumnezeirii sunt deopotrivă - adică nu este nici una mai mare sau mai desăvârșită decât cealaltă - și de aceeași fire sau ființă. Fiecare din Ele își au însă însușirile Sale, așa că nu se pot confunda una cu alta. Aceste însușiri sunt: Tatăl nu este născut, Fiul este născut din Tatăl iar Duhul Sfânt purcede din Tatăl. Pentru că Fiul este născut din veci din Tatăl, Tatăl nu este nici mai vechi nici mai mare decât Fiul și decât Duhul Sfânt, ci sunt egali.

Cele trei Persoane ale Dumnezeirii la un loc se numesc cu un singur cuvânt: **«Preasfânta Treime»**.

14. Ce trebuie să știm despre facerea lumii?

Lumea - adică cerul, pământul și toate corpurile cerești, dimpreună cu lucrurile și ființele ce sunt pe ele - nu este veșnică, nici având ființă de la sine, ci a fost făcută de Dumnezeu odată cu timpul. Dumnezeu a făcut lumea din nimic și numai cu cuvântul, adică a zis numai să se facă și s-a făcut totul, ca și cum ar

fi fost un impuls inițial al Divinității. Scopul pentru care Dumnezeu a făcut lumea este ca ea să se împărtășească de nesfârșitele Lui bunătăți și să-L preaslăvească.

15. Pentru ce Dumnezeu nu se numește numai Făcătorul cerului și al pământului, ci și al tuturor celor văzute și nevăzute?

Se numește astfel pentru că în afară de cer, cu corpurile cerești, și de pământ, Dumnezeu a făcut și lumea cea nevăzută adică îngerii și sufletul omenesc. Îngerii sunt duhuri, ca și Dumnezeu, dar nu așa de desăvârșite ca Dumnezeu. Ei iau câteodată forme văzute și chip de omenesc, pentru că sunt slujitorii lui Dumnezeu și învață și povățuiesc oamenii spre bine. Nu toți îngerii sunt însă buni, ci unii dintre ei s-au răsculat împotriva lui Dumnezeu și s-au împietrit în rău, așa că nu fac niciodată bine, ci numai rău și amăgesc și pe om la rău.

Îngerii răi se mai numesc și demoni sau draci. De ispitele lor scăpăm prin post, rugăciune și luare-aminte asupra gândurilor, simțirii și faptelor noastre, ca să nu cădem în cursele lor. Precum îngerii răi nu pot face decât rău, tot așa și îngerii buni nu pot face decât binele. Cei dintâi petrec în iad și sunt cu totul nefericiți, iar cei de-ai doilea petrec în cer, în apropierea tronului lui Dumnezeu, și sunt pe deplin fericiți.

16. Cum a făcut Dumnezeu lumea văzută?

Lumea văzută a fost făcută de Dumnezeu din nimic și treptat. Înteptul Moise descrie în cartea Facerii cum a făcut Dumnezeu pământul și vietățile de pe el în șase zile. Când pământul a fost ca o locuință gata care-și așteaptă numai stăpânul, atunci Dumnezeu a făcut și pe om.

17. Cum a fost făcut omul?

Omul a fost făcut în mod deosebit de restul lumii, căci pentru celelalte făpturi, Dumnezeu numai a poruncit să se facă și s-au făcut, însă pe om l-a făcut din pământ și l-a împreunat cu suflet nemuritor. Cu alte cuvinte omul a fost făcut, cum zice Sfânta Scriptură, **«după chipul și asemănarea lui Dumnezeu»**, cuvinte prin care trebuie să înțelegem, că sufletul omului a fost înzestrat cu

judecată și voie liberă, și că prin săvârșirea neîntreruptă a binelui, omul poate să ajungă la sfințenie și asemănare, până la un punct cu Dumnezeu. Fiind după suflet asemenea cu Dumnezeu și cu îngerii, iar după trup asemenea cu restul viețuitoarelor pământești, omul unește în ființa sa, lumea văzută cu cea nevăzută și se apropie în veșnicie de îngeri, cum zice Psalmistul: **«Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri, cu slavă și cu cinste L-ai încununat pe el»** (Psalmul 8.5). De aceea și el era stăpân pe întreg pământul, cum zice tot psalmul: **«L-ai rânduit domn peste toate lucrurile mâinilor Tale. Toate Le-ai pus sub picioarele lui: oile și boii toți, ba și dobitoacele câmpului, păsările cerului și peștii mării, cele ce străbat cărările mărilor»** (același psalm). Pe lângă aceasta, Dumnezeu a așezat pe cea dintâi pereche de oameni, pe Adam și pe Eva, într-o grădină mare, frumoasă, numită Eden sau rai în care creșteau tot felul de pomi roditori, așa că ei își puteau agonisi cele trebuitoare pentru trai fără prea mare osteneală.

Având cugetul împăcat, pentru că-L cunoșteau și-L cinsteau pe Dumnezeu după cuviință și nelipsindu-le nimic, cei dintâi oameni erau fericiți și tot astfel urmau să fie și urmașii lor în veacul veacului.

18. Cum au pierdut oamenii starea de fericire de la început?

Dumnezeu i-a pus la încercare pe Adam și pe Eva, poruncindu-le să nu mănânce din roadele unui anume pom, pentru ca astfel să-i facă statornici în bine. Ei însă au ascultat mai mult de amăgirea diavolului decât de cuvântul lui Dumnezeu și au călcat acea poruncă. Urmarea a fost că ei s-au înstrăinat de Dumnezeu, au fost alungați din rai, au pierdut nemurirea trupească, li s-a întunecat mintea, li s-a întunecat inima și le-a slăbit voința și au fost osândiți să îndure oboseli, nevoi și dureri de tot felul. Păcatul săvârșit de cei dintâi oameni a fost mare, pentru că prin el s-a nesocotit unica poruncă pe care Dumnezeu o dăduse oamenilor și s-a rupt astfel legătura dintre Dumnezeu și om. Vina păcatului a trecut de la Adam și Eva la toți urmașii lor, toți au păcătuit și astfel nici un om nu se naște fără păcat. Acest păcat, cu care ne naștem fiecare și care este rădăcina din care odrăsclesc toate celelalte păcate, se numește **păcat strămoșesc sau originar**.

19. Lăsat-a Dumnezeu pe oameni în rătăcirea lor?

Deoarece Dumnezeu a făcut lumea din dragoste și poartă neconținut grijă de ea, pentru care Îl numim **«Atotțiitorul»**, nu se putea să lase pradă pierzării tocmai făptura. Sa cea mai de seamă de pe pământ, adică pe om. De aceea, El a făgăduit strămoșilor noștri la alungarea din rai, un Mântuitor, Care să-i împace pe oameni cu Dumnezeu; Acesta este Domnul nostru Iisus Hristos. De la săvârșirea păcatului și până la venirea în lume a Mântuitorului făgăduit au trecut însă multe mii de ani, timp în care omenirea s-a afundat tot mai mult în păcate. Dumnezeu L-a trimis așa de târziu, pentru ca oamenii să aibă timpul și puțința de a-și cunoaște starea de plâns în care ajunseseră și să se convingă, că mântuirea nu poate veni decât de la Dumnezeu. Totuși în curgerea timpului de la Adam până la Iisus Hristos, Dumnezeu n-a părăsit omenirea cu totul, ci a călăuzit-o și a pregătit-o pentru primirea Mântuitorului.

20. A pregătit Dumnezeu pe toți oamenii la fel pentru primirea Mântuitorului?

Nu, ci în două feluri deosebite și anume: într-un fel pe iudei și într-alt fel pe păgâni. Iudeilor le-a dat îndrumări sigure și lămurite prin Lege și prin prooroci, iar pe păgâni i-a lăsat să caute ei singuri calea către cer, îndreptându-le pașii numai din când în când prin bărbați înțelepți, prin pedepse și prin venirea în atingere cu iudeii, de la care au luat cunoștință de cuprinsul cărților sfinte.

ARTICOLUL 2

«Și într-unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii; Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu, născut iar nu făcut; Cel de o ființă cu Tatăl prin Care toate s-au făcut».

21. Ce învățăm din acest articol?

Din acest articol învățăm mai întâi că Iisus Hristos este Mântuitorul făgăduit și al doilea că El este Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat.

22. În care cuvinte se spune că Iisus Hristos este Mântuitorul făgăduit?

Însuși numele Domnului spune aceasta, căci cuvântul Iisus înseamnă în limba ebraică Mântuitor sau Răscumpărător, cum a zis Arhanghelul Gavriil către sfântul și dreptul Iosif, logodnicul Sfintei fecioare: «...și va naște fiu și vei chema numele lui Iisus, căci El va mântui pe poporul său de păcate» (Matei I, 21), iar cuvântul *Hristos* înseamnă pe grecește Uns și unșii la evrei erau proorocii, preoții și împărații, de unde urmează că Iisus Hristos este Prooroc, Preot și Împărat.

23. De unde știm că Iisus Hristos este într-adevăr Mântuitorul făgăduit?

Știm că Iisus Hristos este Mântuitorul făgăduit din faptul că în persoana Lui s-au împlinit toate proorociile și preînchipuirile Vechiului Testament despre Mântuitorul așteptat de dreptii poporului israelit.

24. Ce anume s-a proorocit despre Mântuitorul?

S-a proorocit:

- a - Timpul și locul nașterii;
- b - Împrejurările vieții, ale patimilor și ale morții Lui;
- c - Învierea și înălțarea Sa la cer;
- d - Întemeierea și mărirea Bisericii Sale.

25. Care sunt cele mai însemnate preînchipuiri despre Mântuitorul?

- a - Dreptul Abel, patriarhii Isaac și Iosif, împăratul și psalmistul David, mielul pascal și șarpele de aramă au preînchipuit patimile Domnului;
- b - Marele preot Melchisedec a preînchipuit preoția Sa;
- c - Proorocul Iona a preînchipuit învierea Sa;
- d - Corabia lui Noe a preînchipuit Biserica Sa, Marea Roșie botezul, mana din pustie Sfânta Împărtășeanie, iar templul din Ierusalim, cu obiectele din el și cu jertfele pe care le aduceau preoții, iarăși Biserica cu toate sfintele slujbe.

26. Pentru ce zicem că Iisus se numește Prooroc, Preot și Împărat?

Domnul Iisus se numește:

- a - Prooroc, pentru că El a făcut cunoscute oamenilor tainele lui

Dumnezeu și i-a învățat tot ce trebuie să creadă, să facă și să nădăjduiască pentru a se mântui;

b - Preot, pentru că S-a jertfit pe Sine Însuși pe cruce și Se jertfește în mod nesângeros pe sfântul altar pentru iertarea păcatelor lumii;

c - Împărat, pentru că a întemeiat și conduce până la sfârșitul veacurilor, împărăția Sa duhovnicească, adică Sfânta Biserică.

27. Ce înseamnă cuvintele: «Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut»?

Aceste cuvinte înseamnă că Iisus este unicul Fiul adevărat al lui Dumnezeu, pe când creștinii și dreptii, care se numesc de asemeni fii ai lui Dumnezeu, sunt fii numai prin dar sau numai prin adopțiune, cum zice Apostolul: «Iar celor ce L-au primit pe El (adică pe Iisus Hristos), le-a dat putere ca să se facă fiii lui Dumnezeu» (Ioan I, 13)

28. Când S-a născut Fiul lui Dumnezeu din Dumnezeu Tatăl? Mai înainte de toți vecii, adică înainte de timp.

29. ce înseamnă Cuvintele «Lumină din Lumină»?

Aceste cuvinte lămuresc într-o-câtva taina nepătrunsă de mintea omenească a nașterii Fiului din Tatăl. Ele vor să spună, că precum se aprinde o lumină din alta, așa S-a născut Dumnezeu-Fiul din Dumnezeu-Tatăl. Pentru aceasta se mai și zice mai departe: «Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut (creat), Cel de o Ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut», cuvinte care arată că Dumnezeu Fiul este Dumnezeu adevărat ca și Tatăl, că este din însăși ființa Tatălui și de aceea este de o ființă cu El și împreună Făcător al tuturor celor văzute și nevăzute, iar nicidecum o unealtă prin care s-ar fi făcut lumea, cum greșit au învățat unii eretici.

30. Cine ne încredințează că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat?

Despre aceasta ne încredințează Dumnezeu Tatăl, Care a zis despre Iisus Hristos, la Botezul și la Schimbare Sa la Față: «Acesta este Fiul meu cel iubit».

Ne încredințează Domnul Iisus Hristos Însuși:

- a - Prin mărturisirea de mai multe ori repetată, că El este Fiul lui Dumnezeu, de o ființă cu Dumnezeu Tatăl și cu aceleași însușiri ca El;
- b - Prin sfințenia vieții Sale, prin înălțimea învățaturii ce a dat-o și a minunilor ce le-a săvârșit;
- c - Prin strălucita Sa înviere și înălțarea la cer.

Ne încredințează apoi Sfinții Apostoli, care-L numesc pe Hristos, Dumnezeu adevărat și învață, că are însușiri dumnezeiești și I se cuvine închinare ca lui Dumnezeu.

Ne încredințează în sfârșit Sfânta Tradiție, care a socotit întotdeauna pe Mântuitorul Hristos, Dumnezeu adevărat.

ARTICOLUL 3

«Carele pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat din Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om.»

31. Cum S-a făcut om Fiul lui Dumnezeu?

Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om luând trup din Preacurata Fecioară Maria, care n-a cunoscut bărbat, ci a fost umbrită de Duhul Sfânt. Făcându-Se om, Iisus Hristos nu S-a dezbrăcat de Dumnezeire, ci a fost Dumnezeu adevărat și om adevărat. Ca Dumnezeu, El și-a păstrat toate însușirile Dumnezeirii, iar ca om a avut trup și suflet omenesc și a fost întru totul asemenea nouă, afară de aceea că n-a fost supus păcatului. De aceea zicem că Iisus Hristos a avut două firi și-L numim Dumnezeu-om.

32. Care este numele și cinstea ce se cuvine să le dăm Maicii Domnului?

Pentru că Sfânta Fecioară Maria a născut pe Mântuitorul în chip minunat și pentru că a rămas fecioară și după naștere, îi zicem Fecioară Preacurată și pururea Fecioară, iar pentru că Fiul Ei nu a fost numai om, ci și Dumnezeu, îi zicem Născătoare de Dumnezeu și o cinstim mai mult decât toți sfinții și îngerii rugând-o să mijlocească la Dumnezeu pentru mântuirea noastră.

ARTICOLUL 4

«Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, și a pățimit și S-a îngropat»

33. Ce trebuie să credem despre patimile Domnului?

Trebuie mai întâi să credem:

- a - Că Iisus a pățimit de bună voie pentru noi, că să ne mântuiască din robia păcatului;
- b - Că El a pățimit numai ca om, adică a simțit dureri numai firea Sa omenească, căci firea dumnezeiască nu putea pătimi nici muri;
- c - Că totuși firea dumnezeiască nu s-a despărțit de cea omenească nici în timpul patimilor, ci numai a fost fără de patimă;
- d - Că prin patimile și moartea Domnului am fost răscumpărați din păcat și ne-am împăcat cu Dumnezeu, făcându-ne fii ai Săi; și
- e - Că prin patimile Sale, Iisus Hristos a câștigat mântuirea pentru toți oamenii; dar dacă nu toți se mântuiesc vina este a lor, căci nu fac cele ce trebuie pentru a se mântui. Omul este liber să aleagă binele sau răul, să urmeze dreptatea dumnezeiască sau să facă faptele contrare dragostei de Dumnezeu și de aproapele.

34. În ce chip ne mântuim prin patimile și moartea Domnului?

Precum prin greșeala lui Adam suntem vinovați de păcat și supuși blestemului și morții, pentru că suntem urmașii lui, tot astfel prin patimile și moartea Domnului Hristos ne mântuim de păcate, de blestem și de moarte, dacă ne facem urmașii Lui, adică dacă avem credință vie, dacă primim sfântul botez și dacă urmăm întru totul învățătura și pilda Lui.

35. Ce trebuie să socotim despre Sfânta Cruce?

Fiindcă Mântuitorul a pățimit și a murit pe cruce și deci prin ea ne-a venit mântuirea, trebuie să socotim și să cinstim Sfânta Cruce ca un lucru de mare preț. Ea este semnul văzut ca deosebire între creștini și necreștini și are putere să alunge duhurile rele. De aceea nu trebuie să ne facem semnul Sfintei Cruci cât mai des.

ARTICOLUL 5

«Și a înviat a treia zi după Scripturi»

36. De unde știm noi că Iisus a înviat cu adevărat?

Stim că Iisus a înviat cu adevărat din mărturia sfinților ucenici și apostoli care L-au văzut după înviere, au vorbit și au umblat împreună cu Dânsul.

Despre aceasta au propovăduit ei apoi lumii ca despre cea mai mare minune și nici prigonirile de tot felul, nici moartea mucenicească nu i-au putut face să tăgăduiască învierea Domnului.

37. La ce ne folosește învierea lui Hristos?

Învierea Domnului ne este de cel mai mare folos, pentru că:

- a - ne întărește în credință, că El este Dumnezeu adevărat, Stăpân al vieții și al morții și Mântuitorul lumii;
- b - ne dă asigurarea, că și noi vom învia în ziua de apoi;
- c - ne îndeamnă să ne străduim ca încă în această viață să înviem din moartea păcatului la o viață nouă și sfântă.

ARTICOLUL 6

«Și S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui»

38. Pentru ce S-a înălțat Iisus la cer?

Domnul Iisus S-a înălțat la cer:

- a - Pentru ca să ia din nou în stăpânire slava dumnezeiască pe care o avusese înainte de întrupare;
- b - Pentru ca să trimită apostolilor Săi pe Duhul Sfânt;
- c - Pentru ca să fie Mijlocitorul nostru pe lângă Dumnezeu Tatăl;
- d - Pentru ca să deschidă și să pregătească celor drepti locuința cerească.

39. Ce trebuie să mai știm despre Înălțarea Domnului?

Trebuie să știm, că Domnul S-a înălțat la cer numai cu trupul, căci ca Dumnezeu era și este, în același timp, și în cer și pe pământ, și în tot locul și că șederea Sa de-a dreapta Tatălui înseamnă, că El stăpânește împreună cu Tatăl lumea văzută și nevăzută.

ARTICOLUL 7

«Și iarăși va să vină cu slavă să judece viii și morții,
a Căruia împărăție nu va avea sfârșit»

40. Cum se numește judecata aceasta de la sfârșitul lumii?

Această judecată se numește Judecata de Apoi sau de pe urmă, fiindcă după ea nu va mai fi alta. Se mai numește judecata obștească, pentru că atunci vor fi judecați toți oamenii.

La judecata de Apoi, oamenii vor da seamă atât de faptele, cât și de cuvintele și de gândurile lor.

41. Cum se va face Judecata de Apoi?

Judecata de Apoi se face astfel: Iisus Hristos va veni pe norii cerului, înconjurat de sfinții îngeri și va sta pe tronul de judecată. Înaintea Sa se vor aduna toate semințiile pământului și vor fi împărțite în două cete: de-a dreapta Preaînaltului Judecător oamenii buni, iar de-a stânga cei răi. Apoi se vor da pe față faptele, cuvintele și gândurile fiecăruia și se va rosti hotărârea, în virtutea căreia cei buni se vor duce la fericirea veșnică, iar cei răi la osânda veșnică.

42. Ce înțelegem prin cer?

Cerul este locul și starea de fericire veșnică și deplină, în care sufletele se bucură de vederea lui Dumnezeu și de petrecerea în nemijlocită apropiere de Dânsul, gustând dragostea Lui.

43. Ce înțelegem prin iad?

Prin iad înțelegem locul și starea de chin veșnic a sufletelor, care stau departe de Dumnezeu și împreună cu diavoli, în izolare și lipsă a dragostei.

44. Mai este vreo altă judecată afară de cea de apoi su obștească?

Afară de Judecata de Apoi sau obștească, mai este o judecată deosebită sau particulară, căreia îi este supus sufletul fiecărui om îndată după moarte, adică după despărțirea lui de trup. Fericirea pe care o gustă sufletele celor drepti și chinurile la care sunt supuse sufletele celor păcătoși după această judecată, până la Judecata de Apoi, nu sunt depline și nici definitive.

45. Pentru ce se mai ține Judecata de Apoi, dacă omul este judecat după moarte?

Judecata de Apoi se ține:

- a - Pentru ca înțelepciunea și dreptatea lui Dumnezeu să fie cunoscute de toți oamenii;
- b - Pentru ca Iisus Hristos să fie preamărit înaintea lumii întregi;
- c - Pentru ca fericirea celor buni cât și nefericirea celor răi, să fie depline, căci de atunci înainte fiecare suflet va fi unit cu trupul ce l-a avut în viața pământească și astfel se vor împărtăși împreună de bine sau de rău.

ARTICOLUL 8

«Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, Care din Tatăl purcede; Cea ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit; Carele a grăit prin prooroci».

46. Ce învățătură se cuprinde în acest articol?

În acest articol se cuprinde învățătura despre Duhul Sfânt, a treia Persoană sau Ipostas al Sfintei Treimi și anume:

- a - Că El este Dumnezeu adevărat,
- b - Că este Domn de viață făcător;
- c - Că a grăit prin prooroci.

47. De unde știm că Duhul Sfânt este Dumnezeu adevărat?

Din Sfânta Scriptură și din Sfânta Tradiție care învață:

- a - că Duhul Sfânt este de o ființă cu Tatăl, căci purcede din El;
- b - că este deopotrivă cu Tatăl și cu Fiul, căci Îi atribuie însușiri și lucrări dumnezeiești și-I dau închinare dumnezeiască.

48. Pentru ce a treia Persoană a Sfintei Treimi se numește „Duh Sfânt” și „Domn de viață făcător”?

Cele trei Persoane dumnezeiești sunt Duh desăvârșit și Li se cuvine numele de Domn. A treia persoană se numește îndeosebi Duh Sfânt și Domn de viață făcător, pentru că Ea îndeosebi varsă asupra noastră harul lui Dumnezeu-Tatăl, câștigat lumii de Dumnezeu-Fiul; ne curățește de păcate, ne ferește și ne face părtași victii veșnice.

49. Cum lucrează Duhul Sfânt?

Duhul Sfânt lucrează atât asupra Bisericii îndeobște, pe care o învață și o conduce de-a pururi în mod nevăzut, cât și asupra sufletului credincios în parte luminându-l, sfințindu-l, întărindu-l și mângâindu-l prin primirea Sfintelor Taine și a celor șapte daruri ale Sale și anume: înțelepciunea, înțelegerea, sfatul, taina, cunoștința, evlavia și temerea de Dumnezeu. De aceea El se mai numește și Mângâietorul, iar trupurile celor drepti se numesc «temple ale Duhului Sfânt».

50. Cum trebuie să înțelegem cuvintele «Care a grăit prin prooroci»?

Cuvintele «Care a grăit prin prooroci» înseamnă, că Sfântul Duh i-a însuflat pe scriitorii cărților Sfintei Scripturi, descoperindu-le adevărul dumnezeiesc și ferindu-i de răătăcire, cum zice Sfântul Apostol Petru: «**nu prin voia oamenilor s-a făcut cândva proorocie, ci purtați fiind de Duhul Sfânt, au grăit oamenilor de la Dumnezeu**». (2 Petru 1,21)

ARTICOLUL 9

«Și într-una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică».

51. Ce este Biserica?

Biserica este obștea tuturor oamenilor care țin și mărturisesc învățătura lui Iisus Hristos. Ea a fost întemeiată de Mântuitorul ca așezământ prin care se poate dobândi iertarea păcatelor și împăcarea omului cu Dumnezeu, căci numai ei i-au fost încredințate propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, săvârșirea Sfintelor Taine și slujbelor dumnezeiești și conducerea credincioșilor pe calea mântuirii. De aceea, în afară de ea, nu este mântuire, sau cum zice Sf. Ciprian: «**Nu poate avea pe Dumnezeu de tată cine nu are Biserica de mamă**». Și într-adevăr, Biserica este mama noastră sufletească.

52. Sunt toți fiii Bisericii deopotrivă?

Biserica, fiind o mare adunare de oameni, nu se poate ca toți fiii săi, membri ei să fie deopotrivă, pentru că în ea trebuie să domnească ordinea și rânduiala și acestea nu se pot păstra fără ca unii să conducă, iar alții să asculte. Conducătorii sunt clericii,

adică episcopii, preoții și diaconii, de care trebuie să asculte toți credincioșii, adică laicii sau turma cuvântătoare. Această rânduială a așezat-o Însuși Mântuitorul Hristos, Care este nu numai întemeietorul, ci și Capul Bisericii, Cel Care o conduce de-a pururi în mod nevăzut, pe când clerul sau ierarhia o conduce văzut. Nici chiar membrii ierarhiei nu sunt deopotrivă între ei, ci cei mai mari sunt episcopii, care țin locul Sfinților Apostoli; după ei vin preoții, ca urmași ai celor 70 de ucenici ai Domnului și apoi diaconii urmașii celor șapte daconi rânduiți în Ierusalim de Sfinții Apostoli.

53. Cum este cârmuită Biserica?

Biserica este cârmuită sinodal, adică de adunarea (sinodul) tuturor episcopilor.

Întrucât în Biserică nu sunt în toată vremea mai mulți episcopi, atunci când trebuința cere, se adună toți sau cât mai mulți la un loc și hotărăsc cele cu privire la administrarea Bisericii din țara respectivă. Hotărârile luate se aplică de fiecare episcop în bisericile încredințate supravegherii sale. Aceste adunări ale episcopilor se numesc sinoade sau soboare și ele sunt cea mai înaltă autoritate bisericească, căci au puterea de a judeca și pe episcopi. În vremurile vechi s-au ținut șapte soboare a toată lumea, adică la care au luat parte episcopi din toată lumea creștină și ale căror hotărâri se respectă și azi de toate Bisericile.

În vremurile noastre și încă de multă vreme, asemenea sinoade nu se mai țin, ci fiecare Biserică națională își are fiecare sinodul ei care o cârmuiește.

54. Pentru ce Biserica se numește: una, sfântă, sobornicească și apostolească?

Biserica se numește una, pentru că **unul** este Capul și Întemeietorul ei, Mântuitorul Iisus Hristos; diferitele Biserici naționale ortodoxe nu sunt Biserici aparte, ci membre ale aceluiasi trup al Bisericii creștine, a lui Hristos.

Biserica se numește **sfântă**, pentru că sfânt este Capul și Întemeietorul ei și pentru că El Însuși a sfințit-o prin patimile Sale și i-a dat puterea de a curăți păcatele, adică de a sfinți pe oameni. Sfințenia ei nu este atinsă prin aceea că în sânul ei trăiesc și cei păcătoși, pentru că aceștia sau se pocăiesc și se fac fii adevărați ai

ei, sau se taie de la trupul ei, ca niște mădulare moarte, dacă rămân în păcate.

Sobornicească se cheamă Biserica, pentru că se întemeiază pe sfintele soboare a toată lumea și pentru că este menită-ca și un mare sobor-să cuprindă în sânul său pe toți oamenii.

Apostolească se zice Biserica, pentru că ține învățătura Domnului, așa cum i-a fost dată de Sfinții Apostoli.

55. Care este adevărata Biserică creștină?

Afară de Biserica noastră Ortodoxă de Răsărit, mai sunt Biserica Romano-Catolică și Bisericile Protestante, precum și o mulțime de Biserici ieșite din descompunerea protestantismului.

Dintre toate numai Biserica Ortodoxă de Răsărit a păstrat neschimbate învățătura și rânduielele date de Mântuitorul Hristos, așa cum le-au propovăduit Sfinții Apostoli, pe când celelalte Biserici s-au abătut de la ele și le-au schimbat. În Biserica noastră se ajunge la mântuire și creștinul ortodox trebuie să se simtă mândru că este fiu al acestei Biserici, fără să se lase ademenit de amăgirile celor de altă credință și să caute să aducă și pe alții la adevărata credință, cum aduce păstorul în staul oile rătăcite.

56. Ce cere Biserica de la noi?

Biserica cere de la noi, dacă vrem să ne numim cu adevărat fii ai săi și să fim fericiți în viața aceasta și în cea viitoare, să păzim poruncile ei.

57. Câte și care sunt poruncile Bisericii?

Poruncile Bisericii sunt nouă și anume:

- 1 - Să ne rugăm lui Dumnezeu și să mergem la biserică duminica și în sărbători.
- 2 - Să ținem posturile.
- 3 - Să-i cinștim pe clerici.
- 4 - Să ne mărturisim păcatele și să ne împărtășim cu Sfintele Taine cât mai des.
- 5 - Să nu citim cărți eretice.
- 6 - Să ne rugăm pentru toți dregătorii Bisericii și lumești.
- 7 - Să ne ținem posturile și rugăciunile rânduite îndeosebi de mitropolitul sau episcopul locului.

8 - Să nu răpim avutul Bisericii.

9 - Să nu facem nuntă în post.

ARTICOLUL 10

«Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor».

58. Ce este taina?

Taina este o lucrare văzută, așezată de Mântuitorul Hristos, prin care se varsă în sufletul credincioșilor harul cel nevăzut al lui Dumnezeu.

59. Ce este harul?

Har se cheamă ajutorul pe care ni-l dă Dumnezeu, ca să putem dobândi mântuirea. El ni se dă pentru meritele Mântuitorului Hristos și fără el nu ne putem dobândi mântuirea. De aceea zice Mântuitorul: «Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate aduce roade de sine, de nu va rămâne în viță, tot așa nici voi, de nu veți rămâne întru Mine. Eu sunt vița și voi mlădițele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, aduce multă roadă, căci fără de Mine nu puteți face nimic» (Ioan 15, 45). «Cu harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt», zice Sfântul Apostol Pavel. (II Corinteni 15, 10)

60. Ce lucrări deosebim la o Sfântă Taină?

La orice Sfântă Taină, deosebim trei lucruri și anume:

1 - Lucrarea văzută

2 - Harul nevăzut

3 - Așezarea ei de Iisus Hristos.

61. Câte Sfinte Taine are Biserica noastră?

Biserica noastră are șapte Sfinte Taine, care sunt:

1 - Botezul; 2 - Ungerea cu Sfântul Mir; 3 - Pocăința (Spovedania); 4 - Sfânta Împărtășanie; 5 - Nunta; 6 - Preoția; 7 - Sfântul Maslu.

62. Cine poate săvârși Sfintele Taine?

Sfintele Taine se pot săvârși numai de preot și de episcop și anume episcopul săvârșește toate Sfintele Taine, iar preotul șase dintre ele, adică nu poate săvârși taina preoției. Singură taina

botezului poate fi săvârșită, în caz de nevoie, și de diacon sau chiar de orice creștin. Puterea Sfintelor Taine nu depinde de vrednicia sau nevrednicia săvârșitorilor, căci ele își au puterea de la Domnul Hristos, Care le-a așezat, iar săvârșitorii sunt numai unelte, care le duc la îndeplinire.

1. BOTEZUL

63. Ce este botezul?

Botezul este acea Sfântă Taină în care omul se spală de păcate prin afundarea în apă de trei ori și prin pronunțarea de către preot a cuvintelor: «Se botează robul lui Dumnezeu (numele) în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin.» Păcatele de care omul se curăță prin botez sunt atât păcatul strămoșesc cât și orice alte păcate săvârșite înainte de botez.

64. Când a așezat Mântuitorul Taina Sfântului Botez?

Mântuitorul a sfințit botezul mai întâi atunci când El Însuși a fost botezat în Iordan de Sfântul Ioan Botezătorul, iar ca Sfântă Taină l-a așezat după învierea S-a din morți, când a zis Sfinților Apostoli: «Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.» (Matei 28, 19)

65. Ce se cere de la cei ce se botează?

Pentru ca puterea Sfântului Botez să dea roade în sufletul celui care se botează, trebuie ca acesta să-și arate pocăința de păcatele săvârșite și să aibă credință în Dumnezeu. De aceea la botezul pruncilor se obișnuiește să se ia câte un naș, care face mărturisirea de credință în numele pruncului și făgăduiește Bisericii, că va purta de grijă să crească în adevărata credință pe finul său. Nașul trebuie să fie dar de credință ortodoxă și să nu dea uitării îndatorirea ce-și ia de a învăța și crește creștinește pe finul său.

66. Ce înseamnă diferitele ceremonii ce se săvârșesc la botez?

Lepădările sau exorcismele ce se citesc de preot înseamnă îndepărtarea puterii diavolului de la cel ce se botează. Suflarea de trei ori a preotului pe fața celui ce se botează înseamnă renașterea acestuia prin darul Duhului Sfânt. Facerea semnului

Sfintei Cruci înseamnă că cel ce se botează devine proprietatea lui Iisus Hristos, pe Care trebuie să-L mărturisească înaintea oamenilor. Întreita afundare în apă închipuiește moartea și învierea de a treia zi a Mântuitorului. Veșmântul alb în care se îmbracă cel botezat, după ce e scos din apă, închipuiește viața curată și nepătată pe care el trebuie să o ducă, iar lumânarea, pe care o primește în mână, este semnul văzut al îndatoririi ce-și ia de lumină în lume prin faptele sale bune, cum luminează lumina în întuneric.

67. Ce trebuie să mai știm despre Sfântul Botez?

Despre Sfântul Botez trebuie să mai știm, că el nu se repetă, adică nu se săvârșește de două ori asupra aceluiaș om, decât dacă prima oară a fost săvârșită de eretici care nu cred în Sfânta Treime. Mai trebuie să știm că orice creștin, bărbat sau femeie, poate boteza un copil în primejdie de moarte stropindu-l cu apă sau chiar cu țărână, dar având grijă să spună: **«Se botează robul lui Dumnezeu (numele) în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin.»** Dacă trăiește îl duce la preot și în cazul în care botezul a fost săvârșit de un simplu creștin, preotul nu mai afundă în apă pe cel botezat, ci numai îi citește rugăciunile de după afundare. Iar când se găsește vreun prunc, despre care nu se știe dacă a fost botezat sau nu, acesta se botează, zicându-se: **«Botează-se robul lui Dumnezeu (numele), dacă nu este botezat...»**

2. UNGEREA CU SFÂNTUL MIR

68. Ce este ungerea cu Sfântul Mir?

Ungerea cu Sfântul Mir este acea taină în care preotul unge cu mir sfințit toate părțile mai importante ale corpului, rostind cuvintele: **«Pecetea darului Sfântului Duh, Amin»**

69. Pentru ce se dă ungerea cu Sfântul Mir?

Taina ungerii cu Sfântul Mir se dă pentru a împărtăși pe om de darurile Duhului Sfânt și al face să crească și să se întărească în viața duhovnicească. De aceea această Sfântă Taină se săvârșește îndeosebi asupra celor ce au primit botezul și anume îndată după botez, cum și asupra celor ce au căzut de la dreapta credință și se întorc din nou la ea. La început creștinismului, taina

aceasta se săvârșea de Sfinții Apostoli numai prin punerea mâinilor pe capul celor de curând botezați.

70. Ce trebuie să știm de spre Sfântul Mir?

Sfântul Mir, care se întrebuintează la săvârșirea acestei sfinte taine, se sfințește de toți episcopii fiecărei țări cu multă pompă, în Joia cea Mare. Sfântul Mir se face din untdelemn și din multe feluri de miresme pentru că untdelemnul înseamnă mulțimea darurilor Sfântului Duh, ce se dă prin ungerea cu el, spre a lupta cu vrăjmașii mântuirii, iar miresmele închipuiesc că cel uns cu mir trebuie să răspândească în lume mireasma faptelor bune.

3. POCĂINȚA

71. Ce este pocăința?

Pocăința este acea sfântă taină în care creștinul dobândește iertare de păcatele pe care le mărturisește duhovnicului.

72. Când a așezat Mântuitorul această Taină?

Atunci când a zis Sfinților Apostoli: **«Luați Duh Sfânt, cărora le veți ierta păcate, iertate vor fi și cărora le veți ținea, ținute vor fi»** (Ioan 20, 22-23)

73. Ce se cere de la cel ce se pocăiește?

Pentru că Taina Pocăinței să dea roade în suflet, este de neapărată trebuință ca cel care se pocăiește să simtă părerea de rău pentru păcatele săvârșite, să se hotărască cu tărie să nu mai păcătuiască, să-și mărturisească păcatele la duhovnic și să împlinească întru totul canonul ce i se dă. Creștinul trebuie să se spovedească mereu la același duhovnic.

74. Ce este canonul?

Canonul, certarea sau epitimia, este doctoria sufletească pe care o dă duhovnicul, pentru a feri de păcate și a ține pe cale a cea dreaptă pe cel ce se pocăiește. Postul, rugăciunea și milostenia sunt cel mai potrivit și mai de folos canon care se dă de obicei de duhovnic. Creștinul este dator să împlinească cu sfințenie canonul dat lui de duhovnic la spovedanie și dacă poate să facă chiar mai mult și să se silească din toate puterile să dezrădăcineze

din sufletul său obișnuința de a păcătui, căci altfel Taina Pocăinței nu-i va mai fi de mare folos.

4. SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

75. Ce este Sfânta Împărtășanie?

Sfânta Împărtășanie este taina în care creștinul mănâncă Trupul Domnului și bea Sângele Lui, sub chipul pâinii și al vinului.

76. Când a așezat Mântuitorul taina Sfintei Împărtășanii?

Mântuitorul a așezat taina Sfintei Împărtășanii la cea din urmă cină a Sa cu Sfinții Apostoli, numită Cina cea de Taină, care a avut loc joi seara, înaintea patimilor. Atunci El luând pâinea, a binecuvântat-o, a frânt-o și a dat-o Apostolilor zicând: «**Luafi, mâncați, Acesta este Trupul Meu care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor**». După aceea luând paharul l-a binecuvântat și l-a dat ucenicilor zicând: «**Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi Care pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor. Aceasta s-o faceți întru pomenirea mea**».

77. Cum și când se prefac pâinea și vinul în Trupul și Sângele Domnului?

Pâinea și vinul, care se aduc la altar pentru săvârșirea Sfintei Împărtășanii, se prefac în Trupul și Sângele Domnului în timpul Sfintei Liturghii, când cântărețul sau corul cântă: «**Pe Tine Te laudăm**». Atunci preotul se roagă în altar și zice «**Doamne trimite pe Duhul Tău cel Sfânt peste noi și peste darurile acestea ce sunt puse înaintea și fă adică pâinea aceasta cinstit Trupul Hristosului Tău, iar ce este în paharul acesta cinstit Sângele Hristosului Tău, prefăcându-le pe dansle cu Duhul Tău cel Sfânt**». Prin această rugăciune, pâinea și vinul se prefac în Trupul și Sângele Domnului în chip minunat și nepătruns de mintea noastră, așa că după aceea rămân numai pentru simțurile trupesti pâine și vin, dar de fapt sunt Însuși Trupul și Sângele Domnului.

Catolicii cred, că prefacerea pâinii și vinului în Trupul și Sângele Domnului se săvârșește doar prin rostirea cuvintelor: «**Luafi mâncați**»; «**Beți dintru acesta toți**...», iar nu prin citirea rugăciunii: «**Doamne trimite pe Duhul Tău cel Sfânt**...». Ei întrebuințează apoi la Sfânta Împărtășanie azimă în loc de pâine dospită și nu

împărtășesc pe laici decât cu aghiazmă, păstrând numai pentru preoți împărtășania cu vin. Copiii nu se împărtășesc la ei până ce nu primesc întâi taina ungerii cu sfântul mir sau a confirmării, adică până la vârsta de 7-10 ani.

Protestanții învață în mai multe feluri cu privire la Sfânta Împărtășanie.

Astfel unii dintre ei - următorii lui Luther - zic că pâinea și vinul nu se prefac în Trupul și Sângele Domnului, ci că în pâine și în vin, se află Trupul și Sângele Domnului. Alții - următorii lui Calvin - învață că oamenii dreți și sfinți se împărtășesc numai în chip duhovnicesc cu Trupul și Sângele lui Hristos, când primesc pâinea și vinul euharistic, iar cei păcătoși mănâncă pâinea și beau vinul, fără să se împărtășească de harul dumnezeiesc. Alții în sfârșit - urmașii lui Zwingli - cred că în pâinea și vinul Sfintei Împărtășanii sunt numai niște semne care ne aduc aminte de Cina cea de Taină a Mântuitorului. Nici protestanții nu împărtășesc pe copii până ce nu primesc confirmarea, adică până la vârsta de 14 ani.

78. Care sunt foloasele Sfintei Împărtășanii?

Cel ce se împărtășește se unește cu Hristos și prin aceasta sporește în sine harul dumnezeiesc, slăbește înclinarea inimii spre rele, se curăță de păcate și se face părtaș vieții de veci. Nu dobândește aceste foloase decât numai cine se apropie cu vrednicie de Sfânta Împărtășanie, adică cine și-a curățit mai întâi sufletul prin pocăință și este înarmat cu credință tare și nădejde sigură în Dumnezeu, iar cine se împărtășește cu nevrednicie săvârșește un mare păcat și-și atrage osândă grea.

Cu cât cineva se împărtășește mai des cu atât mai bine. Vechiii creștini se împărtășeau în fiecare sărbătoare și duminică. Așa s-ar cădea să facem și noi astăzi, dar dacă nu putem, să ne împărtășim cel puțin în cele patru posturi ale anului.

79. Ce trebuie să mai știm despre Sfânta Împărtășanie?

Despre Sfânta Împărtășanie trebuie să mai știm, că ea nu este numai taină, ci și jertfă care se aduce pentru iertarea păcatelor celor vii și celor morți. Cel Ce Se jertfește este Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, al Cărui Trup și Sânge sunt de față în Sfânta Împărtășanie sub chipul vinului și a pâinii. Prin urmare această jertfă este în totul la fel cu jertfa de pe cruce a Mântuitorului. Deosebirea este numai că, la jertfa de pe cruce, Domnul Hristos a suferit dureri și Sângele Său a fost văzut curgând, iar la jertfa Sfintei Împărtășanii, El nu mai suferă dureri și sânge nu mai curge aieva. De aceea, această din urmă jertfă se mai numește și jertfa cea nesângerată sau fără de sânge.

Prin această jertfă noi aducem laudă lui Dumnezeu, Îi mulțumim pentru binefacerile primite și-L rugăm să ne dea harul Său și iertare de păcate. De aceea este de mult folos sufletesc să luăm parte cât mai des la Sfânta liturghie, deoarece în timpul ei se săvârșește Sfânta Jertfă și să-i rugăm pe preoți să facă Sfânta Liturghie împreună cu Sfânta Jertfă pentru iertarea păcatelor noastre și ale răposaților noștri.

5. NUNTA

80. Ce este nunta?

Nunta este taina în care bărbatul și femeia, care s-au hotărât să trăiască împreună toată viața lor, primesc de la Dumnezeu harul de a îndeplini cu credință datorile ce decurg din acea hotărâre. Chiar din aceste cuvinte urmează, că nunta care se face fără binecuvântarea Bisericii, este o legătură fără garanții de trăinicie.

81. Când a așezat Domnul Hristos taina nunții?

Nunta este așezată de Dumnezeu chiar de la începutul omenirii, căci El a făcut-o pe Eva și a dat-o lui Adam de soție, statornicind ca și mai departe oamenii să se căsătorească. Despre această legătură dintru început Mântuitorul zice: «**ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă**». Mântuitorul a sfințit apoi nunta, căci cea dintâi arătare a Sa în public și cea dintâi minune a făcut-o la o nuntă, iar mai târziu a ridicat nunta la vrednicia de Sfântă Taină, rânduind săvârșirea căsătoriei numai între un singur bărbat și o singură femeie și ca cei căsătoriți să nu se poată despărți, decât în cazuri de vină grea a unuia dintre soți. Nunta închipuiește unirea dintre Hristos și Biserică, de aceea Sfântul Apostol Pavel o numește «**taină mare**».

82. Care sunt datorile ce decurg din căsătorie?

Cei căsătoriți, adică soțul și soția, trebuie să trăiască toată viața în cea mai deplină dragoste, credință și respect unul față de altul, având ca plidă dragostea lui Hristos pentru Biserică, cum zice sfântul apostol Pavel: «**Bărbați, iubiți-vă femeile voastre, precum Hristos a iubit Biserica**» (Efes. 5 25). Amândoi sunt datori să-și crească copiii în frica de Dumnezeu. Apoi bărbatul, ca mai tare, trebuie să fie blând cu femeia și să-i poarte de grijă de toate, iar soția să se supună bărbatului în toate cele drepte.

83. Oare toți oamenii trebuie să se căsătorească?

Căsătoria este așezată de Dumnezeu pentru păstrarea și înmulțirea neamului omenesc, cum s-a zis celor dintâi oameni: «**Crește-ți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul**» (Facerea 1, 28).

Se poate zice că este o datorie pentru fiecare om de a se căsători. Cu toate acestea, dacă cineva vrea să se desăvârșească cât mai mult cu putință în viața morală și socotește că căsătoria este o piedică spre aceasta, îi este îngăduit să nu se căsătorească; dar, fie că va trăi în lume, fie că se va retrage la mănăstire sau în singurătate trebuie să petreacă în cea mai desăvârșită curăție, căci altfel se face vinovat de un foarte mare păcat. În această privință sfântul Apostol Pavel zice: «**Iar celor necăsătoriți și văduvelor zic: Bine le este de vor rămâne ca mine (necăsătorit), dar dacă nu se pot înfrâna, căsătorească-se, căci mai bine este să se căsătorească decât să ardă**» (I Corin. 7 8-9)

6. PREOȚIA

84. Ce este Preoția?

Preoția este taina în care cei anume pregătiți primesc, prin rugăciunea episcopului, dreptul și puterea de a propovădui cuvântul lui Dumnezeu, de a săvârși Sfintele Taine și slujbele bisericesti și a conduce pe credincioși pe calea mântuirii. Acest drept și putere le primește în mod deplin prin hirotonie numai episcopul, pe când preotul este un delegat al episcopului și nu poate săvârși hirotonia, sfințirea mirului și a antimisului, iar diaconul este numai ajutorul preotului și al episcopului, neputând săvârși nici o Sfântă Taină.

85. Când a așezat Iisus Hristos taina preoției?

Cei dintâi preoți au fost Sfinții Apostoli. Lor le-a dat Mântuitorul însărcinarea de a propovădui cuvântul dumnezeiesc și de a săvârși Sfintele Taine, când le-a zis: «**Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh**» (Matei 28-29).

Lor le-a dat puterea de-a ierta păcatele prin poruncile: «**Luați Duh Sfânt, cărora le veți ierta păcatele, iertate vor fi, iar cărora le veți ține, ținute vor fi**». (Ioan 20 22-23).

Lor în sfârșit le-a dat dreptul de a conduce pe credincioși, când le-a zis: «**Cine va asculta de voi, de Mine ascultă și cine se va lepăda de voi, de Mine se leapădă**» (Luca 10, 16). De la ei această întreită putere a trecut la urmașii lor și așa a ajuns preoția până la noi și se va perpetua în veac.

86. Afară de preoția ce se dă prin hirotonie mai este alta?

Sunt două feluri de preoție: una care se dă prin hirotonie, adică prin punerea mâinilor și prin rugăciunile episcopului și alta pe care o primește fiecare creștin odată cu botezul. Cea dintâi este preoția propriu-zisă, iar cea de-a doua preoția lăuntrică, duhovnicească sau obștească.

Despre această a doua preoție sfântul apostol Petru, adresându-se tuturor creștinilor, zice: «**Voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor al Său dobândit, ca să vestiți în afară virtuțile Celui Care v-a chemat din întuneric la minunata Lui lumină**». (I Petru 2, 9) Cuvintele de pe urmă ale Apostolului ne arată în ce înțeles este fiecare creștin preot, că adică fiecare este dator să răspândească în lume cuvântul despre învățătura și faptele minunate ale Domnului Hristos și să strălucească printre cei de altă credință, cum strălucește lumina în întuneric.

7. SFÂNTUL MASLU?

87. Ce este Sfântul Maslu?

Sfântul Maslu este taina în care creștinul bolnav dobândește iertarea păcatelor și sănătatea trupească prin ungerea cu untdelemn sfințit și prin rugăciunea preotului.

88. De unde știm, că această Sfântă Taină este așezată de Mântuitorul?

În Sfânta Evanghelie, citim că Sfinții Apostoli ungeau pe bolnavi cu untdelemn și aceștia se însănățeșeau (Marcu 6, 13), iar Sfântul Apostol Iacov scrie în epistola sa: «**De este cineva bolnav dintre voi, să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului**». (Iacov 5, 14)

De bună seamă că ceea ce făceau Sfinții Apostoli cu toții și ce sfătuiește Sfântul Iacov, n-o făceau de la ei, ci din porunca

Mântuitorului, căci altfel ungerea cu untdelemn n-ar fi avut puterea de a ierta păcatele și de a da sănătatea trupească.

89. Cum trebuie primit Sfântul Maslu?

Cel ce vrea să primească Sfântul Maslu, trebuie mai întâi să-și mărturisească păcatele și să fie însoțit de cea mai arzătoare credință și nădejde în bunătatea lui Dumnezeu.

ARTICOLUL 11

«Aștept învierea morților»

90. Ce se învață din acest articol?

În acest articol se spune, că toți morții vor învia cândva și tot bunul creștin așteaptă cu nerăbdare ziua învierii.

91. Cum va învia omul dacă este mort?

Moartea nu este altceva decât despărțirea sufletului de trup. Ea face ca sufletul să se ducă la Dumnezeu, Făcătorul său, spre a-și lua plata după faptele ce le-a făcut, iar trupul să se întoarcă din pământul din care a fost alcătuit. Învierea va consta deci în unirea sufletului cu trupul cu care a viețuit împreună pe pământ.

Aceasta se face prin atotputernicia lui Dumnezeu, Care va alcătui iar trupul din elementele sale împrăștiate în pământ. După înviere, însă, trupurile nu vor mai fi întocmai cum au fost pe pământ, ci vor fi duhovnicești și nemuritoare, cum zice Sfântul Apostol Pavel: «**Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc**» (I Cor. 15, 44)

92. Pentru ce mor toți oamenii

Țoți oamenii trebuie să moară, pentru că toți au păcătuit în Adam. Toți mor cu moartea trupului, căci sufletul este nemuritor.

93. Pentru ce ne-a ascuns Dumnezeu ceasul morții?

Dumnezeu ne-a ascuns ceasul morții:

a - pentru ca să-L cinstim și mai mult ca pe Stăpânul Preaînalt al vieții și al morții;

- b - pentru ca să fim pregătiți de moarte în tot momentul;
c - ca să micșoreze groaza ce simțim când ne gândim, că moartea se apropie.

Trebuie să fim gata de moarte în orice clipă fiind împăcați cu Dumnezeu, cu aproapele și cugetul nostru.

94. Care este starea sufletească de după moarte?

După despărțirea de trup, sufletele sunt supuse judecării lui Dumnezeu și-și primesc fericirea sau osânda meritată de faptele lor. Nici fericirea nici osânda nu sunt însă depline și pe veci, ci numai în parte și vremelnice, adică până la Judecata de Apoi, când fiecare își va primi plata deplină și veșnică. În acest timp, adică atât timp cât nu sunt unite cu trupurile, sufletele nu pot face nimic pentru schimbarea stării lor din mai rău în mai bine. Numai cei rămași în viață pot dobândi de la Dumnezeu, prin rugăciuni și milostenie și mai ales prin aducerea jertfei fără de sânge, ușurarea de păcate a celor răposați.

Avem dar datoria de a face pomeniri și rugăciuni pentru cei răposați și a ne îngriji ca și urmașii noștri să facă petru noi același lucru, după ce vom trece din această viață. Prin aceasta menținem comunicarea în dragoste cu cei răposați cu care formăm un singur trup, Trupul lui Hristos.

95. Pentru ce trebuie să învie trupurile?

Este de trebuință să învie trupurile, pentru ca și ele să fie părtașe la fericirea sau munca veșnică pe care o va primi sufletul, după cum părtaș a fost și el în viața pământească la faptele bune sau rele pe care le-a săvârșit.

96. Când va fi învierea trupurilor?

Invierea trupurilor sau învierea obștească va fi la sfârșitul lumii. Când însă va fi sfârșitul lumii nu știm, căci după zisa Mântuitorului, aceasta n-o știu nici îngerii lui Dumnezeu din cer.

97. Oare vor învia toți morții?

Desigur, toți morții vor învia, spre a da seama de faptele lor înaintea dreptului Judecător, iar viii care sunt în viață în

ziua învierii obștești, se vor schimba într-o clipă, ca și cei morți, cum zice Apostolul: «**Că nu toți vor fi adormiți, dar toți se vor schimba într-o clipă la glasul trîmbiței de apoi**». (I Cor. 15, 51)

ARTICOLUL 12

«Și viața veacului ce va să fie. Amin»

98. Ce se spune în acest articol?

În acest articol se spune, că adevăratul creștin așteaptă viața de veci, adică viața fericită care va urma după învierea morților și după judecata de obște.

99. Ce fel va fi viața de veci?

Viața de veci va fi, pentru cei care l-au iubit pe Dumnezeu și au păzit porncile Sale în viața pământească, o fericire fără sfârșit și atât de mare, că mintea omenească nu și-o poate închipui, cum zice Apostolul: «**Ceea ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-a suit, aceea a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe Dânsul**». (I Cor. 2, 9)

Ea va consta mai ales în unirea cu Dumnezeu prin dragoste, în privirea feței Lui și în împărtășirea de bucuria și slava veșnică dimpreună cu îngerii și cu sfinții.

Nu toți dreptii vor fi la fel de fericiti, ci fericirea fiecăruia va fi potrivită după meritele sale, așa cum iarăși zice Apostolul: «**Alta este strălucirea soarelui, alta a lunii și alta a stelelor, că stea de stea se deosebește în strălucire. Așa și la învierea morților**». (I Cor. 15, 41-42)

100. Care va fi soarta celor păcătoși în viața viitoare?

Păcătoșii nu vor pieri după învierea și Judecata de Apoi, ci vor trăi și ei în veac, dar nu spre a fi și ei fericiti, ci spre a fi munciti de-a pururi după faptele lor, la un loc cu diavolii. De aceea viața lor nici nu se numește viață veșnică ci moarte veșnică.

101. Ce înseamnă cuvântul Amin, de la sfârșitul Crezului?

Cuvântul **Amin** este un cuvânt evreisc și înseamnă «**asa să fie**» sau «**asa este**» și s-a pus aici, spre a arăta, că noi trebuie să credem neclintit toate cele ce mărturisim în Crez.

II NĂDEJDEA

102. Ce este nădejdea?

Nădejdea este un dar dumnezeiesc, prin care așteptăm cu încredere ca Dumnezeu să ducă la îndeplinire tot ce a făgăduit pentru mântuirea și fericirea noastră în viața aceasta și în cea viitoare. Nădejdea creștină are ca temelie pe Iisus Hristos, Care ne-a dat făgăduința vieții de veci (Timotei 1,1) și ne-a asigurat că **«orice vom cere în numele Său, vom dobândi»**. (Ioan 14, 13)

Ea este nedespărțită de credință, peste care se clădește și pe care o desăvârșește.

103. Ce este rugăciunea?

Rugăciunea este înălțarea sufletului către Dumnezeu, spre a-L lauda, a-I cere ceva sau a-I mulțumi pentru binefacerile ce ni le-a dat. Ea este dar de trei feluri: de laudă, de cerere și de mulțumire.

104. Pentru ce trebuie să ne rugăm?

Trebuie să ne rugăm, pentru că rugăciunea ne apropie de Dumnezeu și ne face mai evlavioși și mai hotărâți, în lupta împotriva răului și în săvârșirea binelui; pentru că ne mângâie și ne întărește în nenorocire și ne ajută în strămtorare și pentru că prin ea dobândim și păstrăm harul dumnezeiesc trebuitor pentru mântuire.

105. Cum trebuie să ne rugăm?

Trebuie să ne rugăm:

- a - cu luare-aminte și cu cuviință, adică să avem gândul îndreptat spre Dumnezeu și spre ceea ce rostim, iar nu aiurea;
- b - cu umilință, adică să ne recunoaștem slăbiciunea și nevrednicia înaintea lui Dumnezeu și să nu socotim că ni se cuvine orice vom cere, ci să așteptăm de la Dumnezeu să îplinească cererea când și cum va voi El;
- c - cu încredere, adică să nu ne îndoim, că Dumnezeu va asculta rugăciunea noastră și o va împlini într-un chip oarecare, dacă ea va fi dreaptă și folositoare de suflet;
- d - stăruitor, adică să nu încetăm a ne ruga, chiar dacă rugăciunile de mai înainte ni se pare că nu au fost ascultate.

106. Când trebuie să ne rugăm?

Mântuitorul ne îndeamnă să ne rugăm fără încetare (Luca 18, 1), căci rugăciunea este pentru suflet ceea ce este respirația pentru trup și pentru că, orice am face, putem să ne înălțăm în același timp mintea la Dumnezeu și deci să ne rugăm în tot momentul. Dacă nu facem aceasta trebuie neapărat să ne rugăm cel puțin dimineața și seara, la așezarea și scularea de la masă, ori de câte ori începem și sfârșim un lucru și în orice împrejurare fericită sau nefericită. Mai ales în duminici și sărbători trebuie să ne rugăm mult mai mult și cu mai multă căldură, căci acestea sunt zilele de întărire sufletească.

107. Unde trebuie să ne rugăm?

Este îngăduit să ne rugăm în orice loc ne-am afla. Când suntem la noi acasă să ne rugăm în singurătatea camerei noastre, cum ne învață Domnul Hristos (Matei 6), iar când suntem pe drum sau la lucru, să ne rugăm unde ne găsim. În duminici și sărbători însă trebuie să ne ducem la biserică și acolo să ne rugăm împreună cu ceilalți creștini, căci rugăciunea obștească sporește evlavia inimii.

108. Care este cea mai potrivită rugăciune?

Cea mai potrivită rugăciune este «**Tatăl nostru**», sau «**rugăciunea domnească**», numită astfel pentru că este dată de Însuși Mântuitorul Hristos. Ea este astfel:

«**Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău. Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin**»

EXPLICAREA RUGĂCIUNII «TATĂL NOSTRU»

109. Câte părți are rugăciunea domnească?

Rugăciunea domnească are trei părți: chemarea, cererile și încheierea.

110. Care este chemarea?

Chemarea sunt cuvintele: «Tatăl nostru, Care ești în ceruri».

111. Pentru ce numim pe Dumnezeu «Tatăl nostru»?

Numim pe Dumnezeu Tată, pentru că El a făcut, ține și cârmuiește lumea și pentru că noi, creștinii am primit îndeosebi dreptul de a ne numi fiii lui Dumnezeu, deoarece am crezut și credem în Iisus Hristos, Fiul Său. Și zicem «Tatăl nostru», iar nu Tatăl meu, chiar și când ne rugăm fiecare în parte, pentru că rostind această rugăciune, nu ne rugăm fiecare pentru noi, ci pentru toți oamenii.

112. De ce zicem «Care ești în ceruri»?

Zicem de Dumnezeu, că este în ceruri sau Îl numim Tatăl ceresc, mai întâi spre a nu-L confunda cu părinții noștri de pe pământ și al doilea, pentru că atunci când ne rugăm, să nu ne gândim la cele pământești, ci numai la cele cerești, la cele spirituale.

CEREREA I

113. Care este cererea întâia și ce cerem în ea?

Cererea întâi este: «Sfintească-se numele Tău».

Prin această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne dea harul Său, nouă și tuturor oamenilor ca să facem numai fapte bune, așa încât prin faptele noastre și pentru ele oricine să preamărească sfântul nume al Domnului.

CEREREA a II-a

114. Care este cea de-a doua cerere și ce cerem în ea?

A doua cerere este «Vie împărăția Ta».

În această cerere ne rugăm pentru trei lucruri:

a - Ca Biserica sau împărăția văzută a lui Dumnezeu, să se întindă peste tot pământul, să cuprindă în sânul ei întreaga omenire;

b - ca împărăția cea nevăzută a harului dumnezeiesc să stăpânească în inimile noastre, adică Dumnezeu să ne dea puterea de a viețui potrivit poruncilor Sale;

c - ca să ne facem fii ai împărăției viitoare a lui Dumnezeu, adică părtași ai fericirii de veci.

CEREREA a III-a

115. Care este a treia cerere și ce cerem în ea?

A treia cerere este «Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ».

În această cerere, ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea ajutorul harului Său, ca să împlinim pe pământ sfânta Lui voie, așa cum o împlinesc îngerii din ceruri.

116. Cum împlinim voia lui Dumnezeu?

Implinim voia lui Dumnezeu, dacă urmăm poruncile Sale și ascultă de sfatul și îndemnul mai marilor noștri; dacă primim fără murmur toate încercările la care El ne supune, fie ca pedeapsă pentru păcatele noastre, fie ca să ne întărească în calea binelui și dacă socotim un dar al Său bunurile de care ne împărtășim în viața aceasta și nu ne pierdem cumpătul când înotăm în belșug și mulțumire. Pilda cea mai desăvârșită de împlinire a voii lui Dumnezeu ne-a dat-o nouă Mântuitorul Hristos și după El sfinții îndeobște.

CEREREA a IV-a

117. Care este a patra cerere și ce primim prin ea?

A patra cerere este : «pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi».

În această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne dea tot ce ne este de trebuință pentru întreținerea și sporirea bunei stări a sufletului și a trupului, cele două părți care alcătuiesc ființa noastră. Adică ne rugăm pentru luminarea și îmbogățirea minții, pentru buna îndrumare a inimii și pentru întărirea voii, cum și pentru sănătate, hrană trupească, îmbrăcăminte, locuință și tot ceea ce este de trebuință în viața de toate zilele.

118. De ce cerem numai pâine și nu cerem și celelalte bunuri de care avem trebuință?

Mântuitorul întreabă numai cuvântul «pâine», pentru că vrea să ne învețe a ne ruga pentru ceea ce este de neapărată trebuință în viața de toate zilele.

Precum sunt multe feluri de bucate cu care se poate hrăni omul, dar pâinea este hrana cea mai simplă și totuși de căpetenie, de care nu ne putem lipsi niciodată, tot astfel sunt și multe feluri de haine, locuințe și alte bunuri trebuitoare în viață.

Noi însă nu trebuie să râvnim la cele mai luxoase, mai scumpe și mai mari și ca să avem toate din belșug, ci să ne mulțumim cu cele mai modeste și să nu dorim mai mult decât ceea ce este de neapărată trebuință. Aceasta nu înseamnă, că avuția este un rău și că Dumnezeu oprește îmbogățirea, ci că nu trebuie să purtăm de grijă în primul rând de bunurile materiale, ci să «căutăm mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și celelalte vor urma», cum zice Domnul Hristos, adică să ne gândim mai întâi la Dumnezeu și la suflet și trebuințele lui și după aceea la trup.

119. Oare numai pentru o zi trebuie să cererem cele trebuitoare sufletului și trupului?

Cuvântul «astăzi» din această cerere are două înțelesuri:

- a - înțelesul de **zi**, adică trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu și să-I cererem în fiecare zi cele cuprinse în această cerere;
- b - înțelesul de **viață pământească**, adică cerem de la Dumnezeu toate cele ce ne sunt de trebuință în viața pământească și pentru toată durata ei.

CEREREA a V- a

120. Care este cererea a cincea și ce cerem în ea?

A cincea cerere este: «**Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșităilor noștri**».

Aici rugăm pe Dumnezeu să ne ierte greșelile și ne obligăm și noi să iertăm celor ce ne greșesc nouă. Mântuitorul spune, că dacă nu iertăm greșelile semenilor noștri, nici Dumnezeu nu ne iartă nouă pe ale noastre. El spune chiar mai mult. El învață, că Dumnezeu nu primește nici darul aceluia care este supărat pe fratele său. Când zicem dar «**precum și noi iertăm greșităilor noștri**», nu ne luăm

nu-mai îndatorirea de a ierta în viitor pe cei care ne-ar greși cu ceva, ci mărturisim că am iertat deja, că obișnuim să iertăm întotdeauna pe cei ce ne greșesc, căci iertarea noastră trebuie să premerge iertării ce cerem de la Dumnezeu și dacă n-am făcut-o, ne rugăm în zadar.

Iertarea greșelilor aproapelui este o condiție neapărată pentru bunul trai al oamenilor în societate. Dacă oamenii nu și-ar ierta unii altora greșelile, ar trebui să stea veșnic în ceartă și în război și traiul laolaltă ar fi cu neputință. Duhovnicii sunt datori să povățuiască pe cei cărora le dă iertarea păcatelor să nu mai greșescă și când greșelile sunt mari, să le aplice pedepse ispășitoare, epitimiile, spre însănătoșire duhovnicească și întărire în virtute.

CEREREA a VI-a

121. Care este a șasea cerere și ce cerem în ea?

A șasea cerere este: «**Și nu ne duce pe noi în ispită**». În această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne ferească de ispitele care au ca țintă pieirea noastră și să ne dea harul Său, ca să ieșim biruitori din ele, atunci când El le îngăduie.

122. De unde vin ispitele, pentru ce vin și cum le înlăturăm?

Ispitele sunt de două feluri: în înțelesul de încercare pentru întărirea credinței, ele vin de la Dumnezeu. Astfel a fost ispita lui Iov, a Mântuitorului în pustie etc. În înțelesul de amăgire, de cursă întinsă omului, spre a-l pierde sufletește, ele vin din propriile noastre dorințe și poftă dezordonate, de la alți oameni și de la diavol.

Acest al doilea fel de ispite sunt ispite rele și de ele rugăm pe Dumnezeu să ne scape. Ori de unde ar veni ispitele cele rele, ele nu ne vin decât cu îngăduirea lui Dumnezeu și Dumnezeu le îngăduie:

- a - ca să pună la încercare credința noastră față de El pentru călirea noastră;
- b - pentru ca meritul nostru să fie mai mare, dacă le învingem.

De aceea ispita în sine nu este păcat, ci numai prilej spre păcat pentru cei slabi și prilej de înălțare și biruință pentru cei tari în credință.

De ispită scăpăm prin priveghere și rugăciune, cum zice Mântuitorul: «**Privegheați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită**». (Matei 26, 41)

CEREREA a VII-a

123. Care este a șaptea cerere și ce cerem în ea?

A șaptea cerere este: «Și ne izbăvește de cel rău (viclean)»

În această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne scape de tot ce este rău și vătămător pentru sufletul și trupul nostru, cum sunt de pildă pentru trup bolile, foametea, războiul, păcatul și altele; diavolul și muncile iadului pentru suflet.

124. Care este încheierea?

Incheierea este: «Că a Ta este împărăția și puterea și slava a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.» În ea ne exprimăm încrederea, că Dumnezeu ne va da tot ce i-am cerut în rugăciunea domnească, pentru că El este Stăpânul lumii și Tatăl nostru, Care poate tot ce voiește.

FERICIRILE

125. Câte fericiri sunt?

Fericirile făgăduite de Domnul Iisus Hristos în predica Sa de pe munte sunt nouă.

FERICIREA I

126. Care este întâia fericire și ce cuprinde în ea?

Intâia fericire este: «Fericți cei săraci cu duhul, că acelora este împărăția cerurilor».

Prin cuvintele «săraci cu duhul» se înțeleg acei oameni care niciodată nu socotesc că au agonisit din destul învățături folositoare, deprinderi frumoase, fapte bune și tot felul de comori sufletești și niciodată nu se mândresc cu ceea ce au sau fac, niciodată nu se dau lenei, ci neconținut se străduiesc pe calea binelui și-L roagă stăruitor pe Dumnezeu să le dea ajutorul Său, ca să o scoată la bun sfârșit. Acestor suflete, veșnic frământate de dorul de mai bine, Mântuitorul le făgăduiește odihna și fericirea vieții de veci, căci acesta este înțelesul de aici al zicerii «împărăția cerurilor».

FERICIREA a II-a

127. Care este și ce cuprinde a doua fericire?

A doua fericire este: «Fericți cei ce plâng că aceia se vor mângâia».

Înțelesul acestei fericiri este că cei care plâng, adică se căiesc de păcatele făcute, vor dobândi mângâiere sau iertare. Nimeni nu trebuie dar să ne dezamăgească din cauza păcatelor ce le-a făcut și să cadă în nepăsare și nelucrare, ci numai să-i pară rău în chip sincer și Dumnezeu îl va ajuta.

FERICIREA a III-a

128. Care este și ce cuprinde a treia fericire?

A doua fericire este: «Fericți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul».

Blândețea este o însușire a sufletului, neapărat trebuitoare pentru bunul trai al oamenilor laolaltă. Dacă în societate n-ar fi oameni blânzi, care să îndure fără murmur vorbele aspre și nedreptățile celor răi și violenți, care să răspundă cu o vorbă bună la insulte, cu un surâs la amenințări, care să știe întotdeauna pornirile celor pătimiși și să pregătească în tot locul un fel de atmosferă caldă și aromată, atunci desigur certurile și scandalurile nu se vor mai sfârși și traiul pe pământ ar fi de nesuferit. Pentru acest cuvânt, Mântuitorul fericeste pe cei blânzi, făgăduindu-le stăpânirea pământească, adică fericirea chiar și în această viață pe lângă cea din viața viitoare, pe care și-au asigurat-o. Și într-adevăr, cel blând împărătește pe pământ, căci oricât de neînsemnat ar fi locul pe care îl ocupă, el este iubit și cinstit de toți, e mulțumit în sufletul său și dacă-i lipsește ceva, ușor găsește.

FERICIREA a IV-a

129. Care este și ce cuprinde fericirea a patra?

A patra fericire este: «Fericți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura».

Această fericire privește nu numai pe aceia care suferă tot felul de nedreptăți și de aceea doresc dreptatea, cum dorește cel flămând

pâine și cel însetat apă, ci mai ales pe cei care sunt dureros impresionati de observarea nedreptății ce domnește între oameni, aproape unde ne aruncăm privirile, și care doresc din toată inima ca nedreptatea să ia sfârșit cât mai degrabă. Și unii și alții se vor sătura de ceea ce doresc, căci Dumnezeu, Judecătorul cel nepărtinitor, va ține judecată, va da dreptate tuturor celor ce au fost lipsiți de ea și va pedepsi cu asprime pe săvârșitorii de nedreptate.

FERICIREA a V-a

130. Care este a cincea fericire și ce cuprinde ea?

A cincea fericire este: «**Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui**».

Milostivi se zice acei oameni care dau din inimă tot ajutorul ce pot celor care se află în nevoie și nenorocire. Milostenia izvorăște din dragoste și este tot atât de folositoare și celui ce o primește ca și celui ce o face. Milostivul va fi la rândul său miluit de Dumnezeu, atât în viața aceasta cât și la Judecata de Apoi.

Faptele milosteniei sunt de două feluri: unele care privesc sufletul și altele care privesc trupul. Dintre cele care privesc sufletul cele mai însemnate sunt:

- a - întoarcerea celor rătăciți și aducerea lor pe calea cea dreaptă,
- b - învățarea celor neștiutori și nepricepuți;
- c - sfătuirea celor ce au trebuință de sfat;
- d - rugăciunea către Dumnezeu pentru aproapele nostru;
- e - mângâierea celor întristați;
- f - răsplătirea răului cu bine;
- g - iertarea greșelilor împotriva noastră.

Cele mai însemnate fapte de milostenie cu privire la trup sunt următoarele:

- a - ospătarea celui flămând;
- b - adăparea celui însetat;
- c - îmbrăcarea celui gol;
- d - cercetarea celor din închisori;
- e - cercetarea celor bolnavi;
- f - găzduirea călătorilor;
- g - îngroparea celor ce au murit în sărăcie sau care n-are cine să-i îngroape.

FERICIREA a VI-a

131. Care este și ce cuprinde a șasea fericire?

A șasea fericire este: «**Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu**».

Aici se fericesc cei cu inimă curată, adică cei care alungă din inimă orice gând și dorință rea. Acestora li se făgăduiește ca plată vederea lui Dumnezeu, adică petrecerea împreună cu Dânsul, ceea ce este cea mai mare fericire în viața viitoare.

FERICIREA a VII-a

132. Care este și ce cuprinde a șaptea fericire?

A șaptea fericire este: «**Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema**».

Pacea este cel dintâi lucru de care așezările omenești, mari și mici, au neapărată nevoie, ca să poată înflori. Cine ajută la păstrarea păcii a bunei înțelegeri, acolo unde ea domnește și la întronarea ei acolo unde a fost tulburată, acela face oamenilor nespus de mare bine și dobândește dreptul de a se numi «**fiu al lui Dumnezeu**», nume care ne amintește de adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, de Domnul nostru Iisus Hristos, Care a venit în lume, spre a aduce pacea între oameni.

FERICIREA a VIII-a

133. Care este și ce cuprinde a opta fericire?

A opta fericire este: «**Fericiți cei prizoniți pentru dreptate, că acelora este împărăția cerurilor**».

În ea se fericesc cei prizoniți pentru dreptate, adică pentru că au mărturisit adevărul și li se făgăduiește - ca și celor săraci cu duhul - împărăția cerurilor.

FERICIREA a IX-a

134. Care este și ce cuprinde a noua fericire?

A noua fericire este: «**Fericiți veți fi, când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine. Bucurați-vă și vă veseliți căci plata voastră multă este în ceruri**».

Aici se fericesc toți cei care îndură tot felul de prigoane din cauza sau în numele lui Hristos, adică pentru că sunt creștini și li se făgăduiește mare răsplată în cer.

135. Ce trebuie să socotim îndeobște despre faptele pentru care se făgăduiește fericirea?

Trebuie să socotim că aceste fapte bune sunt atât de strânse între ele, că cine are cu adevărat una, le are și pe celelalte și cui îi lipsește una îi lipsesc toate și că ele aduc ca plată celor ce le fac nu numai fericirea veșnică sau cerească, ci și pe cea trecătoare pământească. De această fericire se împărtășesc mai întâi martirii, adică mărturisitorii credinței, care din timpul Apostolilor și până astăzi au fost gata să-și dea chiar și viața pentru credință. Bunul creștin poate fi fericit și în viața aceasta și în cea viitoare, pe când păcătoșii vor fi nefericiți și în viața viitoare și sunt nefericiți și de cele mai multe ori în viața aceasta.

III - DRAGOSTEA

136. Ce este dragostea?

Dragostea este un dar dumnezeiesc, prin care ne simțim îndemnați să iubim pe Dumnezeu ca Binele nostru cel mai înalt și să împlinim tot ce poruncește El pentru mântuirea și fericirea noastră și a aproapelui nostru. Ea se arată îndeosebi prin fapte bune și întregeste și nădejdea, desăvârșind mântuirea.

137. Pe cine trebuie să iubim?

Trebuie să iubim pe Dumnezeu, pe aproapele nostru și pe noi înșine, căci așa ne-a poruncit Domnul Hristos: «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși» (Matei 22, 37)

138. Pentru ce trebuie să-L iubim pe Dumnezeu mai presus pe toate?

Trebuie să-L iubim pe Dumnezeu mai presus de toate, pentru că El ne-a făcut, ne ține și dă tot felul de bunătați, îngrijindu-se mai întâi de mântuirea și fericirea noastră, ca un părinte iubitor dorind desăvârșirea noastră.

139. Care sunt poruncile dumnezeiești cele mai însemnate?

Dumnezeu Și-a pus voia Sa în cele 10 porunci pe care le-a dat lui Moise pe Muntele Sinai și pe care Iisus Hristos le-a exprimat mai pe scurt și le-a recomandat urmașilor Săi în cuvintele: «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși».

EXPLICAREA CELOR ZECE PORUNCI

140. Cum se împart cele zece porunci?

Cele zece porunci se împart în două: cele patru dintâi cuprind datoriile către Dumnezeu, iar cele șase din urmă datoriile către aproapele. Așa au și fost ele scrise pe cele două table de piatră date lui Moise.

PORUNCA I

141. Care este cea dintâi din cele zece?

Cea dintâi din porunci este pe scurt aceasta: «Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, să nu ai alți dumnezei afară de Mine».

142. Ce poruncește Dumnezeu în această poruncă?

In această poruncă, Dumnezeu ne descoperă, că El singur este Dumnezeu adevărat, Căruia I se cuvine cinstea și slava dumnezeiască; ne poruncește că numai Lui să ne închinăm, în El să credem, pe El să-L iubim și în El să nădăjduim și oprește păcatele împotriva credinței, iubirii și nădejzii în Dumnezeu.

143. În câte feluri trebuie să cinstim pe Dumnezeu?

Pe Dumnezeu putem și trebuie să-L cinstim în două feluri:
a - lăuntric, afierosindu-I toate gândurile, simțirile și dorințele noastre;
b - văzut, mărturisindu-L și nelepădându-ne de El, oricare ar fi prigonirile ce am îndura și luând parte la slujbele rânduite de El și de Sfânta Sa Biserică.

144. Cine păcătuiește împotriva credinței în Dumnezeu?

Împotriva credinței în Dumnezeu păcătuiesc mai întâi atei, adică cei care nu cred că există Dumnezeu; apoi păgânii și idolatrii, adică cei care se închină la zei mincinoși; după aceea ereticii, adică cei care cred altfel decum învață adevărata Biserică și în sfârșit toți cei care aleargă la descântece, vrăjitorii, farmece și sunt stăpâniți de credințe deșarte.

145. Cine păcătuiește împotriva nădejzii lui Dumnezeu?

Împotriva nădejzii lui Dumnezeu păcătuiește întâi cel care se conduce cu nădejdea greșită, că oricât ar păcătui de mult, Dumnezeu îi va ierta, fără ca el să dea seama de îndreptare, căci Dumnezeu este bun; și al doilea, cel care dimpotrivă, pierde orice nădejde că Dumnezeu îl va ierta și din această pricină nu se mai ostenește pe calea binelui.

146. Cine păcătuiește împotriva dragostei lui Dumnezeu?

Împotriva dragostei lui Dumnezeu păcătuiesc toți cei care-L urăsc pe Dumnezeu, sau care se iubesc pe sine sau lumea mai mult decât pe Dumnezeu. Astfel cel care-L hulește sau înjură pe Dumnezeu arată prin faptă că-L urăște. Îngâmflatul care se prețuiește pe sine peste măsură, îl nesocotește pe Dumnezeu, iar zgârcitul iubește banii, lăcomul măncarea și băutura mai mult decât pe Dumnezeu.

147. Se cade oare a ne închina îngerilor și sfinților?

Da. Trebuie să ne închinăm și îngerilor și sfinților, pentru că închinarea ce le-o dăm lor este deosebită de cea pe care o dăm lui Dumnezeu. Pe îngeri și sfinți îi rugăm ca pe unii ce sunt mai aproape de Dumnezeu, să mijlocească la El, prin rugăciunile lor, pentru noi, iar nu să ne ajute cu puterea lor. Și pe unii și pe alții nu-i socotim ca Dumnezeu și nu-i adorăm, ci numai îi venerăm, adică le arătăm respect, cum arătăm și oamenilor în viață, care aduc servicii însemnate Bisericii sau țării, ori se disting prin învățătură, înțelepciune sau virtute îndeobște.

PORUNCA a II-a

148. Care este a doua poruncă?

A doua poruncă este: «Să nu-ți faci chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru ce este în cer sus, sau pe pământ jos, în apă sau sub pământ; nici să te închini sau să servești lor».

149. Ce ne învață această poruncă?

Această poruncă ne învață că nu trebuie să ne închinăm la idoli, adică la lucruri făcute de mâinile omenești și socotite ca dumnezei. Închinarea la idoli sau idolatria era foarte răspândită pe vremea când a dat Dumnezeu poporului evreu cele zece porunci prin Moise, de aceea se atrage deosebita luare-aminte a fiilor acestui neam, să se ferească de ea. Și azi mai sunt încă neamuri prin nordul Asiei, prin inima Africii și prin Insulele Oceaniei, care se închină la idoli. Dar forme de idolatrie foarte răspândite printre noi sunt: lăcomia de mâncăruri și băuturi, căci «dumnezeul lăcomului este pântecul», cum zice Apostolul (Filip 3, 19); iubirea de bani, pe care iarăși Apostolul o numește «închinare la idoli» (Col. 3, 5), trufia sau prețuirea de sine peste măsură, precum și credința în ursită, în descântece, în vrăji, în vorbirea cu morții.

150. Oare cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă?

Cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă, pentru că noi nu ne închinăm lemnului sau vopselelor din care sunt făcute ele, nici chipului înfățișat pe ele, ci sfinților pe care ele îi înfățișează. Icoanele sunt pentru noi numai un îndemn, ca să ne putem înălța mai ușor la sfinții cei aleși și bine plăcuți lui Dumnezeu, spre a lua și noi îndemn să facem fapte la fel cu ale lor. Pentru neștiutorii de carte, sfintele icoane sunt ca o carte în care oricine poate citi. Afară de aceasta, ele sunt podoaba cea mai potrivită pentru sfintele locașuri și pentru casele creștinilor.

PORUNCA a III-a

151. Care este porunca a treia?

Porunca a treia este: «Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert».

152. Ce învață această poruncă?

Această poruncă învață să nu luăm în deșert, adică să necinstim numele Domnului. Se ia în deșert numele lui Dumnezeu:

- a - când se rostește cu ușurință sau în glumă, la mânie sau în lucruri neînsemnate;
- b - când se insultă sau se ia în bătaie de joc;
- c - când se întrebuințează ca blestem;
- d - când se jură fals;
- e - când se calcă o făgăduială în toată forma.

PORUNCA a IV-a

154. Care este a patra poruncă?

A patra poruncă este: «Adu-ți aminte de ziua a șaptea, ca s-o sfințești. Șase zile lucrează și-ți fă tot lucrul, iar în ziua a șaptea să nu faci nici un lucru nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta etc. căci este ziua de odihnă a Domnului».

155. Ce se învață în această poruncă?

In această poruncă ne învață că trebuie să sărbătorim ziua a șaptea, ca zi de odihnă («Sabat», în ebraică, înseamnă «odihnă»).

Ca zi a Domnului, evreii au ținut și țin și astăzi sâmbăta, ca zi când au fost eliberați din robia egipteană. Noi creștinii ținem duminica, pentru că în această zi a înviat din morți Domnul Hristos și a izbăvit neamul omenesc din robia păcatului. Ținând duminica în locul sâmbetei, noi nu călcăm această poruncă, căci scopul este de a sfinți Domnului una din cele șapte zile ale săptămânii, oricare va fi aceea. Tot ziua Domnului trebuie socotite și celelalte sărbători bisericești afară de duminici.

156. Cum trebuie să ținem zilele de sărbătoare?

In zilele de sărbătoare, nu trebuie să ne îndeletnicim cu munca trupească obositoare, ci să ne odihnim trupul îngrijind de suflet. Trebuie dar să mergem la biserică și să ascultăm Sfânta Liturghie; să citim cărți folositoare de suflet, mai ales Sfânta Scriptură, viețile sfinților, predici și istorioare morale; să facem tot felul de fapte bune, ca de pildă să ajutăm pe săraci, să cercetăm pe bolnavi, să învățăm cele ale credinței pe copii și altele.

PORUNCA a V-a

157. Care este a cincea poruncă?

A cincea poruncă este: «Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fei ție bine și să trăiești ani mulți pe pământ».

158. Ce cuprinde această poruncă?

Această poruncă cuprinde datoria impusă fiilor de a cinsti și a iubi pe părinți, ca pe ființele cele mai scumpe lor și ca cei mai mari binevitori și binefăcători ai lor după Dumnezeu.

159. Cum își arată copiii respectul și iubirea de părinți?

Copiii arată respectul și iubirea de părinți:

- a - dacă ascultă de cuvântul lor;
- b - dacă vorbesc de ei și cu ei cuviincios;
- c - dacă nu-i supără nici într-un fel;
- d - dacă-i ajută la nevoie.

160. Pe cine mai trebuie să respectăm ca pe părinți?

Suntem datori să-i respectăm la fel ca pe părinți pe cei care, în vreun fel, poartă grijă de binele și fericirea noastră. Astfel educatorii și preoții, ca părinți ai noștri duhovnicești; capul statului și al Bisericii; legiutorii și judecătorii și toți dregătorii publici, care au chemarea de a păzi averea, cinstea și viața cetățenilor trebuie să se bucure de respectul și iubirea noastră.

Asemeni trebuie să iubim, ca pe mamă, țara sau patria și să ne supunem întru totul legilor ei. Cei mai tineri sunt datori să respecte pe cei mai în vârstă decât ei.

161. Au și părinții datorii către copiii lor?

Se înțelege că și părinții au datorii de împlinit către copii. Astfel trebuie să se îngrijească de buna lor creștere, să-i ferească de tot ce le-ar putea strica în vreun fel, să-i învețe o îndeletnicire sau vreun meșteșug pe de urma căruia să poată trăi sau la care să alerge în caz de nevoie, să le dea toate de trebuință până când se vor face mari ș.a. Tot astfel și autoritățile politice și bisericești sunt datorate să îngrijească de tot ce privește bunăstarea trupească și sufletească membrilor statului și Bisericii.

PORUNCA a VI-a

162. Care este a șasea poruncă?

A șasea poruncă este: «Să nu ucizi».

163. Ce oprește această poruncă?

A această poruncă oprește uciderea și sinuciderea, adică ridicarea vieții aproapelui nostru și a noastră.

164. Este un singur fel de ucidere?

Nu, sunt două feluri de ucidere: trupească și sufletească. Uciderea trupească este ridicarea vieții trupesti a cuiva, ori lovirea și rănirea care duc mai târziu la moarte, precum și tratarea cu asprime, care amărăște și scurtează viața. Tot ca ucidere se socotește și expunerea cu ușurință la primejdii și necumpătarea la mâncare, băutură și petreceri, care strică sănătatea.

Uciderea sufletească este pilda rea și sminteala, adică momirea intenționată la păcat a aproapelui sau scandalizarea lui prin vorbe și fapte necuviincioase, ceea ce aduce după sine moartea sufletului, ca și orice atentat la convingerile sau credința religioasă a cuiva. Nu sunt vinovați însă soldații careucid pe dușmani în război, căci ei își apără patria, iar răspunderea o poartă conducătorii.

165. Este un mare păcat uciderea?

Uciderea este cel mai mare păcat pe care-l poate săvârși cineva față de aproapele și de sine însuși pentru că orice rău am face cuiva sau nouă înșine se mai poate repara, dar viața, care este bunul cel mai de preț al omului, nu se mai poate înapoia celui care a fost lipsit de ea.

PORUNCA a VII-a

166. Care este a șaptea?

A șaptea poruncă este: «Să nu fii desfrânat».

167. Cum ne putem feri de păcatul desfrânării?

Ne putem feri de acest păcat fugind de poftele și gândurile necurate, de vorbele, cântecele, glumele și jocurile ușurate, de priverile necuviincioase, de adunările oamenilor răi, de citirea cărților imorale, de beție, lene ș.a.

168. Este mare păcat desfrânarea?

Desfrânarea este un foarte mare păcat, pentru că răpește omului nevinovăția, îi otrăvește sufletul și trupul, stricându-i sănătatea, îl face să cadă în alte păcate și-l afundă în mizerie și rușine.

Istoria ne arată că popoarele care s-au dedat la desfrânare au sfârșit trist și înainte de vreme. Tot astfel este și cu fiecare om în parte: Cine se aruncă în brațele desfrânării, se sinucide.

PORUNCA a VIII-a

196. Care este a opta poruncă?

A opta poruncă este: «Să nu furi».

170. În această poruncă se oprește furtul, adică însușirea pe nedrept a averii altuia. Sunt mai multe feluri de furt:

- a - luarea pe ascuns a lucrului altuia se cheamă furt sau furtișag;
- b - luarea cu sila se cheamă răpire;
- c - luarea prin mijloace viclene, ca de pildă prin falsificări de acte, ori cu măsuri sau bani falși, se cheamă înșelătorie;
- d - luarea de dobândă mare se cheamă cămătărie;
- e - luarea de bani de către funcționari de la cetățeni, spre a face lucruri neiertate sau a-și închide ochii față de călcările de lege, se cheamă mituire.

În sfârșit, oprirea plății lucrătorilor, neîntoarcerea lucrului luat cu împrumut, neîmplinirea datoriei impusă de slujba pe care o are cineva ș.a. constituie tot furt.

171. Ce învățătură tragem din această poruncă?

Din această poruncă învățăm, că omul este dator să-și agonisească avere pe căi cinstitute și drepte, să respecte avutul altuia și să dea fiecăruia ceea ce datorește.

PORUNCA a IX-a

172. Care este a noua poruncă?

A noua poruncă este: «Să nu mărturisești mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău».

173. Ce se oprește în această poruncă?

In această poruncă se oprește mărturia mincinoasă, minciuna clevetirea, bănuiala nedreaptă, ascultarea vorbeii de rău și orice poate vătăma cinstea sau averea aproapelui și se poruncește spunerea adevărului cu orice preț și în orice împrejurare.

174. Sunt împrejurări în care este iertată minciuna?

Minciuna nu este iertată niciodată și în nici o împrejurare, pentru că este nedemnă de om și pedepsită de Dumnezeu și pentru că cel care spune la început minciuni care nu pot pricinui mult rău, se va deprinde cu vremea să spună minciuni care pot pricinui nespun de mare rău.

PORUNCA a X-a

175. Care este a zecea poruncă?

Azecea poruncă este: «Să nu poftesti femeia aproapelui tău, nici casa lui, nici țarina...nici nimic al lui».

176. Ce se oprește în această poruncă?

Această poruncă trece de pe tărâmul faptelor pe tărâmul sufletului și oprește pofta neiertată după bunurile altuia. Nu este de ajuns numai să nu furăm lucrul aproapelui, dar nu trebuie nici măcar să-l dorim, căci dacă dorim sau poftim, o să căutăm și mijlocul de a ni-l însuși și astfel trecem de la gând la faptă. Dacă însă inima ne este curată, dacă alungăm din ea poftele rele, atunci nu mai suntem în primejdie de a săvârși fapte rele. În aceasta constă desăvârșirea morală.

177. Are omul și datorii către sine?

In cele zece porunci se vorbește numai despre datoriile omului către Dumnezeu și către aproapele, pe când datoriile către sine nici nu se pomenesc. Pricina este că omul știe din fire, că are datorii către sine. Mântuitorul Hristos, rezumând toate cele zece porunci în dragostea către Dumnezeu și către aproapele, dă ca normă a dragostei către aproapele datoriile omului către sine însuși, arătând astfel datoriile către sine. Și e bine să se spună ce datorii are omul către sine însuși, pentru că mulți nu cunosc aceste datorii sau își fac idei greșite de ele.

178. Cum se împart datoriile omului către sine însuși?

Datoriile omului către sine se împart în datorii către suflet și datorii către trupul său.

179. Care sunt datoriile omului către sufletul său?

Sufletul omului are mai multe însușiri sau puteri cu care stăpânește trupul și se pune în legătură cu lumea din afară. Astfel sunt: **mintea**, cu care înțelege lucrurile; **simțirea** și **conștiința** cu care-și dă seama de ceea ce este plăcut și bun, sau neplăcut și rău, și **voința**, cu care aduce la împlinire gândurile și dorințele. Toate aceste puteri sufletești trebuie cultivate, ca fiecare să-și îndeplinească regulat rolul și să-și atingă ținta: mintea trebuie îmbogățită cu cunoștințe de folos, simțirea și conștiința trebuie formate așa fel încât ceea ce ele vor zice că e plăcut și bun să fie într-adevăr așa, iar voința ca să fie tare și să facă numai binele.

Tot de datorii către suflet ține și datoria de a-și păstra cinstea și bunul nume. Aceasta nu se poate dobândi și păstra mai bine decât atunci când omul își vede conștiincios de meseria sau îndeletnicirea sa.

180. Care sunt datoriile omului către trupul său?

Omul trebuie să poarte grijă ca trupul să-i fie sănătos, căci fără sănătate viața este numai un chin. Sănătatea se păstrează prin muncă cu rânduială, prin odihnă cu măsură, prin curățenie și prin cumpătare la mâncare, băutură și petreceri.

Pentru întreținerea în bună stare atât a trupului cât și a sufletului, omul are nevoie și de avere. Orice om este dator să-și adune atâta avere cât să-și satisfacă toate nevoile lui și ale familiei și dacă se poate, să ajute și pe cei lipsiți. Nu trebuie să facă un scop al vieții strângerea de avere, nici s-o adune pe căi necinstite, ci numai prin muncă cinstită și dreaptă. Cu averea strânsă, omul nu trebuie să fie zgârcit, nici risipitor, ci s-o întrebuințeze cu cumpătare și înțelepciune.

181. Cum trebuie privite datoriile către Dumnezeu, către aproapele și către noi înșine?

Datoriile către Dumnezeu, către aproapele și către noi înșine trebuie privite ca urmare a unei legi morale sădite de Însuși Dumnezeu în inima omului și nedespărțită de el. Această lege ne

îndeamnă să facem numai ceea ce este bine și să fugim de rău și un glas tainic - glasul conștiinței - ne spune că este bine și ce este rău și ne adresează mulțumiri, dacă am lucrat bine și dojană dacă am lucrat rău. Astfel Dumnezeu a pus în noi legea și măsura binelui și răului.

DESPRE PĂCAT ȘI VIRTUTE

182. Ce este păcatul și de câte feluri este?

Păcatul este neîmplinirea poruncilor impuse de legea dumnezeiască sau călcarea voii lui Dumnezeu. El se poate săvârși nu numai cu fapta, ci și cu cuvântul și cu gândul. Orice vorbă ușuratică, orice dorință sau gând dezordonat este păcat.

Păcatul este mai întâi de două feluri: Păcatul original sau strămoșesc, adică cel cu care ne naștem fiecare, avându-l ca moștenire de la Adam și de la Eva și păcatul actual sau personal, pe care-l face fiecare om. De păcatul strămoșesc ne curățim numai prin Sfântul Botez, iar de păcatele actuale ne curățim prin Taina Pocăinței.

183. De câte feluri sunt păcatele actuale?

Păcatele actuale sunt la rândul lor de două feluri: *păcatele de moarte și păcatele ușoare*.

Se numește păcat de moarte călcarea cu știință și voință a unui punct însemnat din legea dumnezeiască. Se zice «de moarte» pentru că prin acest păcat se oprește sufletului harul dumnezeiesc, care este viața lui și i se pregătește moartea de veci, adică chinurile iadului.

Păcat ușor se cheamă călcarea legii lui Dumnezeu într-un punct mai puțin însemnat sau și călcarea a unui punct însemnat dar dacă se face fără știință și voință.

Păcatele de moarte sunt de trei feluri și anume: **păcatele capitale, păcatele împotriva Duhului Sfânt și păcatele strigătoare la cer.**

184. Care și câte sunt păcatele capitale?

Păcatele capitale sau de căpetenie se numesc păcatele mari de moarte, din care se nasc altele. Ele sunt următoarele șapte:

a - **Mândria** este prețuirea de sine peste măsură, nesocotirea lui Dumnezeu și disprețul către aproapele. Din ea izvorăsc: ambiția deșartă, nesupunerea față de cei mai mari, tratarea cu asprime a celor mai mici, invidia, iubirea de ceartă.

b - **Iubirea de argint** este iubirea peste măsură a bunurilor pământului și stăruința de a îngrămădi cât mai multe, fără a gândi la cei care au nevoie de ajutor. Din ea pornesc: neîndurarea, minciuna, furtul, camăta, mituirea, înșelătoria, împilarea celor săraci, trădarea, uciderea.

c - **Necurăția** este gândirea, poftirea, vorbirea și săvârșirea de fapte rușinoase. Din ea se nasc: lipsa de evlavie, pofta de plăceri neiertate, vrăjmășia, duelul, sinuciderea ș.a.

d - **Invidia** sau **pizma** este părerea de rău de binele sau fericirea aproapelui și părerea de bine, de răul și nenorocirea lui. Din ea iau naștere: ura, defăimarea, dorința de răzbunare, prigonirea, uciderea ș.a.

e - **Lăcomia** este îmbuibarea de mâncare și băutură. Din ea izvorăsc: zgârcenia, risipa, nedreptatea, silnicia, cearta, bătaia, omorul, desfrânarea ș.a.

f - **Mânia** este supărarea cu ușurință pentru orice lucru și dorința de răzbunare. Din ea decurg: gâlceava, vrajba, ura, răzbunarea, omorul, ș.a.

g - **Trândăvia** sau **lenea** este dezgustul pentru muncă și neîmplinirea datoriei. Din ea izvorăsc: slăbirea voii, moleșirea, sărăcia, înșelăciunea, minciuna, ura față de cel muncitor și avut ș.a.

185. Care sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt?

Păcatele împotriva Duhului Sfânt sunt:

a - **Încrederea nesocotită în bunătatea lui Dumnezeu**, ceea ce face ca omul să păcătuiască neconștient cu gândul, că Dumnezeu îl va ierta pentru că este bun;

b - **Deznădăjduirea de îndurarea lui Dumnezeu**, ceea ce face pe păcătos să nu se mai îndrepte, de teamă că Dumnezeu nu-l va ierta;

c - **Împotrivirea la adevărul învederat**, care se face de păcătos pentru ca să poată continua să păcătuiască;

d - **Lepădarea de credința ortodoxă**;

e - **Pizmuirea aproapelui** pentru harul ce a primit de la Dumnezeu;

f - **Neînvățarea din răutate** a celor neștiutori despre lucrurile credinței.

186. Pentru ce se numesc păcate împotriva Duhului Sfânt?

Se numesc **păcate împotriva Duhului Sfânt** pentru că prin ele omul respinge cu încăpățănare harul Duhului Sfânt și-și închide inima cu totul față de El. Din această cauză cei care cad în aceste păcate se pierd de obicei pentru vecie și numai puțini din ei și cu foarte mare greutate se pot îndrepta.

187. Care sunt păcatele strigătoare la cer și de ce se numesc așa?

Păcatele strigătoare la cer sunt:

- a - uciderea cu voință
- b - sodomia;
- c - asuprirea săracilor, văduvelor, orfanilor;
- d - oprirea plăților lucrătorilor;
- e - defăimarea și nemulțumirea părinților.

Aceste păcate se spun strigătoare la cer, pentru că sunt atât de grele că cer răzbunare de la Dumnezeu chiar în această viață împotriva celor care la săvârșesc.

188. Putem fi oare vinovați și de păcate străine?

Ne putem face vinovați și de păcatele altora sau ne facem părtași la păcatele lor: dacă îndemnăm la păcat, dacă silim la păcat, dacă consimțim la păcat, dacă dăm prilej de păcat, dacă laudăm păcatul, dacă nu muștrăm păcatul, dacă ajutăm păcatul și dacă luăm apărarea păcatului altora.

189. Este de ajuns să ne ferim de păcat?

Nu este de ajuns să ne ferim numai de păcat, ci trebuie să ne silim a ne însuși virtutea.

190. Ce este virtutea?

Stăruirea neînteruptă în săvârșirea faptelor bune și plăcute lui Dumnezeu se cheamă virtute.

191. De câte feluri sunt virtuțile creștine?

Virtuțile creștine sunt de două feluri: **teologice**, adică cele care se referă la Dumnezeu și sunt: **credința**, **nădejdea** și **dragostea** - despre care s-a vorbit mai înainte - și **morale**, adică ce-

le care rânduiesc purtarea noastră morală potrivit cu voința lui Dumnezeu.

192. Care sunt virtuțile morale de căpetenie?

Virtuțile morale de căpetenie sau cardinale sunt acestea: **înțelepciunea**, **dreptatea**, **bărbăția** și **cumpătarea**.

Înțelepciunea este chibzuirea de a ne purta astfel de viață încât să nu supărăm pe Dumnezeu sau pe aproapele prin vreo faptă sau o vorbă a noastră.

Dreptatea este voința hotărâtă de a da fiecăruia ceea ce este al său.

Bărbăția este însușirea sufletului de a împlini datoriile cu statornicie și înfrunta cu curaj greutatea și primejdiiile vieții.

Cumpătarea este virtutea prin care ne stăpânim pe noi înșine și punem frâu poftelor și patimilor rele.

193. Mai sunt și alte virtuți însemnate afară de acestea?

Afară de aceste virtuți de căpetenie mai sunt însemnate încă șapte virtuți, care se opun celor șapte păcate de moarte. Acestea sunt: **smerenia**, **dărnicia**, **curăția**, **dragostea**, **cumpătarea**, **blândețea** și **sărguința**.

194. Care sunt roadele virtuții?

Virtutea face pe om plăcut lui Dumnezeu, mulțumit în viața pământească și fericit în viața viitoare. Omul virtuos este creștin desăvârșit.

195. Este și o cale mai scurtă pentru ajungerea la desăvârșirea creștină?

Da, este calea sfaturilor evaghelice.

196. Ce sunt sfaturile evanghelice?

Sfaturile evanghelice sunt niște îndemnuri pe care ni le-a dat Mântuitorul Hristos ca să le urmăm, dacă voim să ajungem mai repede la desăvârșirea creștinească. Ele sunt trei și anume:

- a - **Sărăcia de bună voie**, adică renunțarea de bună voie la orice fel de avere materială;
- b - **curăția neînteruptă**, adică renunțarea totală la plăcerile trupești;

c - ascultarea necondiționată de o căpetenie duhovnicească.

197. Cine trebuie să păzească sfaturile evanghelice?

Sfaturile evanghelice trebuie să fie păzite de călugări și călugărițe, căci călugăria este întemeiată tocmai pentru practicarea sfaturilor evanghelice. De asemeni trebuie să fie păzite și de oricine ar fi făcut o făgăduință deosebită lui Dumnezeu pentru aceasta.

198. Putem ajunge și în lume la desăvârșirea creștină?

Desigur. Nu numai în mănăstire și în singurătate și nu numai prin împlinirea sfaturilor evanghelice poate cineva să ajungă creștin desăvârșit, ci și în lume, dacă trăiește potrivit voii lui Dumnezeu, ni se arată în învățătura Sfintei noastre Biserici.

CAPITOLUL VII

CONVORBIREA CU DUMNEZEU

Rugăciunile începătoare

Pentru a începe o convorbire cu Dumnezeu trebuie să ai mintea trează și gândurile concentrate asupra ceea ce spui. Pentru început închină-te de trei ori zicând:

Slavă ție Dumnezeu nostru, slavă ție

După aceasta să stai puțin, în tăcere, până ce se vor liniști simțirile tale și atunci să faci trei închinăciuni până la pământ și să zici :

Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale tuturor sfinților, miluiește-ne pe noi. Amin.

Și să zici iarăși :

Slavă ție, Dumnezeu nostru, slavă ție.

Împărate ceresc, Mângâietorul, Duhul adevărului, Care pretutindenea ești și toate le împlinești; Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește de toată întinăciunea și miluiește, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi! (de 3 ori)

**Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.
Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin**

Preasfântă Treime, miluiește-ne pe noi. Doamne, curățește păcatele noastre. Stăpâne, iartă fărădelegile noastre. Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre pentru numele Tău.

**Doamne miluiește, (de 3 ori)
Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.
Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin**

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean. Amin.

RUGĂCIUNILE DIMINEȚII

Apoi zici troparele acestea :

Sculându-ne din somn, cădem către Tine, Bunule, și cântare îngerească strigăm ție, Puternice: Sfânt, Sfânt, Sfânt ești Dumnezeu; pentru rugăciunile îngerilor Tăi, miluiește-ne pe noi.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Din pat și din somn m-ai ridicat, Doamne, mintea mea o luminează, inima și buzele mele le deschide, ca să Te laud pe Tine, Preasfântă Treime: Sfânt, Sfânt, Sfânt ești Dumnezeu, pentru rugăciunile tuturor sfinților tăi, miluiește-ne pe noi.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Fără de veste Judecătorul va veni și faptele fiecăruia se vor descoperi. Ci cu frică să strigăm în miezul nopții: Sfânt, Sfânt, Sfânt ești Dumnezeu; pentru Născătoarea de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Doamne miluiește (de 12 ori), apoi rugăciunile acestea:

Din somn sculându-mă, mulțumescu-Ți Ție, Preasfântă Treime, că pentru multă bunătatea Ta și pentru îndelungă răbdarea Ta nu Te-ai mâniat pe mine, leneșul și păcătosul, nici nu

m-ai pierdut cu fărădelegile mele, ci ai făcut iubire de oameni după obicei; și întru deznădăjduire zăcând eu, m-ai ridicat ca să mânec¹⁰⁶ și să slăvesc puterea Ta. Deci, acum luminează-mi ochii gândului, deschide-mi gura ca să învăț cuvintele Tale, să înțeleg poruncile Tale, să fac voia Ta, să-ți cânt întru mărturisirea inimii și să laud preasfânt numele Tău: al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Slavă ție, Împărate, Dumnezeuule atotputernice, Care cu purtarea Ta de grijă cea dumnezeiască și de oameni iubitoare m-ai învrednicit pe mine, păcătosul și nevrednicul, a mă scula din somn și a dobândi intrare în sfânta casa Ta. Primește Doamne și glasul rugăciunii mele, ca și al sfințelor și înțelegătoarelor Tale puteri și binevoiește, ca din inimă curată și cu duh de umilință să ți se aducă ție laudă din necuratele mele buze; ca și eu să mă fac părtaș fecioarelor înțelepte, cu luminată făclia sufletului meu și să Te slăvesc pe Tine Dumnezeu-Cuvântul Cel slăvit în Tatăl și în Duhul Sfânt. Amin.

Veniți să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu.
Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru Dumnezeu.
Veniți să ne închinăm și să cădem la Însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeuul nostru. (cu 3 închinăciuni)

Apoi îndată psalmul 50:

Miluiește-mă Dumnezeuule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește. Că fărădelegea mea eu o cunosc, și păcatul meu înaintea mea este pururea. Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut ca să fii îndreptățit întru cuvintele Tale și să biruiesti când vei judeca Tu. Că iată întru

¹⁰⁶ a mâneca - a se scula de dimineată spre a face ceva

fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi-ai arătat mie. Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți; spăla-mă-vei și mai vârtos decât zăpada mă voi albi. Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite. Întoarce fața Ta de către păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeuule, și duh drept înnoiește întru cele dinăuntru ale mele. Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește. Învăța-voi pe cei fără de lege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce. Izbăvește-mă de vărsarea de sânge Dumnezeuule, Dumnezeuul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta. Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta. Că de ai fi voit jertfă, Ți-aș fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit, inima înfrântă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi. Fă bine, Doamne, întru bunăvoința Ta, Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului. Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău vițeii.

Apoi:

I

Doamne curățește-mă pe mine păcătosul, că niciodată n-am făcut bine înaintea Ta. Izbăvește-mă deci de cel viclean și să fie întru mine voia Ta, ca fără de osândă să deschid gura mea cea nevrednică și să laud preasfânt numele Tău: al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

II

Din somn sculându-mă, cântare de miez de noapte aduc Ție, Mântuitorule, și înaintea Ta căzând strig: Nu mă lăsa să adorm în moartea păcatelor, ci mă miluiește, Cel Ce Te-ai răstignit de voie și pe mine cel ce zac în lene; grăbind mă scoală și mă mântuiește, ca să stau înaintea Ta întru rugăciuni; iar după somnul nopții, să-mi luminezi ziua fără de păcat, Hristoase Doamne, și mă mântuiește.

III

Sculându-mă din somn către Tine, Stăpâne, Iubitorule de oameni, scap și spre lucrurile Tale mă nevoiesc. Rogu-mă Ție, ajută-mi cu milostivirea Ta, în toată vremea și în tot lucrul. Izbăvește-mă de toate lucrurile lumești cele rele și de sporirea diavolească izbăvește-mă și mă du întru împărăția Ta cea veșnică că Tu ești Făcătorul meu și Purtătorul de griji și Dătătorul a tot binele și întru Tine este toată nădejdea mea și Ție slavă înalt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

IV

Doamne, Cel ce cu multa Ta bunătate și cu îndurările Tale cele mari, mi-ai dat mie, robului Tău, de am trecut timpul nopții acesteia fără de ispită de toată răutatea pizmașului, Tu însuși, Stăpâne, Făcătorule a toate câte sunt, învrednicește-mă cu adevărata lumina Ta, ca să fac voia Ta, cu inimă luminată, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

V

Doamne, Dumnezeuule, Atotțiitorule, Care primești de la puterile Tale cele cerești cântarea Sfintei Treimi, primește și de la noi, nevrednicii robii Tăi, cântarea Sfintei Treimi și ne dăruiește, ca în toți anii vieții noastre și în tot ceasul, Ție slavă să-Ți înălțăm: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

VI

Doamne atotțiitorule, Dumnezeuul puterilor și a tuturor trupurilor, Care întru cele de sus locuiești și spre cele de jos privești; Cel ce ispitești inimile și rărunchii și tainele oamenilor le știi cu adevărat; Lumină fără de început și pururea fiitoare, în care nu este mutare sau umbră de schimbare; Însuși, Împărate fără de moarte, primește rugăciunile noastre pe care le aducem Ție din gurile noastre cele necurate întru acest ceas al nopții, îndrăznind pentru mulțimea milelor Tale. Lasă nouă greșelile făcute înaintea Ta, cu cuvântul, cu lucrul, din știință și din neștiință. Curățește-ne pe noi de toate întinăciunile trupesti și sufletești, făcându-ne pe noi casă cinstului și Sfântului Tău Duh. Și ne dăruiește nouă cu inimă veghetoare și curată, să trecem toată noaptea acestei vieți, așteptând

luminata și sfânta zi a Unuia-Născut Fiului Tău, a Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru, Iisus Hristos, când va veni pe pământ, cu slavă să judece pe toți și să plătească fiecăruia după faptele lui. Ca să nu fim aflați zăcând și dormitând, ci priveghind și sculați întru lucrarea poruncilor Lui și să fim gata a intra întru bucuria și cămara slavei Lui celei dumnezeiești, unde se află glasul cel neîncetat al celor ce Te laudă și nespusa dulceață a celor ce văd pururea frumusețea cea nespusă a slavei Tale. Că Tu ești Lumina cea adevărată, Care luminezi și sfințești toate și pe Tine Te laudă toată făptura în veci. Amin.

VII

De Tine Te binecuvântăm, Dumnezeuule preaînalte și Doamne al milelor, Cel Ce faci cu noi pururea lucruri mari și cu anevoie de urmat, slăvite și preaminunate și fără de număr. Că Ce ne-ai dat nouă somn spre odihna neputințelor noastre și spre repaus de ostenele trupului, mulțumindu-Ți Ție că nu ne-ai pierdut pe noi cu fărădelegile noastre, ci după obicei Te-ai arătat iubitor de oameni și ne-ai ridicat pe noi a mâneca și a slăvi stăpânirea Ta. Pentru aceea ne rugăm bunătății Tale celei neasemuite: luminează ochii gândului nostru și ridică mintea noastră din somnul cel greu al păcatului și deschide gura noastră și o umple cu laudele Tale, ca să putem întru liniște a cânta, a striga și a ne mărturisi pururea, Ție, Dumnezeuului Celui slăvit întru toate și de toți: Tatălui Celui fără de început, împreună cu Unuia-Născut Fiul Tău și Preasfântului și Bunului și de viață Făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

VIII

Pentru ceasurile nopții :

Doamne, nu mă lipsi pe mine de binele Tău cel ceresc. Doamne, izbăvește-mă de muncile de veci. Doamne, orice am greșit cu mintea, cu gândul, cu cuvântul sau cu lucrul, iartă-mă! Doamne, izbăvește-mă de toată neștiința și uitarea, de neîndrăznirea și de nesimțirea cea împietrită. Doamne, izbăvește-mă de toate ispitele. Doamne, luminează-mi inima, pe care a întunecat-o pofta cea rea. Doamne, eu ca un om am greșit, iar Tu, ca un

Dumnezeu îndurător, mă miluiește, văzând neputința sufletului meu. Doamne, trimite mila Ta întru ajutorul meu, ca să preaslăvesc preasfânt numele Tău. Doamne, Iisuse Hristoase, scrie-mă pe mine, robul Tău în cartea vieții și-mi dăruiește sfârșit bun. Doamne, stropește inima mea cu roua harului Tău. Doamne al cerului și al pământului, pomenește-mă pe mine, păcătosul robul Tău, rușinatul și necuratul, întru împărăția Ta. Amin.

Pentru ceasurile zilei :

Doamne, primește-mă întru pocăință. Doamne, nu mă pierde pe mine. Doamne, nu mă lăsa să cad în ispită. Doamne, dă-mi cuget bun. Doamne, dă-mi lacrimi și aduceri aminte de moarte și umilință. Doamne, dă-mi cuget să-mi mărturisesc toate păcatele mele. Doamne, dă-mi smerenie, curățenie și ascultare. Doamne, dă-mi răbdare, voie nebiruită și blândețe. Doamne, sădește în mine rădăcina bunătăților și frica de Tine, în inima mea. Doamne, învrednicește-mă să Te iubesc cu tot sufletul și gândul meu, și să fac întru toate voia Ta. Doamne, apără-mă de oamenii gâlcevitori, de draci, de patimi trupești și de toate celelalte lucruri necuviincioase. Doamne, știu că faci precum vrei Tu, deci să fie și întru mine, păcătosul, voia Ta, că binecuvântat ești în veci. Amin.

IX

Către sfântul înger păzitorul vieții

Sfinte îngere al lui Hristos, către tine cad și mă rog, păzitorul meu cel sfânt, care ești dat mie de la Sfântul Botez spre păzirea sufletului și a păcătosului meu trup. Iar eu cu lenea mea și cu obiceiurile mele cele rele, am mâniat prealuminata ființa Ta și te-am izgonit de la mine prin toate lucrurile cele de rușine: cu minciunile, cu clevețirile, cu pizma, cu osândirea, cu trufia, cu neplecarea, cu ne iubirea de frați și cu ținerea de minte a răului, cu iubirea de argint, cu desfrânarea, cu mânia, cu multa vorbire, cu gândurile cele rele și viclene, cu toate obiceiurile cele urâte și cu aprinderea spre desfrânare, având deosebită voină spre toată pofta cea trupească.

O, rea voința mea, pe care nici dobitoacele cele necuvântătoare nu o au! Dar cum vei putea să cauți spre mine sau să te apropii de mine, cel necurat ca un câine? Sau cu ce ochi, îngere al lui Hristos,

vei căuta spre mine cel ce m-am murdărit atât de rău în lucrurile întinate? Sau cum voi putea să-mi cer iertare pentru faptele mele cele amare, rele și viclene, în care cad în toate zilele și nopțile, și în tot ceasul? De aceea cad înaintea ta și mă rog, păzitorul meu cel sfânt, milostivește-te spre mine, păcătosul robul tău, și-mi fii mie ajutor și sprijinitor, cu sfintele tale rugăciuni, asupra pizmașului meu celui rău, și împărăției lui Dumnezeu mă fă părtaș cu toți sfinții, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

X

Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare, cu sfintele și preaputernicile tale rugăciuni, izgonește de la mine, smeritul și ticălosul robul tău, deznădejdea, uitarea, necunoștința, nepurtarea de grijă și toate gândurile cele spurcate, cele rele și hulitoare și îndepărtează-le de la ticăloasa mea inimă și de la întunecata mea minte; și stinge văpaia poftelor mele, că sărac sunt și ticălos. Și mă izbăvește de multe rele și aduceri aminte și de urâtele năravuri; și de toate faptele cele rele mă slobozește, că binecuvântată ești de toate neamurile și preacinstitul tău nume se slăvește în vecii vecilor. Amin.

Cuvine-se cu adevărat să te fericim, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și preanevinovată și Maica Dumnezeului nostru.

Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât serafimii care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Împărăteasa mea preabună și nădejdea mea, Născătoare de Dumnezeu, primitoarea săracilor și ajutătoarea străinilor, bucuria scârbiților, acoperirea necăjiților, vezi-mi nevoia, vezi-mi necazul, ajută-mă ca pe un neputincios, hrănește-mă ca pe un străin. Necazul meu îl știi; dezleagă-l precum vrei, că n-am alt ajutor afară de tine nici altă folositoare grabnică, nici altă mângâietoare bună

mine, cel necurat ca un câine? Sau cu ce ochi, ingere ai lui Hristos, afară de tine, Maica lui Dumnezeu, ca să mă păzești și să mă acoperi în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunile pentru zilele săptămânii

O, Părinte Sfinte, îndură-te de noi!

O, binecuvântate Fiule al lui Dumnezeu mântuiește-mă de iad!

O, Duhule Sfinte, dă-ne darul și acoperământul Tău!

Mult-îndurate Stăpâne, rogu-Te să uiți păcatele mele cele multe, după mulțimea îndurărilor Tale. Mulțumesc din toată inima pentru bunătățile ce-mi trimiți în toate zilele; mai ales însă pentru răbdarea Ta cea mare, că nu m-ai pedepsit după mulțimea păcatelor mele, ci aștepti căința mea ca un Iertător preabun și îndurat.

Doamne, Iisuse Hristoase, dă-mi putere să petrec creștinește această săptămână și să nu păcătuiesc înaintea Ta, nici cu cugetarea, nici cu voința, nici cu cuvântul și nici cu fapta, întru mărirea și slăvirea învierii Tale celei de-a treia zi și a venirii în ziua duminicii a Duhului Tău celui Sfânt asupra Apostolilor. Îndeosebi mă rog să dobândesc ajutorul Tău, preabunule Stăpâne, ca să mă cunosc pe mine, să mă căiesc de păcatele mele și să mă îndreptez prin mărturisire, iar în ceasul morții să fiu aflat pregătit, împărtășit cu dumnezeiescul Trup și Sânge și să mă arăți vrednic de împărăția Ta cea veșnică. Amin.

Rugăciunea de luni

Această zi este pusă sub ocrotirea Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil. Dacă în această zi cade un sfânt care are acatist, se citește al sfântului și se poate citi și al Sfinților Arhangheli; dacă în această zi sfântul nu are acatist, se citește numai acatistul Sfinților Arhangheli.

Doamne, Iisuse Hristoase, cu adâncă umilință recunosc și mărturisesc, că toată ziua păcătuiesc împotriva iubirii Tale dumnezeiești. Deci astăzi, că este luni și începutul săptămânii, mă rog cu umilință milostivirii Tale celei mari: iartă-mi păcatele cele de voie și cele fără de voie și-mi ajută să pun început bun și să port mai

multă grijă de sufletul meu pentru care ai răbdat atâtea dureri la sfânta Ta rugăciune.

Doamne, astăzi îți dau sufletul și trupul meu, și voința mea, rugându-Te, să fie voia Ta cu mine după buna plăcere Ta. Pedepsește-mă, Doamne, după îndurarea Ta, în această lume, iar nu în cealaltă viață. Și iartă pe cei vii și pe cei răposați, pentru rugăciunile sfintei Tale Biserici și pe toți ne învrednicește de mărirea Ta în rai.

La acesta pun mijlocitori pe sfinții Tăi îngeri, zicând: cereștilor slujitori și păzitori ai oamenilor, vouă mă închin și vă mulțumesc pentru ajutorul și îndurarea ce ne dați în toate zilele, nouă nevrednicilor și păcătoșilor; scăpați-mă de vrăjmașii cei văzuți și nevăzuți ca să nu mai greșesc de acum înaintea Dumnezeului meu!

Învrednicindu-mă, să vă văd la moartea mea stând și să duceți sufletul meu în cer, ca să se închine mării feței lui Dumnezeu, iară vouă să vă mulțumesc acolo pentru purtarea de grijă pe care ați avut-o pentru mine și binele vostru să-l spun cu glas neîncetat în veci. Amin.

Rugăciunea de marți

A această zi este pusă sub ocrotirea Sfântului Ioan Botezătorul. Sunt valabile precizările zilei de luni cu modificările corespunzătoare

Doamne, Dumnezeul meu! Osândit stau înaintea feței Tale celei sfinte și-mi mărturisesc nevrednicia, neputința și sărăcia mea cea mare. Pentru aceasta mă rog ție, Izvor dulce și Noian al îndurării, deschide stăvilarele cerului și plouă asupra mea bunătățile milei Tale, pentru ca să pot scoate lacrimi, să plâng, să spăl și să curăț sufletul meu de întinăciunea păcatelor cu câință tare și adevărată. Și ca să-mi dai acest dar, Stăpâne, pun mijlocitor pe Înaintemergătorul Ioan, către care zic: învățătorule al câinței și mărite proorocule, care ești mai mare decât toți proorocii, precum Însuși Fiul lui Dumnezeu te-a numit în Evanghelie; tu care ai arătat poporului pe Stăpânul Hristos; tu care L-ai botezat în Iordan și ai văzut cerurile deschizându-se; tu care ai auzit glasul Părintelui ceresc și ai văzut pe Duhul Sfânt ca un porumbel pogorându-Se peste El; rogu-te, ajută-mă cu mijlocirea ta, tu care stai în cer

înaintea Judecătorului veșnic, fă să aibă milă de mine, căci ai multă îndrăzneală înaintea Mântuitorului nostru. Întinde mâna ceea cu care L-ai botezat și strică cugetele mele cele rele și mă întărește să-mi petrec viața pe calea cea bună a lui Dumnezeu. O, Proorocule! Luminează-mi mintea cu poruncile Domnului, ca să le țin minte și să le păzesc până la capătul vieții mele. Și să stai lângă mine în ceasul morții mele și să mă duci pocăit înaintea Sfântului meu, Hristos Dumnezeu. Roagă-te încă și pentru toată lumea, ca Dumnezeu să dea ajutor creștinilor de pretutindeni și să-i ocrotească de vinovățiile cele multe, să le dea toate cele de trebuință și să-i învrednicească pe toți de împărăția Sa. Amin.

Rugăciunea de miercuri

Această zi este pusă sub ocrotirea Sfântului al cărui hram îl are Biserica sau mănăstirea (pentru creștini, Sfântul al cărui nume îl poartă). Dacă nu are acatist atunci se citește acatistul Sfintei Cruci.

A totputernice Doamne și mult-îndurate! Îmi aduc aminte că Te-ai născut om din Sfânta Fecioară în peșteră; ai fost vândut cu treizeci de arginți de ucenicul cel viclean și ne-ai răscum-părat pe noi păcătoșii de sub puterea diavolului; pentru aceasta Te rog, îndură-Te de mine vânzătorul, că mult am greșit înaintea Ta.

Primește, Doamne, această mică a mea rugăciune și a mea umilită voință, că mă măhnesc, pentru că Te-am întristat și mă amărăsc pentru că prea mult Te-am supărat. La Tine, preabunule Mântuitor, mi-e toată nădejdea și cred că Tu, Care din iubirea către oameni ai primit să fii vândut pentru noi, Te vei îndura și de mine acum, ca să mă mântuiesc de chinurile cele de veci și mă învrednicește de împărăția Ta.

Nu Te depărta de la mine, Doamne, și ajută-mă ca în toate să fac voia Ta și să nu Te răstignesc în toate zilele cu faptele mele cele rele, nici să Te batjocoresc cu cugetele mele cele necurate, cum făceau iudeii cei necredincioși în timpul Sfintelor Tale Patimi; ci ca femeia cea păcătoasă să-ți spăl picioarele cu lacrimile ochilor mei, pentru ca să mă învrednicesc a auzi și eu din gura Ta cea dulce: «Iertate să-ți fie păcatele». Amin.

Rugăciunea de joi

Această zi este pusă sub ocrotirea Sfântului Ierarh Nicolae sau a Sfinților Apostoli. Se aplică precizările făcute la ziua de luni cu adaptările corespunzătoare.

Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule și Cuvântule al lui Dumnezeu-Tatăl, Care în ziua de astăzi ai luat cina cea de pe urmă cu ucenicii Tăi și cu mare umilință ai spălat picioarele lor și ale ucenicului ce Te-a vândut; apoi luând pâine și vin în mâinile Tale cele sfinte și binecuvântându-le, cu puterea Ta cea dumnezeiască le-ai făcut Trupul și Sângele Tău, cu care i-ai împărtășit, zicând: **«Luați, mâncați și beți, că acestea sunt Trupul și Sângele Meu, pentru ca să se ierte păcatele voastre»**. Cel ce tot în ziua aceasta Te-ai înălțat la cer și ai șezut de-a dreapta lui Dumnezeu, Tatăl Tău, să împărățești împreună cu El în veci, ca Unul-Născut Fiul Său preaiubit; rogu-Te deci, pentru rugăciunile ucenicilor Tăi și ale Sfântul Nicolae, iartă păcatele noastre, ale celor vii și ale celor morți.

Dă-mi, Doamne, lacrimi fierbinți, ca să-mi plâng păcatele; dă-mi darul Tău cel curățitor, prin care ai spălat picioarele ucenicilor Tăi să spele, să curățească și inima mea cea necurată și sufletul cel preaintinat, ca așa, cu vrednicie, cu curățenie și cu umilință să mă împărtășesc cu Sfintele Tale Taine, acum și în timpul morții mele. Iar în ceasul despărțirii mele, cu bucurie să se suie sufletul meu împreună cu Tine, fără de nici o frică ori împiedicare, intrând la mărirea Ta cea cerească. Ajută-mi Doamne, ca să Te măresc în veci și să mă închin numelui Tău Sfânt. Amin.

Rugăciunea de vineri

Această zi este pusă sub ocrotirea Sfintei Cruci. Sunt valabile precizările făcute la ziua de luni cu adaptările corespunzătoare.

Doamne Iisuse Hristoase, Mântuitorule Cel dulce al sufletului meu! În această zi a răstignirii Tale în care pe cruce ai pățimit și ai răbdat moarte pentru păcatele noastre, mărtu-

risesc înaintea Ta: eu sunt cel ce Te-am răstignit cu păcatele mele cele multe.

Mă rog însă bunătății Tale celei nespuse: învrednicește-mă cu darul Tău, Doamne, ca și eu să pot răbda patimi pentru credința, nădejdea și iubirea ce le am către Tine, precum Tu, Cel preaiubit, ai răbdat pentru mântuirea mea.

Întărește-mă, Doamne, ca de azi înainte să port crucea Ta cu bucurie și cu mare căință, și să urăsc cugetele deșarte și voința mea cea rea.

Sădește în inima mea întristare de moartea Ta, având aceeași amărăciune pe care au avut-o Preacurata Maica Ta, ucenicii Tăi și femeile cele purtătoare de mir, ce stăteau lângă crucea Ta cea dătătoare nouă de viață.

Luminează-mi simțirile cele sufletești, ca să mă cutremur și să pricep moartea Ta, precum Te-au cunoscut făpturile cele neînsufleteite, când s-au cutremurat la răstignirea Ta; și, mai mult cum Te-au cunoscut tâlharul cel pocăit și ți s-a plecat cu adâncă umilință pentru care l-ai pus în rai. Dă-mi, Doamne și mie, tâlharului celui rău, iertare păcatelor, pentru Sfintele Tale Patimi și cu bună întoarcere și căință mă așează împreună cu tâlharul pocăit în rai, ca un Dumnezeu și Ziditor a celor cerești și pământești. Mă închin crucii Tale, Hristoase și pentru iubirea ta către noi zic:

Bucură-te preacinstită cruce a lui Hristos, pe care, ridicat și pironit fiind Domnul, a mântuit lumea de păcate.

Bucură-te pom binecuvântat pentru că tu ai purtat Rodul vieții care ne-a mântuit de moartea păcatului strămoșesc.

Bucură-te drugul cel tare, care ai sfărâmat ușile iadului.

Bucură-te cheie împărătească, care ai deschis ușa raiului.

O, Hristoase al meu răstignit, câte ai pățimit pentru noi! Câte răni, câte scuipări și batjocoriri și câtă ocară ai răbdat pentru păcatele noastre și toate le-ai răbdat pentru ca să ne dai și nouă pildă de adevărată răbdare în suferințele și necazurile vieții acesteia pământești.

Și fiindcă pe acestea le îngăduie Dumnezeu pentru păcatele noastre, ca să ne îndreptăm de rele și să ne apropiem de El, și pe mine, Doamne, întărește-mă în dureri, în ispitele și necazurile ce vin asupra mea; căci cunosc că sunt neputincios, de nu mă vei întări; orb, de nu mă vei lumina; legat, de nu mă vei dezlega; fricos,

de nu mă vei face îndrăzneț; pierdut, de nu mă vei căuta; sclav al păcatelor mele celor multe, de nu mă vei răscumpăra. Stăpâne, păzește-mă prin puterea sfintei și de viață făcătoarei Tale Cruci, căreia mă închin și o măresc, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea de sâmbătă

Această zi este pusă sub ocrotirea Maicii Domnului, Născătoarea de Dumnezeu. Se aplică prevederile de la ziua de luni cu adaptările corespunzătoare.

Doamne Iisuse Hristoase, Judecătorul meu cel drept, cunosc că păcatele mele sunt fără de număr, de aceea Te rog în această zi, în care de Iosif și de Nicodim pus fiind în mormânt, Te-ai pogorât în iad cu sfântul și dumnezeiescul Tău suflet, și de acolo ai depărtat întunericul cu lumina Dumnezeirii Tale și ai dus bucurie nespus de mare strămoșilor noștri, căci i-ai mântuit din sclavia cea cumplită și i-ai suit în rai. Îngroapă păcatele și cugetele mele cele rele și viclene ca să piară din mintea mea și să nu lupte cu sufletul meu. Luminează-mi întunecatul iad al inimii mele, alungă întunericul păcatelor mele și suie mintea mea la cer ca să mă pot bucura de dumnezeiasca Ta față. Așa, Doamne, primește umilita mea rugăciune ca pe o tămâie binemirositoare, pentru rugăciunile preaiubitei Tale Maici, care Te-a văzut pe cruce pironit între doi tâlhari și căreia, de durerile Tale cumplite, i s-a rănit inima: care împreună cu ucenicii și cu mironosițele Te-au pus în mormânt; care a treia zi Te-a văzut înviat din morți, iar a patruzecia zi de la înviere, Te-a văzut suindu-Te de la pământ la cer însoțit de sfinții Tăi îngeri. Îndură-te, Doamne, de cei vii și de cei morți, pentru rugăciunile sfinților Tăi. Către aceștia zic și eu nevrednicul: fericiți slujitori ai lui Dumnezeu, nu încetați a vă ruga Lui, ziua și noaptea pentru noi nevrednicii care pururea greșim; mijlociți pentru noi darul lui Dumnezeu pentru care după cuviință a-l cere, noi nu știm. Nu încetați a vă ruga ca noi păcătoșii să câștigăm iertare; săracii, să dobândească ajutor; întristații, mângâiere; bolnavii, sănătate; cei slabi de minte, înțelepciune; cei tulburați, liniște; cei asupriți,

ocrotire și toți împreună, darul dumnezeisc prin care să ne sfințim întru mărirea lui Dumnezeu, Celui în Treime lăudat, Căruia I s'acuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea de duminică

Această zi este pusă sub ocrotirea Mântuitorului Nostru Iisus Hristos. Se aplică prevederile zilei de luni cu adaptările corespunzătoare.

Astăzi slăvesc bunătatea și atotputernicia Ta Stăpâne, Care ai zidit lumea și toate câte sunt și ai răscumpărat neamurile omenesc. Pe Tine Te cunosc, Dumnezeu adevărat, Te mărturisesc și Te măresc și ție mă închin și slujesc pururea din toată inima și din toate puterile mele: Părinte sfinte, miluiește-mă! Binecuvântat Fiule al lui Dumnezeu, mântuiește-mă! Duhule Sfinte, umbrește-mă în viața cu harul Tău!

Învrednicește-mă Doamne să prăznuiesc această sfântă zi, care încheie străduințele mele din săptămâna ce-a trecut, cu bucurie duhovnicească, înălțându-mi sufletul cu amintirea învierii Tale celei de a treia zi și a venirii Sfântului Tău Duh asupra Apostolilor și a Bisericii Tale, maica noastră mântuitoare.

Dă-mi astăzi să mă învrednicesc după cuvântul psalmistului David «să intru în casa Ta și să mă închin în sfânta biserică Ta».

Întărește cugetul meu cel bun ca să mă lepăd de păcate, să mă împac cu semenii pe care i-am supărat, ca să fie bineprimite la sfântul Tău altar, smeritele mele daruri, rugăciunile și cântările duhovnicești pe care le voi înălța către Tine împreună cu toți credincioșii Tăi.

Că tu ești dorirea adevărată, veselia cea negreșită a celor ce Te iubesc, Hristoase, Dumnezeul nostru și pe Tine Te laudă toată făptura în veci. Amin.

RUGĂCIUNI OCAZIONALE

Rugăciune de umilință

Doamne, Atotștiutorule, Dumnezeuul părinților noștri: al lui Avraam, al lui Isaac, al lui Iacob și al aceluia care au venit la Mesia, Hristoase Dumnezeule, Care ai făcut cerul și pământul c

toată podoaba lor, Iisuse, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu-Tatăl, Care ai legat marea prin cuvântul poruncii Tale, Că Tu ai încuiat adâncul și l-ai pecetluit cu înfricoșat și prea slăvit Numele Tău, de care toate se tem și se cutremură de fața puterii Tale. Nimeni nu poate răbda marea cuviință a slavei Tale și mânia îngrozirii Tale asupra păcătoșilor, după cum nemăsurată și necuprinsă cu mintea este și mila făgăduinței Tale. Că Tu, Doamne, ești prea înalt, îndelung-răbdător și mult-milostiv. Ție Îți pare rău de răutățile oamenilor. Tu, Doamne, după mulțimea bunătății Tale, ai dăruit iertare celor ce greșesc ție, și după mulțimea îndurărilor Tale ai dăruit pocăință păcătoșilor până și în ceasul morții. Tu dar, Doamne, Dumnezeul puterilor, n-ai pus pocăință dreptilor: lui Avraam și lui Isaac și lui Iacob, celor ce n-au greșit Ție, ci ai pus pocăință mie, păcătosului, pentru că am greșit mai mult decât toți oamenii.

Înmulțitu-s-au fărădelegile mele și nu sunt vrednic să privesc la înălțimea cerului pentru că mă înspăimântă negura păcatelor mele.

Împilat sunt în multe legături de fier încât nu-mi pot ridica capul și nu este mie slăbire, pentru că am întărit mânia Ta, neascultând de poruncile Tale și neîmplinind sfântă voința Ta. Acum, Preabunule Dumnezeu, cu multă căință mă plec întru adâncul inimii mele cerând, să se coboare peste mine milostivirea Ta. Greșit-am, Doamne, greșit-am și fărădelege înaintea Ta am săvârșit; îndură-Te spre mine și mă miluiește după bunătatea Ta.

Slăbește-mi, Doamne, slăbește-mi pornirea cea rea și nu mă pierde pentru fărădelegile mele, și nici în veac ținând mânie să mă osândești în focul nestins pentru răutatea mea. Tu, Stăpâne, ești Dumnezeul celor ce se pocăiesc deci arată-mi și mie, Doamne bunătatea Ta, deși sunt nevrednic de aceasta și mă mântuiește după mare mila Ta, iar eu, cu toată inima, toate zilele vieții mele, cu cântări de bucurie Te voi lăuda. Că pe Tine Te laudă toate puterile îngerești și a Ta este slava, în vecii vecilor. Amin.

Rugăciune pentru vrăjmași

Doamne, învață-mă să cunosc mărirea și bunătatea Ta. Dă-mi inimă curată și lesne-iertătoare, dă-mi căință pentru supărările pe care le-am făcut altora. Dă-mi dragoste să pot răbda

în pace necazurile ce-mi vin din partea lor, ca să pot împlini porunca Ta. Doamne, ajută-mă să nu fac rău celor ce-mi fac rău și pe cel ce mă blesteamă, eu să-l binecuvântează. De va flămânzi vrăjmașul meu, îi voi da pâine; și de va înseta, îi voi potoli setea. De va cădea, îl voi ridica; și de va rătăci, îl voi îndrepta.

Doamne, sunt neputincios; ajută-mă cu darul Tău, să fiu statornic în poruncile Tale și să le împlinesc. Trimite îndurarea Ta peste vrăjmașii mei și inima lor o întoarce cu dragoste asupra mea. Alungă de la mine suferințele și neodihna care îmi vin de la ei și împacă-ne cu harul Tău. Fă, Doamne, ca și vrăjmașii mei să cunoască voia Ta. Luminează-le cugetul și inima lor o umple de bunătate. Dă, Doamne, pacea Ta în inimile noastre ale tuturor, că trăind în bucurie și în unire să putem zice către Tine : **«și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri»**. Că Ție se cuvine slavă, cinste și închinăciune, în veci. Amin.

Rugăciune de mulțumire pentru facerile de bine primite de la Dumnezeu

Mulțumiți fiind noi nevrednicii robii Tăi, Doamne, pentru ale Tale faceri de bine pe care le-ai revărsat asupra noastră, slăvindu-Te, Te lăudăm, bine Te cuvântăm, mulțumim și mărim a Ta bunătate și ca niște robi netrebnici, cu multă osârdie, strigăm către Tine: Slavă Ție, Dumnezeule, Dătătorul nostru de bine, slavă Ție.

Născătoare de Dumnezeu, ajutătoarea creștinilor, a ta folosință am dobândit noi robii tăi și cu mulțumire strigăm ție: Bucură-te Preacinstită, de Dumnezeu Născătoare, Fecioară și ne izbăvește pe noi din toate nevoile, cu rugăciunile tale, ceea ce ești una grabnică folositoare.

Rugăciunea înainte de mărturisire

Doamne, Dumnezeul nostru, Cel bogat întru milă și necuprins întru bunătate, Care ești din fire fără de păcat și pentru noi Te-ai făcut om fără de păcat, ascultă în ceasul acesta smerita mea rugăciune, că sărac și lipsit sunt eu de fapte bune și

inima mi s-a tulburat întru mine; că Tu, Doamne, înaltul Împărat al cerului și al pământului, știi că toată tinerețea mea în păcate o am cheltuit și, umblând după poftele trupului meu, m-am făcut cu totul bucuria dracilor și cu totul am urmat diavolului, tăvălindu-mă în noroiul poftelor. Că întunecându-mi-se mintea, din copilărie și până acum, niciodată nu am căutat să fac voia Ta cea sfântă; ci cu totul robindu-mă de relele porniri ale inimii mele, m-am făcut de răs și batjocură dracilor, nicidecum în minte socotind că nesuferită este urgia îngrozirii Tale asupra păcătoșilor și gătită este pentru ei gheena focului. Și pentru aceasta, întru deznădăjduire căzând și nicidecum întru simțire de întoarcere viind, pustiu și gol de dragostea cea de la Tine m-am făcut. Că ce fel de păcat nu am împlinit? Ce lucru drăcesc nu am făcut? Ce faptă grozavă și înverșunată nu am săvârșit? Mintea cu totul mi-am întinat cu cugete murdare; trupul mi-am spurcat cu desfrânările; duhul cu totul mi l-am pângărit cu învoirile spre păcate. Toate simțirile și toate mădularele ticălosului meu trup, slujitoare păcatelor le-am făcut. Și cine nu mă va plânge pe mine ticălosul? Cine nu mă va tângui? Pentru că eu singur, Stăpâne, mânia Ta o am întărit: eu singur, urgia Ta asupra mea o am aprins; căci eu singur, răutate înaintea Ta am făcut, întrecând și covârșind pe toți cei din veac păcătoși, că fără de asemănare am păcătuit și fără de iertare. Ci, de vreme ce ești mult-milostiv și mult-îndurat, Iubitorule de oameni și aștepți întoarcerea păcătoșilor, acum și eu mă arunc pe mine înaintea înfricoșatului Tău scaun de judecată ca și cum m-aș atinge de preacuratele Tale picioare și dintru adâncul sufletului strig Ție: **milostivește-Te, Doamne; iartă-mă, Stăpâne; îndură-Te spre mine, nevrednicul, ajută neputinței mele, pleacă-Te pentru nepriceperea mea, ia aminte la rugăciunea mea și lacrimile mele să nu le treci cu vederea.** Primește-mă pe mine cea ce mă pocăiesc; rătăcit fiind, întoarce-mă și întorcându-mă, miluiește-mă și mă iartă, căci mă rog Ție, Stăpâne, primește-mă. Tu n-ai pus pocăință dreptilor, n-ai pus iertare celor ce nu greșesc, ci ai pus pocăință asupra mea, a păcătosului, despre cele ce cu știință am greșit înaintea Ta. Cunoscătorul inimilor, Doamne, și mărturisindu-mi păcatele, nu pot să caut și să văd înălțimea cerului, apăsător fiind de greutatea lor. Dar Tu luminează-mi ochii inimii și dă-mi umilință, să mă pocăiesc și zdrobire de inimă, ca să mă scol din căderea mea și nădăjduind

în milostivirea bunătații Tale, Doamne, să merg și eu cu bucurie în viața de veci, laudând și binecuvântând totdeauna preasfânt numele Tău: al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Urmează psalmul 50

Apoi mergând la duhovnic te mărturisește. După mărturisire, mergând acasă, stai în fața sfintelor icoane și spune :

Rugăciunea după mărturisire

Ști mulțumesc Ție, Doamne Dumnezeu meu, pentru toate al Tale faceri de bine pe care le-ai făcut cu mine, nevrednicul din vârsta cea dintâi până întru aceasta de acum, pentru cele ce știu și pentru cele ce nu le știu, pentru cele arătate și pentru cele ne-arătate, ce s-au făcut de mine, cu lucrul și cu cuvântul. Căci Tu m-ai iubit pe mine atâta, încât și pe Unul-Născut Fiul Tău L-ai dat pentru mine, ajută-mă să mă fac vrednic dragostei Tale. Dă-mi înțelepciune și frică de păcat, ca să nu mă fac rău înaintea Ta. Și ori de câte ori am greșit, cu voie sau fără de voie, iartă-mă, Doamne, și nu-mi socoti păcatele. Și păzește sufletul meu curat și-l pune pe el înaintea scaunului Tău de judecată, cu știința curată, și-mi dă sfârșit vredniciei iubirii Tale de oameni. Adu-ți aminte, Doamne, de toți cei ce cheamă Numele Tău. Adu-ți aminte de toți ce-mi voiesc binele și de cei ce-mi voiesc răul și-i miluiește pe ei cu îndurarea Ta; căci noi toți suntem făptura Ta. Dă-ne, Doamne, mare milostivirea Ta. Doamne Dumnezeu meu, Tu, ca un bun și de oameni iubitor, multă milă ai făcut cu mine, nevrednicul. Cu ce voi răsplăti bunătațile Tale, Dumnezeu Meu? Doamne, mulțumescu-ți Ție pentru toate, mulțumesc milostivirii Tale celei nepovestite, mulțumesc îndelung-răbdării Tale celei neasemănate. Și de acum înaintea ajută-mă, Doamne, nu mai greșesc înaintea Ta, că Tu cunoști neputința firii mele omenești, Tu știi nepriceperea mea, cunoști cele lucrate de mine cu știință și cu neștiință, cele de voie și cele fără de voie, cele de zi și cele de noapte, cele cu mintea și cu gândul. Deci, ca un bun și iubitor de oameni Dumnezeu, șterge-le cu roua milostivirii Tale și mă mântuiește cu judecățile care le știi, pentru că Tu ești Lumina Adevărului și Viața noastră, a oamenilor și Ție mărirea înălțăm: Tatăl și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNILE ÎNAINTE DE DUMNEZEIASCA ÎMPĂRTĂȘIRE

Citind aceste stihuri, să fim cu luare-aminte spre îndreptarea noastră.

7rupul Stăpânului vrând să-L primești spre hrană,
Fii cu frică să nu te arzi, că foc este;
Sângele Lui vrând să-L bei spre împărtășire,
Mergi și, cu cei ce te-au mâhnit, te împacă,
și așa îndrăznește de ia hrana sfântă.
Vrând să te împărtășești cu Jertfa de Taină,
Cu al Stăpânului Trup făcător de viață,
Întru acest chip te roagă cu cutremur:

Rugăciunea întâi a Sfântului Vasile cel Mare

Stăpâne Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cel ce ești izvorul vieții și al nemuririi, Făcătorul a toată făptura văzută și nevăzută, Fiul Tatălui Celui fără de început, Cel ce ești împreună veșnic cu Dânsul și împreună fără de început, Care pentru multa bunătate, în zilele cele din urmă, ai purtat trup și Te-ai răstignit, și Te-ai jertfit pentru noi cei nemulțumitori și nerecunoscători, și cu Sângele Tău ai înnoit firea noastră cea stricată prin păcat, Însuși Împărate, Cel ce ești fără de moarte, primește și pocăința mea, a păcătosului, și pleacă urechea Ta către mine și ascultă graiurile mele, că am greșit, Doamne; greșit-am la cer și înaintea Ta și nu sunt vrednic a căuta spre înălțimea slavei Tale. Că am mâniat bunătatea Ta, călcând învățăturile Tale și neascultând poruncile Tale. Și Tu, Doamne, fără răutate fiind, îndelung-răbdător și mult-milostiv, nu m-ai dat pe mine să pier cu fărădelegile mele, în tot chipul așteptând întoarcerea mea. Că Tu ai zis, Iubitorule de oameni, prin proorocul Tău: **«Cu vrere nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu»**. Că nu vrei, Stăpâne, să pierzi făptura mâinilor Tale, nici nu voiești pierderea oamenilor: **«ci vrei ca toți să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină»**. Pentru aceasta și eu, deși sunt nevrednic cerului și pământului și acestei vieți trecătoare, pentru că m-am

supus cu totul păcatului și m-am făcut rob dezmiardărilor și am necinstit chipul Tău, dar fiind făptura și zidirea Ta, nu deznădăjduiesc de a mea mântuire, eu, ticălosul. Ci nădăjduind în milostivirea Ta cea fără de margini, vin către Tine; primește-mă deci și pe mine, Iubitorule de oameni Hristoase, ca pe desfrânată și ca pe tâlharul, ca pe vameșul și ca pe fiul cel pierdut, și ridică sarcina cea grea a păcatelor mele, Cel ce ridici păcatul lumii și tămăduiești neputințele oamenilor; Cel ce chemi la Tine pe cei osteniți și împovărați și le dai odihnă; Cel ce n-ai venit să chemi la pocăință pe cei drepti, ci pe cei păcătoși, mă curățește de toată necurăția trupului și a sufletului. Învăță-mă să săvârșesc sfîntenie întru frica Ta, ca, întru curată mărturisirea cugetului meu primind păticea Sfintei Tale Taine, să mă unesc cu Sfântul Tău Trup și Sânge și să Te am pe Tine locuind și petrecând întru mine împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh. Așa, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul meu, să nu-mi fie mie spre osândă împărtășirea preacuratelor și de viață făcătoarelor Tale Taine, nici să ajung neputincios cu sufletul și cu trupul, împărtășindu-mă cu nevrednicie; ci dă-mi, până la suflarea mea cea mai de pe urmă, fără de osândă să primesc păticea Sfintelor Tale Taine, spre împărtășirea cu Duhul Sfânt, ca merinde pentru viața de veci și spre răspuns bineprimit la înfricoșatul Tău scaun de judecată, ca și eu dimpreună cu toți aleșii Tăi, să fiu părtaș bunătăților Tale celor nestricăcioase, pe care le-ai gătit, Doamne, celor ce Te iubesc pe Tine, întru care ești preaslăvit în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a doua a Sfântului Ioan Gură de Aur

Doamne, Dumnezeuul meu, știu că nu sunt vrednic, nici în stare, ca să intri sub acoperământul casei sufletului meu pentru că este cu totul pustiu și surpat și nu afli în mine loc potrivit ca să-ți pleci capul. Ci, precum din înălțime Te-ai plecat pentru noi pleacă-Te și acum spre smerenia mea, a păcătosului. Și precum a binevoit a Te culca în peșteră și în ieslea necuvântătoarelor, așa binevoiește a intra și în ieslea mult-păcătosului meu suflet și în întinatul meu trup. Și precum n-ai socotit lucru nevrednic a intra la cina împreună cu păcătoșii în casa lui Simon cel lepros, așa

binevoiește a intra și în casa smeritului, leprosului și necuratului meu suflet. Și precum n-ai îndepărtat pe desfrânata cea păcătoasă, cea asemenea mie, care a venit și s-a atins de Tine, așa Te milostivește și de mine păcătosul, care vin și mă ating de Tine. Și precum nu Te-ai scârbit de întinata și necurata ei gură, ce Te-a sărutat, așa nu Te scârbi nici de întinata și mai necurata mea gură, nici de buzele mele cele necurate și pângărite și de limba mea cea cu totul necurată. Și să-mi fi mie carbunele preasfântului Tău Trup și al scumpului Tău Sânge, spre sfîntire și spre luminare, spre însănătoșirea smeritului meu suflet și trup, spre ușurarea greutății greșelilor mele celor multe, spre paza de toată lucrarea diavolească, spre îndepărtarea și mutarea răului și vicleanului meu obicei, spre omorârea patimilor, spre plinirea poruncilor Tale, spre adăugirea dumnezeiescului Tău Har și spre dobândirea împărăției Tale. Că nu vin la Tine ca un nepăsător, Hristoase Dumnezeu, ci încrezându-mă în bunătatea Ta cea nespusă și ca nu cumva, rămânând departe prea multă vreme de împărtășirea Ta, să fiu prins de lupul cel înțeleghător. Pentru aceasta mă rog Ție, Cel Ce singur ești sfânt, Stăpâne: sfîntește-mi sufletul și trupul, mintea și inima, rărunchii și măruntaiele; înnoiește-mă tot și înrădăcinează frica Ta întru mădularele mele, și sfîntenia Ta fă-o neștearsă de la mine. Și-mi fii mie ajutor și folositor, îndreptând în pace viața mea și învrednicește-mă de a sta de-a dreapta Ta, cu sfinții Tăi pentru rugăciunile și mijlocirile Preacuratei Maicii Tale și ale slujitorilor Tăi celor fără de trup, ale preacuratei puteri și ale tuturor sfinților care din veac Ți-au bineplăcut Ție. Amin.

Rugăciunea a treia, a Sfântului Simeon Metafrastul

Doamne, Cel ce singur ești curat și fără stricăciune, Care pentru nespusa milostivire a iubirii de oameni ai luat toată firea noastră în curatele și fecioreștile sânziuri ale celei ce Te-a născut pe Tine mai presus de fire, cu venirea dumnezeiescului Duh și cu bunăvoința Tatălui Celui de-a pururea veșnic, Hristoase Iisuse, înțelepciunea lui Dumnezeu, pacea și puterea; Cel Ce ai primit cu trupul Tău patimile cele de viață făcătoare și mântuitoare: crucea, piroanele, sulita, moartea, omoară-mi patimile cele trupesti, care

îmi strică sufletul. Cel Ce cu îngroparea Ta ai prădat împărăția iadului, îngroapă-mi sfaturile mele cele viclene, prin gânduri bune și risipește duhurile cele viclene. Cel Ce cu învierea Ta cea de-a treia zi și de viață purtătoare ai ridicat pe strămoșul cel căzut, ridică-mă și pe mine cel ce am alunecat în păcat, punându-mi înaintea chipuri de pocăință. Cel Ce cu preaslăvită înălțarea Ta la cer ai îndumnezeit trupul pe care l-ai luat și l-ai cinstit cu șederea de-a dreapta Tatălui, învrednicește-mă prin împărtășirea Sfințelor Tale Taine să dobândesc partea cea de-a dreapta a celor mântuiți. Cel Ce prin pogorârea Mângâietorului Duh ai făcut vase cinstite pe sfinții Tăi ucenici arată-mă și pe mine a fi locaș al venirii Lui. Cel Ce vei veni iarăși să judeci toată lumea întru dreptate, binevoiește să Te întâmpin și eu pe nori, pe Tine, Judecătorul și Făcătorul meu, împreună cu toți sfinții Tăi, ca neîncetat să Te slăvesc și să Te laud pe Tine, împreună cu Părintele Tău cel fără de început și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a patra, a Sfântului Simeon Metafrastul

Precum voi sta înaintea înfricoșătorului și nefățarnicului Tău scaun de judecată, Hristoase Dumnezeu, primind întrebare și dând răspuns de relele ce am făcut, așa și astăzi, mă înaintea de a sosi ziua osândirii mele, stând la sfântul Tău altar înaintea Ta și înaintea înfricoșătorilor Tăi îngeri, fiind înduplecat de mărturia cugetului, pun înaintea faptele mele cele rele și fărădelegile, dându-le pe față și vădindu-le. Ci vezi, Doamne smerenia mea și-mi iartă toate păcatele mele; vezi că s-au înmulțit mai mult decât perii capului meu fărădelegile mele. Căci ce rău n-am săvârșit? Ce păcat n-am făcut? Ce rău nu mi-am închipuit în sufletul meu? Că iată și cu faptele am făcut desfrânare și preadesfrânare, mândrie, trufie, batjocură, hulă, vorbă deșartă, înfierbântare la răs, beție, lăcomie a pântecelui, mâncare fără măsură, răutate, pizmă, iubire de argint, iubire de avuție, cămătărie, iubire de mine însumi, iubire de mărire, răpire, nedreptate, agonisire de rușine, invidie, grăire de rău, fărădelege; toate simțirile și toate mădularele mi le-am întinat și le-am stricat și de nici o

treabă le-am făcut, ajungând cu totul sălaş diavolului. Și știu, Doamne, că fărădelegile mele au covârșit capul meu, dar mulțimea îndurărilor Tale este neasemuită și mila bunătății Tale cea fără de răutate este nespusă și nu este nici un păcat care să biruiască iubirea Ta de oameni. Pentru aceasta, preaminunate Împărate, fără de răutate Doamne, fă minunate milele Tale spre mine, păcătosul; arată-mi puterea bunătății Tale, arată-mi tăria milostivirii Tale celei îndurate și mă primește pe mine, păcătosul, cel ce mă întorc; primește-mă cum ai primit pe fiul cel pierdut, pe tâlharul și pe desfrânata. Primește-mă pe mine cel ce peste măsură și-am greșit și cu cuvântul și cu lucrul și cu pofta cea fără de cale și cu gândul cel dobitocesc. și precum ai primit pe cei ce au venit în ceasul al unsprezecelea, care nimic vrednic n-au lucrat, așa mă primește și pe mine păcătosul; că mult am greșit și m-am spurcat și am întristat Duhul Tău cel Sfânt și am îndepărtat de la mine milostivirea Ta cea iubitoare de oameni, cu lucrul, cu cuvântul și cu gândul, noaptea și ziua, pe față și într-ascuns, cu voie și fără de voie.

Și știu că vei pune înaintea mea păcatele mele în același chip, în care le-am făcut și mă vei întreba de cele ce cu știință, fără de iertare, am greșit. Ci, Doamne, nu cu judecata Ta cea dreaptă, nici cu mânia Ta să mă mustri pe mine și nici cu urgia Ta să mă pedepsești. Miluiește-mă, Doamne, că nu sunt numai neputincios, ci și zidirea Ta sunt. Că Tu, Doamne, ai întărit peste mine frica Ta, dar eu am făcut ceea ce este rău înaintea Ta. ție Unuia am greșit; dar Te rog să nu întri la judecată cu robul Tău. Că de vei căuta la fărădelegi, Doamne, Doamne, cine va putea sta înaintea Ta? Că eu sunt adâncul păcatului și nu sunt vrednic, nici în stare a căuta și a privi înălțimea cerului, din pricina mulțimii păcatelor mele, celor fără de număr; că toate lucrurile rele și închipuirile și meșteșugurile diavolești, toată răutatea iadului, îndemnurile spre păcat, dezmierdările și alte patimi nenumărate n-au lipsit de la mine. Căci, cu ce fel de păcate nu m-am stricat? De care rele n-am fost prins? Tot păcatul l-am făcut, toată desfătarea neiertată am lăsat să intre în sufletul meu. Netrebnic m-am făcut înaintea Ta, Dumnezeuul Meu, și înaintea oamenilor. Cine mă va ridica pe mine, cel ce am căzut întru atâtea păcate rele? Doamne, Dumnezeuul meu, spre Tine nădăjduiesc. De mai este pentru mine nădejde de mântuire, de biruiește iubirea Ta de oameni mulțimea fărădelegilor mele, fii mie

Mântuitor și după îndurările și milele Tale slăbește, lasă, iartă-mi toate câte am greșit Ție; că s-a umplut de multe rele sufletul meu și nu aflu întru mine nădejde de mântuire. Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și să nu-mi răsplătești mie după faptele mele, ci întoarce-mă, sprijinește-mă, izbăvește sufletul de relele care au crescut într-însul și de agonisirile lui cele cumplite. Miluiește-mă pentru mila Ta, că unde s-a înmulțit păcatul să prisosească harul Tău și să Te laud și să Te slăvesc în toate zilele vieții mele. Că Tu ești Dumnezeuul celor ce se pocăiesc și Mântuitorul celor ce greșesc și Ție slavă înălțăm, împreună și Părintelui Tău Celui fără de început și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a cincea, a Sfântului Ioan Damaschinul

Stăpâne Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cel Ce singur ai putere a ierta păcatele oamenilor, ca un bun și iubitor de oameni, treci cu vederea toate greșelile mele cele cu știință și cu neștiință și mă învrednicește să mă împărtășesc, cu dumnezeieștile, preasfintele, preacuratele și de viață făcătoarele Tale Taine, nu spre osândă, nici spre adăugirea păcatelor, ci spre curățire și sfintire și spre dobândirea vieții și împărăției ce va să fie, spre zid și ajutor, spre izgonirea celor potrivnici și spre pierderea greșelilor mele cele multe; Că Tu ești Dumnezeuul milei și al îndurărilor și al iubirii de oameni și Ție slavă înălțăm împreună și Tatălui și Duhului Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șasea a Sfântului Vasile cel Mare

Stiu, Doamne, că mă împărtășesc cu nevrednicie cu preacuratul Tău Trup și cu scump Sângele Tău și vinovat sunt și osândă mie însumi mănânc și beau, neputându-mi da seama, precum se cuvine, de Trupul și Sângele Tău, Hristoase, Dumnezeuul meu. și îndrăznind spre îndurările Tale, mă apropii de Tine, Cel ce ai zis: « **Cine mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu întru Mine**

rămâne și Eu întru dânsul ». Deci, milostivește-Te, Doamne, și nu mă pedepsi pe mine păcătosul, ci fă cu mine după mila Ta. Și să-mi fie mie Sfintele Tale Taine spre tămăduire și curățire, spre luminare și pază, spre mântuirea și sfințirea sufletului și a trupului; spre izgonirea a toată nălucirea, a faptei celei rele și a lucrării diavolești, care se lucrează cu gândul întru mădularele mele; spre îndrăznirea și dragostea cea către Tine, spre îndreptarea și întărirea vieții; spre înmulțirea faptei celei bune și a desăvârșirii; spre plinirea poruncilor și spre împărtășirea cu Sfântul Duh, ca merinde pentru viața de veci și spre răspuns bineprimit la înfricoșatul Tău scaun de judecată, iar nu spre certare sau spre osândă.

Rugăciunea a șaptea a Sfântului Simeon Noul Teolog

Din buze spurcate, din inima pângărită, din limba necurată, din suflet întinat, primește-mi rugăciunea, Hristoase al meu, și neînălăturându-mi nici cuvintele, nici obișnuințele, nici nerușinarea, dă-mi mie a grăi cu îndrăzneală cele ce voiesc, Hristoase al meu; și mai corect mă și învață ce mi se cuvine a face și a grăi. Greșit-am mai mult decât desfrânata, care aflând unde sălășluiești, cumpărând mir, cu îndrăzneală a venit să ungă picioarele Tale, ale Stăpânului meu Hristos și Dumnezeuul meu. Cum pe aceea, apropiindu-se în inimă, n-ai lepădat-o, nici de mine nu Te scârbi, Cuvinte, ci dă-mi să țin și să sărut picioarele Tale și cu izvor de lacrimi, ca și cu niște mir de mult preț, cu îndrăzneală să le ung. Spală-mă cu lacrimile mele, Cuvinte. Iartă-mi greșelile și îmi dă îndreptare. Știi mulțimea răutăților mele, știi și bubele mele și rănile mele le vezi, dar și credința mi-o știi, voința mi-o vezi și suspinurile mi le auzi. Nu se ascunde înaintea Ta, Doamne, Dumnezeuul meu, Făcătorul și Izbăvitorul meu, nici picătura de lacrimi, nici din picătură vreo parte. Cele încă nesăvârșite de mine le-au cunoscut ochii Tăi și în cartea Ta se află scrise și cele încă nefăcute de mine. Vezi smerenia mea, vezi-mi osteneala câtă este și toate păcatele mi le iartă, Dumnezeule a toate; încât, cu inima curată, cu gândul înfricoșat și cu sufletul smerit să mă împărtășesc cu Tainele Tale cele preacurate și preasfinte, cu care se îndumnezeiește și se face viu tot cel ce mănâncă și bea din ele cu

inima curată; că Tu ai zis, Stăpânul meu: « **Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu întru Mine rămâne și Eu întru dânsul** ».

Cu totul adevărat este cuvântul Stăpânului și Dumnezeuului meu, că cel ce se împărtășește cu Darurile cele dumnezeiești și se îndumnezeitoare nu este singur, ci cu Tine, Hristoase al meu, Cel Ce ești din lumina cea cu trei străluciri, Care luminează lumea. Deci, pentru ca să nu rămân singur, fără de Tine, Dătătorule de viață, suflarea mea, viața mea, bucuria mea, mântuirea lumii, pentru aceasta m-am apropiat de Tine, precum vezi, cu lacrimi și cu suflet umilit. Mă rog să iau izbăvire de greșelile mele și să mă împărtășesc fără de osândă cu Tainele Tale cele dătătoare de viață și fără de prihană, ca să rămân, precum ai zis, cu mine, cel de totdeauna ori ticălos, ca să nu mă răpească cu vicleșug înșelătorul, aflându-mă departe de harul Tău și înșelându-mă, să mă depărtez și de îndumnezeitoarele Tale cuvinte. Pentru aceasta cad înaintea Ta și cu căldură strig către Tine; precum pe fiul cel pierdut și pe desfrânatul care au venit la Tine, i-ai primit, așa mă primește și pe mine, desfrânatul și spurcatul, Milostive, care cu suflet umilit vin acum la Tine. Știu, Mântuitorule, că altul ca mine n-a greșit Ție, nici a făcut faptele pe care le-am făcut eu. Dar și aceasta știu, că mărima greșelilor mele și mulțimea păcatelor mele nu covârșesc răbdarea cea multă a Dumnezeuului meu, nici iubirea Lui de oameni ce este înaltă; ci pe cei ce fierbinte se pocăiesc, cu mila îndurării îi curățești și îi luminezi, și cu lumina îi unești, părtași Dumnezeirii Tale, făcându-i fără pizmire; și lucru străin de gândurile îngerești omenești vorbești cu ei, de multe ori, ca și cu niște prieteni ai Tale adevărați. Acestea mă fac îndrăzneț, acestea îmi dau aripi, Hristoase al meu, punându-mi nădejdea în multele Tale binefaceri față de noi, bucurându-mă și cutremurându-mă, cu focul mă împărtășesc; iar eu uscată fiind eu, și - străină minune! - mă răcoresc nears, ca rugul căldemult, care, aprins fiind, nu se mistuia. Pentru aceasta, cu gândul mulțumitor și cu mulțumitoare inimă, cu mulțumitoare mădulare ale sufletului și ale trupului meu, mă închin și Te măresc și Te preaslăvesc pe Tine, Dumnezeuul meu, Cel Ce cu adevărat ești binecuvântat, acum și în veci. Amin.

Rugăciunea a opta a Sfântului Ioan Gură de Aur

Dumnezeule, slăbește, lasă, iartă-mi toate greșelile câte ți-am greșit Ție, sau cu cuvântul, sau cu lucrul, sau cu gândul, cu voie sau fără de voie, cu știință sau cu neștiință, toate mi le iartă ca un bun și de oameni iubitor. Și pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale, ale slujitorilor Tăi îngeri, ale sfințelor puteri și ale tuturor sfinților care Ți-au bineplăcut Ție din veac, binevoiește ca fără osândă să primesc sfântul și preacuratul Tău Trup și scumpul Tău Sânge, spre tămăduirea sufletului și a trupului și spre curățirea gândurilor mele celor rele. Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a noua a Sfântului Ioan Gură de Aur

Nu sunt vrednic, Stăpâne Doamne, să intri sub acoperământul sufletului meu, ci de vreme ce Tu, ca un iubitor de oameni, vrei să locuiești întru mine, îndrăznind mă apropii. Poruncește-mi, și voi deschide ușile pe care Tu Însuți le-ai zidit și intră cu iubirea Ta de oameni, pe care pururea o ai. Intră și luminează cugetul meu cel întunecat. Și cred că aceasta vei face; că n-ai îndepărtat pe desfrânata care a venit la Tine cu lacrimi, nici pe vameșul care s-a pocăit nu l-ai alungat, nici pe tâlharul, care a cunoscut împărăția Ta, nu l-ai izgonit, nici pe prigonitorul Pavel care s-a pocăit nu l-ai lăsat cum era; ci pe toți care au venit la Tine cu pocăință i-ai rânduit în ceata prietenilor Tăi, Cel Ce singur ești binecuvântat, totdeauna, acum și în vecii nesfârșiți. Amin.

Rugăciunea a zecea, a Sfântului Ioan Gură de Aur

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul meu, slăbește, lasă, milostivește-Te și-mi iartă mie păcătosului, netrebnicului și nevrednicului robului Tău, căderile în păcat, smintelile și greșelile

mele toate câte am păcătuit față de Tine, din tinerețile mele până în ziua și în ceasul de acum, fie cu știință, fie cu neștiință, cu cuvântul sau cu fapta, sau cu gândul, sau cu cugetul, cu deprinderile și cu toate simțurile mele. Și pentru rugăciunile Celei ce fără de prihană Te-a născut pe Tine, ale Preacuratei și pururea Fecioarei Marii Maica Ta, singură nădejde neînfruntată și ocrotitoare și izbăvitoare a mea, învrednicește-mă fără de osândă să mă împărtășesc cu preacuratele, nemuritoarele, de viață făcătoarele și înfricoșătoarele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci, spre sfințirea spre luminare, spre tărie, spre vindecare și spre sănătatea sufletului și a trupului, și spre ștergerea și pierderea cu totul a cugetelor, gândurilor și a deprinderilor mele cele rele, și a nălucirilor celor noapte ale duhurilor cele viclene și întunecate. Că a Ta este împărăția și puterea, slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a unsprezecea a Sfântului Ioan Damaschin

Inaintea ușilor casei Tale stau și de gândurile cele rele nu mă depărtez. Ci Tu, Hristoase Dumnezeule, Care ai îndreptat pe vameșul și ai miluit pe cananeanca și ai deschis tâlharului ușile Raiului, deschide-mi și mie îndurările iubirii Tale de oameni și mă primește pe mine, cel ce vin și mă ating de Tine, ca pe desfrânata care ca pe cea cu scurgerea de sânge. Că aceasta atingându-se de marginea hainei Tale, prea lesne a luat tămăduire, iar aceea cuprinzând preacuratele Tale picioare, a dobândit dezlegarea de păcate. Iar eu, ticălosul, întreg Trupul Tău cutezând a-L primi, să mă fiu ars, ci mă primește ca și pe dânsle și-mi luminează simțurile cele sufletești, arzând nelegiuirile păcatelor mele, pentru rugăciunile Celei ce fără de sămânță Te-a născut pe Tine, și ale puterilor cerești, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a douăsprezecea a Sfântului Ioan Gură de Aur

Ered, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristosul Fiul lui Dumnezeu Celui viu, Care ai venit în lume

mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu. Încă cred că acesta este însuși preacurat Trupul Tău și acesta este însuși scump Sângele Tău. Deci, mă rog Ție : Miluiește-mă și-mi iartă greșelile mele cele de voie și cele fără de voie, cele cu cuvântul sau cu lucrul, cele cu știință și cu neștiință. Și mă învrednicește fără de osândă să mă împărtășesc cu preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin.

Iată mă apropii de Sfânta Împărtășire.
Și împărtășindu-mă, Doamne, să nu mă arzi;
Că Tu ești foc, și arzi pe cei nevrednici;
Ci, curățește-mă de toată întinarea.

Apoi:

Cinei Tale celei de taină, Fiul lui Dumnezeu, astăzi, părtaș mă primește, că nu voi spune vrăjmașilor Tăi taina Ta, nici sărutare Îți voi da cu Iuda; ci ca tâlharul mărturisindu-mă, strig Ție: pomeniște-mă Doamne, întru împărăția Ta.

După aceea stihurile acestea:

Sângele cel îndumnezeitor, privind, te înspăimântează,
Că foc este și arde pe cei nevrednici.
Dumnezeiescul Trup mă îndumnezeiește și mă hrănește
Îmi îndumnezeiește sufletul, și-mi hrănește minunat mintea.

Apoi acestea:

Îndulcitu-m-ai cu dorul Tău, Hristoase, și m-ai schimbat cu dumnezeiasca Ta dragoste; ci arde cu focul cel fără de materie păcatele mele și mă învrednicește a mă satura de desfătarea care este întru Tine ca de amândouă veselindu-mă, să slăvesc, Bunule, venirea Ta.

Întru strălucirile sfinților Tăi, cum voi intra eu, nevrednicul?
Că de voi îndrăzni să intru în cămară, haina mea mă vădește că nu este de nuntă, și voi fi legat și lepădat de îngerii. Ci curățește, Doamne, întinăciunea sufletului meu și mă mântuiește, ca un iubitor de oameni.

După aceea se zice această:

Rugăciune

Stăpâne, Iubitorule de oameni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul meu, să nu-mi fie mie spre osândă Sfintele acestea pentru că sunt nevrednic; ci spre curățirea și sfințirea sufletului și a trupului și spre arvunirea vieții și a împărăției ce va să fie. **«Iar mie bine-mi este a mă alipi de Dumnezeu și a pune în Domnul nădejdea mântuirii mele».**

Și iarăși: **Cinei Tale celei de taină...** și așa cu umilință să mergem să ne împărtășim.

Rugăciuni de mulțumire după dumnezeiasca împărtășire

Rugăciunea întâi a Sfântului Vasile cel Mare

Îți mulțumesc Ție, Doamne Dumnezeuul meu, că nu m-ai lepădat pe mine păcătosul, ci părtaș a fi Sfintelor Tale Taine m-ai învrednicit. Îți mulțumesc Ție că pe mine, nevrednicul, a mă împărtăși cu preacuratele Tale daruri m-ai învrednicit. Ci, Stăpâne, iubitorule de oameni, Care pentru noi ai murit și ai înviat și ne-ai dăruit nouă aceste înfricoșătoare și de viață făcătoare Taine, spre binefacerea și sfințirea sufletelor și a trupurilor noastre, fă să-mi fie și mie acestea spre tămăduirea sufletului și a trupului, spre izgonirea a tot potrivnicului, spre luminarea ochilor inimii mele, spre împăcarea sufleteștilor mele puteri, spre credință neînfruntată, spre dragoste nefățarnică, spre desăvârșirea înțelepciunii, spre paza poruncilor Tale, spre adăugirea dumnezeiescului Tău har și spre dobândirea împărăției Tale. Ca întru sfințenia Ta cu acestea fiind păzit, să pomenesc harul Tău pururea și să nu mai viez mie; ci Ție, Stăpânului și Binefacătorului nostru. Și așa, ieșind dintru această viață întru nădejdea vieții celei veșnice, să ajung la odihna cea de-a pururea, unde se află glasul cel neîncetat al celor ce laudă și dulceața cea fără de sfârșit a celor ce văd frumusețea cea nespusă a feței Tale. Că Tu ești dorirea cea adevărată și veselia cea nespusă a celor ce Te iubesc, Hristoase, Dumnezeuul nostru, și pe Tine Te laudă toată făptura în veci. Amin.

Rugăciunea a doua a Sfântului Vasile cel Mare

Stăpâne, Hristoase Dumnezeu, Împăratul veacurilor și Făcătorul tuturor, mulțumesc Ție pentru toate bunătățile câte mi-ai dat mie și pentru împărtășirea cu preacuratele și de viață făcătoarele Tale Taine. Deci, mă rog Ție, Bunule și Iubitorule de oameni, păzește-mă sub acoperământul Tău și sub umbra aripilor Tale, și-mi dăruiește, până la suflarea cea mai de pe urmă, cu cuget curat și cu vrednicie, să mă împărtășesc cu Sfintele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. că Tu ești Pâinea vieții, Izvorul sfințirii, Dătătorul bunătăților și Ție slavă înălțăm, împreună și Părintelui și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a treia, a Sfântului Simeon Metafrastul

Cel ce de bunăvoie mi-ai dat mie spre hrană Trupul Tău, foc fiind, care arde pe cei nevrednici, să nu mă arzi pe mine Făcătorul meu; ci mai vârtos intră în alcătuirea mădurelor mele și întru toate încheieturile, în rărunchi și în inimă și arde spinii tuturor păcatelor mele; curățește-mi sufletul; sfințește-mi gândurile și oasele; numărul deplin al celor cinci simțuri îl luminează; peste tot mă cuprinde cu frica de Tine; pururea mă acoperă și mă apără și mă păzește de tot lucrul și cuvântul pierzător de suflet; curățește-mă și mă îndreptează; înțelepțește-mă și mă luminează; arată-mă locaș numai al Duhului Tău și să nu mai fiu sălaș păcatului, ci Ție casă, prin primirea împărtășaniei. Ca de foc să fugă de mine tot lucrul rău, toată patima. Rugători aduc pentru mine pe toți sfinții, pe mai marii cetelor celor fără de trup, pe Înaintemergătorul Tău, pe înțelepții Apostoli și cu aceștia și pe Preacinstita și Preacurata Maica Ta, ale căror rugăciuni primește-le, milostive Hristoase al meu; și pe mine, slujitorul Tău, fiu al luminii mă fă; că Tu Înșuți ești, Bunule, sfințirea și luminare sufletelor noastre și Ție, după cuviință, ca unui Dumnezeu și Stăpân, toți slavă Îți înălțăm în toate zilele. Amin.

Rugăciunea a patra a Sfântului Chiril al Alexandriei

Trupul Tău cel sfânt, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeu, meu, să-mi fie mie spre viața de veci, și Sângele Tău cel scump, spre iertarea păcatelor. Și să-mi fie mie Împărtășania aceasta spre bucurie, spre sănătate și spre veselie. Și la înfricoșătoarea și a doua venire a Ta, învrednicește-mă pe mine, păcătosul, să stau de-a dreapta slavei Tale, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale tuturor sfinților Tăi. Amin.

Rugăciune către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu

Preasfântă Stăpână, Născătoare de Dumnezeu, care ești lumina întunecatului meu suflet, nădejdea, acoperământul, scăparea, mângâierea și bucuria mea, mulțumesc ție, că m-ai învrednicit pe mine, nevrednicul, să fiu părtaș preacuratului Trup și scumpului Sânge al Fiului tău. Și tu, care ai născut Lumina cea adevărată, luminează-mi ochii cei înțelegători ai inimii. Ceea ce ai născut Izvorul nemuririi, înviază-mă pe mine, cel omorât de păcate. Ceea ce ești Maica iubitoare de milostivire a Dumnezeului Celui milostiv, miluiește-mă și pune umilință și zdrobire întru inima mea și smerenie întru gândurile mele și ridicare din robia cugetelor mele. Și mă învrednicește, până la sfârșitul vieții și fără de osândă să primesc sfințirea preacuratelor Taine, spre tămăduirea sufletului și a trupului. Și-mi dă, Stăpână, lacrimi de pocăință și de mărturisire, ca să te laud și să te măresc pe tine în toate zilele vieții mele, că binecuvântată și preamărită ești în veci. Amin.

Apoi:

Acum slobozește pe robul Tău Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor: luminează spre descoperire neamurilor, și mărirea poporului Tău cel binecredincios.

Sfinte Dumnezeule... Preasfântă Treime... Tatăl nostru... Că a ta este împărăția... și troparul sfântului a cărui Liturghie va fi întru acea zi.

**Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh
Și acum și pururea în vecii vecilor. Amin.**

Ceea ce ești folositoare creștinilor, neînfruntată mijlocitoare către Făcătorul neschimbată, nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoșilor; ci apucă înainte ca o bună, spre ajutorul nostru care cu credință strigăm către tine: Grăbește-te spre rugăciune și sârguiește spre împlânzire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei care te cinstesc pe tine.

Doamne miluiește (de 12 ori)

Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu - Cuvântul ai născut, pe tine cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu te mărim.

**Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh
Și acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.**

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu miluiește-ne pe noi păcătoșii.

Cuvânt înainte	3
În loc de prefață	6

CAPITOLUL I

CHEMAREA OMULUI ÎN ACEASTA VIATA

Unde mergi tu	7
---------------------	---

CAPITOLUL II

PRONIA DUMNEZEASCĂ ȘI VIAȚA BUNULUI CREȘTIN

Jertfa Sfintei Liturghii este aceeași cu jertfa de pe Golgota?	21
Preotul la Sfânta Liturghie îl reprezintă pe Domnul nostru Iisus Hristos	22
Participarea la Sfânta Liturghie	23
Folosul Sfintei Liturghii	24
Roadele Sfintei Liturghii și îndatoririle noastre	25
Alte binefaceri ale Sfintei Liturghii	31
Sfânta Liturghie și sufletul celor răposați	33
Datoriile noastre față de cei morți	36
Hotărâri de luat	36
Să luăm parte deseori la Sfânta Liturghie	37
Sfintele Liturghii și remunerațiile	38

CAPITOLUL III

DUMNEZEIESCUL HAR SI CONLUCRAREA OMULUI LA ACTUL MANTUIRII

Sfânta Euharistie și administrarea ei	40
Sfânta Euharistie și binefacerile ei	41
Pocăința ca pregătire pentru a primi Sfânta Împărtășanie	42
Administrarea Sfintei Euharistii	43
Sfintele posturi	52
1 -Dezlegări la vin și untdelemn	55
2 -Dezlegări la pește	55
3 -Dezlegări la brânză și ouă	55
4 -Dezlegări la toate	55
Praznicele mari	56
Sfinții cu Priveghere	57
Sfinții cu Polieleu și Liturghie	57
Sfinții cu Slavoslovie Mare	55
Sinaxarul	59
Tabele lunare	62
Postul este hotărât de Sfintele Canoane	84

DESPRE CĂSĂTORIE

Păcatele grele în care pot cădea creștinii	86
Impedimente de căsătorie	90

Motive de divorț:	
-motive canonice	97
-motive civile	98

DESPRE SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘIRE

Păcatele care opresc de la Sfânta Împărtășanie și canonisirea lor după Sfintele Canoane	98
--	----

DESPRE SFÂNTA SPOVEDANIE

Mărturisire către duhovnic	103
Păcatele împotriva celor 10 porunci	109
Întrebări pentru spovedanie.....	113

CAPITOLUL IV ÎMBISERICIREA

Comportarea creștinului în biserică	119
Cum trebuie să ne închinăm	119
Sfânta Liturghie lucrare dumnezeiască	120
Ținuta în sfânta biserică	120
Întocmirea pomelnicelor	123
- sfinte liturghii	123
- acatiste și privegheri	124
- sfântul maslu	124
- parastase	124
Cum se stă în sfânta biserică în timpul sfintelor slujbe	
- la Vecemie	124
- la Pavcerniță	125
- la Utrenie.....	125
- la Sfânta Liturghie.....	126
Dezbrăcarea sfintelor odăjdii peste cei bolnavi	127
Sfintele miruri și întrebuințarea lor.....	128
Când și cum se ia: sfânta anafură, aghiazma mică și mare	128
Când nu se fac mătânii și nu se citește Psaltirea	129
Când nu se fac parastase	129

CAPITOLUL V

STAREA SUFLETULUI DUPĂ DESTĂRȚIREA DE TRUP

Judecata particulara.....	130
Ce este iadul?	133
Ce este raiul?	134
Rostul parastaselor	134

CAPITOLUL VI

ÎNVĂȚĂTURA DE CREDINȚĂ ORTODOXĂ

Ce este omul și care este rostul sau pe pământ?.....	140
I. Credința	141

Explicarea CREZULUI	144
Sfintele Taine :	
Îndrumătorul creștinului	160
BOTEZUL	161
UNGHERA CU SFANTUL MIR	162
POCĂINȚA	164
SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘANIE	165
NUNTA	166
PREOTIA	167
SFÂNTUL MASLU	168
II. Nădejdea	172
Explicarea rugăciunii "Tatăl nostru"	173
Explicarea "Fericirilor"	178
III. Dragostea	
Explicarea celor zece porunci	183
Despre păcat și virtute.....	192

CAPITOLUL VII

CONVORBIREA CU DUMNEZEU

Rugăciunile dimineții	198
Rugăciunile pentru zilele săptămânii	205
-luni	205
-marți	206
-miercuri	207
-joi	208
-vineri	208
-sâmbătă.....	210
-duminică.....	211
Rugăciuni ocazionale	
-rugăciune de umilință.....	211
-rugăciune pentru vrăjmași	212
-rugăciune de mulțumire pentru facerile de bine primite de la Dumnezeu.....	213
-rugăciunea înainte de mărturisire.....	213
-rugăciunea după mărturisire.....	215
Rugăciunile înainte de Sfânta Împărtășanie	216
Rugăciunile de mulțumire după Sfânta Împărtășanie	227

**Lui Dumnezeu slavă pentru terminarea
acestei ascultări.**